

Begroting 2027

Inhoudsopgave

Begroting 2027.....	1
Inhoudsopgave.....	3
Inleiding.....	4
Beleidsveld 0 : Bestuur en Ondersteuning	6
Slagvaardige en efficiënte overheid	7
Participatie: Samenwerking met inwoners	8
Een financieel gezonde en toekomstbestendige gemeente.....	10
Regionale samenwerking vanuit een zelfbewuste positie	12
Beleidsveld 1 : Veiligheid	20
Overlast.....	21
Maatschappelijk Onrust en Weerbaarheid	27
Jeugd en veiligheid.....	29
Zorg en veiligheid	30
Ondermijning	32
Digitale veiligheid.....	35
Beleidsveld 2 : Verkeer, Vervoer en Waterstaat.....	38
Veilige en gezonde mobiliteit	39
Robuust en betrouwbaar mobiliteitssysteem	40
Havenfaciliteiten	41
Beleidsveld 3 : Economie	47
Ruimte om te ondernemen	48
Aantrekkelijker woon- en leefklimaat creëren.....	49
Adaptieve en duurzame arbeidsmarkt	50
Beleidsveld 4 : Onderwijs	54
Onderwijsbeleid	55
Leerlingzaken	56
Onderwijshuisvesting.....	57
Beleidsveld 5 : Sport, cultuur en recreatie	61
Sociaal	61
Vrijetijdseconomie.....	63
Leefomgeving	64
Openbaar groen.....	69
Maatschappelijk vastgoed.....	70
Beleidsveld 6 : Sociaal Domein	75
Sociale veerkracht.....	77
Impact vergroten	83
Integrale inzet op preventie.....	85
Beleidsveld 7 : Milieu, Gezondheid en Duurzaamheid	93
Milieu	93
Publieke Gezondheidszorg	95
Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord AZWA (oud: Gezond- en Actief - leven Akkoord)	97
Duurzaamheid - Water en Groen	102
Duurzaamheid - Consumptie en Productie.....	104
Duurzaamheid - Energie.....	105
Beleidsveld 8 : Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	112
Volkshuisvesting	113
Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing.....	117
Binnenstad	120
Omgevingswet.....	122
Overhead	128

Paragrafen	130
Inleiding	130
Paragraaf 1. Lokale heffingen.....	131
Paragraaf 2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	137
Paragraaf 3. Onderhoud kapitaalgoederen	146
Paragraaf 4. Financiering (en treasury)	155
Paragraaf 5. Bedrijfsvoering.....	159
Bedrijfsvoering in Waalwijk.....	159
Op weg naar een organisatie die in control is	161
ESG-rapportage	162
Paragraaf 6. Verbonden partijen	162
Gemeenschappelijke regelingen	163
Vennootschappen en Coöporaties	170
Stichtingen en Verenigingen	173
Paragraaf 7. Grondbeleid	173
Paragraaf 8. Openbaarheid	176
Paragraaf 9. Voortgang ombuigingen	178
Financiële Begroting	181
Kerngegevens.....	181
Begroting 2027-2030 op hoofdlijnen	183
Autorisatie door de raad van de Begroting 2027	188
Begroting 2027 naar taakvelden.....	189
Overzichten van lasten en baten.....	190
Bezittingen en vermogen.....	202
EMU gegevens	207

Inleiding

Algemene informatie Programmabegroting 2027

Inleiding

Het jaar 2026 is een bijzonder jaar. Afgelopen jaar hebben gemeenteraadsverkiezingen plaatsgevonden en er is een nieuwe raad en nieuw college geïnstalleerd. Om deze reden is een beleidsarme kadernota vastgesteld en ligt er een beleidsrijke begroting voor. In de Begroting 2027 en de meerjarenbegroting 2028-2030 zijn de keuzes van het coalitieakkoord 2026-2030 'Nieuwe Koers' verwerkt.

We constateren dat de maatschappelijke opgaven nog altijd groot zijn, zowel in de fysieke leefomgeving als in de gemeenschap. En dat zijn soms ook twee kanten van dezelfde medaille; investeringen in de fysieke leefomgeving en investeringen in het sociaal domein versterken elkaar. Samen zorgen zij ervoor dat we Waalwijk, Sprang-Capelle en Waspik leefbaar en aantrekkelijk houden voor onze inwoners. En dat doen we niet alleen, maar juist door samen bruggen te bouwen tussen en met onze inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke en bestuurlijke partners. We doen dat door te sturen op Brede Welvaart, te bouwen aan verbindingen in de samenleving en de kracht van verscheidenheid te benutten. Binnen het werken aan brede welvaart geeft het college extra aandacht aan thema's als woningbouw, economie en veiligheid.

We zouden graag alle opgaven tegelijkertijd aanpakken, omdat onze gemeente en gemeenschap dat verdienen. Dat is echter zowel financieel als qua uitvoering niet haalbaar. Om de stap van coalitieakkoord naar begroting te kunnen maken, is daarom een collegewerkprogramma opgesteld. Dit is een uitwerking van de 'Nieuwe Koers', waarbij ambities zijn vertaald naar meer concrete plannen, voorzien zijn van benodigde middelen en een realistische planning. Dit collegewerkprogramma is ter informatie bijgevoegd.

Grote maatschappelijke opgaven gaan helaas gepaard met een steeds moeilijker financiële situatie. Provinciale, nationale en internationale ontwikkelingen hebben grote invloed op lokale opgaven. Gemeenten worden al langere tijd geconfronteerd met meer taken vanuit provincie en Rijk, zonder dat we ook de noodzakelijke middelen ontvangen. Daarnaast hebben we de landelijke overheid nodig om grote vraagstukken rondom onder andere stikstof, netcongestie, aanpassing van reikwijdte van de jeugdwet en passende financiering van de jeugdhulp op te lossen. Op provinciaal en nationaal niveau blijft nieuwe wetgeving op stikstof uit, waardoor projecten lastig te realiseren zijn. Het Rijk laat vooralsnog wachten op het rapport van de Commissie-Van Ark inzake de uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd, waardoor de transformatie van de jeugdzorg en de snelle realisatie van thema Samen Redzaam onder druk staat. Op internationaal en geopolitiek niveau zien we dat spanningen en oorlogen leiden tot hoge energieprijzen. Dat raakt onze inwoners direct en indirect, omdat ook prijzen voor bijvoorbeeld bouwmaterialen en infrastructuur snel stijgen. Deze onzekerheden en problemen vergroten de maatschappelijke onrust.

Het college kiest daarom voor verantwoord en verstandig financieel beleid, waarbij we in lijn met het advies van de VNG voor 2027 een sluitende begroting presenteren. Op die manier voldoen we aan de eisen van de provincie als toezichthouder. Tegelijkertijd kiezen we ervoor om voor de periode van 2028 en verder een tekort te laten staan. Pijnlijke keuzes zoals het snijden in voorzieningen zijn niet makkelijk terug te draaien. Afbreken gaat immers sneller dan weer opbouwen. Dat betekent niet dat we op onze handen gaan zitten. We gaan komend jaar opnieuw hard werken om de begroting voor 2028 en jaren daarna sluitend te krijgen. Het maken van keuzes schuwen we daarbij niet, ook niet als die pijn doen. De financiële situatie vraagt daarom.

Dit is niet de eerste keer dat we ons voorbereiden op bezuinigingen. Afgelopen jaren hebben we een uitgebreid traject doorlopen. Er zit een ambitieuze structurele bezuiniging op het thema Samen Redzaam, dat oploopt tot bijna 2 miljoen euro. Op het IUP, financiering van onderwijshuisvesting en het Financieel Robuust Perspectief (FRP) zijn voor circa € 4,6 miljoen euro aan ombuigingen en bezuinigingen verwerkt in onze begroting. Deze dragen bij aan het minder negatief maken van onze financiële positie.

Met dit in het achterhoofd, zijn we ons bewust dat veel 'eenvoudige' technische oplossingen zijn doorgevoerd. Bovendien zitten er in onze begroting bezuinigingen ingerekend, die we nog moeten realiseren. We staan ervoor om dit ook te realiseren. Deze achtergrond maakt de opgave mogelijk nog complexer dan het Financieel Robuust Perspectief.

Aanvullend op deze genomen bezuinigingen, stelt het college voor om aanvullende maatregelen te nemen om onze begroting sluitend te krijgen. Daarbij kiezen we ook voor het temporiseren van onze eigen ambities. Dat doen we vanuit de overtuiging om financieel verantwoord beleid te voeren en de rekening van onze keuzes niet door te schuiven naar volgende generaties. We volgen hierbij de financiële ladder die afgesproken is bij het coalitieakkoord 2026-2030 'Nieuwe Koers'.

De effecten van de Septembercirculaire 2026 zijn nog niet verwerkt in deze begroting. Conform bestendige gedragslijn worden de financiële effecten van de Septembercirculaire 2026 verwerkt in het Najaarsbericht 2026 en maken deze geen deel uit van de primaire Begroting 2027. In de begroting hebben we om 2027 financieel sluitend te krijgen keuzes gemaakt. Zo hebben we er onder andere voor gekozen bepaalde ambities voorzichtiger waar te maken dan eigenlijk wenselijk was. Het kan zo zijn dat aan de hand van de uitkomsten van de Septembercirculaire deze keuzes in een ander daglicht komen te staan. Mocht dat zo zijn, dan zal het college u hierover informeren.

We houden vast aan onze nieuwe koers voor onze gemeente. We blijven de financiële ontwikkelingen scherp volgen en mogelijkheden onderzoeken om het financiële perspectief te verbeteren. Zo blijven we met elkaar werken aan de toekomst van Waspik, Sprang-Capelle en Waalwijk.

Leeswijzer begroting

De opzet van de begroting is ongewijzigd. De Begroting 2027 begint met de inleiding, waarin de bestuurlijke hoofdlijnen worden beschreven. We hebben een vervolgstap gezet in het formuleren van doelstellingen, die enerzijds meer gericht zijn op maatschappelijk rendement en anderzijds beter meetbaar zijn. Deze vervolgstap is nog niet afgerond, de volgende cyclus willen we daar wederom een verbetering in aanbrengen.

De beleidsbegroting

De meest uitgebreide informatie vindt u in de beleidsbegroting. Hierin staat:

- wat de gemeente wil bereiken;
- welke activiteiten we hiervoor uitvoeren;
- welke kosten hiermee gemoeid zijn.

Dit wordt bij de beleidsvelden aangevuld met:

- indicatoren;
- belangrijkste kaders;
- verbonden partijen.

Paragrafen

Het tweede gedeelte van de begroting bestaat uit een toelichting op de negen paragrafen. De paragrafen geven een overzicht van onderwerpen die betrekking hebben op alle programma's. U vindt hier informatie over:

- de financiële positie van de gemeente;
- beheersmatige aspecten;
- risico's;
- verbonden partijen;
- grondbeleid;
- ombuigingen.

Financiële begroting

In het financiële deel van de begroting vindt u o.a. een totaaloverzicht van:

- totale baten en lasten;
- incidentele baten en lasten;
- mutaties in de reserves;
- de post onvoorzien.

Beleidsveld 0 : Bestuur en Ondersteuning

Wat houdt dit beleidsveld in?

Beleidsveld 0 omvat de bestuurlijke, organisatorische en financiële randvoorwaarden die nodig zijn om de maatschappelijke opgaven van Waalwijk, Sprang-Capelle en Waspik te realiseren.

We willen een gemeentelijke overheid die levert, efficiënt werkt en naast inwoners, ondernemers en organisaties staat. Dat vraagt om een slagvaardig bestuur, een ambtelijke organisatie die de uitvoeringskracht centraal stelt en een gezonde financiële basis.

We werken zelfbewust samen met regionale partners en maken duidelijke keuzes over waar we onze bestuurlijke en ambtelijke inzet op richten. De ambtelijke organisatie werkt vanuit het inwonerperspectief, krijgt ruimte om te experimenteren en zet in op efficiency, terwijl de organisatiekosten beheersbaar blijven.

Een gezonde financiële positie is een belangrijke randvoorwaarde. We sturen daarom op een structureel meerjarig sluitende begroting en een doelmatige en efficiënte inzet van middelen.

Slagvaardige en efficiënte overheid

Toelichting

We willen een gemeentelijke organisatie die werkt vanuit de behoefte van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties en die haar capaciteit zo effectief mogelijk inzet. Dat vraagt om eenvoudige, duidelijke en efficiënte werkprocessen, waarbij we kritisch kijken naar regels, procedures en werkwijzen die het realiseren van oplossingen onnodig vertragen of ingewikkeld maken.

We stimuleren de organisatie om vanuit inwonersperspectief naar onze dienstverlening en werkprocessen te kijken. Daarbij staat de vraag centraal hoe we het voor inwoners eenvoudiger en duidelijker kunnen maken om zaken met de gemeente te regelen. Tegelijkertijd zetten we in op efficiencyverbetering binnen de organisatie, door processen te vereenvoudigen, slimmer te organiseren en waar mogelijk gebruik te maken van digitale oplossingen.

Zo werken we aan een slagvaardige organisatie die minder tijd besteedt aan onnodige complexiteit en meer tijd kan inzetten voor de maatschappelijke opgaven en dienstverlening aan de samenleving.

Wat willen we bereiken?

D27_00_001 Wij vereenvoudigen en optimaliseren onze werkprocessen

Omschrijving (toelichting)

We maken onze werkprocessen eenvoudiger, efficiënter en meer gericht op het resultaat voor inwoners, ondernemers en organisaties. We verminderen onnodige stappen en regels en benutten mogelijkheden om processen slimmer te organiseren.

Activiteiten

A27_00_1.01 We toetsen en verbeteren onze werkprocessen vanuit het perspectief van inwoners.

Omschrijving (toelichting)

We stimuleren medewerkers om bij beleid, dienstverlening en werkprocessen steeds vanuit het perspectief van de inwoner te kijken. Het project- en procesmatig werken wat we eerder hebben opgestart biedt hiervoor een belangrijke basis, doordat we gericht werken aan resultaten, verantwoordelijkheden en processen die aansluiten bij de behoeften van inwoners. Via passende participatieprocessen zorgen we dat participatie een vanzelfsprekend onderdeel is van gemeentelijke besluitvorming en plannen. Ook op deze manier nemen we het perspectief van inwoners mee.

Tijd (indicator)

A27_00_1.02 We identificeren en realiseren efficiencyverbeteringen in onze werkprocessen.

Omschrijving (toelichting)

We kijken kritisch naar onze werkprocessen en zoeken naar mogelijkheden om deze slimmer en efficiënter in te richten. We verminderen onnodige stappen en administratieve lasten, benutten mogelijkheden voor digitalisering en stimuleren medewerkers om met nieuwe oplossingen te experimenteren. Zo zetten we onze beschikbare capaciteit zo effectief mogelijk in en versterken we de uitvoeringskracht van de organisatie. Dit doen we o.a. via project- en procesmatig werken maar ook via het datagedreven werken.

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

D27_00_002 Wij zetten onze capaciteit en middelen gericht in op onze prioriteiten

Omschrijving (toelichting)

De gemeente staat voor grote en complexe opgaven. Tegelijkertijd zijn financiële middelen en ambtelijke capaciteit niet onbeperkt beschikbaar. We prioriteren en kijken kritisch naar de inzet van capaciteit en middelen. Op deze manier vergroten we de slagvaardigheid van onze organisatie en zorgen we ervoor dat we onze belangrijkste opgaven daadwerkelijk kunnen realiseren.

Activiteiten

A27_00_2.01 We maken bij de inzet van capaciteit en middelen expliciete keuzes vanuit het uitgangspunt dat de uitvoeringskracht voorop staat.

Omschrijving (toelichting)

De ambities uit het coalitieakkoord vragen om een organisatie die slagvaardig is en gericht op uitvoering. Om ervoor te zorgen dat de uitvoeringskracht voorop staat kijken we hier kritisch naar bij nieuwe beleidsvoorstellen. Bij het begin van de bestuursperiode maken we een collegewerkprogramma om prioriteiten te stellen in de uitvoering. Door ambities te vertalen naar concrete resultaten en deze te verbinden aan de beschikbare capaciteit en middelen, maken we expliciete keuzes. Zo richten we onze inzet op de belangrijkste opgaven en staat de uitvoeringskracht voorop.

Tijd (indicator)

A27_00_2.02 We brengen organisatiebreed de omvang, aard, duur en financiering van externe inhuur in beeld en maken onderscheid tussen tijdelijke en structurele inzet. Op basis daarvan stellen we een plan op om structurele inhuur waar mogelijk en fina

Omschrijving (toelichting)

In lijn met de ambitie om de organisatie slagvaardig en efficiënt in te richten, kijken we kritisch naar de inzet van externe medewerkers. Inhuur kan noodzakelijk zijn om tijdelijke capaciteitsproblemen, specialistische kennis of piekbelasting op te vangen, maar we willen de afhankelijkheid van externe capaciteit structureel verminderen. Daarom brengen we de huidige inhuur organisatiebreed in beeld en onderzoeken we waar werkzaamheden structureel met eigen medewerkers kunnen worden uitgevoerd. Op basis daarvan maken we een plan om de inhuurkosten stapsgewijs en structureel te verlagen, waarbij we de continuïteit en uitvoeringskracht van de organisatie vooropstellen.

Tijd (indicator)

Participatie: Samenwerking met inwoners

Toelichting

We vinden het belangrijk dat inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers actief betrokken zijn bij de totstandkoming van plannen, beleid en besluiten. Zij moeten de mogelijkheid hebben om mee te denken, mee te doen en waar mogelijk mee te beslissen. Daarnaast willen we ruimte bieden aan initiatieven vanuit de samenleving en deze op een passende manier ondersteunen.

Wij zijn ervan overtuigd dat participatie leidt tot betere plannen en zorgvuldigere besluiten. Door belangen, kennis en ideeën vroegtijdig op te halen, ontstaat een completer beeld van wat er speelt en kunnen afwegingen beter worden gemaakt. Participatie kan plannen bovendien versterken doordat zij beter aansluiten bij de behoeften en ervaringen van betrokkenen. Daarnaast draagt participatie bij aan het eigenaarschap van inwoners. Wanneer mensen de mogelijkheid krijgen om mee te denken, hun kennis te delen en invloed uit te oefenen op ontwikkelingen in hun leefomgeving, voelen zij zich meer betrokken bij de totstandkoming en uitvoering van plannen. Dit stimuleert gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de leefomgeving. We vinden het belangrijk dat we transparant zijn over de ruimte voor invloed, wat er met de inbreng wordt gedaan en welke keuzes worden gemaakt. Daarom investeren we in participatief werken, waarbij participatie een vast onderdeel is van onze werkwijze. We zetten in op het organiseren van passende participatieprocessen en op het passend ondersteunen van initiatieven in buurten en wijken.

Wat willen we bereiken?

D27_00_003 We betrekken inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke organisaties op een passende en transparante manier bij gemeentelijke plannen, beleid en besluitvorming.

Omschrijving (toelichting)

Participatie is geen vinkje. Iedere keer bepalen we de toegevoegde waarde van participatie. De kwaliteit zit in eerlijkheid aan de voorkant, een passende vorm, inzicht krijgen in verschillende perspectieven én een goede terugkoppeling. Daarom betrekken we inwoners, maatschappelijke organisaties, verenigingen en organisaties eerder bij gemeentelijke keuzes, met vooraf duidelijkheid over hun invloed en achteraf transparantie over wat er met hun inbreng is gedaan.

Activiteiten

A27_00_3.01 We implementeren het participatiebeleid en de participatieverordening.

Omschrijving (toelichting)

In december 2026 wordt de raad gevraagd het participatiebeleid en de participatieverordening vast te stellen. Daarna werken we een implementatieplan uit, waarna we in 2027 starten met de implementatie. De implementatie zal zich o.a. richten op het uitwerken van de handreiking 'Participeren in Waalwijk', de evaluatie van de omgevingsdialoog, het trainen van medewerkers en het ontwikkelen van tools voor participatief werken.

Hiermee werken we ernaar toe dat participatie een vanzelfsprekend onderdeel is van gemeentelijke plannen en besluitvorming. Inwoners worden tijdig en passend betrokken en krijgen inzicht in hoe hun inbreng is meegewogen.

Tijd (indicator)

A27_00_3.02 We betrekken jongeren de komende jaren nadrukkelijk bij de ontwikkeling van onze gemeente.

Omschrijving (toelichting)

Bij participatie besteden we aandacht aan jongeren als specifieke doelgroep, dit is ook meegenomen in het participatiebeleid. We blijven investeren in de Jongerenambassadeurs en in het versterken van netwerken van betrokken jongeren. Op basis van het advies *serieus goede jongerenparticipatie* (2025) onderzoeken we in het programma Samen Redzaam de "binnen naar buiten" en de "buiten naar binnen" benadering middels een

combinatiefunctie van binnen- en buitenverbinder. Deze benadering zorgt ervoor dat de leefwereld van jongeren en de systeemwereld van de gemeente meer met elkaar verbonden raken.

Tijd (indicator)

A27_00_3.03 We ondersteunen waar mogelijk initiatieven uit buurten en kernen.

Omschrijving (toelichting)

Hiervoor hebben we één aanspreekpunt (de wijkadviseur als onderdeel van het wijkteam) en inwoners kunnen een beroep doen op het wijkbudget. Daarnaast implementeren we het Uitdaagrecht.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

A27_00_3.04 We ronden in 2027 de werkzaamheden voor de Burgerbegroting af.

Omschrijving (toelichting)

In 2027 vindt monitoring plaats op de uitvoering van de gekozen projecten uit de tweede editie en begeleiden we de aanspraak op de pot reservering 10% onvoorzien kosten. Hierna zijn alle werkzaamheden van de Burgerbegroting afgerond.

Tijd (indicator)

Een financieel gezonde en toekomstbestendige gemeente

Toelichting

De gemeente Waalwijk streeft jaarlijks naar een structureel en reëel sluitende (meerjaren)begroting. Waarbij tegelijkertijd sprake is van een gezonde verhouding tussen het eigen vermogen en het vreemd vermogen.

De gemeentelijke Planning en Control cyclus ondersteunt en borgt daarbij de transparantie, doelmatigheid en doeltreffendheid van het gemeentelijk beleid en de daaraan gekoppelde financiën.

Wat willen we bereiken?

D27_00_004 We sturen op een ratio weerstandsvermogen van minimaal 1,4 en solvabiliteitsratio van 20%

Omschrijving (toelichting)

We bewaken actief de financiële weerbaarheid en soliditeit van de gemeente door te sturen op een weerstandsratio van minimaal 1,4 en een solvabiliteitsratio van minimaal 20%.

De weerstandsratio geeft inzicht in de mate waarin de beschikbare weerstandscapaciteit toereikend is om de geïdentificeerde risico's op te vangen. De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is om op langere termijn aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Door deze kengetallen periodiek te monitoren en ontwikkelingen tijdig te signaleren, kunnen we waar nodig bijsturen. Hiermee zorgen we voor een financieel gezonde en robuuste positie van de gemeente en beperken we de kwetsbaarheid voor financiële tegenvallers.

Activiteiten

A27_00_4.01 We inventariseren en actualiseren periodiek onze mogelijke risico's en toetsen deze aan de benodigde weerstandscapaciteit

Omschrijving (toelichting)

We brengen periodiek de financiële en niet-financiële risico's van de gemeente in beeld en actualiseren deze waar nodig. Daarbij beoordelen we zowel nieuwe als bestaande risico's op omvang, kans van optreden en mogelijke financiële gevolgen. Op basis hiervan bepalen we de benodigde weerstandscapaciteit en vergelijken we deze met de beschikbare weerstandscapaciteit. Op deze manier houden we zicht op de financiële weerbaarheid van de gemeente en kunnen we tijdig maatregelen nemen wanneer de risico's of de benodigde weerstandscapaciteit daartoe aanleiding geven.

Tijd (indicator)

A27_00_4.02 We monitoren actief de in paragraaf 9 genoemde ombuigingen

Omschrijving (toelichting)

We volgen de voortgang en de financiële effecten van de in paragraaf 9 opgenomen ombuigingen actief. Periodiek beoordelen we of de voorgenomen maatregelen daadwerkelijk worden gerealiseerd en of de geraamde financiële effecten worden behaald. Afwijkingen brengen we tijdig in beeld, zodat waar nodig kan worden bijgestuurd of aanvullende maatregelen kunnen worden voorgesteld. Hiermee bewaken we dat de ombuigingen bijdragen aan een structureel en meerjarig financieel evenwicht.

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

D27_00_005 We realiseren een begroting 2027 inclusief meerjarenraming die structureel en reëel in evenwicht is.

Omschrijving (toelichting)

Een structureel en reëel evenwichtige begroting is van belang voor een gezonde financiële positie van de gemeente, zowel op korte als op langere termijn. Met de begroting 2027 inclusief meerjarenraming bieden we daarmee niet alleen een sluitend financieel beeld, maar ook een realistisch en duurzaam financieel perspectief. Dit vormt ook de basis voor het verkrijgen en behouden van repressief provinciaal toezicht. Een structureel sluitende begroting volgens de provinciale richtlijnen betekent dat minimaal óf het eerste jaar structureel sluitend is óf het laatste jaar

Activiteiten

A27_00_5.01 We hanteren een duidelijke financiële ladder

Omschrijving (toelichting)

Dit betekent eerst efficiëncymaatregelen, daarna snijden in eigen vlees en ambities, vervolgens het bijstellen van het voorzieningenniveau. Het verhogen van belastingen is alleen bespreekbaar als er echt geen andere mogelijkheid is. Een verhoging van de OZB komt daarom pas als allerlaatste redmiddel in beeld.

Tijd (indicator)

A27_00_5.02 Rijksbezuinigingen worden lokaal één-op-één doorgezet.

Omschrijving (toelichting)

Rijkstaken worden uitgevoerd met Rijksmiddelen. Bij het wegvallen van Rijksmiddelen vallen in principe ook taken weg.

Tijd (indicator)

A27_00_5.03 Middelen worden doelmatig en efficiënt ingezet.

Omschrijving (toelichting)

We zetten de beschikbare financiële middelen doelmatig en efficiënt in en maken daarbij steeds een afweging tussen de gewenste maatschappelijke resultaten en de beschikbare middelen.

Tijd (indicator)

A27_00_5.04 Tegenvallers worden zo veel mogelijk binnen het eigen domein opgelost.

Omschrijving (toelichting)

We hanteren het uitgangspunt dat financiële tegenvallers zoveel mogelijk binnen het eigen beleidsdomein worden opgevangen. Dit betekent dat bij een tegenvaller eerst wordt gekeken naar mogelijkheden om binnen het beschikbare budget bij te sturen, prioriteiten te heroverwegen of kosten te beperken. Daarbij wordt kritisch gekeken naar de noodzaak en omvang van de uitgaven.

Alleen wanneer het niet mogelijk is om een tegenvaller binnen het eigen domein op te vangen, wordt bekeken welke aanvullende maatregelen of gemeente brede oplossingen nodig zijn.

Meevallers vallen in principe altijd toe aan de algemene middelen.

Tijd (indicator)

A27_00_5.05 Wij zorgen dat de begroting in lijn met het provinciaal beleid structureel meerjarig in balans is.

Omschrijving (toelichting)

We stellen de begroting en meerjarenraming op volgens de geldende wet- en regelgeving en de uitgangspunten van het provinciaal financieel toezicht.

Daarbij zorgen we ervoor dat de financiële positie van de gemeente ook op de langere termijn gezond en houdbaar blijft.

Dit betekent dat structurele lasten worden gedekt door structurele baten en dat incidentele maatregelen niet worden ingezet om structurele tekorten te dekken.

Tijd (indicator)

Regionale samenwerking vanuit een zelfbewuste positie

Toelichting

De grote maatschappelijke opgaven van deze tijd, zoals woningbouw, economie en jeugdzorg, zijn groter dan de schaal van de gemeente. Inwoners verplaatsen zich dagelijks voor bijvoorbeeld werk of vrije tijd over onze gemeentegrenzen. De gemeente gaat mee in deze ontwikkeling. In (regionale) samenwerkingsverbanden nemen we een zelfbewuste positie in.

Met zelfbewuste positie bedoelen we:

- We zijn een actieve, constructieve gesprekspartner;
- We weten wat we te bieden hebben en hebben scherp wat we willen bereiken;

- Afhankelijk van het gremium en het onderwerp kiezen we expliciet en bewust voor een passende inzet;
- We redeneren vanuit strategische allianties en meerwaarde op langere termijn en niet alleen op direct resultaat.

Wat willen we bereiken?

D27_00_006 Wij zetten regionale samenwerking effectief in om onze gemeentelijke opgaven te realiseren.

Omschrijving (toelichting)

In de regio neemt Waalwijk een zelfbewuste positie in. We hebben extra aandacht voor de democratische legitimiteit van samenwerkingsverbanden. De gemeenteraad is het hoogste orgaan, waar politieke sturing en verantwoording plaatsvindt.

We willen bestuurlijk en ambtelijk een trekkende rol blijven spelen in deze regionale samenwerkingsverbanden om zo de belangen van inwoners, ondernemers en verenigingen zo goed mogelijk te dienen. Een proactieve rol in deze samenwerkingsverbanden is wenselijk en zelfs noodzakelijk. Waarbij we kritisch blijven op resultaten, kosten en lokale bevoegdheden en positie van de gemeenteraden.

Activiteiten

A27_00_6.01 Versterken van de samenwerking in SRBT

Omschrijving (toelichting)

We stimuleren de versterking van de SRBT-samenwerking als logische schaal voor strategische ruimtelijk-economische vraagstukken en afspraken met Rijk en provincie.

Belangrijke opgave voor de komende jaren is het ontwikkelen van een passende governance voor deze samenwerking, waarin met name de positie (democratische sturing en controle) van de gemeenteraden goed is vastgelegd.

Tijd (indicator)

A27_00_6.02 Voortzetten samenwerking in Hart van Brabant, met de focus op jeugdhulp

Omschrijving (toelichting)

We zetten ons bestuurlijk en ambtelijk actief in binnen Hart van Brabant, met de focus op jeugd. Door inzet op preventie, normaliseren en betere samenwerking willen we komen tot effectievere jeugdhulp en beheersbare kosten. Een belangrijk speerpunt blijft het doorontwikkelen van de huidige deelbegroting jeugd naar een meer passend sturingsinstrument, waarbij inhoudelijke doelen richting geven aan de inzet van middelen. We kijken kritisch naar de andere thema's die we in Hart van Brabant met de andere gemeenten oppakken en sturen op een agenda met meer scherpste. We maken duidelijke afspraken welk onderwerp we op welke tafel behandelen in relatie tot andere samenwerkingsverbanden.

Op economisch gebied blijven we regionaal samenwerken, onder meer via Midpoint Brabant, zodat onderwijs, ondernemers en overheden samen werken aan innovatie, arbeidsmarkt en economische groei.

Tijd (indicator)

A27_00_6.03 Voortzetten samenwerking in MidStad Brabant

Omschrijving (toelichting)

De afgelopen periode is de samenwerking in MidStad Brabant versterkt en zien we dat de kracht en opgaven van middelgrote steden beter in beeld zijn bij de provincie. Aan de hand van de MidStad-agenda 2026-2027 gaan we aan de slag met drie prioritaire thema's.

Tijd (indicator)

A27_00_6.04 Voortzetten samenwerking in de Langstraat

Omschrijving (toelichting)

Onze inwoners verplaatsen zich veel binnen de regio de Langstraat, dat is het kleinste Daily Urban System. We zetten ons actief in om de samenwerking met de Langstraatgemeenten te versterken, met name bij de sturing op de regionale samenwerking voor Baanbrekers.

Tijd (indicator)

Wat mag het kosten?

De lasten en baten van het beleidsveld 1 Veiligheid worden hierna toegelicht, met daarbij:

- De cijfers uit de Jaarstukken 2025, de Begroting 2026 na wijziging en de Begroting 2027 van lasten en baten met mutaties reserves.

- Een overzicht van de in de Begroting 2027 verwerkte mutaties vanaf het coalitieakkoord.
- Een toelichting op de verschillen tussen de gewijzigde Begroting 2026 en de Begroting 2027.

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2026	Primaire Begroting 2027
Lasten				
PR001	Bestuursorganen: Raad	768	949	906
PR002	Bestuursondersteuning raad&rekenkamer	963	1.001	1.016
PR003	College van B&W	3.392	1.374	1.481
PR004	Publiekszaken	1.355	1.576	1.754
PR005	Leges publiekszaken	474	490	490
PR006	Verkiezingen	170	137	149
PR007	Representatie	114	138	130
PR008	Communicatie	177	170	149
PR010	Bestuurlijke samenwerkingint.contacten	900	977	920
PR020	Overhead	194	1.124	734
PR021	Huisvesting	1.824	1.891	1.938
PR022	ICT algemeen	2.166	1.887	2.176
PR023	Algemene personeelskosten	1.998	1.907	2.904
PR024	Algemene organisatiekosten	1.412	1.312	1.352
PR025	Directie	0	0	0
PR026	Concern en strategie	0	0	0
PR027	Financien & Inkoop	0	0	0
PR028	HRM en ondersteuning	0	0	0
PR029	ICT	0	0	0
PR030	Informatiebeheer en facilitaire zkn	0	0	0
PR045	Directie	629	656	680
PR046	Concern en strategie	2.100	2.162	1.953
PR047	Financiën en Inkoop	2.680	2.813	2.915
PR048	AEO	3.045	3.154	3.031

Exploitatie		Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2026	Primaire Begroting 2027
PR049	INF	3.045	3.328	3.369
PR050	Facilitair	564	544	525
PR061	OZB woningen	661	759	530
PR062	OZB niet-woningen	117	159	149
PR207	Parkeervergunningenheffingen	0	15	15
PR812	Erfpachtsgronden	91	1.828	59
PR813	Beheer diverse percelen	636	472	445
PR814	Vastgoed diverse panden	512	938	1.147
PR906	Hondenbelasting	27	16	17
PR908	Reclamebelasting	0	0	0
PR909	Beleggingen en deelnemingen	5	5	5
PR911	Rente en Treasury (leningen korter 1jr)	311	461	487
PR912	Rente (leningen gelijk of langer 1jr)	-389	149	-76
PR913	Onvoorziene lasten	0	100	100
PR915	Algemene baten en lasten	128	151	-145
PR916	Heffing precariorechten	18	16	0
PR942	Vennootschapsbelasting	81	0	0
PR950	Mutaties reserves beleidsveld 0	0	0	0
Totaal Lasten		30.170	32.660	31.304
Baten				
PR002	Bestuursondersteuning raad&rekenkamer	-1	0	0
PR004	Publiekszaken	0	0	0
PR005	Leges publiekszaken	-1.075	-1.105	-1.126
PR020	Overhead	0	0	0
PR021	Huisvesting	-20	-16	-16
PR022	ICT algemeen	-1	0	0
PR023	Algemene personeelskosten	-224	-123	0
PR024	Algemene organisatiekosten	-82	-78	-81
PR026	Concern en strategie	0	0	0
PR045	Directie	-5	0	0
PR048	AEO	-47	0	0
PR061	OZB woningen	-7.591	-7.653	-7.845
PR062	OZB niet-woningen	-8.063	-8.809	-9.141
PR207	Parkeervergunningenheffingen	-1.779	-1.325	-1.413
PR812	Erfpachtsgronden	-347	-3.440	-270
PR813	Beheer diverse percelen	-1.198	-984	-1.070
PR814	Vastgoed diverse panden	-137	-187	-234
PR906	Hondenbelasting	-305	-260	-269
PR908	Reclamebelasting	0	0	0
PR909	Beleggingen en deelnemingen	-94	-82	-82
PR911	Rente en Treasury (leningen korter 1jr)	-79	-150	-150
PR912	Rente (leningen gelijk of langer 1jr)	-110	-110	-110
PR914	Algemene uitkering	-123.135	-121.731	-127.133
PR915	Algemene baten en lasten	0	0	0
PR916	Heffing precariorechten	-119	-119	-123
Totaal Baten		-144.413	-146.173	-149.062
Saldo van lasten en baten		-114.243	-113.513	-117.758
Onttrekkingen				

Exploitatie	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2026	Primaire Begroting 2027
PR915 Algemene baten en lasten	0	-1.388	-300
PR950 Mutaties reserves beleidsveld 0	-518	-687	-816
Totaal Onttrekkingen	-518	-2.075	-1.116
Stortingen			
PR950 Mutaties reserves beleidsveld 0	14	14	14
Mutaties reserves	-504	-2.061	-1.102
Saldo na mutaties reserves	-114.747	-115.574	-118.860

Voorstellen in begroting verwerkt

In de Begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030 zijn de effecten van de raadsbesluiten tot en met 1 augustus 2026 verwerkt. Dit is inclusief het [Voorjaarsbericht 2026](#), de [Onontkoombaarheden 2027](#), de [Meicirculaire 2026](#) en het [Coalitieakkoord 2026-2030](#). De mutaties die hebben plaatsgevonden vanaf het coalitieakkoord worden in onderstaande tabel toegelicht.

Mutaties vanaf coalitieakkoord (bedragen * € 1.000)	2027	2028	2029	2030
1. Realiseren nieuwe busstations Noorder Parallelweg en Noorder Allee	0	0	0	190
2. Actualisatie vastgoedbeleid en vastgoedbeheer	75	75	75	0
3. Cluster coördinator LTH	87	116	116	116
4. Aanbesteding financieel systeem	450	0	0	0
Aanbesteding financieel systeem - onttrekking AR	-450	0	0	0
5. Huur noodaggregaat Stadhuis	20	20	20	20
6. Vervangingsinvesteringen inrichting gemeente locaties	0	31	62	93
7. Verlagen inzet 10% vrije ruimte AR - onttrekking AR	962	1.147	1.043	1.043
8. Stelpost onderuitputting kapitaallasten	-99	-104	-299	-450
9. Indexeringen verlagen goederen en diensten 2,5% ipv 3,4%	-71	-71	-71	-71
10. Gelijkblijvende OZB woningen (areaal 1%)	-142	-142	-142	-142
11. Afschaffen hondenbelasting vanaf 2028	-269	0	0	0
12. Versterking financiële functie	-30	0	0	0
13. Werkbudgetten (communicatie)	25	0	0	0
14. Indexeringen lonen verlagen 3,8% ipv 4,1%	-130	-130	-130	-130
15. Verstevigen fundament organisatie	0	293	293	293
Totaal mutaties	428	1.235	967	962

Toelichting Begroting 2027 t.o.v. gewijzigde Begroting 2026

Toelichting op mutaties vanaf coalitieakkoord

1. Realiseren nieuwe busstations Noorder Parallelweg en Noorder Allee

Voor het realiseren van nieuwe busstations Noorder Parallelweg en Noorder Allee worden vanaf 2030 kapitaallasten geraamd.

2. Actualisatie vastgoedbeleid en vastgoedbeheer

Het maatschappelijk vastgoedbeleid wordt geactualiseerd ten behoeve van een toekomstbestendige en doelmatige maatschappelijke voorzieningenstructuur. Vanuit de Omgevingsvisie en maatschappelijke opgaven wordt een referentiekader voor maatschappelijke voorzieningen ontwikkeld en vertaald naar een strategische en flexibele vastgoedportefeuille. Waarna in 2028 het integraal investerings- en onderhoudsplan wordt geactualiseerd. De herijking ondersteunt tevens de beweging naar impactgericht subsidiëren, waarbij subsidie en vastgoed zoveel mogelijk worden ontvlochten en eenduidige kostprijsdekkende verhuur- en beheersafspraken worden gemaakt. De uitvoering vindt plaats in 2027 en 2028, waarbij 2027 in het teken staat van visie, kaders en portefeuillestrategie en 2028 en 2029 van implementatie en uitvoering. Voor de uitvoering is naar verwachting gedurende drie jaar 0,5 fte op onderdelen specialistische inhuur nodig.

3. Cluster coördinator LTH

De formatie van LTH wordt structureel uitgebreid met 1,0 fte Clustercoördinator LTH. Deze uitbreiding is noodzakelijk omdat de huidige aansturing van de afdeling reeds uit de pas loopt. Met het oog op de verdere groei en uitbreiding van LTH is versterking van de aansturing onontkoombaar. Naar verwachting wordt de vacature in april ingevuld.

4. Aanbesteding financieel systeem / onttrekking AR

In het overdrachtsdocument is vastgesteld dat versterking van bedrijfsvoering nodig is om de groeiende complexiteit van opgaven goed te ondersteunen. Het huidige financiële systeem (sinds 2014) sluit steeds minder aan bij de behoefte aan sturingsinformatie. Vernieuwing is daarom noodzakelijk om de basis op orde te brengen en de balans tussen ambities en ondersteuning te herstellen. De kosten van de aanbesteding en implementatie van het financieel systeem komen ten laste van de algemene reserve.

5. Huur noodaggregaat Stadhuis

Voor het Stadhuis is een noodstroomvoorziening noodzakelijk om de continuïteit van bestuur, crisisbeheersing en essentiële gemeentelijke dienstverlening tijdens langdurige stroomuitval te waarborgen.

6. Vervangingsinvesteringen inrichting gemeente locaties

De kwaliteit en continuïteit van de gemeentelijke dienstverlening vragen om een betrouwbare en toekomstbestendige werkomgeving. Op dit moment ontbreekt een structurele aanpak voor vervanging van de inrichting, waardoor achterstanden zijn ontstaan. Deze middelen voorzien in een structureel vervangingskrediet om de basis op orde te brengen en risico's voor de bedrijfsvoering te beperken.

7. Verlagen inzet 10% vrije ruimte AR - onttrekking AR

Bij de voorbereiding van de Begroting 2027 is samen met de provincie opnieuw gekeken naar de toepassing van de 10%-regeling van de Algemene Reserve. Daarbij is vastgesteld dat maximaal 10% van het daadwerkelijk beschikbare surplus van de Algemene Reserve structureel mag worden ingezet, na aftrek van het benodigde weerstandsvermogen. Hierdoor moet de eerder berekende inzet van € 1.262.000 worden gecorrigeerd. Voor 2027 wordt daarom € 300.000 uit de Algemene Reserve onttrokken, wat als structurele onttrekking mag worden beschouwd.

8. Stelpost onderuitputting kapitaallasten

Op basis van het nieuwe Gemeenschappelijk financieel toezichtkader mogen gemeenten een stelpost opnemen voor onderuitputting kapitaallasten. Op basis van deze regeling is er nu een stelpost opgenomen.

9. Indexeringen verlagen goederen en diensten 2,5% i.p.v. 3,4%

In de uitgangspunten staat dat budgetten voor goederen en diensten met 3,4% worden geïndexeerd. Dit is bijgesteld naar 2,5%. Dit sluit aan met het percentage wat gemeenten ontvangen van het Rijk in de Meicirculaire 2026 voor prijsindexering.

10. Gelijkblijvende OZB woningen (areaal 1%)

Conform de huidige systematiek houden we in de begroting jaarlijks rekening met 0,5% areaaluitbreiding. Dit percentage is in werkelijkheid 1%. Voor woningen wordt dit nu aangepast (bij niet-woningen was het al doorgevoerd). Dit leidt niet tot een verhoging van de OZB voor inwoners.

11. Afschaffen hondenbelasting vanaf 2028

In het coalitieakkoord staat opgenomen dat de hondenbelasting wordt afgeschaft. 2027 is een transformatiejaar. De afschaffing gaat in vanaf 2028.

12. Versterking financiële functie

In het coalitieakkoord staat opgenomen dat de financiële functie wordt versterkt. We gaan ervan uit dat deze vacature is ingevuld vanaf 1 april. Zodoende levert dit een mutatie op in 2027.

13. Werkbudgetten (communicatie)

Een incidentele investering is nodig voor de modernisering van de gemeentelijke communicatie, gericht op een efficiëntere werkwijze, betere digitale dienstverlening en minder inzet van traditionele communicatiemiddelen. De investering leidt op termijn tot structurele besparingen op uitvoerings- en communicatiekosten.

14. Indexeringen lonen verlagen 3,8% i.p.v. 4,1%

Op basis van de Macro Economische Verkenning (MEV) 2027 wordt als uitgangspunt gehanteerd dat de lonen met 3,8% worden geïndexeerd.

15. Versterken fundament organisatie

Een actualisatie van de personeelsbudgetten leidt tot een structureel voordeel van € 348.000 in 2027, oplopend tot € 362.000 in 2030. Dit voordeel ontstaat doordat in de Begroting 2026 abusievelijk een dubbele formatieplaats was opgenomen en daarnaast de totale personeelslasten te hoog waren geraamd. Het college zet vanaf 2028 een deel van dit structurele voordeel in om het fundament van de organisatie verder te versterken. Hiervoor wordt vanaf dan structureel € 293.000 beschikbaar gesteld. Op deze manier wordt Bedrijfsvoering als fundament van de organisatie gefaseerd verder versterkt. Deze middelen worden ingezet zodat bedrijfsvoering stapsgewijs kan meegroeien met de omvang van de organisatie. Zo wordt de continuïteit gegarandeerd en kan opnieuw een belangrijke ontwikkelstap worden gemaakt.

Lasten

De lasten zijn in 2027 ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2026 afgenomen met € 1.356.000, waarvan € 395.000 is veroorzaakt door in de begroting verwerkte voorstellen uit de Onontkoombaarheden 2027, het Coalitieakkoord 2026-2030 en de mutaties zoals hierboven toegelicht.

De belangrijkste overige verschillen zijn (totaal per saldo € 961.000):

Product 023 Algemene personeelskosten (onderdeel van de overhead)

De algemene personeelskosten zijn van 2026 naar 2027 met ongeveer € 1 miljoen gestegen (van € 1.905.000 naar € 2.915.000), met name door:

- € 560.000 aan hogere lasten op de post knelpuntenpot personeel. Deze post is in 2027

- € 258.000 en staat in 2026 nog € 303.000 negatief. Dit komt omdat in 2026 bij het

- Najaarsbericht 2026 deze post nog wijzigt, door verrekening met (salaris-) budgetten van de afdelingen

- € 200.000 aan hogere lasten op reis- en verblijfkosten. In de Begroting 2026 zijn deze per afdeling geraamd en nu centraal. Dat betekent dat deze € 200.000 over alle afdelingen heen tot lagere lasten leidt (per saldo budgettair neutraal).

- € 140.000 aan hogere lasten door autonome en nominale ontwikkelingen, met name indexering op grond van de uitgangspunten voor de Begroting 2027.

- € 70.000 aan hogere lasten voor het eens in de 5 jaar te houden personeelsfeest. Dekking komt uit de daarvoor aanwezige reserve (zit incidenteel bij onttrekkingen op product 950, per saldo budgettair neutraal).

Product 812 Erfpachtsgronden

In 2026 is een in erfpacht uitgegeven perceel is verkocht. In het Voorjaarsbericht 2026 zijn de opbrengst en het afboeken van de boekwaarde geraamd (per saldo een voordeel). Deze mutaties zijn incidenteel en in de Begroting 2027 niet meer geraamd. Hierdoor ontstaat er in de lasten een voordelig effect ten opzichte van de Begroting 2026 van € 1.771.000.

Baten

De baten zijn in 2027 ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2026 toegenomen met € 2.889.000, waarvan een afname van € 232.000 is veroorzaakt door in de begroting verwerkte voorstellen uit de Onontkoombaarheden 2027, het Coalitieakkoord 2026-2030 en de mutaties zoals hierboven toegelicht.

De belangrijkste oorzaken van de stijging zijn (totaal € 3.121.000):

- Toename algemene uitkering gemeentefonds met € 5.402.000 vanwege met name de mutatie vanuit de Meicirculaire 2026.
- Toename onroerende zaakbelasting door indexering en (correctie) areaaluitbreiding voor in totaal € 642.000. In het coalitieakkoord is de indexatie OZB voor woningen weer teruggedraaid en zodoende komt de stijging per saldo uit op € 382.000.
- Afname grondverkoop erfpachtgronden met € 3.170.000, zie toelichting hierboven.
- Diverse kleine toenames van in totaal € 247.000.

Reserves

Verschillen op reserves komen door het wegvallen van diverse onttrekkingen ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2026 van in totaal € 959.000 nadelig.

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 0 zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link:

[Indicatoren beleidsveld 0](#)

Brede Welvaartsscore Waalwijk (PON Telos)

Belangrijkste kaders

[Strategische Visie 2050](#)

[Financiële verordening 2026](#)

[Treasurystatuut 2026](#)

[Nota waarderings- en afschrijvingsbeleid 2026](#)

[Nota reserves en voorzieningen 2025](#)

[Gemeentelijk toezichtskader](#)

Participatiebeleid (wordt in december 2026 ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad)

Verbonden partijen

BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)
Enexis Holding N.V.
Brabant Water N.V.
Hart van Brabant
Midpoint Brabant

Beleidsveld 1 : Veiligheid

Wat houdt dit beleidsveld in?

Veiligheid is een primaire basisbehoefte. De gemeente Waalwijk streeft naar een zo veilig mogelijke leefomgeving voor iedereen. Onze veiligheidsvisie is gebaseerd op drie pijlers: Versterken, Voorkomen en Vastpakken. Vanuit deze visie werken we aan een sterke en weerbare samenleving, zetten we zoveel mogelijk in op het voorkomen van veiligheidsproblemen en treden we daadkrachtig op wanneer dat nodig is. In 2026 is een nieuw Integraal Veiligheidsbeleid voor de periode 2027–2030 voorbereid. Na vaststelling vormt dit beleid het kader voor de aanpak van veiligheid in de komende jaren. Bij de totstandkoming wordt nauw samengewerkt met onze veiligheidspartners, waaronder politie, Openbaar Ministerie en regiogemeenten binnen het werkgebied van politieteam Langstraat. Samen zetten we ons in voor een gebied waar veilig wonen, werken en recreëren centraal staat.

Het veiligheidsgevoel van inwoners wordt beïnvloed door lokale, regionale, nationale en internationale ontwikkelingen. Veiligheidsvraagstukken zijn vaak complex en dynamisch. Daarom blijft het veiligheidsbeleid flexibel en kan het, als ontwikkelingen daarom vragen, worden aangepast aan nieuwe risico's en maatschappelijke opgaven. De thematische indeling van het geactualiseerde Integraal Veiligheidsbeleid is verwerkt in de Begroting 2027.

Veel veiligheidsvraagstukken raken ook het sociaal domein. Daarom werken het sociaal- en veiligheidsdomein nauw samen, zodat signalen, preventie, zorg, ondersteuning en veiligheidsinterventies tijdig met elkaar worden verbonden. De veiligheidsopgaven en

bestuurlijke ambities nemen toe en vragen op onderdelen om aanvullende inzet, expertise en capaciteit. Binnen de huidige capaciteit maken we daarom scherpe keuzes in prioritering en fasering. Waar nieuwe of geïntensiveerde ambities niet binnen de bestaande capaciteit kunnen worden uitgevoerd, brengen we de benodigde capaciteit, expertise en middelen afzonderlijk in beeld en leggen we deze ter afweging voor aan directie en bestuur.

De gemeenteraad wordt periodiek geïnformeerd over ontwikkelingen, resultaten en voortgang op het gebied van veiligheid, onder meer tijdens de jaarlijkse raadsavond Veiligheid en via diverse raadsinformatiebrieven (RIB's). Ook inwoners en ondernemers worden via passende communicatiekanalen geïnformeerd over relevante ontwikkelingen en onze inzet.

Overlast

Overlast in de openbare ruimte heeft direct invloed op de leefbaarheid en het veiligheidsgevoel van inwoners. We zetten daarom in op het voorkomen en terugdringen van verschillende vormen van overlast en criminaliteit en treden op waar dat nodig is. Dit doen we samen met onze partners door preventie, zorg, toezicht, handhaving en de inzet van bestuurlijke maatregelen met elkaar te verbinden. Daarbij richten we onze inzet op locaties, momenten en ontwikkelingen waar de problematiek en veiligheidsinzet daarom vragen.

Wat willen we bereiken?

D27_01_001 Het verminderen van overlast en het versterken van de veiligheid, leefbaarheid en het veiligheidsgevoel van inwoners.

Omschrijving (toelichting)

We zetten preventief en repressief in op het voorkomen en terugdringen van overlast. Daarbij werken we informatiegestuurd en gebiedsgericht en richten we onze inzet in het bijzonder op locaties, tijdstippen en vormen van overlast waar de problematiek en veiligheidsbeleving daarom vragen. Samen met politie, boa's, wijk-GGZ, wijkadviseur en andere partners zetten we passende interventies in en treden we daadkrachtig op wanneer de openbare orde, veiligheid of leefbaarheid wordt aangetast. We stimuleren daarbij het eigenaarschap van inwoners en ondernemers en spreken hen aan op hun eigen rol en verantwoordelijkheid voor een veilige en prettige leefomgeving. We communiceren actief over onze inzet, resultaten en de handelingsmogelijkheden voor inwoners en ondernemers.

Voor een gerichte en tijdige aanpak is een goede informatiepositie essentieel. Daarom blijven we samen met politie en andere veiligheidspartners werken aan het tijdig delen en duiden van relevante signalen en ontwikkelingen, binnen de geldende juridische kaders. Daarbij hebben we aandacht voor de continuïteit en kwaliteit van de informatievoorziening en maken we waar nodig aanvullende afspraken om deze te borgen.

Activiteiten

A27_01_1.01 Uitbreiden van de BOA-capaciteit met 50% (eventueel gefaseerd) en versterken van toezicht en handhaving in de openbare ruimte

Omschrijving (toelichting)

We breiden de BOA-capaciteit structureel uit met 50%. In 2027 werken we met een ingroeiscenario, omdat rekening wordt gehouden met de benodigde tijd voor werving en selectie. Na vaststelling van de begroting starten we zo spoedig mogelijk met de werving voor de volledige uitbreiding en bouwen we de capaciteit gedurende het jaar verder op.

De extra capaciteit zetten we in voor zichtbaar, gebiedsgericht en informatiegestuurd toezicht en handhaving in de openbare ruimte. We richten de inzet op locaties, momenten en ontwikkelingen waar de problematiek en veiligheidsbeleving daarom vragen. Daarbij spelen we in op veranderende veiligheidsopgaven en de behoefte aan inzet buiten reguliere tijden.

De inzet en prioriteiten worden jaarlijks uitgewerkt in het BOA-jaarplan en gedurende het jaar waar nodig bijgesteld op basis van meldingen, trends en ontwikkelingen. Daarnaast leggen we lokaal uitgangspunten vast over de neutraliteit van het BOA-uniform.

We onderzoeken en realiseren waar mogelijk de benodigde bevoegdheden en inzet om ook te kunnen handhaven op natuur-, milieu- en omgevingswetgeving, waaronder de inzet van een groene BOA.

Meldingen over de woon- en leefomgeving die via FIXI binnenkomen, worden dagelijks beoordeeld en geprioriteerd. Meldingen worden binnen de afgesproken termijnen opgepakt en bij acute veiligheidsrisico's wordt direct gehandeld. Melders worden geïnformeerd over de afhandeling van hun melding.

Tijd (indicator)

A27_01_1.02 Bestuurlijke maatregelen worden actief ingezet als onderdeel van de integrale aanpak van veiligheidsvraagstukken

Omschrijving (toelichting)

Naast preventieve en strafrechtelijke interventies zetten we waar nodig bestuurlijke maatregelen in om overlast, criminaliteit en verstoringen van de openbare orde tegen te gaan. Afhankelijk van de situatie kan het onder meer gaan om een gebiedsverbod, stadionomgevingsverbod, last onder dwangsom of bestuursdwang, een aanlijn- en muilkorfgebod, woningsluiting op grond van artikel 174a van de Gemeentewet, sluiting op grond van artikel 13b van de Opiumwet of het opleggen van een tijdelijk huisverbod. Ook bij andere veiligheidsvraagstukken, zoals illegaal vuurwerk, illegale prostitutie, inbrekerswerktuigen of drugshandel, benutten we waar mogelijk en juridisch passend de beschikbare bestuurlijke instrumenten.

Per situatie beoordelen we welke interventie juridisch mogelijk, passend en noodzakelijk is. Daarbij houden we rekening met proportionaliteit en subsidiariteit. Wanneer de ernst of spoedeisendheid van een situatie daarom vraagt, treden we direct bestuurlijk op en pakken we door. Hierbij werken we integraal samen met onder andere politie, Openbaar Ministerie en andere betrokken partners.

Tijd (indicator)

A27_01_1.03 Gericht voorkomen en terugdringen van High Impact Crime

Omschrijving (toelichting)

We zetten gericht in op het voorkomen en terugdringen van High Impact Crime, zoals woninginbraken, overvallen en straatroven. Samen met politie, boa's en andere partners volgen en duiden we ontwikkelingen en zetten we waar nodig gerichte preventieve en repressieve maatregelen in. Gericht toezicht en zichtbare surveillance door politie en boa's dragen bij aan preventie, signalering en het veiligheidsgevoel van inwoners.

Daarnaast vergroten we de bewustwording en het handelingsperspectief van inwoners en ondernemers om slachtofferschap te voorkomen. Hiervoor zetten we gerichte communicatie, voorlichting en preventieve instrumenten in, zoals de gemeentelijke tekstkar, bewonersbrieven en WhatsApp-buurtpreventie. Deze inzet wordt afgestemd op actuele ontwikkelingen, risico's en incidenten.

Tijd (indicator)

A27_01_1.04 Inzetten op een veilige en beheersbare jaarwisseling

Omschrijving (toelichting)

Met de inwerkingtreding van de Wet veilige jaarwisseling verandert de uitgangssituatie voor de jaarwisseling 2026-2027. We geven uitvoering aan de nieuwe wet en zetten samen met politie, Openbaar Ministerie, boa's en andere partners in op een veilige en beheersbare jaarwisseling. Net als voorgaande jaren richten we onze inzet op hotspots en hotshots, op basis van meldingen, signalen en actuele veiligheidsinformatie. Daarbij zetten we in op communicatie, preventie, toezicht en handhaving en treedt de politie waar nodig repressief op.

Voor de jaarwisseling 2026-2027 worden geen ontheffingen verleend. De ervaringen met deze eerste jaarwisseling onder de nieuwe wet worden in 2027 geëvalueerd. Op basis van deze evaluatie stellen we samen met onze veiligheidspartners een plan op voor de aanpak van volgende jaarwisselingen. Daarbij brengen we in beeld welke inzet, maatregelen, randvoorwaarden en middelen nodig zijn en bezien we welke ruimte er binnen de geldende kaders kan worden geboden aan inwoners en initiatieven om op een veilige en verantwoorde manier invulling te geven aan de vernieuwde vorm van de jaarwisselingstraditie.

Tijd (indicator)

A27_01_1.05 Aanpak van straatintimidatie

Omschrijving (toelichting)

We bouwen voort op de ingezette aanpak van straatintimidatie en zetten in op preventie, bewustwording, meldingsbereidheid en handhaving. Met gerichte communicatie en voorlichting vergroten we de bekendheid met wat straatintimidatie is en de mogelijkheden om hiervan melding te maken. Signalen en ervaringen van inwoners, jongeren en professionals benutten we om de aanpak gericht verder te ontwikkelen en waar nodig passende interventies in te zetten. Daarbij hebben we ook aandacht voor locaties waar straatintimidatie wordt ervaren en voor mogelijke maatregelen in de openbare ruimte. In 2027 versterken we de aanpak met aanvullende capaciteit en een werkbudget. Daarmee zetten we extra in op preventie, bewustwording, meldingsbereidheid en handhaving. Ook investeren we in de benodigde kennis, opleiding en toerusting van boa's en volgen we relevante landelijke ontwikkelingen.

Tijd (indicator)

A27_01_1.06 Lokaal fatbikeverbod: onderzoek en aanpak

Omschrijving (toelichting)

We onderzoeken in 2027 hoe een lokaal fatbikeverbod kan worden vormgegeven. Daarbij kijken we naar de huidige situatie, voorbeelden uit andere gemeenten, juridische en verkeerskundige haalbaarheid, voertuigdefinitie, handhaafbaarheid, benodigde capaciteit en ervaringen van inwoners en ondernemers.

Op basis van de uitkomsten brengen we in beeld op welke wijze uitvoering kan worden gegeven aan de ambitie uit het coalitieakkoord en welke juridische, financiële, organisatorische en capacitaire randvoorwaarden daarvoor nodig zijn. Vervolgens bepalen we welke bestuurlijke vervolgstappen passend zijn.

Tijd (indicator)

A27_01_1.07 Veilig en beheersbaar laten verlopen van evenementen en wedstrijden van RKC Waalwijk

Omschrijving (toelichting)

We bereiden risicovolle evenementen en wedstrijden van RKC Waalwijk samen met RKC, politie, het Openbaar Ministerie en andere veiligheidspartners integraal voor. Twee keer per jaar vindt hiervoor een vierhoeksoverleg plaats met RKC, gemeente, politie en Openbaar Ministerie. Daarnaast stemmen we gedurende het seizoen structureel af over risico's, incidenten en benodigde veiligheidsmaatregelen.

Voor de wedstrijden werken we met een knoppenmodel, waarmee op basis van het actuele risicobeeld passende maatregelen en interventies worden bepaald. Bij bijzonderheden of incidenten evalueren we de aanpak en sturen we waar nodig bij voor volgende wedstrijden. Bij overlast of ordeverstoringen zetten we waar nodig, aanvullend op het strafrecht, bestuursrechtelijke instrumenten in, zoals stadionomgevingsverboden.

Tijd (indicator)*A27_01_1.08 Ontwikkelen van een geluidskader bij evenementen***Omschrijving (toelichting)**

In 2027 ontwikkelen we een geluidskader voor evenementen. Dit kader biedt duidelijke en eenduidige uitgangspunten voor organisatoren, vergunningverlening, toezicht en handhaving. Daarmee ontstaat vooraf meer duidelijkheid over wat bij evenementen wel en niet mogelijk is en welke voorwaarden gelden om geluidsoverlast te voorkomen en te beperken. Bij de ontwikkeling van het kader brengen we de geluidsbelasting bij evenementen in beeld en bepalen we welke normen en maatregelen passend zijn om een goede balans te houden tussen levendigheid en leefbaarheid. Na vaststelling communiceren we het kader actief richting organisatoren en andere betrokkenen, zodat verwachtingen en randvoorwaarden vooraf helder zijn en de uitvoering en handhaving eenduidiger kunnen plaatsvinden.

Tijd (indicator)*A27_01_1.09 Versterken van de integrale aanpak van woon- en buurtoverlast***Omschrijving (toelichting)**

In 2027 starten we met een pilot waarin relevante casuïstiek rond complexe woon- en buurtoverlast periodiek integraal wordt besproken en gemonitord. Signalen vanuit Veiligheid, Leefbaarheid, Zorg, boa's, politie en andere betrokken partners worden gezamenlijk geduid, zodat tijdig kan worden bepaald welke aanpak nodig is, wie de regie voert en welke partijen moeten samenwerken.

Door de samenwerking en informatie-uitwisseling binnen de geldende kaders te versterken, weten we eerder wat er speelt, kunnen we escalatie waar mogelijk voorkomen en gericht optreden wanneer overlast aanhoudt of de veiligheid en leefbaarheid onder druk staan.

Daarmee sluiten we aan bij de drie V's: Versterken, Voorkomen en Vastpakken.

Op basis van de ervaringen met de pilot beoordelen we of deze werkwijze bijdraagt aan snellere afstemming, duidelijkere regie en een effectievere aanpak en of structurele voortzetting wenselijk is.

Doel is om complexe woon- en buurtoverlast eerder, samenhangender en effectiever aan te pakken en zo bij te dragen aan meer rust, veiligheid en leefbaarheid in buurten en wijken.

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

D27_01_002 Het bevorderen van een veilige fysieke leefomgeving door risico's en onveilige woon-, en werksituaties te voorkomen en terug te dringen.

Omschrijving (toelichting)

Een veilige fysieke leefomgeving vraagt om het tijdig signaleren en aanpakken van situaties die kunnen leiden tot onveiligheid, overlast of maatschappelijke risico's. We werken hiervoor integraal samen met ketenpartners en zetten risicogericht toezicht en controles in. Signalen en informatie worden gebruikt om de inzet te richten op locaties en situaties waar de risico's het grootst zijn.

Activiteiten*A27_01_2.01 Uitvoeren van risicogerichte integrale controles en aanpakken van overlast en onveilige situaties***Omschrijving (toelichting)**

Samen met ketenpartners voeren we risicogerichte en integrale controles uit op locaties en situaties waar sprake is van overlast, veiligheidsrisico's of mogelijke misstanden. Daarbij hebben we onder andere aandacht voor kamerbewoning, brandveiligheid, illegale bewoning, strijdig gebruik, BRP-registratie, arbeidsomstandigheden en relevante milieu- en omgevingsregels.

Ook zetten we gericht in op het terugdringen van overlast en onveilige situaties die samenhangen met de huisvesting en het verblijf van internationale medewerkers. Waar nodig werken gemeente, politie, toezichthouders en andere betrokken ketenpartners gezamenlijk op, ieder vanuit de eigen bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Signalen worden gezamenlijk beoordeeld en waar nodig integraal aangepakt. Door informatie, toezicht en expertise van verschillende partners te verbinden, kunnen risico's en misstanden vroegtijdig worden gesignaleerd en passende preventieve, toezichthoudende en handhavende maatregelen worden ingezet. Waar relevant sluiten we aan bij regionale controle- en handhavingsacties.

Tijd (indicator)*A27_01_2.02 Uitvoeren en evalueren van de pilot drone-inzet op bedrijventerreinen***Omschrijving (toelichting)**

Met deze pilot onderzoeken we hoe drone-inzet kan bijdragen aan effectiever en risicogericht toezicht en het signaleren van onveilige en illegale situaties op bedrijventerreinen. Hiermee geven we uitvoering aan de ambitie uit het coalitieakkoord om de mogelijkheden van drone-inzet binnen toezicht en handhaving te verkennen. De opgedane ervaringen worden geëvalueerd en gebruikt om te bepalen of en op welke wijze drone-inzet structureel kan worden toegepast.

Tijd (indicator)*A27_01_2.03 Onderzoeken van de mogelijkheden voor uitbreiding en flexibelere inzet van cameratoezicht***Omschrijving (toelichting)**

We onderzoeken in 2027 hoe vast, mobiel en tijdelijk cameratoezicht gericht en waar nodig flexibeler kan worden ingezet op locaties waar overlast, criminaliteit of veiligheidsrisico's daarom vragen. Daarbij brengen we de juridische, organisatorische, beleidsmatige en financiële randvoorwaarden in beeld en betrekken we relevante veiligheidspartners, waaronder politie en Openbaar Ministerie. Ook houden we rekening met proportionaliteit, subsidiariteit en privacy.

Op basis van de uitkomsten bepalen we, in afstemming met onze veiligheidspartners, welke uitbreiding of aanpassing van het cameratoezicht passend, noodzakelijk en uitvoerbaar is.

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

D27_01_003 Het vergroten van de meldingsbereidheid van inwoners en ondernemers bij overlast, onveilige, zorgwekkende en verdachte situaties

Omschrijving (toelichting)

Inwoners en ondernemers spelen een belangrijke rol bij het tijdig signaleren van overlast, onveilige, zorgwekkende en verdachte situaties. Door helder te communiceren over meldmogelijkheden, het belang van melden en de wijze waarop meldingen worden opgepakt, vergroten we de meldingsbereidheid en het vertrouwen van inwoners en ondernemers dat melden daadwerkelijk effect heeft.

Activiteiten

A27_01_3.01 Opstellen, vaststellen en uitvoeren van het communicatieplan Veiligheid en Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH)

Omschrijving (toelichting)

In 2027 ontwikkelen en implementeren we een nieuwe, meer planmatige en herkenbare communicatieaanpak voor Veiligheid en Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH). Met het communicatieplan brengen we meer samenhang aan in wat we communiceren, op welke momenten en richting welke doelgroepen.

We zetten daarbij in op preventie en bewustwording, het zichtbaar maken van de inzet en resultaten van de gemeente en haar partners en het versterken van de meldingsbereidheid. We besteden gericht aandacht aan de verschillende meldmogelijkheden, het belang van melden en wat inwoners en ondernemers kunnen verwachten nadat zij een signaal of melding hebben gedaan.

Tijd (indicator)

A27_01_3.02 Vergroten van de bekendheid en het gebruik van passende meldkanalen

Omschrijving (toelichting)

We informeren inwoners en ondernemers actief over de verschillende meldmogelijkheden en welk meldkanaal passend is bij verschillende soorten signalen en situaties. Daarbij maken we duidelijk waarom melden belangrijk is, waar een melding terechtkomt en wat inwoners en ondernemers na een melding kunnen verwachten.

Ervaringen uit de praktijk laten zien dat signalen niet altijd of niet tijdig op de juiste plek terechtkomen. Daarom zetten we extra in op de bekendheid van meldmogelijkheden, het verlagen van drempels om te melden en het stimuleren van tijdige meldingen.

Hiermee willen we de meldingsbereidheid vergroten, zorgen dat signalen sneller op de juiste plek terechtkomen en het vertrouwen versterken dat meldingen serieus worden opgepakt.

Tijd (indicator)

A27_01_3.03 Zorgdragen voor een adequate opvolging en terugkoppeling van meldingen

Omschrijving (toelichting)

Meldingen worden zo spoedig mogelijk opgepakt en zorgvuldig beoordeeld. Afhankelijk van de aard van de melding wordt bepaald welke aanpak passend is en welke partners daarbij nodig zijn. Een melding leidt niet automatisch tot handhaving; waar mogelijk zetten we preventief in en waar nodig treden we op. Inwoners worden actief geïnformeerd over de afhandeling en, waar mogelijk, het resultaat. Hiermee versterken we het vertrouwen in de

overheid en stimuleren we de bereidheid om overlast, onveilige, zorgwekkende en verdachte situaties te blijven melden.

Tijd (indicator)

Maatschappelijk Onrust en Weerbaarheid

We versterken de weerbaarheid van de gemeentelijke organisatie en de Waalwijkse samenleving tegen maatschappelijke spanningen, crises, langdurige verstoringen en andere veiligheidsdreigingen. Daarbij zetten we enerzijds in op het vroegtijdig signaleren en beperken van maatschappelijke onrust en anderzijds op een goede voorbereiding van organisatie en samenleving op situaties waarin de continuïteit, veiligheid of leefbaarheid onder druk komt te staan. We werken hierbij samen met inwoners, maatschappelijke partners en regionale en landelijke veiligheidspartners.

Wat willen we bereiken?

D27_01_004 Maatschappelijke onrust tijdig signaleren, voorkomen en beperken

Omschrijving (toelichting)

Maatschappelijke ontwikkelingen en gebeurtenissen kunnen leiden tot spanningen, polarisatie of maatschappelijke onrust. We signaleren en duiden ontwikkelingen vroegtijdig, blijven in verbinding met inwoners en maatschappelijke partners en communiceren tijdig en gericht. Waar nodig zetten we passende interventies in om spanningen te voorkomen, te beperken en escalatie tegen te gaan. Daarbij hebben we specifiek aandacht voor ontwikkelingen die kunnen leiden tot polarisatie, discriminatie, antisemitisme, intolerantie of spanningen tussen groepen in de samenleving.

Activiteiten

A27_01_4.01 Voortzetten en versterken van de aanpak Bondgenoten

Omschrijving (toelichting)

We onderhouden en versterken het netwerk van bondgenoten binnen de Waalwijkse samenleving. De samenwerking is wederkerig: bondgenoten delen signalen en ontwikkelingen vanuit de samenleving en vanuit de gemeente delen we relevante informatie en inzichten terug. Bondgenoten worden tijdig betrokken en geïnformeerd over relevante ontwikkelingen, zodat zij vanuit hun positie in de samenleving kunnen bijdragen aan duiding, communicatie en het voorkomen van escalatie. Zo trekken gemeente, bondgenoten en andere partners gezamenlijk op bij maatschappelijke spanningen en ontwikkelingen.

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

D27_01_005 Versterken van de weerbaarheid van organisatie en samenleving

Omschrijving (toelichting)

We versterken de weerbaarheid van zowel de gemeentelijke organisatie als de samenleving. Daarbij zorgen we voor een vakbekwame crisisorganisatie, versterken we de interne organisatorische weerbaarheid en werken we aan de voorbereiding en zelf- en samenredzaamheid van inwoners, organisaties en partners bij langdurige verstoringen en crises.

Ook agressie en geweld tegen hulpverleners accepteren we niet. Samen met politie, brandweer, ambulancezorg en andere betrokken partners zetten we ons in voor een veilige uitvoering van hun publieke taak. Daarbij hebben we aandacht voor het voorkomen van incidenten en ondersteunen we waar nodig een gezamenlijke aanpak van agressie en geweld tegen hulpverleners.

Daarnaast stimuleren we, in samenwerking met de brandweer, de aanwas van brandweervrijwilligers. Hiermee dragen we bij aan het behoud van een toekomstbestendige en lokaal verankerde brandweezorg.

Activiteiten

A27_01_5.01 Vakbekwaam en voorbereid houden van de lokale crisisorganisatie

Omschrijving (toelichting)

We zorgen ervoor dat de lokale crisisorganisatie voorbereid is op incidenten, crises en langdurige verstoringen. Rollen, verantwoordelijkheden en werkwijzen zijn helder. Door regelmatig te trainen, oefenen en evalueren houden we de crisisorganisatie vakbekwaam en zorgen we ervoor dat bij een incident of crisis snel en adequaat kan worden opgeschaald.

Tijd (indicator)

A27_01_5.02 Versterken van de weerbaarheid van de interne organisatie

Omschrijving (toelichting)

We versterken de weerbaarheid van de gemeentelijke organisatie tegen veiligheidsdreigingen, agressie, intimidatie en verstoringen van de dienstverlening. Medewerkers en bestuurders zijn zich bewust van risico's, weten hoe zij signalen en incidenten kunnen melden en welke ondersteuning beschikbaar is. Waar nodig treffen we preventieve en organisatorische maatregelen om medewerkers, bestuurders en kritische gemeentelijke processen te beschermen.

De aanpak Veilige Publieke Taak (VPT) is hierbij een organisatiebrede opgave die we samen met HRM, Publieksdienstverlening en andere betrokken organisatieonderdelen verder ontwikkelen. We zetten in op preventie en bewustwording, duidelijke communicatie over normen en handelingsmogelijkheden, eenduidige registratie en opvolging van incidenten en goede opvang en nazorg voor medewerkers en bestuurders.

In 2027 beoordelen we of een andere werkwijze of een ander systeem voor het melden en registreren van agressie- en geweldsincidenten nodig is om registratie, opvolging en analyse te verbeteren. De uitkomsten gebruiken we om de VPT-aanpak en de ondersteuning van medewerkers en bestuurders verder te versterken.

Tijd (indicator)

A27_01_5.03 Versterken van de maatschappelijke weerbaarheid

Omschrijving (toelichting)

We werken aan het versterken van de weerbaarheid en veerkracht van onze samenleving, zodat inwoners, organisaties en de overheid beter zijn voorbereid op langdurige verstoringen en crisissituaties.

Een projectteam werkt de 41 punten uit de VNG-handreiking verder uit en vertaalt deze naar een concreet projectplan. Daarbij is onder meer aandacht voor noodsteunpunten en noodvoorzieningen, het continuïteitsplan en de voorbereiding op langdurige uitval van vitale voorzieningen.

Op basis van het projectplan brengen we de benodigde inzet, randvoorwaarden en middelen in beeld. Vervolgens bepalen we welke maatregelen prioriteit hebben en op welke termijn deze kunnen worden gerealiseerd. Zo werken we stapsgewijs toe naar een samenleving die beter is voorbereid op langdurige verstoringen en crises.

Naast fysieke en organisatorische maatregelen investeren we in bewustwording, kennis en vakbekwaamheid. Ook versterken we de zelf- en samenredzaamheid van inwoners. We trainen en oefenen op relevante dreigingen en scenario's, zoals digitale verstoringen en grootschalige stroomuitval, zodat inwoners, organisaties en overheid weten wat van hen wordt verwacht wanneer voorzieningen langere tijd uitvallen.

We werken hierbij nauw samen met regionale en landelijke partners. Door kennis, expertise en goede voorbeelden te benutten, versterken we gezamenlijk de maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht.

Tijd (indicator)

Jeugd en veiligheid

Veiligheid is een belangrijke voorwaarde voor kinderen en jongeren om gezond en veilig op te groeien. We zetten in op het vroegtijdig in beeld krijgen van kwetsbare jongeren en jonge aanwas en voorkomen dat zij afglijden naar overlastgevend of crimineel gedrag. Daarbij werken het sociaal- en veiligheidsdomein nauw samen en verbinden we signalen, preventie, ondersteuning en veiligheidsinterventies. Samen met ouders, politie, jongerenwerk, leerplicht, onderwijs en andere partners bepalen we tijdig wat nodig is. Waar mogelijk zetten we preventief in en bieden we passende ondersteuning; wanneer overlast, criminaliteit of veiligheidsrisico's daarom vragen, pakken we door met gerichte interventies en waar nodig bestuurlijke maatregelen. We praten waar dat kan en pakken door waar dat moet.

Wat willen we bereiken?

D27_01_006 Voorkomen dat kwetsbare jongeren en jonge aanwas afglijden naar overlastgevend of crimineel gedrag

Omschrijving (toelichting)

Door signalen vroegtijdig met elkaar te delen en te duiden, brengen we jongeren die risico lopen om af te glijden tijdig in beeld en houden we zicht op hun ontwikkeling. We werken hierbij integraal samen met onder andere ouders, politie, jongerenwerk, leerplicht, onderwijs en partners uit het sociaal domein. Het nieuwe jeugdconvenant vormt hierbij een belangrijk kader voor de samenwerking en informatie-uitwisseling tussen betrokken partners. Afhankelijk van de aard en ernst van de problematiek bepalen we gezamenlijk welke aanpak of interventie passend is.

Activiteiten

A27_01_6.01 Vroegtijdig signaleren en aanpakken van jeugdgroepen

Omschrijving (toelichting)

We brengen jeugdgroepen en signalen van overlast of zorgelijk gedrag vroegtijdig in beeld en volgen de ontwikkelingen. Samen met onze partners duiden we de signalen en bepalen we welke aanpak nodig is. Waar nodig zetten we een groepsgerichte of persoonsgerichte aanpak in en treden we gericht op. Dit kan variëren van gesprekken met jongeren en hun ouders, zoals een huis- of stopgesprek, tot aanvullende bestuurlijke maatregelen wanneer de ernst of herhaling van de overlast daar aanleiding toe geeft, bijvoorbeeld een gebiedsverbod.

Tijd (indicator)

A27_01_6.02 Voorlichting geven op scholen over jeugdcriminaliteit en ondermijning

Omschrijving (toelichting)

We geven samen met partners voorlichting op scholen over jeugdcriminaliteit en ondermijning. Jongeren worden bewust gemaakt van de risico's en gevolgen van crimineel gedrag en van de manieren waarop zij door criminelen kunnen worden benaderd en beïnvloed. Daarbij sluiten we waar passend aan bij de inzet en expertise van Halt. Op basisscholen zetten we De Kiesraad in de Klas in om thema's als ondermijning, digitale criminaliteit en online veiligheid op een toegankelijke manier bespreekbaar te maken. Hiermee vergroten we de bewustwording en weerbaarheid van jongeren en dragen we bij aan het voorkomen van jonge aanwas.

Tijd (indicator)

A27_01_6.03 Persoonsgerichte aanpak van jonge aanwas en doorgroeiers

Omschrijving (toelichting)

We zetten gericht in op het voorkomen dat jongeren in de criminaliteit terechtkomen of daarin verder doorgroeien. Signalen worden vroegtijdig gedeeld en gezamenlijk gededd. Daarbij werken het sociaal- en veiligheidsdomein nauw samen, zodat zorg, ondersteuning en veiligheidsinterventies tijdig met elkaar worden verbonden.

Voor jongeren die risico lopen om af te glijden zetten we preventieve en persoonsgerichte interventies in. Wanneer jongeren betrokken zijn bij overlast of criminaliteit, pakken we door met passende maatregelen, zoals een stopgesprek en, waar de ernst of herhaling van het gedrag daar aanleiding toe geeft, een bestuurlijke maatregel zoals een gebiedsverbod.

Tijd (indicator)

A27_01_6.04 Denormalisering van drugsgebruik onder jongeren

Omschrijving (toelichting)

We zetten samen met partners in op het tegengaan van de normalisering van drugsgebruik onder jongeren. We vergroten het bewustzijn over de risico's en gevolgen van drugsgebruik en over de relatie met criminaliteit en ondermijning.

We sluiten hierbij aan bij een passende regionale preventieve aanpak voor jongeren en benutten bestaande preventieve activiteiten. Daarnaast zetten we gericht in op momenten en locaties waar jongeren worden bereikt, zoals het onderwijs, evenementen en andere ontmoetingsplekken.

Tijd (indicator)

Zorg en veiligheid

Toelichting

Zorg en veiligheid komen samen wanneer problemen van kwetsbare inwoners leiden tot risico's voor henzelf, hun gezin, hun omgeving of de openbare orde en veiligheid. We zetten in op preventie en vroegsignalering, maar grijpen ook in wanneer de ernst of urgentie van een situatie daarom vraagt. Daarbij werken het sociaal- en veiligheidsdomein nauw samen met onze zorg- en veiligheidspartners en verbinden we ondersteuning met passende veiligheids- en bestuurlijke interventies.

Nieuwe en lopende signalen en meldingen op het snijvlak van zorg en veiligheid worden wekelijks integraal besproken. Daarbij beoordelen we gezamenlijk of een situatie vanuit zorg, veiligheid of in samenhang moet worden opgepakt en of bijsturing, versnelling of opschaling nodig is. Zo verbinden we signalen, ondersteuning en veiligheidsinterventies tijdig met elkaar en voorkomen we waar mogelijk dat problematiek verder escaleert. Waar

nodig pakken we door: we betrekken aanvullende ketenpartners, organiseren een multidisciplinair overleg of zetten passende zorg-, veiligheids- of bestuurlijke interventies in.

Wat willen we bereiken?

D27_01_007 Voorkomen en beperken van escalatie, overlast en onveiligheid bij kwetsbare personen, hun gezin en omgeving door tijdige en effectieve samenwerking tussen zorg- en veiligheidspartners.

Omschrijving (toelichting)

Problematiek van kwetsbare inwoners kan complex zijn en meerdere leefgebieden raken. Wanneer reguliere ondersteuning onvoldoende is of problematiek meerdere domeinen raakt, is een gezamenlijke aanpak nodig. Zorg- en veiligheidspartners brengen signalen en risico's samen en bepalen welke ondersteuning, interventie of maatregel nodig is en waar de regie wordt belegd. Daarbij kijken we niet alleen naar de betrokken persoon, maar ook naar het gezin en de gevolgen voor de omgeving. Het nog vast te stellen AVE-model (Aanpak Voorkomen Escalatie) dient hierbij als leidraad voor samenwerking, regie en waar nodig opschaling.

Activiteiten

A27_01_7.01 Continueren van de inzet van wijk-GGZ op preventie en psycho-educatie

Omschrijving (toelichting)

De wijk-GGZ'er wordt ingezet om signalen van psychische kwetsbaarheid vroegtijdig te herkennen en escalatie te voorkomen. Door laagdrempelig contact, advies en psycho-educatie wordt waar mogelijk passende ondersteuning georganiseerd. Hiermee dragen we bij aan vroegsignalering en voorkomen we waar mogelijk dat problematiek escaleert en in het veiligheidsdomein terechtkomt.

Tijd (indicator)

A27_01_7.02 Doorontwikkelen van het kader voor Zorg en Veiligheid

Omschrijving (toelichting)

We ontwikkelen het kader voor Zorg en Veiligheid verder door, zodat duidelijk is hoe we samenwerken bij complexe problematiek op het snijvlak van zorg en veiligheid. Het nog vast te stellen AVE-model (Aanpak Voorkomen Escalatie) vormt hierbij een belangrijke basis. Hiermee maken we afspraken over rollen, verantwoordelijkheden en regie en over wanneer en hoe wordt op- en afgeschaald. Ook hebben we aandacht voor goede informatiedeling en de inzet van passende ondersteuning, interventies en maatregelen.

Tijd (indicator)

A27_01_7.03 Uitvoeren van analyses naar complexe, domeinoverstijgende problematiek

Omschrijving (toelichting)

We analyseren complexe en domeinoverstijgende problematiek om beter zicht te krijgen op achterliggende oorzaken, risico's en mogelijke interventies. Samen met betrokken partners brengen we signalen en informatie bij elkaar en bepalen we wat nodig is om de problematiek effectief aan te pakken. De inzichten uit deze analyses benutten we om de aanpak en samenwerking verder te versterken. Waar nodig betrekken we hierbij regionale partners, waaronder het Zorg- en Veiligheidshuis.

Tijd (indicator)

A27_01_7.04 Doorontwikkelen van de integrale aanpak van personen met onbegrepen gedrag

Omschrijving (toelichting)

We bouwen voort op de bestaande integrale aanpak van personen met onbegrepen gedrag en versterken waar nodig de samenwerking tussen zorg- en veiligheidspartners. Daarbij blijven we inzetten op vroegsignalering, het voorkomen van escalatie en het toeleiden naar passende zorg en ondersteuning.

Wanneer sprake is van overlast of veiligheidsrisico's, organiseren we waar nodig multidisciplinaire casusbesprekingen (MDO's) met betrokken zorg- en veiligheidspartners om gezamenlijk te bepalen welke interventie of aanpak nodig is. We zetten waar passend vaker in op bemoeizorg en outreachend werken bij mensen die zorg mijden of zelf niet om hulp vragen.

Waar de situatie daarom vraagt en een juridische grondslag aanwezig is, kunnen ook bestuursrechtelijke maatregelen worden ingezet. Daarbij wegen we per situatie af welke interventie passend en noodzakelijk is, met inachtneming van proportionaliteit en subsidiariteit. Ook hebben we oog voor mogelijke slachtoffers en andere mensen die gevolgen ondervinden van de overlast.

Tijd (indicator)

A27_01_7.05 Doorontwikkelen van de inzet van het tijdelijk huisverbod bij onveilige situaties achter de voordeur

Omschrijving (toelichting)

We ontwikkelen de inzet van het tijdelijk huisverbod verder door, in nauwe samenwerking tussen het sociaal- en veiligheidsdomein. Daarbij hebben we aandacht voor signalen van huiselijk geweld en risicofactoren voor ernstige escalatie, waaronder signalen die kunnen wijzen op femicide. We onderzoeken hoe het huisverbod, waar passend en juridisch mogelijk, eerder en preventiever kan worden ingezet.

We hebben daarbij nadrukkelijk aandacht voor de veiligheid en bescherming van slachtoffers. Waar mogelijk en juridisch passend wordt de pleger uit de woning geplaatst, in plaats van het slachtoffer. Deze inzet maakt onderdeel uit van de bredere gemeentelijke aanpak van huiselijk geweld en femicide.

Wanneer de situatie daarom vraagt, pakken we door en zetten we samen met politie, Veilig Thuis, Openbaar Ministerie en andere zorg- en veiligheidspartners passende interventies en beschermingsmaatregelen in, ieder vanuit de eigen bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Afhankelijk van de situatie en juridische mogelijkheden kunnen daarbij ook andere beschermende maatregelen worden ingezet.

Daarnaast implementeren we het nieuwe regionale systeem voor huisverboden. Dit ondersteunt een zorgvuldig en efficiënt proces rondom beoordeling, oplegging en uitvoering en draagt eraan bij dat veiligheidsmaatregelen en passende zorg en ondersteuning goed op elkaar aansluiten.

Tijd (indicator)

Ondermijning

Ondermijning omvat vormen van criminaliteit waarbij het gezag wordt aangetast of waarbij de onder- en bovenwereld met elkaar verweven raken. De problematiek wordt steeds complexer en kent verschillende verschijningsvormen zoals drugscriminaliteit, witwassen, mensenhandel en zorgfraude. We werken samen met onze partners aan een weerbare overheid en samenleving, verkleinen kansen voor criminele inmenging en treden op waar ondermijnende criminaliteit zich voordoet.

Wat willen we bereiken?

D27_01_008 Het actief tegengaan van ondermijning door kansen voor criminele inmenging te verkleinen, de weerbaarheid en meldingsbereidheid te vergroten en ondermijnende criminaliteit daadkrachtig aan te pakken.

Omschrijving (toelichting)

We bestrijden ondermijning zowel preventief als repressief. We investeren in bewustwording en weerbaarheid van inwoners, ondernemers, medewerkers en bestuurders en stimuleren het melden van verdachte situaties. Signalen worden samen met onze partners beoordeeld en waar nodig integraal opgepakt. We voeren zelf integrale controles uit en nemen deel aan controles van het Bestuurlijk Interventieteam (BIT), onder andere gericht op prostitutie, signalen van mensenhandel, internationale medewerkers en risicovolle locaties. Met de inzet van controles en bestuurlijke instrumenten werken we aan het voorkomen, verstoren en stoppen van ondermijnende criminaliteit.

Activiteiten

A27_01_8.01 Uitvoering geven aan het Damoclesbeleid

Omschrijving (toelichting)

We zetten het Damoclesbeleid onverminderd voort en treden consequent op bij overtredingen van de Opiumwet. Wanneer de situatie daarom vraagt, zetten we spoedeisende bestuursdwang in, waaronder spoedsluitingen van panden. Daarbij maken we per situatie een zorgvuldige belangenafweging, met inachtneming van proportionaliteit en subsidiariteit.

Daarnaast versterken we samen met politie en het Openbaar Ministerie de aanpak van straatdealers en drugshandel in de openbare ruimte. We zetten in op het vroegtijdig signaleren en aanpakken van drugshandel en benutten waar nodig passende bestuurlijke en strafrechtelijke interventies (last onder dwangsom op APV), ieder vanuit de eigen bevoegdheden en verantwoordelijkheden.

Tijd (indicator)

A27_01_8.02 Uitvoering geven aan de Brabantse norm weerbare overheid

Omschrijving (toelichting)

We blijven uitvoering geven aan de Brabantse Norm Weerbare Overheid en blijven daarbij werken aan een integrale en weerbare gemeentelijke organisatie.

We vergroten de bewustwording en weerbaarheid van medewerkers en bestuurders, versterken onze informatiepositie en hebben daarbij aandacht voor het voorkomen van ongewenste beïnvloeding en criminele inmenging. Samen met onze partners zorgen we ervoor dat signalen van ondermijning vroegtijdig worden herkend en waar nodig direct worden opgepakt.

Tijd (indicator)

A27_01_8.03 Integrale aanpak van ondermijning in en rondom de Waalwijkse havens

Omschrijving (toelichting)

We zetten samen met onze partners in op het voorkomen, signaleren en aanpakken van ondermijnende criminaliteit in en rondom de Waalwijkse havens. We versterken de informatiepositie en weerbaarheid van ondernemers en voeren waar nodig integrale controles en interventies uit. Daarnaast verkennen we welke maatregelen in de openbare ruimte, waaronder cameratoezicht, kunnen bijdragen aan de veiligheid en weerbaarheid van het havengebied.

Tijd (indicator)

A27_01_8.04 Versterken van de weerbaarheid van het buitengebied en de agrarische sector

Omschrijving (toelichting)

We versterken samen met partners (o.a. ZLTO) de weerbaarheid van het buitengebied en de agrarische sector tegen ondermijnende criminaliteit. Daarbij hebben we specifiek aandacht voor het voorkomen van crimineel gebruik van leegstaande en leegkomende agrarische bebouwing.

We vergroten de bewustwording en meldingsbereidheid van agrarische ondernemers, delen signalen met betrokken partners en zetten waar nodig risicogerichte controles en passende interventies in.

Tijd (indicator)

A27_01_8.05 Herziening BIBOB-beleid

Omschrijving (toelichting)

We maken in 2027 een start met het herzien van het Bibob-beleid, zodat het blijft aansluiten bij actuele ontwikkelingen, risico's en bestuurlijke ambities. Daarbij onderzoeken we op welke wijze de aanpak van zorgfraude binnen het Bibob-beleid kan worden versterkt.

Bij de herziening brengen we in beeld welke randvoorwaarden nodig zijn voor een effectieve en uitvoerbare toepassing, waaronder capaciteit, informatiepositie en samenwerking met betrokken partners. Daarbij houden we rekening met de inkoop- en contractafspraken met zorgaanbieders en betrekken we de regionaal toezichthouder.

De verdere uitwerking vindt plaats binnen de beschikbare beleids capaciteit en in samenhang met de bestuurlijke prioriteiten voor 2027.

Tijd (indicator)

A27_01_8.06 Voorlichten en trainen van medewerkers op ondermijning en zorgfraude

Omschrijving (toelichting)

We vergroten de kennis en bewustwording van medewerkers over ondermijning en zorgfraude. Medewerkers leren signalen herkennen, weten waar zij deze kunnen melden en hoe zij moeten handelen. Hiermee versterken we de weerbaarheid van de gemeentelijke organisatie en onze informatiepositie.

Tijd (indicator)

A27_01_8.07 Ontwikkelen van de aanpak van zorgfraude

Omschrijving (toelichting)

In 2027 zetten we een volgende stap in de aanpak van zorgfraude. We brengen in beeld wat lokaal en regionaal al wordt ingezet, welke rollen en verantwoordelijkheden de verschillende partijen hebben en waar aandachtspunten en ontwikkelmogelijkheden liggen. Daarbij betrekken we onder andere het RIEC, het lokaal contractmanagement en de regionaal toezichthouder en benutten we kennis en ervaringen van vergelijkbare gemeenten.

Op basis hiervan bepalen we welke vervolgstappen binnen de beschikbare capaciteit haalbaar zijn. Daarbij wordt ook de relatie gelegd met andere bestuurlijke instrumenten en beleidsontwikkelingen, waaronder de herziening van het Bibob-beleid. Als voor verdere intensivering aanvullende middelen nodig zijn, wordt hiervoor een afzonderlijk voorstel voorgelegd.

Tijd (indicator)

A27_01_8.08 Implementatie van het coffeeshopbeleid

Omschrijving (toelichting)

Na vaststelling implementeren we het coffeeshopbeleid en richten we de benodigde procedures in. Daarbij borgen we de voorwaarden voor een beheersbare en veilige exploitatie. De Wet Bibob wordt daarbij ingezet om risico's op misbruik en criminele beïnvloeding te beperken.

Tijd (indicator)

Digitale veiligheid

Digitalisering biedt kansen, maar brengt ook nieuwe vormen van criminaliteit en veiligheidsrisico's met zich mee. Cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit kunnen grote gevolgen hebben voor inwoners en ondernemers. We zetten daarom in op bewustwording, preventie en het vergroten van de digitale weerbaarheid, met bijzondere aandacht voor groepen die kwetsbaar zijn voor digitale criminaliteit.

Wat willen we bereiken?

D27_01_009 Digitaal weerbaarder maken van inwoners en ondernemers van de gemeente Waalwijk

Omschrijving (toelichting)

We vergroten de digitale weerbaarheid van inwoners en ondernemers door hen bewust te maken van de risico's van digitale criminaliteit en hen handelingsperspectief te bieden om slachtofferschap te voorkomen. Daarbij sluiten we aan bij actuele ontwikkelingen en werken we samen met relevante partners.

Activiteiten

A27_01_9.01 Uitvoeren van preventieve activiteiten gericht op digitale weerbaarheid

Omschrijving (toelichting)

We organiseren en ondersteunen preventieve activiteiten die inwoners en ondernemers bewust maken van digitale criminaliteit en hen helpen zich hiertegen te beschermen. Daarbij zetten we gericht in op communicatie en voorlichting, onder meer via voorlichtingsbijeenkomsten, gerichte brieven, digitale communicatie en waar passend huis-aan-huisbezoeken. Voor ondernemers sluiten we aan bij bestaande netwerken en initiatieven, zoals Parkmanagement Waalwijk en ondernemersverenigingen, waarin digitale veiligheid en cyberweerbaarheid onder de aandacht worden gebracht. Daarbij richten we onze inzet op actuele vormen van cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit en op specifieke doelgroepen en risico's.

Tijd (indicator)

Wat mag het kosten?

De lasten en baten van het beleidsveld 1 Veiligheid worden hierna toegelicht, met daarbij:
 - De cijfers uit de Jaarstukken 2025, de Begroting 2026 na wijziging en de Begroting 2027 van lasten en baten met mutaties reserves.

- Een overzicht van de in de Begroting 2027 verwerkte mutaties vanaf het coalitieakkoord.
 - Een toelichting op de verschillen tussen de gewijzigde Begroting 2026 en de Begroting 2027.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2026	Primaire Begroting 2027
Lasten			
PR101 Brandweer en rampenbestrijding	3.660	3.750	3.950
PR102 Openbare orde en veiligheid	2.267	2.810	2.650
PR103 Dierenbescherming	52	105	107
PR104 Parkeertoezicht	281	345	354
PR603 Stedelijke werkgelegenheidsprojecten	0	0	0
Totaal Lasten	6.260	7.009	7.061
Baten			
PR101 Brandweer en rampenbestrijding	0	0	0
PR102 Openbare orde en veiligheid	-217	-303	-91
Totaal Baten	-217	-303	-91
Saldo van lasten en baten	6.043	6.707	6.970
Onttrekkingen			
PR951 Mutaties reserves beleidsveld 1	-25	-225	-25
Saldo na mutaties reserves	6.018	6.482	6.945

Voorstellen in begroting verwerkt

In de Begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030 zijn de effecten van de raadsbesluiten tot en met 1 augustus 2026 verwerkt. Dit is inclusief het [Voorjaarsbericht 2026](#), de [Onontkoombaarheden 2027](#), de [Meicirculaire 2026](#) en het [Coalitieakkoord 2026-2030](#). De mutaties die hebben plaatsgevonden vanaf het coalitieakkoord worden in onderstaande tabel toegelicht.

Mutaties vanaf coalitieakkoord (bedragen * € 1.000)	2027	2028	2029	2030
1. De aanpak van straatintimidatie verder vormgeven	60	60	0	0
2. Indexeringen verlagen goederen en diensten 2,5% ipv 3,4%	-8	-8	-8	-8
3. Verhogen inzet BOA's en cameratoezicht (formatie). Formatie in 2027 halveren	-118	0	0	0
4. Verhogen inzet BOA's en cameratoezicht (Cameratoezicht)	-15	0	0	0
Onderzoek en aanpak lokaal fatbikeverbod	15	0	0	0
5. Werkbudget digitale veiligheid en weerbaarheid	50	pm	pm	pm
6. Capaciteit Zorg en veiligheid	-25	0	0	0
Totaal mutaties	-41	52	-8	-8

Toelichting op mutaties vanaf coalitieakkoord

1. De aanpak van straatintimidatie verder vormgeven

In 2027 en 2028 worden middelen beschikbaar gesteld om de aanpak van straatintimidatie verder vorm te geven met aandacht voor preventie, meldingsbereidheid en handhaving.

2. Indexeringen verlagen goederen en diensten 2,5% i.p.v. 3,4%

In de uitgangspunten staat dat budgetten voor goederen en diensten met 3,4% worden geïndexeerd. Dit is bijgesteld naar 2,5%. Dit sluit aan met het percentage wat gemeenten ontvangen van het Rijk in de Meicirculaire 2026 voor prijsindexering.

3. Verhogen inzet BOA's en cameratoezicht (formatie). Formatie in 2027 halveren

Vanaf 2027 wordt de BOA-capaciteit structureel uitgebreid met 3,36 fte, waarmee de totale capaciteit uitkomt op 10,08 fte, exclusief de senior BOA. Voor deze uitbreiding is structureel € 235.000 per jaar geraamd. Voor 2027 is hiervoor € 117.500 beschikbaar. Dit betreft de helft van het structurele bedrag, omdat rekening is gehouden met de benodigde tijd voor werving en selectie. Wel wordt de werving voor de volledige uitbreiding van 3,36 fte direct na vaststelling van de begroting gestart.

4. Verhogen inzet BOA's en cameratoezicht (Cameratoezicht) / Onderzoek en aanpak lokaal fatbikeverbod

In 2027 worden de middelen van cameratoezicht ingezet voor een onderzoek naar de aanpak van fatbikes.

5. Werkbudget digitale veiligheid en weerbaarheid

In 2027 worden incidenteel middelen beschikbaar gesteld voor digitale veiligheid en weerbaarheid.

6. Capaciteit Zorg en veiligheid

In het coalitieakkoord staan middelen opgenomen voor een extra fte zorg en veiligheid. We gaan ervan uit dat deze vacature is ingevuld vanaf 1 april. Zodoende levert dit een mutatie op in 2027.

Lasten

De lasten zijn in 2027 ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2026 met € 52.000 toegenomen. Hiervan heeft € 309.000 betrekking op voorstellen uit het Coalitieakkoord 2026–2030 en de mutaties zoals hierboven toegelicht. De overige ontwikkelingen leiden per saldo tot € 257.000 lagere lasten.

De belangrijkste oorzaak hiervan is:

- In 2026 is een incidenteel budget van € 256.000 opgenomen voor de uitvoering van de pilot *Samenwerken sociaal en veiligheidsdomein*. Deze middelen zijn beschikbaar gesteld via de decembercirculaires 2024 en 2025. Omdat het een incidenteel budget betreft, vervallen deze lasten in 2027.

Baten

De baten zijn in 2027 ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2026 met € 212.000 afgenomen.

De belangrijkste oorzaak hiervan is:

- In 2026 zijn incidentele middelen ontvangen voor de uitvoering van de pilot *Samenwerken sociaal en veiligheidsdomein*. Deze incidentele baten vervallen in 2027.

Reserves

De lagere onttrekking van € 200.000 in 2027 t.o.v. 2026 wordt veroorzaakt door een eenmalige overheveling van 2025 naar 2026 van de middelen *Samenwerken sociaal en veiligheidsdomein*.

Indicatoren

Relevante indicatoren zijn te raadplegen in het volgende document : [Indicatoren beleidsveld 1](#)

Belangrijkste kaders

[Integraal veiligheidsbeleid 2023-2026](#)

Het Integraal Veiligheidsbeleid 2023–2036 vormt het beleidskader voor het beleidsveld veiligheid. Hierin zijn de visie, doelstellingen en prioriteiten voor de periode 2027–2030 vastgelegd. Naar verwachting zal eind 2026 het integraal veiligheidsbeleid 2026-2030 vastgesteld worden.

[Jaarlijks focusblad veiligheid](#)

Jaarlijks wordt op basis van het Integraal Veiligheidsbeleid een focusblad opgesteld. Hierin worden de actuele ontwikkelingen, bestuurlijke prioriteiten en belangrijkste veiligheidsopgaven voor het betreffende jaar vertaald naar concrete accenten en activiteiten.

[Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving \(VTH\) 2024–2028](#)

Naast het Integraal Veiligheidsbeleid vormt de Uitvoerings- en handhavingsstrategie 2024–2028 voor Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) een belangrijk kader voor een veilige en leefbare gemeente. Beide beleidskaders vullen elkaar aan. Waar openbare orde en veiligheid, vergunningverlening, toezicht en handhaving elkaar raken, werken we integraal samen en stemmen we beleid en uitvoering op elkaar af.

Verbonden partijen

De Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant is een verbonden partij binnen het beleidsveld Veiligheid. Via de veiligheidsregio wordt uitvoering gegeven aan wettelijke taken op het gebied van brandweezorg, crisisbeheersing, rampenbestrijding en risicobeheersing. Daarbij is ook aandacht voor het op peil houden van de beschikbaarheid en inzetbaarheid van brandweervrijwilligers. Waar passend ondersteunen we dit lokaal door de werving onder de aandacht te brengen bij bedrijven en ondernemers en door gemeentelijke communicatiemiddelen, zoals de tekstkar, in te zetten. Daarnaast werkt de gemeente samen met diverse veiligheidspartners, waaronder de politie, het Openbaar Ministerie, het RIEC en andere gemeenten aan een integrale aanpak van veiligheidsvraagstukken.

Beleidsveld 2 : Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Wat houdt dit beleidsveld in?

Het beleidsveld Verkeer, Vervoer en Waterstaat richt zich op het veilig, bereikbaar en leefbaar houden van de kernen Waalwijk, Sprang-Capelle en Waspik. Hieronder vallen onder meer het beheer en onderhoud van wegen, evenals verkeersveiligheid, parkeren en openbaar vervoer.

In lijn met het coalitieakkoord 'Nieuwe Koers' 2026-2030 en het eerder vastgestelde Mobiliteitsplan 2030 werken we aan een balans tussen bereikbaarheid en verkeersveiligheid. Daarbij besteden we aandacht aan de groei van woningbouw en bedrijvigheid, het oplossen van verkeersknelpunten, het versterken van fiets- en OV-verbindingen en het realiseren van voldoende parkeervoorzieningen.

Zo draagt dit beleidsveld bij aan een gemeente die aantrekkelijk blijft om te wonen, werken en ondernemen.

Veilige en gezonde mobiliteit

Toelichting

In 2030 heeft het mobiliteitssysteem in Waalwijk zo min mogelijk negatieve effecten op de inwoners. Bereikbaarheid, verkeersveiligheid en leefbaarheid worden in samenhang ontwikkeld, waarbij ruimte blijft voor alle vervoerswijzen.

Wat willen we bereiken?

D27_02_001 Een veiliger en gezonder mobiliteitssysteem

Omschrijving (toelichting)

We streven naar een mobiliteitssysteem waarin:

- de verkeersveiligheid voor alle weggebruikers toeneemt
- voetgangers en fietsers beschikken over aantrekkelijke en veilige routes
- de leefbaarheid in woongebieden verbetert door een goede balans tussen mobiliteit, parkeren en openbare ruimte

Activiteiten

A27_02_1.01 Verbeteren van de parkeersituatie

Omschrijving (toelichting)

We monitoren de parkeersituatie in woonwijken en werken op basis van deze inzichten een voorstel uit om hoge parkeerdruk in woonwijken terug te dringen.

Tijd (indicator)

A27_02_1.02 Verbeteren van de fietsveiligheid

Omschrijving (toelichting)

We leggen de gemeenteraad een voorstel voor kredietvotering voor, zodat de realisatie van een vrijliggende fietsvoorziening langs de Kleiweg mogelijk wordt gemaakt.

Tijd (indicator)

A27_02_1.03 Uitvoeren van verkeersveiligheidsmaatregelen bij top 10 onveiligste straten en wegen

Omschrijving (toelichting)

We brengen verkeersonveilige situaties in beeld. We werken daarbij met een top10 meest onveilige straten en wegen. We stellen een aanpak op om het aantal verkeersonveilige locaties te verminderen.

Tijd (indicator)

Robuust en betrouwbaar mobiliteitssysteem

Het mobiliteitssysteem van de toekomst is betrouwbaar, goed bereikbaar en ondersteunt de ruimtelijke en economische ontwikkeling van Waalwijk.

Wat willen we bereiken?

D27_02_002 Doorontwikkeling naar een robuuster en betrouwbaarder mobiliteitssysteem

Omschrijving (toelichting)

We werken aan een mobiliteitssysteem waarin:

- Waalwijk goed bereikbaar is voor inwoners, bezoekers en bedrijven
- het mobiliteitssysteem de woningbouwopgave en economische ontwikkeling ondersteunt

Activiteiten

A27_02_2.01 Opstellen verkeersstructuurplan

Omschrijving (toelichting)

We leggen een visie op de toekomstige verkeersstructuur ter besluitvorming voor, waarin de toekomstige ontwikkeling van woningbouw en economische groei is meegenomen.

Tijd (indicator)

A27_02_2.02 Realiseren GOL

Omschrijving (toelichting)

We zijn partner in de realisatie van het provinciale project 'Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat', die de economische vitaliteit op het bedrijventerrein Haven en de leefkwaliteit van bewoners in Waalwijk versterkt. We nemen de nieuwe aansluiting 40 op de A59 in gebruik.

Tijd (indicator)

A27_02_2.03 We verbeteren de bereikbaarheid van belangrijke ontwikkellocaties

Omschrijving (toelichting)

We onderzoeken de haalbaarheid van een tweede ontsluitingsweg van en naar Landgoed Driessen.

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

D27_02_003 Toekomstbestendig openbaar vervoer als onderdeel van een robuust en betrouwbaar mobiliteitssysteem

Omschrijving (toelichting)

Openbaar vervoer wordt een belangrijk onderdeel van het totale mobiliteitssysteem. Door sterke OV-knooppunten en goede verbindingen te realiseren wordt de bereikbaarheid van Waalwijk verbeterd en creëren we kansen voor verdere verstedelijking en economische ontwikkeling.

Activiteiten

A27_02_3.01 Realiseren van mobiliteitshubs Noorder Allee en Noorder Parallelweg

Omschrijving (toelichting)

We leggen de gemeenteraad een voorstel voor kredietvotering voor ten behoeve van de realisatie van de mobiliteitshubs Noorder Allee en Noorder Parallelweg.

Vanaf 13 december 2026 gaat de nieuwe dienstregeling in waarmee de bestaande Bravo Direct-lijnen sneller en hoofdfrequenter gaan rijden. Dit is een eerste stap naar een ontwikkeling richting BRT op de lijn Tilburg – Waalwijk - 's-Hertogenbosch.

Tijd (indicator)

A27_02_3.02 Verbeteren van de OV-bereikbaarheid van het bedrijventerrein Haven

Omschrijving (toelichting)

Samen met vervoerder Arriva en het bedrijfsleven werken we aan de ontwikkeling van de nieuwe buslijn 138. Deze buslijn start eind 2026 en verbindt bedrijventerrein Haven met het busstation Vredesplein en bushalte Noorder Allee.

Tijd (indicator)

Havenfaciliteiten

Waalwijk heeft drie havens met ieder een eigen functie: de industriehaven in Waalwijk en de havens in Sprang-Capelle en Waspik. De havens zijn belangrijk voor de bereikbaarheid van onze bedrijventerreinen, de economie en de recreatieve functie van de gemeente.

We zorgen voor het beheer en onderhoud van de havens en sluizen en werken aan een toekomstbestendige haveninfrastructuur. Tegelijkertijd benutten we de mogelijkheden die onze ligging aan het water biedt, zoals het ontwikkelen van een buitendijkse insteekhaven in Waalwijk. We zetten in op een goede bereikbaarheid over weg en water, ruimte voor ondernemerschap en economische ontwikkeling en verduurzaming van het goederenvervoer. De ontwikkeling van de havens draagt daarmee bij aan de ambitie uit het coalitieakkoord om economische groei te benutten als motor van brede welvaart. Daarbij werken we samen met ondernemers, regionale partners, provincie, rijk en EU.

Wat willen we bereiken?

D27_02_004 Toekomstbestendige, bereikbare en goed functionerende havens

Omschrijving (toelichting)

We zorgen ervoor dat onze havens en bijbehorende voorzieningen veilig, bereikbaar en functioneel blijven. Dit vraagt om goed beheer en onderhoud en om tijdige investeringen in de haveninfrastructuur.

De komende jaren ligt er een belangrijke onderhoudsopgave. Kades en damwanden zijn op verschillende plaatsen aan vervanging toe. Ook kijken we waar maatregelen nodig zijn om de vaarwegen en daarmee de bereikbaarheid van de havens op peil te houden.

Activiteiten

A27_02_4.01 Beheren, onderhouden en vernieuwen van haveninfrastructuur

Omschrijving (toelichting)

In 2026 is opdracht gegeven voor het inventariseren van het beheer- en onderhoudsniveau voor de havens, sluizen en havenvoorzieningen. Naar verwachting wordt de inventarisatie eind 2026, begin 2027 opgeleverd. Het krediet voor de jachthaven Waspik staat hier los van.

Deze inventarisatie geeft inzicht in het benodigde beheer en onderhoud voor de komende tien jaar en de bijbehorende kosten. Op basis hiervan kunnen de benodigde budgetten aangevraagd worden via de daarvoor ingerichte procedure. Na akkoord van de gemeenteraad kan het beheer en onderhoud planmatig worden uitgevoerd.

Tijd (indicator)

A27_02_4.02 Verbeteren van de bereikbaarheid en verkeersveiligheid van het havengebied

Omschrijving (toelichting)

Een goed functionerend bedrijventerrein Haven vraagt om een goede en veilige bereikbaarheid. Daarom werken we aan het verbeteren van de bereikbaarheid en verkeersveiligheid van het havengebied.

We werken, in samenwerking met de provincie, aan een MobiliteitsProgramma van Eisen (MPvE) voor Haven. Hiermee brengen we de huidige en toekomstige mobiliteitsbehoefte van het bedrijventerrein in beeld en bepalen we welke maatregelen nodig zijn om Haven ook in de toekomst goed bereikbaar en verkeersveilig te houden.

Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden voor een goede noord-zuidfietsverbinding. Vanuit het oogpunt van verkeersveiligheid wordt een vrijliggend fietspad langs de Kleiweg voorbereid.

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

D27_02_005 Versterken van de economische en duurzame betekenis van de havens

Omschrijving (toelichting)

De havens leveren een belangrijke bijdrage aan een aantrekkelijk vestigings- en ondernemersklimaat. Zowel de haven in Waalwijk als de Kerkvaartse haven in Waspik bieden kansen voor de economische ontwikkeling en bereikbaarheid van Waalwijk en de regio. Onze ligging aan het water biedt mogelijkheden om de logistieke positie van Waalwijk verder te versterken en goederenvervoer over water te stimuleren. Daarmee dragen we bij aan een sterke economie, een goede bereikbaarheid en een duurzamere logistieke keten. Deze ontwikkeling sluit aan bij de ambitie uit het coalitieakkoord om ruimte te bieden aan ondernemerschap, innovatie en economische ontwikkeling. Zo versterken we niet alleen het economisch profiel en het vestigingsklimaat van Waalwijk, maar leveren we ook een bijdrage aan brede welvaart voor inwoners, ondernemingen en de regio.

De ontwikkeling van de havens vraagt om maatwerk. **In Waalwijk ligt de nadruk op het versterken van de logistieke functie van Haven 8 en de verbinding tussen weg en water, aangevuld met ruimte voor watergebonden en andere complementaire bedrijvigheid die de economische meerwaarde en toekomstbestendigheid van het gebied vergroot.**

In Waspik onderzoeken we hoe de Kerkvaartse haven toekomstbestendig kan worden ontwikkeld en welke economische functies daarbij passen. Daarbij hebben we aandacht voor verduurzaming, innovatie en mogelijkheden voor watergebonden en circulaire bedrijvigheid. We werken hierin samen met ondernemers, de provincie, het waterschap, de regio Hart van Brabant en andere partners. Zo verbinden we de ontwikkeling van de gemeentelijke havens met de bredere regionale economische ontwikkeling.

Activiteiten

A27_02_5.01 Ontwikkelen van de nieuwe insteekhaven Waalwijk

Omschrijving (toelichting)

De nieuwe insteekhaven is een belangrijke ontwikkeling voor de toekomstige economische positie en bereikbaarheid van Waalwijk. Met Haven 8 beschikt Waalwijk over een omvangrijk logistiek en economisch gebied. Om deze positie ook in de toekomst te kunnen behouden en versterken, is een goede verbinding tussen weg en water van belang.

De insteekhaven maakt het mogelijk om de havenfunctie van Waalwijk uit te breiden en meer goederen over water te vervoeren. Daarmee spelen we in op de groei en schaalvergroting van de binnenvaart en bieden we bedrijven een extra vervoersmogelijkheid. Dit draagt bij aan een sterke logistieke keten, een betere bereikbaarheid van Waalwijk en de regio en het verminderen van de druk op het wegennet. Waalwijk onderscheidt zich daardoor met logistieke specialisatie, clustering en een sterke ketenfunctie voor de regio en daarbuiten.

Tegelijkertijd biedt de ontwikkeling de mogelijkheid om verduurzaming vanaf het begin onderdeel te laten zijn van de haven (smart Port). We onderzoeken daarom de mogelijkheden voor een emissieloze aanleg en exploitatie. Daarmee willen we de insteekhaven ontwikkelen tot een toekomstbestendige duurzame schakel in de regionale logistiek.

De ontwikkeling van de insteekhaven staat niet op zichzelf. Deze maakt onderdeel uit van de verdere ontwikkeling van Haven 8 Oost en sluit aan bij de ambitie uit het coalitieakkoord om ruimte te bieden aan economische ontwikkeling, ondernemerschap en innovatie en economische groei te benutten als motor van brede welvaart.

Momenteel bereiden we een collegevoorstel voor het emissieloos bouwen en exploiteren van de insteekhaven. Bij een positief collegebesluit kunnen we in het eerste kwartaal van 2027 starten met de aanbesteding voor de emissieloze aanleg en kennen we de kansen op het emissieloos exploiteren van marktpartijen.

Tijd (indicator)

A27_02_5.02 Herijken en ontwikkelen van de Kerkvaartse haven in Waspik

Omschrijving (toelichting)

We gaan door met de herontwikkeling van de Kerkvaartse haven. De haven is van belang voor de economische ontwikkeling van Waspik en voor de gemeente als geheel. De ontwikkeling maakt bovendien onderdeel uit van de regionale bedrijventerreinafspraken van Hart van Brabant, waarbij de oostzijde vraaggericht kan worden ontwikkeld voor watergebonden bedrijvigheid.

Sinds het vaststellen van het ontwikkelplan in 2020 zijn de omstandigheden veranderd. De belangrijkste oorspronkelijke aanleiding is weggefallen en ook de belangstelling en financiële betrokkenheid van de bestaande bedrijven is gewijzigd. Tegelijkertijd blijft er vraag naar watergebonden percelen en verandert de behoefte van bedrijven van alleen op- en overslag naar ook bewerking en circulaire activiteiten.

Daarom herijken we de scope van het project. We onderzoeken welke omvang van het ontwikkelgebied passend is, welke uitbreiding van de haven wenselijk en haalbaar is en welke vormen van watergebonden bedrijvigheid daarbij passen. Daarbij kijken we onder andere naar mogelijkheden voor circulaire bedrijvigheid en het op- en overslaan en bewerken van circulaire bouwmaterialen. Hierbij is ook aandacht voor de stikstofdepositie van deze ontwikkeling aangezien dit gevolgen kan hebben voor de uitvoerbaarheid.

Uitgangspunt blijft dat de ontwikkeling financieel haalbaar is en zichzelf kan financieren, zoals ook in het coalitieakkoord is opgenomen.

Tijd (indicator)

A27_02_5.03 Versterken van de duurzame en regionale havenfunctie

Omschrijving (toelichting)

We willen de positie van Waalwijk als logistiek knooppunt verder versterken en de mogelijkheden van vervoer over water beter benutten. Vervoer over water kan bijdragen aan een betere bereikbaarheid van de regio en aan het verminderen van de milieubelasting van het goederenvervoer.

Daarbij kijken we niet alleen naar de fysieke infrastructuur, maar ook naar innovatie en samenwerking werken we aan een sterke logistieke keten, oa. Via Smart Port Waalwijk. Via Brabant Ports werken we samen met ondernemers, overheden en andere partners aan havenbeheer, digitalisering (vb havengelden innen), leefbaarheid en veiligheid, grip op ruimte (watergebonden kavels) en duurzaamheid.

Ook de regionale samenwerking binnen Hart van Brabant is hierbij van belang. De ontwikkeling van de havens staat niet op zichzelf, maar maakt onderdeel uit van de bredere regionale ontwikkeling van bedrijventerreinen, economie en logistiek. We zoeken daarom actief de verbinding met regionale partners en benutten waar mogelijk gezamenlijke kansen en ontwikkelingen, ook voor cofinanciering en subsidies.

Tijd (indicator)

Wat mag het kosten?

De lasten en baten van het beleidsveld 1 Veiligheid worden hierna toegelicht, met daarbij:

- De cijfers uit de Jaarstukken 2025, de Begroting 2026 na wijziging en de Begroting 2027 van lasten en baten met mutaties reserves.

- Een overzicht van de in de Begroting 2027 verwerkte mutaties vanaf het coalitieakkoord.
- Een toelichting op de verschillen tussen de gewijzigde Begroting 2026 en de Begroting 2027.

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2026	Primaire Begroting 2027
Lasten				
PR201	Straatreiniging	716	840	798
PR202	Gladheidsbestrijding	126	166	174
PR203	Onderhoud wegenstraten en pleinen	6.320	6.342	6.685
PR204	Openbare verlichting	997	1.040	1.081
PR205	Verkeersmaatregelen	1.443	1.743	1.430
PR206	Parkeervoorzieningen	666	645	734
PR208	Exploitatie havencomplex	669	987	1.080
PR210	Recreatieve havens	40	59	104
Totaal Lasten		10.977	11.822	12.087
Baten				
PR201	Straatreiniging	0	0	0
PR202	Gladheidsbestrijding	-8	0	0
PR203	Onderhoud wegenstraten en pleinen	-1.829	-1.713	-1.750
PR204	Openbare verlichting	-105	0	0
PR205	Verkeersmaatregelen	-100	-61	-63
PR206	Parkeervoorzieningen	-17	0	0
PR208	Exploitatie havencomplex	-172	-187	-194
PR210	Recreatieve havens	-28	-40	-32
Totaal Baten		-2.259	-2.002	-2.039
Saldo van lasten en baten		8.719	9.820	10.048
Onttrekkingen				
PR952	Mutaties reserves beleidsveld 2	-270	-662	-261
Stortingen				
PR952	Mutaties reserves beleidsveld 2	36	0	0
Mutaties reserves		-235	-662	-261
Saldo na mutaties reserves		8.484	9.158	9.787

Voorstellen in begroting verwerkt

In de Begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030 zijn de effecten van de raadsbesluiten tot en met 1 augustus 2026 verwerkt. Dit is inclusief het [Voorjaarsbericht 2026](#), de [Onontkoombaarheden 2027](#), de [Meicirculaire 2026](#) en het [Coalitieakkoord 2026-2030](#). De mutaties die hebben plaatsgevonden vanaf het coalitieakkoord worden in onderstaande tabel toegelicht.

Mutaties vanaf coalitieakkoord (bedragen * € 1.000)	2027	2028	2029	2030
1. Herzien van het parkeerbeleid	0	0	75	25
2. Indexeringen verlagen goederen en diensten 2,5% ipv 3,4%	-47	-45	-45	-46
3. Aanpak parkeerklunpunten	-150	0	0	0
4. Onderzoek onveilige verkeerssituaties	75	pm	pm	pm
5. We investeren breder in mensgerichte verkeersveiligheid	0	9	9	9
Totaal mutaties	-122	-36	39	-12

Toelichting Begroting 2027 t.o.v. gewijzigde Begroting 2026

Toelichting op mutaties vanaf coalitieakkoord

1. Herzien van het parkeerbeleid

In 2029 en 2030 worden middelen beschikbaar gesteld voor het herzien van het parkeerbeleid met als uitgangspunt dat de auto een belangrijk vervoermiddel is en blijft.

2. Indexeringen verlagen goederen en diensten 2,5% i.p.v. 3,4%

In de uitgangspunten staat dat budgetten voor goederen en diensten met 3,4% worden geïndexeerd. Dit is bijgesteld naar 2,5%. Dit sluit aan met het percentage wat gemeenten ontvangen van het Rijk in de Meicirculaire 2026 voor prijsindexering.

3. Aanpak parkeerklunpunten

In het coalitieakkoord staan structureel middelen opgenomen voor de aanpak van parkeerklunpunten. De aanpak start in 2028 en zodoende levert dit een voordeel op in 2027.

4. Onderzoek onveilige verkeerssituaties

In 2027 zal een onderzoek plaatsvinden naar de aanpak van onveilige verkeerssituaties in iedere kern.

5. We investeren breder in mensgerichte verkeersveiligheid

Momenteel heeft de gemeente € 63.000 aan lasten geraamd, waartegenover € 50.000 aan provinciale bijdrage staat. Hierdoor wordt de maximaal beschikbare provinciale bijdrage nog niet volledig benut. Om maximaal in te zetten op mensgerichte verkeersveiligheid, moeten de gemeentelijke lasten met € 9.000 per jaar worden verhoogd. Omdat het uitvoeringsprogramma een jaar vooraf wordt vastgesteld, is het wenselijk dit aanvullende bedrag vanaf 2028 op te nemen.

Lasten

De lasten zijn in 2027 ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2026 toegenomen met € 302.000. De Onontkoombaarheden 2027, het Coalitieakkoord 2026-2030 en de mutaties zoals hierboven toegelicht resulteren in € 140.000 aan minder lasten, de overige lasten op beleidsveld 2 (per saldo) zijn met € 442.000 toegenomen.

Belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

- Van product 203 onderhoud wegen, straten en pleinen zijn de kapitaallasten geactualiseerd.

- Vanuit de budgetoverheveling 2025 waren in 2026 incidentele bedragen geraamd voor mobiliteit en de last mile. In de Begroting 2027 zijn deze bedragen niet meer geraamd.

Baten

De baten zijn in 2027 ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2026 toegenomen met € 117.000. Dit wordt met name veroorzaakt door een hogere mutatie met de voorziening wegen.

Reserves

De onttrekkingen aan reserves zijn in de Begroting 2027 ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2026 met € 400.000 gedaald door budgetoverhevelingen van 2025 naar 2026 ten behoeve van mobiliteit en last mile.

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 2 zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link: [Indicatoren beleidsveld 2](#)

Belangrijkste kaders

[Coalitieakkoord Nieuwe Koers \(2026-2030\)](#)

[Mobiliteitsvisie 2030](#)

[Mobiliteitsplan 2030 en Uitvoeringsprogramma 2023 - 2027](#)

[Parkeervisie Waalwijk](#)

Verbonden partijen

In dit beleidsveld zijn geen verbonden partijen actief.

Beleidsveld 3 : Economie

Wat houdt dit beleidsveld in?

Voor het beleidsveld Economie is ervoor gekozen de activiteiten voor 2027 te bundelen binnen drie thema's:

1. Ruimte om te ondernemen
2. Aantrekkelijker woon- en leefklimaat creëren
3. Adaptieve en duurzame arbeidsmarkt

Onder deze thema's zijn de belangrijkste activiteiten opgenomen die daadwerkelijk in 2027 worden uitgevoerd.

Reguliere activiteiten binnen het beleidsveld economie, zoals beleidsadvisering, accountmanagement en deelname aan lokale- en regionale netwerken en overlegstructuren, zijn niet afzonderlijk in de begroting opgenomen.

Ruimte om te ondernemen

Het stimuleren van ondernemerschap is essentieel voor economische groei en innovatie. Een sterke economie is de motor voor Brede Welvaart: voor werk, inkomen en kansen voor iedereen. Met ons beleid zetten we in op een aantrekkelijk vestigingsklimaat en versterken we het ondernemersklimaat met ruimte om te groeien, te experimenteren en te innoveren. Waar bestaande regels en beleid innovatie belemmeren, doen we wat nodig is om nieuwe oplossingen mogelijk te maken.

Voor de ontwikkeling van bedrijventerreinen sluiten we aan bij het provinciale beleidskader en regionale afspraken over werklocaties. De nadruk ligt op het beter benutten van de bestaande ruimte door verdichting, intensivering en revitalisering van bedrijventerreinen. Nieuwe ontwikkelingen wegen we zorgvuldig af binnen de beschikbare ruimte en in samenhang met de regionale behoefte.

Een belangrijke opgave binnen deze doelstelling is de verdere ontwikkeling van Haven Acht Oost (afronding). Daarbij zetten we in op een innovatieve en toekomstbestendige uitgifte van bedrijventerrein, passend bij de ambities voor Brede Welvaart. We stimuleren de vestiging van innovatieve bedrijvigheid en economische activiteiten die bijdragen aan een sterke en toekomstbestendige lokale en regionale economie. De ontwikkeling van de insteekhaven is onderdeel van beleidsveld 2.

Een belangrijke randvoorwaarde voor een aantrekkelijk ondernemersklimaat is voldoende beschikbaarheid van energie-infrastructuur. Netcongestie vormt daarbij een groeiend knelpunt voor de ontwikkeling en verduurzaming van bedrijven. Vanuit economisch perspectief denken we mee over oplossingen en betrekken we ondernemers bij initiatieven rondom slim energiegebruik en samenwerking. De beleidsmatige uitwerking hiervan is opgenomen onder beleidsveld 7.

Een andere belangrijke randvoorwaarde voor economische ontwikkeling is de beschikbare stikstofruimte. De stikstofproblematiek kan gevolgen hebben voor de ontwikkeling, uitbreiding en verduurzaming van bedrijven en bedrijventerreinen. We volgen de ontwikkelingen op dit dossier nauwgezet. Waar mogelijk zoeken we, samen met provincie, regio en andere betrokken partijen, naar oplossingen om ruimte te blijven bieden aan gewenste economische ontwikkelingen.

Wat willen we bereiken?

D27_03_001 Faciliteren van ondernemerschap

Omschrijving (toelichting)

Een sterk ondernemersklimaat is van groot belang voor de economische ontwikkeling van Waalwijk. Daarom ondersteunen we lokale bedrijven, stimuleren we ondernemerschap en zetten we in op duurzame economische groei. Een sterke economie is de motor voor Brede Welvaart: voor werk, inkomen en kansen voor iedereen.

Daarbij werken we als gemeente aan goede randvoorwaarden voor ondernemers. Dit vraagt niet alleen om ruimte om te ondernemen, maar ook om een ondernemingsvriendelijke dienstverlening, het beperken van onnodige regeldruk, een voortvarende behandeling van initiatieven en vergunningaanvragen, ruimte voor innovatie en experimenten en waar mogelijk betrokkenheid van lokale ondernemers bij gemeentelijke opdrachten. De uitvoering hiervan vindt plaats vanuit verschillende beleidsvelden binnen de organisatie.

Activiteiten

A27_03_1.01 Opstellen beleidskader bedrijventerreinen

Omschrijving (toelichting)

In 2026/2027 stellen we een beleidskader op voor de bedrijventerreinen in Waalwijk, Sprang-Capelle en Waspik. Hierbij sluiten we aan op de Strategische Visie, Omgevingsvisie, het provinciale beleidskader en regionale afspraken over werklocaties.

We zetten in op zorgvuldig ruimtegebruik door bestaande bedrijventerreinen beter te benutten via verdichting, herstructurering en revitalisering. Binnen het beleidskader is specifieke aandacht voor Haven 8 Oost (afronding), Kerkvaartse Haven, Maasoever-Scharlo en Zanddonk.

Voor nieuwe uitgiftes van bedrijventerreinen werken we selectie- en uitgifteprincipes verder uit, waarbij ontwikkelingen aansluiten op de marktvraag en worden beoordeeld op hun bijdrage aan economische vitaliteit, duurzaamheid en Brede Welvaart.

Voor Zanddonk (en Eerste Zeine) onderzoeken we de mogelijkheden voor transformatie en functiemenging, waarbij het uitgangspunt blijft dat gevestigde bedrijven voldoende ruimte houden om te ondernemen en zich te ontwikkelen.

Tijd (indicator)

A27_03_1.02 Accountmanagement

Omschrijving (toelichting)

Het verbeteren van het vestigingsklimaat voor bestaande en nieuwe bedrijven blijft een prioriteit, waarbij overleg plaatsvindt met ondernemersverenigingen en intermediaire organisaties. Middels accountmanagement informeren, ondersteunen en faciliteren we ondernemend Waalwijk bij economisch-maatschappelijke vraagstukken.

Accountmanagement omvat de vertegenwoordiging van de gemeente richting ondernemers, het fungeren als aanspreekpunt, het opbouwen van netwerken en het verbinden van ondernemers, initiatieven en maatschappelijke opgaven. Hierbij worden ondernemers actief bevraagd wat we kunnen verbeteren en wat we kunnen doen om regels te verminderen.

Onze accountmanagers vervullen daarnaast een verbindende rol binnen de gemeentelijke organisatie door ondernemersvragen te ondersteunen, kansen en knelpunten te signaleren en deze onder de aandacht te brengen van de verantwoordelijke teams. Daarmee dragen zij bij aan een ondernemingsvriendelijk vestigingsklimaat, goede dienstverlening en ruimte voor innovatie en ontwikkeling.

Tijd (indicator)

Aantrekkelijker woon- en leefklimaat creëren

Waalwijk heeft een levendig en aantrekkelijk leef-, woon- en verblijfsklimaat. We streven naar aantrekkelijke commerciële voorzieningen, waaronder winkels en horecagelegenheden, en een goede variatie aan vrije tijdsvoorzieningen. Onder andere de beleidsvelden cultuur, erfgoed, recreatie en toerisme leveren een belangrijke bijdrage aan de lokale economie, werkgelegenheid en promotie voor de gemeente.

Deze voorzieningen moeten niet alleen voldoen aan de behoeften van de lokale inwoners, maar ook bezoekers van buiten aantrekken. Met als doel om een levendige en gastvrije omgeving te bevorderen. Dit draagt bij aan de tevredenheid van inwoners en trekt bezoekers aan, wat op zijn beurt economische groei en ontmoetingen stimuleert.

Wat willen we bereiken?

D27_03_002 Economische voorzieningenstructuur op peil houden

Omschrijving (toelichting)

Waalwijk wil een aantrekkelijke gemeente zijn voor ondernemers, inwoners en bezoekers. We streven naar een sterk vestigingsklimaat waarin ondernemers graag investeren, inwoners prettig wonen en bezoekers zich welkom voelen.

Om dit te bereiken, zetten we in op behoud en de kwaliteitsverbetering van de bestaande economische voorzieningenstructuur. Een gevarieerd aanbod aan winkels, horeca en vrijetijdsbesteding draagt bij aan een levendige en aantrekkelijke leefomgeving. Daarbij is het belangrijk dat (winkel)ontwikkelingen plaatsvinden binnen een structuur van vitale en goed bereikbare winkelgebieden.

Daarnaast investeren we in een aantrekkelijk en levendig centrum, zodat we meer bezoekers aantrekken en de lokale economie stimuleren. Ook ruimtelijk-functionele ontwikkelingen in de binnenstad, zoals vastgoedtransformaties en functiewijzigingen die bijdragen aan een aantrekkelijk aanbod van voorzieningen, horeca en leisure, leveren een bijdrage aan een toekomstbestendige economische voorzieningenstructuur.

Voor de herontwikkeling van winkelcentrum De Els en omgeving is een aparte doelstelling bij beleidsveld 8 opgenomen.

Activiteiten

A27_03_2.01 Versterken van de binnenstad

Omschrijving (toelichting)

In april 2024 heeft de gemeenteraad de actualisatie van de Centrumvisie vastgesteld. Hiermee is richting gegeven aan de doorontwikkeling van de Binnenstad naar een zo levendig en aantrekkelijk mogelijk centrumgebied.

Voor 2027 zetten we de samenwerking met de Bedrijveninvesteringszone (BIZ) voort. Gezamenlijk werken de gemeente en de BIZ aan de uitvoering van de acties omschreven in het uitvoeringsprogramma (voortvloeiend uit de Centrumvisie) om een toekomst bestendige binnenstad te realiseren. De herontwikkeling van het Kropholler is hier een voorbeeld van.

Tijd (indicator)

A27_03_2.02 Behoud van spreiding en structuur van voorzieningen

Omschrijving (toelichting)

We blijven inzetten op behoud en spreiding van de bestaande lokale winkelaanbod. Daarvoor maken we een addendum op de detailhandelsvisie voor supermarkten in onze gemeente.

Tijd (indicator)

Adaptieve en duurzame arbeidsmarkt

We zetten ons in voor een duurzame arbeidsmarkt die zich aanpast aan veranderende omstandigheden. Dit omvat bijvoorbeeld het bevorderen van levenslang leren en het stimuleren van werkgevers om zich aan te passen aan technologische ontwikkelingen. Daarnaast erkennen we het belang van internationale medewerkers voor sectoren die van grote betekenis zijn voor de Waalwijkse economie. Duurzaamheid in de arbeidsmarkt gaat over een gezonde economie en een gezonde samenleving op de lange termijn.

Wat willen we bereiken?

D27_03_003 Kennis en talent behouden voor Waalwijk

Omschrijving (toelichting)

De gemeente Waalwijk streeft ernaar om kennis en talent voor de lokale economie te behouden en te ontwikkelen. Dit doen we door samen te werken met ondernemers en het onderwijsveld.

Daarnaast erkennen we het belang van internationale medewerkers voor sectoren die van grote betekenis zijn voor de Waalwijkse economie. Vanuit economisch perspectief dragen zij bij aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt en het opvangen van personeelstekorten. De huisvesting en uitvoeringsactiviteiten betreffende internationale medewerkers zijn opgenomen bij respectievelijk beleidsveld 5 en 6.

Activiteiten

*A27_03_3.01 Betrekken ondernemers en onderwijs***Omschrijving (toelichting)**

We richten ons op versterking van de Triple Helix samenwerking. Samenwerking tussen o.a. onderwijs en ondernemers is namelijk essentieel om jongeren goed voor te bereiden op banen en kansen in de regio. Maar beide partijen spreken vaak een verschillende taal. De gemeente heeft een verbindende, faciliterende rol om de aansluiting tussen onderwijs en de arbeidsmarkt te verbeteren. We richten ons op het omzetten van ideeën in concrete plannen aangepast aan bepaalde omstandigheden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan krapte op de arbeidsmarkt in specifieke sectoren en op het behouden van jeugd voor de eigen gemeente. We continueren en intensiveren hiervoor de al lopende projecten en starten nieuwe initiatieven op.

Tijd (indicator)*A27_03_3.02 Mede ontwikkelen van lokale leerlijnen***Omschrijving (toelichting)**

In samenwerking met onderwijs en bedrijven faciliteren we het opzetten van opleidingen. We richten ons voornamelijk op het verbinden van regionaal MBO-aanbod aan lokale arbeidsmarktsectoren. In 2027 continueren en intensiveren we daarom de lopende projecten. We onderzoeken doorlopend samen met onderwijs en ondernemers de lokale behoefte aan en mogelijkheden voor nieuwe opleidingen.

Tijd (indicator)

Wat mag het kosten?

De lasten en baten van het beleidsveld 1 Veiligheid worden hierna toegelicht, met daarbij:

- De cijfers uit de Jaarstukken 2025, de Begroting 2026 na wijziging en de Begroting 2027 van lasten en baten met mutaties reserves.

- Een overzicht van de in de Begroting 2027 verwerkte mutaties vanaf het coalitieakkoord.

- Een toelichting op de verschillen tussen de gewijzigde Begroting 2026 en de Begroting 2027.

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2026	Primaire Begroting 2027
Lasten				
PR301	Straatmarkten	51	64	60
PR303	Economische ontwikkeling	891	689	457
PR304	Bedrijfsloket en -regelingen	743	885	794
PR305	Economische promotie	275	304	298
PR853	Grondexpl.bedrijven- en winkelgebieden	17.378	9.106	9.540
PR905	Verblijfsbelasting	24	22	22
PR907	Forensenbelasting	43	42	44
Totaal Lasten		19.406	11.112	11.215
Baten				
PR301	Straatmarkten	0	0	0
PR302	Opbrengst straatmarkten	-28	-34	-35
PR303	Economische ontwikkeling	-391	-44	-69
PR304	Bedrijfsloket en -regelingen	-243	-312	-314
PR853	Grondexpl.bedrijven- en winkelgebieden	-9.495	-9.106	-9.540
PR905	Verblijfsbelasting	-478	-620	-641
PR907	Forensenbelasting	-10	-14	-15
Totaal Baten		-10.645	-10.130	-10.614
Saldo van lasten en baten		8.762	982	601
Onttrekkingen				
PR953	Mutaties reserves beleidsveld 3	0	-2.614	0
PR961	Mutaties reserves GREX beleidsveld 3	-7.933	0	0
Totaal Onttrekkingen		-7.933	-2.614	0
Stortingen				
PR953	Mutaties reserves beleidsveld 3	0	2.564	0
PR961	Mutaties reserves GREX beleidsveld 3	50	0	0
Totaal Stortingen		50	2.564	0
Mutaties reserves		-7.883	-50	0
Saldo na mutaties reserves		878	932	601

Voorstellen in begroting verwerkt

In de Begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030 zijn de effecten van de raadsbesluiten tot en met 1 augustus 2026 verwerkt. Dit is inclusief het [Voorjaarsbericht 2026](#), de [Onontkoombaarheden 2027](#), de [Meicirculaire 2026](#) en het [Coalitieakkoord 2026-2030](#). De mutaties die hebben plaatsgevonden vanaf het coalitieakkoord worden in onderstaande tabel toegelicht.

Mutaties vanaf coalitieakkoord (bedragen * € 1.000)	2027	2028	2029	2030
1. Plan naar meer ruimte bieden voor initiatief en ondernemerschap	0	0	25	0
2. Indexeringen verlagen goederen en diensten 2,5% ipv 3,4%	-6	-6	-6	-6
Totaal mutaties	-6	-6	19	-6

Toelichting Begroting 2027 t.o.v. gewijzigde Begroting 2026

Toelichting op mutaties vanaf coalitieakkoord

1. Plan naar meer ruimte bieden voor initiatief en ondernemerschap

In 2029 worden middelen beschikbaar gesteld voor een plan om meer ruimte te bieden voor initiatief en ondernemerschap (welke regels afgeschaft of vereenvoudigd kunnen worden).

2. Indexeringen verlagen goederen en diensten 2,5% i.p.v. 3,4%

In de uitgangspunten staat dat budgetten voor goederen en diensten met 3,4% worden geïndexeerd. Dit is bijgesteld naar 2,5%. Dit sluit aan met het percentage wat gemeenten ontvangen van het Rijk in de Meicirculaire 2026 voor prijsindexering.

Lasten

De lasten zijn in 2027 ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2026 toegenomen met (per saldo) € 103.000. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

- In de Begroting 2026 is met het Voorjaarsbericht een bedrag van € 200.000 voor de insteekhaven geraamd, dit bedrag is in de Begroting 2027 niet geraamd.
- Vanuit de budgetoverheveling 2025 is in 2026 een bedrag van € 100.000 geraamd als werkbudget, in de Begroting 2027 is dit bedrag niet geraamd.
- In de Begroting 2027 worden voor producten 853 grondexploitatie bedrijven- en winkelgebieden € 400.000 extra lasten geraamd. Met het opstellen van de begroting worden op deze producten de lasten en baten geraamd op basis van de betreffende jaarschijf zoals deze is opgenomen in de meest recente versie van de [nota grondexploitatie](#). Voor de Begroting 2027 is dit de jaarschijf 2027 zoals opgenomen in de nota grondexploitatie behorende bij de Jaarstukken 2025. Dit zorgt voor mutaties aan zowel de lasten- als de batenkant binnen dit beleidsveld.

Baten

De baten zijn in 2027 ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2026 toegenomen met € 484.000.

De belangrijkste oorzaak is de grondexploitatie: zie toelichting hierboven bij lasten.

Reserves

In de Begroting 2026 zijn bedragen geraamd met betrekking tot de reserve grondexploitatie in verband met het vaststellen van de nota grondexploitatie. Deze bedragen zijn in de Begroting 2027 niet geraamd.

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 3 zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link : [Indicatoren beleidsveld 3](#)

Belangrijkste kaders

[Coalitieakkoord Nieuwe Koers 2026-2030](#)

[Strategische visie](#)

[Omgevingsvisie](#)

[Economische Verkenning 2025](#)

[Actualisatie centrumvisie Waalwijk 2024](#)

[Detailhandelsvisie Waalwijk 2017](#)

[Masterplan Binnenstad](#)

[Beleidskader Levendig Waalwijk 2025](#)

[RIB Beleidskader Bedrijventerreinen Waalwijk](#)

[Beleidskader wonen en werken Provincie Noord-Brabant](#)

[Regionaal Afsprakenkader Bedrijventerreinen Hart van Brabant \(2025–2030\)](#)

Verbonden partijen

Regio Hart van Brabant

Midpoint Brabant

Parkmanagement Waalwijk BV

Beleidsveld 4 : Onderwijs

Wat houdt dit beleidsveld in?

Goed onderwijs vormt de basis voor een sterke toekomst. Dit programma omvat beleid op diverse aspecten binnen de kinderopvang, het primair en voortgezet onderwijs, zoals: onderwijsachterstandenbeleid, gelijke kansen, taalontwikkeling, talentontwikkeling, passend onderwijs, leerlingenvervoer, leerplicht en schoolaanwezigheid, verbinding onderwijs en arbeidsmarkt én onderwijshuisvesting. We streven naar gelijke kansen voor ieder kind. Vroegtijdig signaleren, voorkomen en verminderen van (het risico op) onderwijsachterstanden zijn hierbij belangrijke onderdelen van de samenwerking met de partners, evenals het realiseren van een mooie doorlopende leer- en ontwikkellijn van kinderopvang via onderwijs naar werk.

Onderwijsbeleid

Het onderwijsbeleid bestaat uit een aantal onderdelen, waarbij we als gemeente samenwerken met kinderopvang, onderwijs en andere partners zoals bijvoorbeeld de bibliotheek en het bedrijfsleven.

Deels is deze samenwerking ingegeven vanuit wettelijke taken (zoals binnen het onderwijsachterstandenbeleid) en deels vanuit lokaal beleid, zoals Waalwijk Taalrijk en preventief jeugdbeleid.

Binnen de Lokale Educatieve Agenda zijn met bestuurders vanuit kinderopvang en onderwijs doelen gesteld voor een sterke toekomst voor kinderen en jongeren in Waalwijk.

Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) is gericht op het voorkomen en verminderen van (het risico op) onderwijsachterstanden van jonge kinderen, zodat zij goed aan hun schoolloopbaan kunnen beginnen.

Ook willen we de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt versterken. Samen met onderwijs en ondernemers zorgen we dat opleidingen beter aansluiten op de banen en kansen in onze regio.

Wat willen we bereiken?

D27_04_001 Gelijke kansen voor alle kinderen creëren, waardoor zij zich optimaal kunnen ontwikkelen

In gezamenlijkheid met onderwijs en maatschappelijke partners werken we aan de uitvoering van de Lokale Educatieve Agenda.

Activiteiten

A27_04_1.01 Uitvoering geven aan de activiteiten van de Lokale Educatieve Agenda 2025 t/m 2028

Binnen de Lokale Educatieve Agenda 'Gelijke kansen voor ieder kind' 2025 t/m 2028 werken we samen met kinderopvang, onderwijs en andere partners aan vier ambities:

1. Waalwijk Taalrijk
2. Preventie en Welzijn
3. Talenten
4. Burgerschap

Deze vier ambities zijn vertaald in uitvoeringsprogramma's, waarin activiteiten en resultaten zijn opgenomen.

Wat willen we bereiken?

D27_04_002 Aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt versterken

De gemeente Waalwijk streeft ernaar om het project Kennis en talent voor jongeren binnen de gemeente te behouden. Hierin heeft de gemeente een verbindende en faciliterende rol om de aansluiting tussen onderwijs en de arbeidsmarkt te verbeteren. Zie ook beleidsveld 3.

Activiteiten

A27_04_2.01 Beter verbinden van regionaal MBO-aanbod aan lokale arbeidsmarktsectoren

Voortzetten van de logistieke leerlijn en onderzoeken welke aanvullende beroepsgerichte opleidingen en mbo-trajecten daadwerkelijk binnen Waalwijk georganiseerd kunnen worden.

Leerlingzaken

Naast het onderwijsbeleid worden door de gemeente ook nog specifieke leerlingzaken uitgevoerd op het gebied van leerlingenvervoer en leerplicht.

Wat willen we bereiken?

D27_04_003 Bevorderen meer zelfredzaamheid van de leerling in het reizen naar school
Stimuleren van ouders en leerlingen in het gebruiken van eigen vervoer

Activiteiten

A27_05_3.01 Stimuleren van ouders en leerlingen in het gebruiken van eigen vervoer

Leerlingen reizen zo zelfstandig mogelijk en ontvangen de ondersteuning die past bij hun mogelijkheden en situatie. De verordening leerlingenvervoer kent taxivervoer naar school toe in een aantal specifieke situaties waarin beperkingen, schooltype, afstand, leeftijd en gezinssituatie kunnen meespelen.

Leerlingen die getraind worden in zelf fietsen of zelf reizen met de bus maken vaak ook op andere vlakken een sprong in zelfvertrouwen en zelfredzaamheid.

In de werkprocessen en met name het hierbij stimuleren van ouders en leerlingen in het gebruik maken van eigen vervoer en leren gebruik maken van openbaar vervoer door leerlingen is er nog winst te behalen. Met de capaciteit die is aangevraagd voor beleid leerlingenvervoer zal een nieuwe verordening leerlingenvervoer worden opgesteld waarbij de nadruk zal liggen op zelfredzaamheid en maatwerk.

Gemeenten moeten meer inzetten op onafhankelijk reizen waar mogelijk, met ondersteuning zoals fietsvergoedingen of OV-abonnementen en als laatste optie taxibusjes. Ook moet er beleid worden opgesteld ten aanzien van vervoer van en naar de Taalschool in Vrijhoeve voor vluchtelingen en statushouders.

Wat willen we bereiken?

D27_04_004 Achterstanden en uitval worden zoveel mogelijk voorkomen.

Door een eenduidige registratie van verzuim op de scholen en preventieve inzet van onderwijs en de leerplichtconsultanten van onze gemeente worden achterstanden en uitval voorkomen.

Activiteiten

A27_04_4.01 Leerlingen stimuleren (weer) naar school te gaan door vroegtijdig te signaleren en in te zetten op preventie en maatwerk.

Onze aanpak tegen schoolverzuim draait om nauwe samenwerking met interne partners en externe partijen. Door deze krachtenbundeling kunnen we vroegtijdig signalen oppikken en gericht preventief handelen.

We voeren preventieve verzuimgesprekken en nemen deel aan zorgoverleggen in het voortgezet onderwijs. Aan het begin van elk schooljaar stemmen we met scholen de verwachtingen en doelen af. Leerlingen op voortgezet onderwijs die tijdelijk niet mee kunnen in het onderwijs kunnen terecht binnen de pilot van de 'Werkplaats' bij Tavenue, dit is in samenwerking met het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs, een maatwerktraject.

A27_04_4.02 Voorkomen van thuiszitters door samenwerking onderwijs, jeugdhulp en leerplicht

De Tweede Kamer heeft in 2026 ingestemd met het wetsvoorstel Terugdringen schoolverzuim. Dit wetsvoorstel verplicht scholen om strenger en preventiever te handelen rondom schoolaanwezigheid. Zodra de wet daadwerkelijk in werking treedt zal de rol van leerplicht veranderen van reactief naar preventief werken en komt er eerder zicht op verzuim. Scholen zullen schoolaanwezigheid van leerlingen gaan monitoren en hierin actief gaan handelen door het gesprek met ouders en de leerling hierover te voeren.

Onderwijshuisvesting

De gemeente is verantwoordelijk voor de huisvesting van het primair en voortgezet onderwijs. Deze verantwoordelijkheid omvat:

- Nieuwbouw, uitbreiding en renovatie van schoolgebouwen.
- Het opstellen en actualiseren van een Integraal Huisvestingsplan (IHP)
- Het bevorderen van veilige, duurzame en toekomstbestendige onderwijsgebouwen;
- Het tegengaan van vandalisme aan schoolgebouwen.

Met de nieuwe Wet planmatige aanpak onderwijshuisvesting wordt de samenwerking tussen gemeenten en schoolbesturen verder versterkt. De wet zorgt voor een duidelijkere taakverdeling en een meer planmatige en doelmatige aanpak van bouw, beheer en onderhoud van schoolgebouwen. Renovatie is daarbij een volwaardig alternatief voor nieuwbouw en maakt onderdeel uit van de gemeentelijke zorgplicht voor onderwijshuisvesting. Daarnaast wordt het voor schoolbesturen in het primair onderwijs mogelijk om exploitatieoverschotten te investeren in huisvesting.

De gemeente bereidt zich in 2027 verder voor op de invoering van deze wetgeving door de verdere ontwikkeling van een Integraal Huisvestingsplan (IHP).

Het IHP vormt het strategische kader voor de onderwijshuisvesting op de korte en lange termijn en vervangt de huidige werkwijze waarbij wordt gewerkt met een Meerjaren Investeringsprogramma (MIP). Het doel is te komen tot kwalitatief goede, duurzame en toekomstbestendige schoolgebouwen die aansluiten bij de onderwijs- en maatschappelijke opgaven van de gemeente.

Wat willen we bereiken?

D27_04_005 Duurzame, multifunctionele en toekomstbestendige schoolgebouwen

Omschrijving (toelichting)

In 2027 werken wij verder aan een planmatige en duurzame aanpak van de onderwijshuisvesting. Daarbij bereiden wij de overgang naar een Integraal Huisvestingsplan voor en geven wij uitvoering aan de projecten die voortkomen uit de meerjarige huisvestingsopgave.

De gemeente faciliteert scholen vanuit haar wettelijke zorgplicht met passende en toekomstbestendige huisvesting. Daarbij zetten we in op multifunctioneel gebruik van gebouwen en buitenruimten, duurzaamheid, een gezond binnenklimaat, toegankelijkheid en aantrekkelijke speel- en ontmoetingsplekken. Waar mogelijk stimuleren we medegebruik van voorzieningen en een efficiënte inzet van maatschappelijke accommodaties.

Activiteiten

A27_04_5.01 Het ontwikkelen van een Integraal Huisvestingsplan (IHP) in overleg met schoolbesturen

Omschrijving (toelichting)

Om planmatig invulling te geven aan de gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente en onderwijs, werken we samen aan de verdere ontwikkeling van een Integraal Huisvestingsplan (IHP). Het IHP biedt inzicht in de huisvestingsbehoefte op basis van leerlingprognoses, demografische ontwikkelingen, onderwijskundige ambities, inclusie, duurzaamheid en multifunctioneel gebruik en maakt zo duidelijk wat de korte-, middellange- en langetermijnopgaven voor onderwijshuisvesting zijn.

Het IHP vormt het afwegingskader voor de prioritering van nieuwbouw, renovatie, uitbreiding en tijdelijke huisvesting en wordt vertaald naar een realistisch en financieel onderbouwd meerjarig uitvoeringsprogramma dat de basis is voor toekomstige investeringsbeslissingen.

Tijd (indicator)*A27_04_5.02 Uitbreiding CBS de Brug, Waspik***Omschrijving (toelichting)**

De uitbreiding van CBS De Brug wordt verder voorbereid. Het schoolbestuur treedt hierbij op als bouwheer. Met de uitbreiding wordt voorzien in de huisvestingsbehoefte van de school en wordt de onderwijscapaciteit toekomstbestendig gemaakt.

Tijd (indicator)*A27_04_5.03 Nieuwbouw Kindcentrum Landgoed Driessen***Omschrijving (toelichting)**

De voorbereiding van het nieuwe kindcentrum is gestart. Het gebouw wordt uitgebreid met een gymzaal, extra onderwijsruimte en een ontmoetingsruimte voor de buurt.

Tijd (indicator)*A27_04_5.04 Vervangende nieuwbouw OBS De Hoef***Omschrijving (toelichting)**

Voor de vervangende nieuwbouw van basisschool De Hoef worden de planvorming en voorbereidingen voortgezet. Samen met het schoolbestuur wordt gewerkt aan een toekomstbestendige huisvestingsoplossing die aansluit bij de onderwijsbehoefte in Waalwijk.

Tijd (indicator)*A27_04_5.05 Vervangende nieuwbouw RKBS De Veste, Waspik***Omschrijving (toelichting)**

Voor de vervangende nieuwbouw van basisschool De Veste worden de planvorming en voorbereidingen voortgezet. Samen met het schoolbestuur wordt gewerkt aan een toekomstbestendige huisvestingsoplossing die aansluit bij de onderwijsbehoefte in Waspik.

Tijd (indicator)*A27_04_5.06 Tijdelijke huisvesting Villa Vlinderhof***Omschrijving (toelichting)**

Villa Vlinderhof maakt gebruik van tijdelijke huisvesting om de groei van het aantal leerlingen op te vangen. In 2027 blijven we de huisvestingssituatie monitoren en beoordelen we welke voorzieningen nodig zijn om te kunnen blijven voorzien in passende onderwijshuisvesting.

Tijd (indicator)

A27_04_5.07 Verlenging tijdelijke huisvesting Koningsschool

Omschrijving (toelichting)

De Koningsschool maakt gebruik van tijdelijke huisvesting tot moment van realisatie nieuw schoolgebouw. In 2027 blijven we de huisvestingssituatie monitoren en beoordelen we welke voorzieningen nodig zijn om te kunnen blijven voorzien in passende onderwijshuisvesting.

Tijd (indicator)

Wat mag het kosten?

De lasten en baten van het beleidsveld 1 Veiligheid worden hierna toegelicht, met daarbij:

- De cijfers uit de Jaarstukken 2025, de Begroting 2026 na wijziging en de Begroting 2027 van lasten en baten met mutaties reserves.
- Een overzicht van de in de Begroting 2027 verwerkte mutaties vanaf het coalitieakkoord.
- Een toelichting op de verschillen tussen de gewijzigde Begroting 2026 en de Begroting 2027.

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2026	Primaire Begroting 2027
Lasten				
PR401	Leerlingenvervoer	1.700	1.660	1.746
PR402	Leerplicht	202	216	244
PR403	Openbare basisonderwijs excl.huisvesting	0	1	1
PR404	Bijzonder basisonderwijs excl.huisvest.	64	27	28
PR406	Huisvesting openbaar basisonderwijs	596	829	813
PR407	Huisvesting bijzonder basisonderwijs	2.328	2.143	2.496
PR408	Huisvesting speciaal basisonderwijs	116	103	99
PR409	Huisvesting voortgezet onderwijs	2.229	2.372	2.503
PR410	Huisvesting onderwijs algemeen	170	187	134
PR411	Lokaal onderwijsbeleid	1.966	1.787	1.794
PR412	Volwasseneneducatie	1	1	1
PR610	Kinderopvang	465	539	510
Totaal Lasten		9.836	9.866	10.370
Baten				
PR401	Leerlingenvervoer	-20	-2	-2
PR406	Huisvesting openbaar basisonderwijs	-138	-93	-96
PR407	Huisvesting bijzonder basisonderwijs	-242	-397	-410
PR411	Lokaal onderwijsbeleid	-1.421	-1.365	-1.365
PR610	Kinderopvang	-51	-55	-57
Totaal Baten		-1.872	-1.913	-1.931
Saldo van lasten en baten		7.964	7.953	8.438
Onttrekkingen				
PR954	Mutaties reserves beleidsveld 4	-529	-622	-916
Stortingen				
PR954	Mutaties reserves beleidsveld 4	0	0	0
Mutaties reserves		-529	-622	-916
Saldo na mutaties reserves		7.435	7.331	7.523

Voorstellen in begroting verwerkt

In de Begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030 zijn de effecten van de raadsbesluiten tot en met 1 augustus 2026 verwerkt. Dit is inclusief het [Voorjaarsbericht 2026](#), de [Onontkoombaarheden 2027](#), de [Meicirculaire 2026](#) en het [Coalitieakkoord 2026-2030](#). De mutaties die hebben plaatsgevonden vanaf het coalitieakkoord worden in onderstaande tabel toegelicht.

Mutaties vanaf coalitieakkoord (bedragen * € 1.000)	2027	2028	2029	2030
1. Indexeringen verlagen goederen en diensten 2,5% ipv 3,4%	-35	-33	-31	-31
Totaal mutaties	-35	-33	-31	-31

Toelichting Begroting 2027 t.o.v. gewijzigde Begroting 2026

Toelichting op mutaties vanaf coalitieakkoord

1. Indexeringen verlagen goederen en diensten 2,5% i.p.v. 3,4%

In de uitgangspunten staat dat budgetten voor goederen en diensten met 3,4% worden geïndexeerd. Dit is bijgesteld naar 2,5%. Dit sluit aan met het percentage wat gemeenten ontvangen van het Rijk in de Meicirculaire 2026 voor prijsindexering.

Lasten

De lasten nemen in 2027 ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2026 per saldo met € 504.000 toe. De voorstellen uit de Onontkoombaarheden 2027 en de mutatie zoals hierboven toegelicht leiden tot een afname van de lasten met € 58.000. De overige ontwikkelingen binnen beleidsveld 4 leiden per saldo tot een toename van € 562.000. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

- Tijdelijke huisvesting scholen
In 2027 is een budget van € 396.000 beschikbaar gesteld voor de tijdelijke huisvesting van scholen. Dit leidt tot een incidentele stijging van de lasten.
- Stijging structurele lasten
Daarnaast nemen de structurele lasten in 2027 toe. Deze stijging wordt met name veroorzaakt door de indexering van de uitgaven. Samen met de overige ontwikkelingen binnen het beleidsveld resulteert dit per saldo in hogere lasten.

Reserves

De stortingen in en onttrekkingen aan de reserves zijn in 2027 per saldo € 294.000 hoger dan in de gewijzigde Begroting 2026. Dit verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door een hogere onttrekking aan de reserves in verband met de tijdelijke huisvesting van het onderwijs.

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 4 (verzuim, schoolverlaters) zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link: [Indicatoren beleidsveld 4](#)

Belangrijkste kaders

[Nota Lokaal Educatieve Agenda 2025-2028](#)

[Waalwijk Taalrijk beleidskader 2025-2028](#)

[MIP Onderwijshuisvesting 2022-2025](#) (wordt in 2026 vervangen een IHP)

Verbonden partijen

In dit beleidsveld zijn geen verbonden partijen.

Beleidsveld 5 : Sport, cultuur en recreatie

Wat houdt dit beleidsveld in?

Vrije tijd levert een bijdrage aan de opgaven waar we de komende jaren als gemeente voor staan:

1. Sturen op Brede Welvaart
2. Bouwen aan een verbonden samenleving
3. Benutten van de kracht van verscheidenheid.

We streven naar aansluiting van het aanbod van sport, cultuur, erfgoed, recreatie en toerisme in Waalwijk op de behoeften van inwoners, ondernemers en bezoekers. Kortom, de kruisbestuiving tussen deze verschillende beleidsvelden en domeinen maakt Waalwijk tot een bruisende plek waar sport, cultuur, recreatie, toerisme en erfgoed hand in hand gaan. Waarbij "groen" een ondersteunende rol heeft in het verbeteren van de leefomgeving. Met 'Levendig Waalwijk' werken we aan een integraal beleidskader voor deze sectoren, met de volgende ambities:

1. We versterken de sociale veerkracht van onze inwoners en gemeenschappen/samenleving.
2. Er zijn meer gezonde en gelukkige Waalwijkers.
3. We zijn aantrekkelijker voor ondernemers, inwoners en bezoekers.
4. Door het verbeteren van de huidige voorzieningen zijn we aantrekkelijker als vestigingsgemeente.
5. We bieden voldoende locaties en/of activiteiten, waarbij erfgoed een rol kan spelen, om te recreëren, te vestigen en te verblijven.

Sociaal

Vrije tijd draagt bij aan twee ambities uit de koers Samen Redzaam:

- We versterken de sociale veerkracht van onze inwoners en gemeenschappen/samenleving.
- Er zijn meer gezonde en gelukkige Waalwijkers.

De nadere uitwerking van de koers, staat beschreven in beleidsveld 6 'Sociaal domein', Met een uitgebreid en divers vrijetijdsaanbod, dat voldoende bekendheid kent, versterken we de sociale basis.

Wat willen we bereiken?

D27_05_001 Er is een vrijetijdsaanbod dat de sociale basis van onze inwoners versterkt

Omschrijving (toelichting)

Het vrijetijdsaanbod is meer dan een invulling van vrije tijd. Het bevordert verbondenheid tussen inwoners, verenigingen en organisaties. Deelname draagt bij aan een fitter, gelukkiger en minder eenzaam leven.

We bieden een inclusief aanbod dat aansluit bij de behoeften van álle inwoners, met extra aandacht voor moeilijk bereikbare doelgroepen en jongeren. Door inwoners actief te betrekken en vraaggericht toe te leiden naar sport-, beweeg- en cultuuraanbod, stimuleren we brede deelname en betrokkenheid.

Activiteiten

A27_05_1.01 Inzetten van professionals voor optimale aansluiting tussen het vrijetijdsaanbod en verschillende doelgroepen

Omschrijving (toelichting)

Buurt sportcoaches en combinatiefunctionarissen worden vanuit de Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC) ingezet, met als doel om inwoners te stimuleren om actief deel te nemen aan sport, bewegen en cultuur. Schooljaar 2026/2027 is het pilotjaar om samen met het primair onderwijs sport- en beweegprogramma's tijdens schooltijd en in de naschoolse tijd op wijkniveau te ontwikkelen. Verenigingsondersteuning breidt zich uit vanuit het sport- en cultuurveld naar maatschappelijke organisaties.

We zorgen ervoor dat de behoeften van inwoners op cultureel gebied worden omgezet in aanbod, door samen te werken met de culturele partners.

Tijd (indicator)

A27_05_1.02 Toepassen Impact gericht subsidiëren

Omschrijving (toelichting)

In het eerste kwartaal van 2025 zijn we gestart met de pilot impact gericht subsidiëren. Met deze methodiek willen we, stapsgewijs, de impact van subsidieactiviteiten en -toekenning beter zichtbaar maken.

In 2026 zijn vanuit deze methodiek de eerste subsidieaanvragen, met het oog op 2027, binnengekomen. In 2027 gaan we vanuit deze methodiek subsidies vaststellen. Met de lessen die we hier leren wordt verder onderzocht of en hoe ook bij andere partners, bijvoorbeeld binnen de subsidieregeling Levendig Waalwijk, impact gericht subsidiëren kan worden geïmplementeerd.

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

D27_05_002 Een grotere deelname aan vrijetijdsactiviteiten door alle inwoners

Omschrijving (toelichting)

Door onze inwoners meer te betrekken bij het huidige aanbod en meer vraaggericht de toeleiding en begeleiding naar sport- beweeg- en cultuuraanbod te creëren willen we inwoners stimuleren meer mee te doen aan het vrijetijdsaanbod.

Activiteiten

A27_05_2.01 Vergroten van het bereik en zichtbaarheid van het lokale vrijetijdsaanbod

Omschrijving (toelichting)

We zetten in op het versterken van de zichtbaarheid van het culturele, sportieve en recreatieve aanbod in Waalwijk. Door te investeren in de promotie van de gemeentelijke Go Waalwijk activiteitenkalender, vergroten we het bereik onder verschillende doelgroepen. Vanuit het platform GO Waalwijk doen we dit in samenwerking met sportieve, culturele en maatschappelijke partners. In 2027 ontwikkelen we GO Waalwijk naar een strategischer platform.

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

D27_05_003 Een inclusiever vrijetijdsaanbod voor doelgroepen die nu nog niet, of onvoldoende worden bereikt waarbij we ons ook richten op jongeren

Omschrijving (toelichting)

Door een passend aanbod de creëren waarmee alle doelgroepen bereikt kunnen worden, zorgen we ervoor dat iedere inwoner van Waalwijk deel kan nemen aan vrijetijdsactiviteiten.

Activiteiten

A27_05_3.01 In samenwerking met de jongerenambassadeurs onderzoeken we in welke mate de door hen aan de raad gepresenteerd zijnde plannen passend zijn binnen beleidskader Levendig Waalwijk

Omschrijving (toelichting)

De jongerenambassadeurs hebben in 2025 een onderzoek gedaan naar de behoeften van jongeren binnen gemeente Waalwijk in het kader van vrijetijdsbesteding. In 2027 is het uitgangspunt zoveel mogelijk activiteiten uit te voeren, mits deze passen binnen de doelstellingen van het beleidskader.

Tijd (indicator)

Vrijetijdseconomie

We zijn aantrekkelijker voor ondernemers, inwoners en bezoekers: Vrije tijd maakt Waalwijk aantrekkelijk voor inwoners en bezoekers. Ook levert het een bijdrage aan de lokale economie. Met name de beleidsvelden cultuur, erfgoed, recreatie en toerisme leveren een belangrijke bijdrage aan de lokale economie, werkgelegenheid en promotie voor de gemeente. Zie ook beleidsveld 3.

Door het aanbod van culturele voorzieningen zoals Theater de Leest en het Schoenenkwartier, (cultuurhistorisch) erfgoed, beleving in de natuur en de diversiteit aan onder andere fiets- en wandelroutes zorgen we ervoor dat er een gevarieerd aanbod is voor zowel de inwoner, de bezoeker als de ondernemer om zich hier te vestigen.

Wat willen we bereiken?

D27_05_004 Aantrekken van meer toerisme en verbeteren van recreatieve voorzieningen

Omschrijving (toelichting)

We creëren en behouden het voorzieningenaanbod waarmee inwoners en bezoekers meer aangetrokken worden tot Waalwijk. Daarnaast krijgen ondernemers ruimte om hierop aan te

sluiten en zich te vestigen. Deze aantrekkingskracht bevindt zich in zowel het stadshart van Waalwijk als aan de Leisure boulevard, in de kernen en deels ook in natuur- en recreatiegebieden.

Activiteiten

A27_05_4.01 Recreatief-toeristische activiteiten onder de aandacht brengen en blijven ontwikkelen in samenwerking met RBT de Langstraat

Omschrijving (toelichting)

RBT De Langstraat (RBT) krijgt jaarlijks subsidie om Waalwijk en andere deelnemende gemeenten onder de aandacht te brengen bij inwoners, bezoekers en ondernemers. Samen met het RBT ontwikkelen we routes en promoten we de regio.

Tijd (indicator)

A27_05_4.02 We stellen de ambities voor het Schoenenkwartier bij naar een regionale functie

Omschrijving (toelichting)

We werken in gezamenlijkheid met Schoenenkwartier naar een bijstelling van de ambities naar een regionaal museum in plaats van de eerdere ambitie om een landelijke allure te hebben.

Tijd (indicator)

A27_05_4.03 Kwalitatief behouden van, en waar mogelijk groeien in, het aantal kilometers aan fiets- en wandelroutes

Omschrijving (toelichting)

We zetten in op een kwalitatief goed fiets- en wandelnetwerk en passen deze aan waar nodig. Onder andere wordt de Halve Zolen fietsroute in 2027 hernieuwd opgeleverd.

Tijd (indicator)

Leefomgeving

Door het verbeteren van de huidige voorzieningen en het realiseren van voldoende locaties en/of activiteiten, waarbij erfgoed een rol kan spelen, zijn we een gemeente om te recreëren, te vestigen en te verblijven

Door een goede variatie in het voorzieningenaanbod creëren we de mogelijkheid dat inwoners en bezoekers (laagdrempelig) deel kunnen nemen aan het vrijetijdsaanbod.

Wat willen we bereiken?

D27_05_005 Versterken en verbeteren van het voorzieningenniveau, sociaal, economisch, ecologisch

Omschrijving (toelichting)

Door te investeren in toegankelijke, veilige, duurzame en inspirerende plekken – zoals sportvelden en culturele ontmoetingsplekken – versterken we de leefbaarheid van onze gemeente en bevorderen we ontmoeting, beweging en ontspanning voor iedereen.

Activiteiten

A27_05_5.01 Starten met de realisatie van sportboulevard Waspik

Omschrijving (toelichting)

De locatiekeuze is in 2026 reeds gemaakt, in 2026/2027 worden de plannen nader uitgewerkt en streven we naar een start van de realisatie in 2027. We onderzoeken of de realisatie in verschillende fases realiseren kan zorgen voor een snellere start.

Tijd (indicator)

A27_05_5.02 We spannen ons, in aanvulling op de inspanningen van WSC, in om te komen tot een haalbare financiering voor de realisatie van de nieuwbouw kleedkamers WSC

Omschrijving (toelichting)

We doen een haalbaarheidsonderzoek naar een mogelijke borgstelling voor WSC naast de reeds toegezegde 750.000 euro.

Tijd (indicator)

A27_05_5.03 Onderzoek naar gewenste invulling locatie Zidewinde

Omschrijving (toelichting)

In 2027 ronden we het onderzoek naar de mogelijkheden rondom gebied Zidewinde af en wordt er een voorstel aan de raad voorgelegd over de doorontwikkeling van dit gebied. Vervolgens zullen we een vervolgonderzoek doen naar de exacte gewenste invulling van de locatie Zidewinde.

Tijd (indicator)

A27_05_5.04 Renovatie sportvoorzieningen

Omschrijving (toelichting)

In de raad van september 2026 wordt het kredietvoorstel 'Meerjarenonderhoudsplan sportvelden 2027-2030' behandeld. Als de raad instemt met dit kredietvoorstel kunnen we in 2027 het schoolsportveld op sportpark De Gaard, het derde sportveld van vv WSC en het sportveld van honk- en softbalvereniging De Kickers, renoveren.

Tijd (indicator)

A27_05_5.05 Actualiseren en realiseren speelvoorzieningen passend bij de behoefte per kern en wijk

Omschrijving (toelichting)

In 2027 werken we toe naar de realisatie van pumptracks in de kernen en het vernieuwen van verouderde skatevoorzieningen. Over de precieze invulling en spreiding kunnen nog aanvullende keuzes worden gemaakt.

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

D27_05_006 Aantrekkelijker maken van de openbare ruimte (sport en cultuur)

Omschrijving (toelichting)

We willen onze voorzieningen in de openbare ruimte aantrekkelijker maken voor sport, cultuur en recreatie, zodat inwoners en bezoekers worden gestimuleerd om actief deel te nemen aan een gezond, sociaal en cultureel leven.

Activiteiten

A27_05_6.01 Sport, bewegen en cultuur uitbreiden in de openbare ruimte door renovatie van minimaal 3 locaties

Omschrijving (toelichting)

Met het vervangen en uitbreiden van sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte breiden we het aanbod uit en ligt de focus op jongeren en de Urban scene sports & culture. We voeren het uitvoeringsprogramma 2027 uit van het Speelruimteplan.

Tijd (indicator)

A27_05_6.02 Uitvoering geven aan Totaalvisie Recreatiegebied Het Hoefsven

Omschrijving (toelichting)

in 2026 werken we aan de uitvoering door middel van een Inrichtingsplan welke gedetailleerder ingaat op de visie waardoor we verder kunnen in de uitvoering van bepaalde onderdelen. In 2027 wordt met dit uitvoeringsprogramma verder gewerkt aan o.a. de sportvoorzieningen.

Tijd (indicator)

A27_05_6.03 Uitvoering speeltuinen

Omschrijving (toelichting)

Het is belangrijk dat iedereen buiten kan sporten, spelen, bewegen en ontdekken. Daarom zijn de afgelopen jaren, conform het speelruimtebeleid, al veel speel- en sportvoorzieningen opgeknapt of vernieuwd. In de praktijk blijkt dat niet iedere locatie op dezelfde manier kan worden aangepakt. Daarom kijken we per locatie naar de mogelijkheden en blijven we de komende jaren werken aan passende speel- en sportvoorzieningen.

Locaties waarvoor de uitvoering gepland staat in 2027.

- Molenplein 8 Sprang-Capelle
- Van Goghstraat 25 Sprang-Capelle
- President Kennedylaan 17 Sprang-Capelle
- Schrevelstraat 25 Sprang-Capelle
- V.C.J. Smitstraat 25 Sprang-Capelle
- Leeuwerik 48 Waspik
- Tureluur 1 Waspik
- Baardwijksestraat 161 Waalwijk
- A.M.G. Schmidtplein 10 Waalwijk
- St. Antoniusplein 2 Waalwijk
- Hofstad 51 Waalwijk
- Willaertpark 18 (voetbalkooi) Waalwijk
- Koetshuislaan 34 en 44 Waalwijk

Locaties waarvoor de voorbereidingen starten in 2027 en tevens gedeeltelijk uitgevoerd.

1. Stationslaan (skateparkje) Waspik
2. Wilgenplantsoen 23 Waspik
3. Spoorbaanweg (skateparkje) Sprang-Capelle
4. Willem Alexanderhof 45 Waalwijk
5. Amstel 11 Waalwijk
6. Tweede Zeine 46 (crossbaan) / Blyde Incomstenlaan Waalwijk
7. Debussystraat 21 Waalwijk
8. Peter Benoitpark 23 Waalwijk
9. Vondelstraat 21 Waalwijk

Tijd (indicator)

A27_05_6.04 Vissen verrijken in het Hoefsvengebied

Omschrijving (toelichting)

Samen met de drie visverenigingen onderzoeken we of het mogelijk is om de VISparel te laten landen bij de Roeivijver.

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

D27_05_007 Verbeteren van het faciliteren van evenementen, rekening houdend met de leefomgeving.

Omschrijving (toelichting)

Evenementen zijn een manier om locaties levendig te maken. Daarnaast zorgen evenementen ervoor dat er reuring ontstaat en is het een plaats waar mensen elkaar ontmoeten. Wel moet er rekening gehouden worden met het feit dat evenementen ook overlast kunnen geven. Overlast in een wijk, maar ook de ecologische voetafdruk dat een evenement achter kan laten. Doel is om een goede mix te creëren van evenementen voor verschillende doelgroepen, waarbij rekening gehouden wordt met de omgeving.

Activiteiten

A27_05_7.01 We organiseren in 2027 een landelijk evenement

Omschrijving (toelichting)

In 2027 wordt incidenteel een budget van € 50.000 beschikbaar gesteld om een landelijk evenement in het centrum van Waalwijk te organiseren. Er zal tevens een verkenning plaatsvinden of we hiermee doorgaan vanaf 2028.

Tijd (indicator)

A27_05_7.02 We zetten structureel een evenementencoördinator in om organisatoren beter te faciliteren

Omschrijving (toelichting)

De evenementencoördinator faciliteert, coördineert en jaagt de organisatie van evenementen aan binnen gemeente Waalwijk waarbij aandacht is voor spreiding over alle drie de kernen.

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

D27_05_008 Behouden en benutten van (immaterieel) erfgoed en cultuurhistorie en dit beleefbaar maken.

Omschrijving (toelichting)

Erfgoed draagt bij aan de identiteit en kwaliteit van Waalwijk, Sprang-Capelle en Waspik. We maken daarin bewuste keuzes en richten onze inzet op erfgoed dat van duidelijke betekenis is voor de gemeente. Daarbij gaat het niet alleen om behoud, maar ook om gebruik, verduurzaming en het beleefbaar maken van erfgoed voor inwoners en bezoekers.

Activiteiten

A27_05_8.01 In beeld brengen en waarderen van erfgoed en cultuurhistorie

Omschrijving (toelichting)

We brengen erfgoed en cultuurhistorische waarden verder in beeld en leggen dit vast in de Cultuurhistorische Waardenkaart. Op basis daarvan bepalen we welke erfgoedparels) bijzondere betekenis hebben voor de gemeente. Het gaat daarbij om zowel materieel erfgoed (zoals monumenten, landschappen, religieus erfgoed en ensembles) als immaterieel erfgoed (zoals ambachten, tradities en lokale verhalen).

Deze selectie helpt om onze inzet en middelen gericht in te zetten en draagt bij aan de bescherming en zichtbaarheid van ons erfgoed.

Tijd (indicator)*A27_05_8.02 Erfgoed toegankelijk en beleefbaar maken***Omschrijving (toelichting)**

We maken erfgoed en cultuurhistorie toegankelijk voor een breed publiek. We zetten in op kennisdeling, educatie, digitale ontsluiting en activiteiten die verhalen, tradities en ambachten zichtbaar maken (bijvoorbeeld storymaps). Daarbij werken we samen met inwoners, verenigingen en andere partners en stimuleren we de overdracht van kennis tussen generaties.

Tijd (indicator)*A27_05_8.03 Herbestemming en transformatie van erfgoed stimuleren***Omschrijving (toelichting)**

We bieden waar mogelijk ruimte voor een nieuwe functie of transformatie van waardevolle erfgoedobjecten. Door mee te denken over passende functies en transformatiekaders kan erfgoed worden behouden en tegelijkertijd een nieuwe betekenis krijgen voor de omgeving en de samenleving.

Tijd (indicator)*A27_05_8.04 Verduurzamen en toekomstbestendig maken van erfgoed***Omschrijving (toelichting)**

We zetten in op het verduurzamen van waardevol erfgoed en het toekomstbestendig maken van monumenten en andere karakteristieke erfgoedelementen. Dit gaat om o.a. gebouwen, wegenstructuren, wijken, zichtlijnen en de positie in de maatschappij. Hiervoor worden bijzondere elementen zoals rijksbeschermende stads- en dorpsgezichten beschermd en ontwikkelingen worden beter zichtbaar en beleefbaar gemaakt. Daarbij zoeken we naar een goede balans tussen behoud van erfgoedwaarden en ruimte voor aanpassingen die nodig zijn voor duurzaam gebruik.

Tijd (indicator)*A27_05_8.05 Beleefbaar maken van de schans aan de Winterdijk***Omschrijving (toelichting)**

We werken samen met Staatsbosbeheer, Waterschap Brabantse Delta en Platform Langstraat aan het beleefbaar maken van de oorspronkelijke Schans aan de Winterdijk. We starten met de voorbereidingen voor de uitvoering.

Tijd (indicator)

Openbaar groen

We zetten in op een kwalitatieve en groene openbare ruimte door het bestaande groen goed te beheren en waar mogelijk verder uit te breiden en te versterken. Daarbij hebben we aandacht voor samenhangende groene structuren, de kwaliteit van het groen en een evenwichtige inrichting en beheer binnen de verschillende kernen. Hiermee dragen we bij aan een aantrekkelijke en prettige leefomgeving voor mens en dier.

Wat willen we bereiken?

D27_05_009 Het vergroten van het groen areaal in de gemeente, aaneengesloten groene structuren creëren die zorgen voor een prettig leefklimaat voor zowel mens als dier

Omschrijving (toelichting)

In de gemeentelijke reconstructieplannen en ruimtelijke initiatieven nemen wij concrete maatregelen om deze doelstellingen te realiseren. Daarnaast zijn er acties en projecten die bedrijven en bewoners aansporen om bij te dragen aan de vergroening.

Activiteiten

A27_05_9.01 Door het uitvoeren van de Groen-pijler van Grote Oogst wordt het bedrijventerrein vergroend

Omschrijving (toelichting)

In 2026 is het plan van aanpak Grote Oogst herijkt en opnieuw vastgesteld. In 2027 geven we verder uitvoering aan de projecten en activiteiten uit het plan van aanpak Grote Oogst. Op het gebied van groen richten de activiteiten zich op het aanplanten van bomen en heesters, het uitbreiden van het ecologisch bermbeheer en het stimuleren van voorbeeldprojecten en vergroening op eigen terrein. Hiermee geven we invulling aan onze ambassadeursrol en zetten we in op een klimaatadaptievere en biodiversere bedrijventerrein.

Tijd (indicator)

A27_05_9.02 Project Bakenbomen

Omschrijving (toelichting)

Een aantal jaren geleden is in een bestuurlijk overleg uitgesproken dat er de intentie is om deel te nemen aan het project Bakenbomen. Dit project wordt uitgevoerd door het Rijk, Provincies en gemeenten gezamenlijk. Er zullen bakenbomen worden gepland langs de gehele bedijkte oever van de Maas vanuit cultuurhistorisch oogpunt. Het onderhoud wordt voor een periode van 100 jaar afgekocht. Rijkswaterstaat, de eigenaar van de grond is in gesprek met de partners over de manier waarop het onderhoud wordt georganiseerd.

Tijd (indicator)

A27_05_9.03 Actualiseren hondenbeleid

Omschrijving (toelichting)

In 2027 wordt het hondenbeleid geactualiseerd. Daarbij wordt gekeken naar zowel de juridische, financiële en fysieke consequenties.

Tijd (indicator)

A27_05_9.04 Verkennen prioriteiten in groenonderhoud, verbeteren balans tussen kernen

Omschrijving (toelichting)

In 2027 worden de prioriteiten binnen het groenonderhoud verkend. Daarbij wordt gekeken naar de kwaliteit en het onderhoudsniveau van het openbaar groen, de mogelijkheden voor klimaatadaptief beheer en een evenwichtige verdeling van de inzet over Waalwijk, Sprang-Capelle en Waspik. Op basis hiervan wordt bepaald waar aanpassing of extra inzet nodig is.

Tijd (indicator)***Maatschappelijk vastgoed****Toelichting*

We zetten in op maatschappelijk vastgoed dat aansluit bij de maatschappelijke behoeften van de gemeente. Daarbij verbinden we de fysieke vastgoedopgave met maatschappelijke beleidsdoelstellingen en werken we binnen de domeinen Mens & Samenleving en Vitale stad integraal samen. We kijken naar de functie, behoefte, maatschappelijke waarde en doelmatige inzet van onze maatschappelijke voorzieningen en vastgoedobjecten.

Wat willen we bereiken?

D27_05_010 Maatschappelijk vastgoed integraal en toekomstgericht inzetten

Omschrijving (toelichting)

We willen het maatschappelijk vastgoed beter laten aansluiten op de maatschappelijke behoeften van de gemeente. Hiervoor verbinden we het vastgoedbeleid met maatschappelijke beleidsdoelstellingen. Daarbij kijken we niet alleen naar gebouwen, maar ook naar de functie, behoefte en maatschappelijke waarde van voorzieningen.

Activiteiten

A27_05_10.01 Actualiseren van het vastgoedbeleid en ontwikkelen van een integrale visie op maatschappelijk vastgoed

Omschrijving (toelichting)

In 2027 actualiseren we het vastgoedbeleid en ontwikkelen we een integrale visie op maatschappelijk vastgoed. Hierin verbinden we de fysieke vastgoedopgave met maatschappelijke beleidsdoelstellingen en leggen we uitgangspunten vast voor de toekomstige inzet van het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed.

Tijd (indicator)

A27_05_10.02 In beeld brengen van de maatschappelijke voorzieningen en vastgoedportefeuille

Omschrijving (toelichting)

Vanaf 2027 brengen we gefaseerd de maatschappelijke voorzieningen en gemeentelijke vastgoedportefeuille in beeld. Daarbij onderzoeken we per voorziening onder meer de functie, omvang, het gebruik, de bezetting en de maatschappelijke waarde. Ook brengen we in kaart in hoeverre de huidige voorzieningen aansluiten bij de bestaande en toekomstige behoeften van inwoners, maatschappelijke organisaties en de gemeente.

Naast de inhoudelijke en maatschappelijke aspecten besteden we aandacht aan de ruimtelijke en financiële context. Hierbij kijken we onder andere naar de exploitatie-, beheer- en onderhoudskosten, investeringsopgaven, de staat en toekomstbestendigheid van het vastgoed en de mogelijke kansen voor verduurzaming, multifunctioneel gebruik en efficiënter ruimtegebruik. Ook wordt gekeken naar de onderlinge samenhang tussen voorzieningen en naar de mogelijkheden om functies te combineren of voorzieningen beter op elkaar af te stemmen.

Er wordt niet alleen gekeken naar de huidige situatie en de vraag of een voorziening op dit moment voldoet, maar ook naar de verwachte behoeften op langere termijn. Demografische ontwikkelingen, maatschappelijke trends, veranderend gebruik en beleidsmatige ambities worden hierbij betrokken.

De resultaten worden gedurende het traject vertaald naar een gemeentelijk referentiekader, waarmee op een eenduidige en transparante manier afwegingen over voorzieningen kunnen worden gemaakt. Op basis hiervan wordt vervolgens toegewerkt naar een integraal voorzieningenprogramma. Hierin worden de gewenste voorzieningen, de onderlinge samenhang en de benodigde vastgoedcapaciteit in samenhang gezien. Het programma biedt daarmee richting aan toekomstige investeringen, beheer- en exploitatiekeuzes en eventuele aanpassingen in de vastgoedportefeuille. Zo ontstaat stapsgewijs een toekomstbestendige en financieel verantwoorde voorzieningenstructuur die aansluit bij de maatschappelijke behoeften en ambities van de gemeente.

Tijd (indicator)

Wat mag het kosten?

De lasten en baten van het beleidsveld 1 Veiligheid worden hierna toegelicht, met daarbij:

- De cijfers uit de Jaarstukken 2025, de Begroting 2026 na wijziging en de Begroting 2027 van lasten en baten met mutaties reserves.
- Een overzicht van de in de Begroting 2027 verwerkte mutaties vanaf het coalitieakkoord.
- Een toelichting op de verschillen tussen de gewijzigde Begroting 2026 en de Begroting 2027.

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2026	Primaire Begroting 2027
Lasten				
PR209	Afwatering waterlossingen etc.	204	839	557
PR501	Zwembaden	2.833	3.000	3.230
PR502	Sporthallen en sportzalen	2.541	2.881	2.971
PR503	Sportparken	1.345	2.122	1.496
PR504	Onderhoud openbaar groen	6.316	6.652	7.035
PR505	Evenementen en kermissen	169	331	290
PR506	Recreatieve voorzieningen	412	486	506
PR507	Openbare leeszaal en bibliotheek	1.986	1.893	1.719
PR508	Mediabeleid	92	76	77
PR509	Kunst en kunstzinnige vorming	3.485	3.653	3.602
PR510	Oudheidkunde en volksfeesten	56	104	43
PR511	Sportbeleid	2.020	2.158	975
PR512	Monumenten en archeologie	286	371	351
PR513	Gemeentearchief	444	647	550
PR514	Schoenenkwartier	2.394	2.105	2.063
Totaal Lasten		24.583	27.317	25.466
Baten				

Exploitatie	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2026	Primaire Begroting 2027
PR209 Afwatering waterlossingen etc.	0	0	0
PR501 Zwembaden	-1.344	-1.405	-1.453
PR502 Sporthallen en sportzalen	-1.325	-1.278	-1.322
PR503 Sportparken	-449	-453	-469
PR504 Onderhoud openbaar groen	-31	-21	-30
PR505 Evenementen en kermissen	-45	-71	-73
PR506 Recreatieve voorzieningen	-1	0	0
PR507 Openbare leeszaal en bibliotheek	-614	-327	-340
PR509 Kunst en kunstzinnige vorming	-856	-837	-870
PR511 Sportbeleid	-937	-990	0
PR512 Monumenten en archeologie	-32	-11	-11
PR514 Schoenenkwartier	-763	-610	-634
Totaal Baten	-6.397	-6.003	-5.201
Saldo van lasten en baten	18.186	21.314	20.266
Onttrekkingen			
PR955 Mutaties reserves beleidsveld 5	-515	-1.143	-350
Stortingen			
PR955 Mutaties reserves beleidsveld 5	22	22	22
Mutaties reserves	-493	-1.121	-329
Saldo na mutaties reserves	17.693	20.193	19.937

Voorstellen in begroting verwerkt

In de Begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030 zijn de effecten van de raadsbesluiten tot en met 1 augustus 2026 verwerkt. Dit is inclusief het [Voorjaarsbericht 2026](#), de [Onontkoombaarheden 2027](#), de [Meicirculaire 2026](#) en het [Coalitieakkoord 2026-2030](#). De mutaties die hebben plaatsgevonden vanaf het coalitieakkoord worden in onderstaande tabel toegelicht.

Mutaties vanaf coalitieakkoord (bedragen * € 1.000)	2027	2028	2029	2030
1. Verkennen prioriteiten in groenonderhoud	20	pm	pm	pm
2. Indexeringen verlagen goederen en diensten 2,5% ipv 3,4%	-75	-75	-75	-74
3. Afbouwen subsidie Schoenenkwartier	-100	0	0	0
4. Evenementen	0	-50	-50	-50
Totaal mutaties	-155	-125	-125	-124

Toelichting Begroting 2027 t.o.v. gewijzigde Begroting 2026

Toelichting op mutaties vanaf coalitieakkoord

1. Verkennen prioriteiten in groenonderhoud

Voor het verkennen van de prioriteiten in het groenonderhoud en het verbeteren van de balans tussen de kernen is in 2027 incidenteel € 20.000 nodig voor een extern verkenningsonderzoek.

2. Indexeringen verlagen goederen en diensten 2,5% i.p.v. 3,4%

In de uitgangspunten staat dat budgetten voor goederen en diensten met 3,4% worden geïndexeerd. Dit is bijgesteld naar 2,5%. Dit sluit aan met het percentage wat gemeenten ontvangen van het Rijk in de Meicirculaire 2026 voor prijsindexering.

3. Afbouwen subsidie Schoenenkwartier

In het coalitieakkoord is een structurele afbouw opgenomen van de subsidie van het schoenenkwartier vanaf 2028. De afbouw is nu voorzien vanaf 2027 met een bedrag van € 100.000. Voor de jaren 2028 en verder blijft de afbouw zoals in het coalitieakkoord staat genoemd.

4. Evenementen

In het coalitieakkoord staan structureel middelen opgenomen voor evenementen (€ 50.000 formatie en € 50.000 werkbudget). Na heroverweging is besloten het werkbudget incidenteel te maken voor 2027. Gedurende dat jaar evalueren we of deze middelen inderdaad benodigd zijn voor het aantrekken van een evenement en of we hiermee doorgaan.

Lasten

In 2027 nemen de lasten ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2026 met € 1.888.000 af. Hiervan heeft € 294.000 betrekking op ombuigingen uit het Coalitieakkoord 2026–2030 en de mutaties zoals hierboven toegelicht. De overige ontwikkelingen binnen het beleidsveld leiden per saldo tot € 1.594.000 lagere lasten.

De belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

- **Incidentele budgetten in 2026**

In 2026 zijn verschillende incidentele budgetten beschikbaar gesteld. Het betreft onder andere een bijdrage van € 750.000 voor de realisatie van de kleedkamers van WSC en € 50.000 voor een onderzoek naar de integrale aanpak Zidewinde. Omdat deze budgetten incidenteel van aard zijn, vervallen de hiermee samenhangende lasten in 2027.

- **Cofinanciering partners Brede regeling combinatiefunctionarissen**

In 2026 is aan de lastenkant € 642.000 geraamd voor de cofinanciering van diverse partners vanuit het onderwijs, kinderopvang en sport- en cultuuraanbieders voor Brede regeling combinatiefuncties. De omvang van deze middelen wordt gedurende het begrotingsjaar bekend. De bijbehorende lasten en baten worden daarom gedurende het jaar in de begroting verwerkt. In de primitieve begroting 2027 zijn deze middelen nog niet opgenomen.

- **SPUK-subsidie combinatiefunctionarissen**

In 2026 is € 316.000 aan aanvullende lasten opgenomen voor combinatiefunctionarissen. Hiertegenover staat een ontvangen SPUK-subsidie van hetzelfde bedrag. Omdat deze middelen incidenteel van aard zijn, zijn de bijbehorende lasten niet opgenomen in de Begroting 2027.

- **Indexering van lasten**

Tegenover de lagere incidentele lasten staat een stijging van de reguliere budgetten als gevolg van indexering. Dit heeft een effect op de lasten in 2027 en compenseert daarmee een deel van de hiervoor genoemde daling.

Baten

De baten nemen in 2027 ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2026 met € 802.000 af. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

- **SPUK-subsidie combinatiefunctionarissen**

In 2026 is een incidentele SPUK-subsidie van € 316.000 ontvangen voor de combinatiefunctionarissen. Deze middelen zijn niet opgenomen in de Begroting 2027, waardoor de baten ten opzichte van 2026 afnemen.

- **Cofinanciering partners Brede regeling combinatiefunctionarissen**
In 2026 is aan de batenkant € 642.000 geraamd voor de cofinanciering van diverse partners vanuit het onderwijs, kinderopvang en sport- en cultuuraanbieders voor Brede regeling combinatiefunctie. De omvang van deze middelen wordt gedurende het begrotingsjaar bekend. De bijbehorende baten en lasten worden daarom gedurende het jaar in de begroting verwerkt. In de primitieve begroting 2027 zijn deze middelen nog niet opgenomen.
- **Indexering van opbrengsten**
Tegenover de lagere incidentele baten staat een stijging van de reguliere opbrengsten als gevolg van indexering. Dit heeft een positief effect op de baten in 2027 en compenseert daarmee een deel van de hiervoor genoemde daling.

Reserves

De stortingen in en onttrekkingen aan de reserves zijn in 2027 per saldo € 793.000 lager dan in de gewijzigde Begroting 2026. Dit verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door incidentele onttrekkingen die in 2026 hebben plaatsgevonden en in 2027 niet terugkeren. Deze onttrekkingen hadden onder andere betrekking op de dekking van het beleidskader *Levendig Waalwijk* en het baggerplan. Daarnaast zijn in 2026 middelen aan de reserves onttrokken voor de realisatie van diverse projecten.

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 5 zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link: [Indicatoren beleidsveld 5](#)

Belangrijkste kaders

[Erfgoedverordening 2024](#)
[Totaalvisie Recreatiegebied Het Hoefsven](#)
[Groenbeleidsvisie](#)
[Richtlijn Groen en Biodiversiteit](#)
[Beleidsregels Bomen 2025](#)
[RAADSBESLUIT BIOR](#)
[Beleidskader Levendig Waalwijk](#)
[Samen Redzaam](#)

Verbonden partijen

Streekarchief Langstraat Heusden Altena

Beleidsveld 6 : Sociaal Domein

Wat houdt dit beleidsveld in?

We willen dat alle inwoners van de gemeente Waalwijk (sociaal) veerkrachtig zijn. Er zit enorm veel kracht in de Waalwijkse samenleving. Als gemeente willen we daar met onze inzet gericht op bestaanszekerheid, publieke (mentale) gezondheid, gelijke kansen en zorg en veiligheid een actieve bijdrage aan leveren. Daarom hebben we in 2024 gekozen voor een nieuwe koers – want ondanks al onze inspanningen van de afgelopen jaren neemt de zorgvraag van onze inwoners toe, worden problemen complexer en zijn er onvoldoende mensen om die zorg ook daadwerkelijk uit te voeren. Het moet anders, en dat kan ook: door nóg meer gebruik te maken van de kracht van onze inwoners, en door dingen anders te organiseren; slimmer, dichterbij en samen met onze professionele partners én onze inwoners.

Deze nieuwe koers is uitgewerkt in het implementatieplan 'Samen Redzaam' 2024-2028. Daarmee geven we vorm aan de transformatie van het sociaal domein: we sluiten nóg beter aan bij de kracht van onze samenleving. We ontwikkelen met, voor en door inwoners voorzieningen en activiteiten, toegankelijk voor iedereen. En voor wie dat niet genoeg is, bieden we maatwerk: we blijven als gemeente de toegang tot jeugdhulp, Wmo, schuldhulpverlening en lokale minimavoorzieningen.

Dit doen we zo dichtbij mogelijk. We werken vanuit het inwonersperspectief en daarvoor is burgerparticipatie en het versterken van de samenhang in buurten en wijken van belang. We ontwikkelen een integrale aanpak vanuit het sociaal domein. Daarvoor maken we gebruik van de tredestructuur, waarbij we trede 1, 2 en 3, de indicatievrije ondersteuning, zo stevig mogelijk neerzetten. Zorg met een indicatie (trede 4) wordt hierdoor steeds minder nodig. Zo houden we deze zorg ook in de toekomst beschikbaar voor mensen die dat nodig hebben.

In het coalitieakkoord 2026-2030 geeft de coalitie aan het programma Samen Redzaam voort te zetten. De coalitie gelooft in een samenleving waarin mensen naar vermogen meedoen, omzien naar elkaar en steun krijgen als dat echt nodig is. Niet de overheid staat centraal, maar inwoners, gezinnen, jongeren, verenigingen en werkgevers. De overheid is betrouwbaar, nabij en rechtvaardig: zij helpt waar nodig, stimuleert waar mogelijk en trekt grenzen waar passend.

Preventie, eigen verantwoordelijkheid, samenredzaamheid en maatwerk vormen daarbij het fundament. De coalitie kiest voor een sociaal beleid dat uitgaat van vertrouwen in mensen, versterking van gemeenschappen en een overheid die helder kiest. Niet alles voor iedereen, maar de juiste steun op de juiste plek. Sociaal waar het moet, nuchter waar het kan. De coalitie vertaalt dit in "De kracht van het kunnen". Deze uitgangspunten sluiten aan bij Samen Redzaam en vragen mogelijk om enkele aanscherpingen. We gebruiken 2027 om dit vorm te geven.

Ambities Transformatie Sociaal Domein

Met de vaststelling van het implementatieplan 'Samen Redzaam' zijn de volgende ambities en doelen vastgesteld:

Ambitie: We versterken de sociale veerkracht van onze inwoners en gemeenschappen/samenleving.

Doelen:

- De sociale veerkracht van inwoners neemt toe vanaf het moment van de nulmeting in 2024.
- De sociaal economische status van de aandachtswijken in Waalwijk is in 2026 toegenomen ten opzichte van de SES-WOA score van het CBS in 2021.
- Inwoners nemen de regie in het versterken van de sociale veerkracht van de eigen leefomgeving.

In 2027 hebben we vanwege het coalitieakkoord 2026-2030 een aantal doelstellingen en activiteiten toegevoegd met betrekking tot statushouders, internationale medewerkers, arbeidsdeelname en financiële zelfredzaamheid.

Ambitie: We vergroten de impact die we maken voor onze inwoners en gemeenschappen.

Doelen:

- We kennen onze inwoners, buurten en wijken en we passen in gezamenlijkheid het aanbod continu aan op hun behoefte.
- Er is continuïteit in de activiteiten voor alle inwoners en in de aanwezigheid van professionals in de wijken.
- Onze sturing is gericht op het effect dat de inzet heeft voor onze inwoners.

Ambitie: De integrale inzet op preventie leidt tot beter passende ondersteuning en zorg.

Doelen:

- We hebben een dekkend ondersteuningsaanbod in de sociale basis en indicatievrije ondersteuning (trede 1, 2 en 3).
- De ondersteuning die we bieden creëert zo min mogelijk afhankelijkheid van professionals.
- Voor inwoners die enkel zorg kunnen ontvangen op basis van een indicatie en waar het gaat over een langdurige zorgvraag wordt actief gestuurd op inzet vanuit de Wlz.

De ambities staan vast en zorgen ervoor dat we koersvast zijn en blijven. We zijn ervan overtuigd dat deze ambities bijdragen aan een gezond en gelukkig leven. De doelen dragen bij aan deze ambities. Deze zijn flexibeler. Op basis van monitoring kunnen we onze inzet bijstellen en indien daar aanleiding toe is, kunnen we ook onze doelen bijstellen. Dit is een continu proces, zodat we kunnen leren wat werkt en ruimte geven aan de kracht van de samenleving. Het vraagt tijd, consistentie en samenwerking om tot structurele verandering te komen.

Kanteling Zorgbudget (Trede 4)

In de begroting 2026 zijn we gestart met de kanteling van een deel van het zorgbudget, conform de value cases 18- en 18+. Op dit moment wordt een deel van dit bedrag ingezet voor de indicatievrije dagbesteding en het Stevig Lokaal Team. Er is ook een deel dat nog niet is ingezet. De reden hiervoor is dat de organisatie niet snel genoeg mee kan veranderen met de doelstellingen uit de value cases. Daarom stellen we voor om de kanteling van het zorgbudget met 1 jaar te vertragen. Dat betekent dat we in deze begroting geen voorstel doen voor een aanvullende kanteling van het zorgbudget bovenop het bedrag dat vorig jaar is gekanteld. Daarnaast zien we dat de programmasturing minimaal 1 en mogelijk 2 jaar langer nodig blijft. Hiervoor doen we wel een verzoek in deze begroting.

Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord (AZWA)

Het AZWA is een inhoudelijke aanvulling en financiële opvolger van het GALA en de SPUK voor de periode na 2026. Het AZWA is zowel regionaal als lokaal en betreft hoofdzakelijk activiteiten die vallen onder beleidsveld 7.

Het ontwikkelen van basisfunctionaliteiten is een onderdeel binnen het AZWA. Binnen de ontwikkeling hiervan dienen gemeenten in te zetten op het realiseren van een regionaal dekkend aanbod in 2030 van de basisfunctionaliteiten: laagdrempelige steunpunten voor mensen met ernstige psychiatrische aandoeningen, sociaal verwijzen, kansrijke start (integrale gezinspoli en nu niet zwanger), overgewicht en obesitas (kinderen en volwassenen) en valpreventie. Binnen beleidsveld 6 en als belangrijk onderdeel binnen het programma Samen Redzaam valt het realiseren/doorontwikkelen van een steunpunt voor mensen met een ernstige psychiatrische aandoening.

Sociale veerkracht

We versterken de sociale veerkracht van de inwoners van en de gemeenschappen in Waalwijk. De activiteiten die zijn opgenomen onder doelstelling 1 dragen ook bij aan het realiseren van de andere geformuleerde doelstellingen bij het onderdeel sociale veerkracht.

Wat willen we bereiken?

D27_06_001 De sociale veerkracht van inwoners neemt toe vanaf het moment van de nulmeting in 2024

Omschrijving (toelichting)

We versterken de veerkracht van onze inwoners en gemeenschappen, zodat de 'samenredzaamheid' wordt vergroot. In 2024 hebben we, om de sociale veerkracht in beeld te krijgen, een nulmeting gedaan in alle wijken op de onderdelen 'bestaanszekerheid, publieke (mentale) gezondheid en gelijke kansen. Daarnaast hebben we gekeken naar de gestapelde achterstand (MDI score). Dit samen zegt iets over de sociale veerkracht.

Activiteiten

A27_06_1.01 Versterken van gemeenschappen en netwerken in buurten en wijken.

Omschrijving (toelichting)

Door:

- Community building/organizing; we onderzoeken de inzet van community building. Zo zetten we de pilot buurtondersteuning in Baardwijk voort. En bij de participatie in de wijken spelen we in op wat inwoners belangrijk vinden en stimuleren we hen met de partners zelf regie te nemen over de uitkomsten. We versterken wat inwoners zelf en samen kunnen in hun omgeving en gemeenschap.
- Structureel activiteiten gericht op meedoen, ontmoeten en versterken van netwerken in de buurten en wijken vanuit sport, cultuur, wonen, maatschappelijk actief zijn en vrijetijdsbesteding voor jong en oud.

Tijd (indicator)

A27_06_1.02 We werken toe naar een 'structurele ondersteuningsstructuur' voor en door inwoners en professionals

Omschrijving (toelichting)

Door:

- Stimuleren en faciliteren van buurtnetwerken bestaande uit inwoners.
- We zetten de ontwikkeling van een stevige en toekomstbestendige basis voor ontmoeting op centrale ontmoetingsplekken (BaLaDe, Zidewinde en Den Bolder) voort. Daarbij is het uitgangspunt dat inwoners meer invloed krijgen op de manier waarop ontmoeting wordt vormgegeven en dat verschillende vormen van ontmoeting beter aansluiten bij hun behoeften en leefwereld. Op de centrale ontmoetingsplekken zorgen we daarom voor een samenhangend aanbod van activiteiten, ontmoeting, indicatievrije dagbesteding, inloopvoorzieningen en groepsaanbod. In 2026 lag de focus op BaLaDe. In 2027 wordt deze lijn doorgezet bij Zidewinde, waarna Den Bolder volgt. Zo bouwen we stapsgewijs aan een samenhangende en herkenbare basis voor ontmoeting, community building en participatie in Waalwijk.
- We implementeren de uitkomsten van het haalbaarheidsonderzoek naar de huisvesting van de Voedselbank, Dierenvoedselbank, Speelgoedbank en Stichting Leergeld Waalwijk De Strohalm in het voormalig pand van Baanbrekers gebouw 4. Gedurende dit traject onderzoeken we de mogelijkheid om De Kazerne en Waalhalla hierop aan te laten sluiten om zoveel mogelijk partners en inwoners met elkaar te verbinden.
- Inwoners moeten snel en duidelijk de weg kunnen vinden naar de juiste dienstverlening. Dit doen we door de groeiende inzet van onze wijkteams die aanwezig zijn in de wijken. Ook de digitale dienstverlening binnen het sociaal domein moet hierop aansluiten. Daarom werken we aan verbetering van de Waalwijzer aan de hand van klantreizen van inwoners.

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

D27_06_002 De sociaal economische status van de aandachtswijken in Waalwijk is in 2026 toegenomen ten opzichte van de SES-WOA 8 score van het CBS in 2021

Omschrijving (toelichting)

De SES-WOA-score (Sociaaleconomische Status – WOA: Welvaart, Opleiding, Arbeid) is een indicator die de sociaaleconomische status van een huishouden of regio in Nederland meet op basis van drie dimensies: financiële welvaart, opleidingsniveau en recent arbeidsverleden. Aandacht wijken zijn Centrum, Baardwijk, Laageinde, Antoniusparochie. Het doel is de SES-WOA score met onze inzet te laten stijgen in deze wijken.

Activiteiten

A27_06_2.01 Volgen van de SES WOA score.

Omschrijving (toelichting)

De SES WOA score wordt landelijk vastgesteld door het CBS. De SES WOA score van 2026 komen pas in 2028 beschikbaar.

We volgen in de tussentijd dus de SES WOA score, maar houden 2026 wel als volgend eikpunt aan.

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

D27_06_003 Inwoners nemen de regie in het versterken van de sociale veerkracht van de eigen leefomgeving

Omschrijving (toelichting)

Onder sociale veerkracht verstaan we 'de kracht van mensen en gemeenschappen om met veranderingen om te kunnen gaan en de toegang tot ondersteuning die ze daarbij nodig denken te hebben in hun omgeving weten te vinden en weten te benutten'. Het uitgangspunt is namelijk dat de sociale veerkracht sterker wordt wanneer inwoners daar zelf actief aan bijdragen.

Activiteiten

A27_06_3.01 We stimuleren en faciliteren inwonersinitiatieven

Omschrijving (toelichting)

Vanuit de wijkteams wordt opgehaald wat er nodig is in bepaalde buurten en wijken om de sociale veerkracht te versterken. De wijkteams activeren inwoners om initiatief te nemen om dit op te pakken. Daar waar ze hulp nodig hebben om het initiatief ten uitvoer te brengen faciliteren de wijkteams en schakelen zij zo nodig partners uit de wijk of buurt in. Dit sluit aan bij de doelstellingen van participatie in beleidsveld 0.

Tijd (indicator)

A27_06_3.02 We onderzoeken de mogelijkheid om De Kazerne, Waalhalla en het inloopspreekuur voor daklozen gezamenlijk door te ontwikkelen tot een laagdrempelig steunpunt Ernstig psychiatrische aandoeningen (EPA) in het kader van AZWA

Omschrijving (toelichting)

In het AZWA is een aantal basisfunctionaliteiten benoemd. Eén basisfunctionaliteit is gericht op inwoners met een psychosociale of sociaal-emotionele kwetsbaarheid en hun naasten. Het steunpunt wordt geleid door ervaringsdeskundigen. Wij onderzoeken of de samenwerking tussen De Kazerne, Waalhalla en het inloopspreekuur voor daklozen onder leiding van ervaringsdeskundigen bijdraagt aan verlaging van inzet van de GGZ en een meerwaarde heeft voor kwetsbare inwoners en in aanmerking komt voor bekostiging vanuit het AZWA. Omdat het vanuit het AZWA om een regionaal dekkend netwerk van steunpunten gaat onderzoeken we de mogelijkheid om hierin samen te werken met buurgemeenten. Door de samenvoeging kunnen we inwoners die behoefte hebben aan werken met hun hoofd en/of werken met hun handen aan elkaar verbinden. Hierdoor zijn we in staat om inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt beter voor te bereiden op (vrijwilligers)werk. Doel is dat de inwoner ervaart wat zijn bijdrage kan zijn aan de samenleving en hierdoor meer zingeving ervaart en van betekenis is voor de maatschappij.

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

D27_06_004 We bevorderen, samen met uitvoeringspartners en werkgevers, de financiële zelfredzaamheid en arbeidsdeelname van onze inwoners

Omschrijving (toelichting)

We vinden het belangrijk dat onze inwoners meedoen, het liefst door middel van betaald werk. De minimavoorzieningen en de samenwerking met uitvoeringspartners dragen bij om het perspectief op werk en financiële zelfstandigheid te verbeteren.

Activiteiten

A27_06_4.01 In overleg met de andere gemeenten, scherpen we de opdracht aan Baanbrekers aan

Omschrijving (toelichting)

Primair is het de taak aan Baanbrekers om inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt te ondersteunen bij het vinden van passend en duurzaam werk. Deze taak is onderdeel van de Participatiewet. Sinds de invoering van deze wet in 2015 zien we de verdiencapaciteit van de bijstandsgerechtigden afnemen en een steeds grotere overlap met de doelgroep binnen het totale sociale domein. Daarnaast zien we de gemeentelijke bijdrage aan Baanbrekers stijgen o.a. door een toenemend beroep op Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen gemeenten (BUIG). We scherpen de opdracht aan Baanbrekers aan om meer grip te krijgen op de financiële ontwikkelingen van Baanbrekers én de arbeidsdeelname van inwoners te bevorderen.

Tijd (indicator)

A27_06_4.02 We stimuleren bedrijven om werk te bieden aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt

Omschrijving (toelichting)

Er worden verschillende interventies verkend om inclusief werkgeverschap te stimuleren. Hierbij zetten we in op werkgeversdienstverlening zodat werkgevers beter worden ondersteund bij het vinden, plaatsen en begeleiden van geschikte kandidaten. We zetten daarnaast in op samenwerkingen en initiatieven om duurzame arbeidsdeelname van aandachtsgroepen, denk aan jongeren, te bevorderen. In deze samenwerkingen, stellen we de social return centraal.

Tijd (indicator)

A27_06_4.03 We verlagen de toetsingsgrens van de IIT en bieden maatwerkarrangementen

Omschrijving (toelichting)

Voor de Individuele Inkomens toeslag (IIT) sluiten we aan bij het geharmoniseerd beleid. Daarnaast zetten we in op het aanbod van maatwerkarrangementen, denk aan de uitbreiding van de Sterkste Schakel. Deze aanpak is gericht op het voorkomen van generatiearmoede.

Tijd (indicator)

A27_06_4.04 We vereenvoudigen minima- en ondersteuningsregelingen

Omschrijving (toelichting)

Lokale minimavoorzieningen worden ingezet als middel om bestaanszekerheid te versterken én inwoners te ondersteunen richting werk. Indien dit niet mogelijk is, richting participatie. Daarbij staat maatwerk centraal. De ondersteuning is gericht op het verbeteren van perspectief op financiële zelfstandigheid. Om deze ondersteuning zo eenvoudig mogelijk te maken, vereenvoudigen we niet alleen (het aanbod van) de verschillende regelingen maar zijn we scherp op overlap tussen regelingen, ook bij maatschappelijke partners, en hanteren we het uitgangspunt dat regelingen een activerend karakter moeten hebben.

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

D27_06_005 We zorgen ervoor dat internationale medewerkers goed kunnen wonen, werken en leven in Waalwijk, waarbij we ook oog hebben voor overlast die wordt veroorzaakt.

Omschrijving (toelichting)

Internationale medewerkers zijn van groot belang voor de verschillende sectoren in onze economie. We vinden het belangrijk dat internationale medewerkers goed kunnen wonen, werken en leven in Waalwijk. We hebben oog voor de overlast die er is en werken samen met onze partners aan het terugdringen hiervan. We bundelen onze inzet in het convenant "samen voor internationale medewerkers in Waalwijk".

Activiteiten

A27_06_5.01 Uitvoering geven aan het convenant internationale medewerkers.

Omschrijving (toelichting)

In 2027 werken we aan een verdere uitrol van het convenant internationale medewerkers (2026-2027) en bijbehorend Keurmerk Internationale Medewerkers (KIM). In het convenant hebben we afspraken gemaakt met werkgevers, inleners en huisvesters op verschillende thema's zoals integratie, gezondheid, veiligheid en registratie. Gekoppeld aan het convenant vragen we een financiële bijdrage van onze convenantpartners. Zo zorgen we ervoor dat we samen de (financiële) verantwoordelijkheid dragen voor de ondersteuning van internationale medewerkers. De uitvoering van het convenant is domein overstijgend en een samenwerking tussen verschillende afdelingen. In 2027 werken we eveneens aan een vervolg op het huidige convenant vanaf 2028.

Tijd (indicator)

A27_06_5.02 Overlast internationale medewerkers aanpakken met registratie en terugkeer.

Omschrijving (toelichting)

Als er sprake is van overlast door internationale medewerkers werken onze Wijk GGZ-er, medewerkers van het spreekuur internationale medewerkers, politie en onze convenantpartners samen om de overlast te voorkomen en te stoppen. We vinden het belangrijk dat internationale medewerkers geregistreerd staan in het Basis Registratie Personen (BRP) van de gemeente. Zo houden we zicht op wie hier verblijft en werkt. Door middel van het convenant "samen voor internationale medewerkers in Waalwijk" maken we hierover afspraken met onze partners en werken we in 2026 en 2027 met het platform arbeidsmigranten om de registratie te versnellen en verbeteren. Internationale medewerkers die geen perspectief meer hebben in Waalwijk, ondersteunen we bij terugkeer naar het land van herkomst. We werken hierin samen met onze partners in het convenant en gaan in gesprek om dit verder vorm en inhoud te geven. Terugkeer is altijd op vrijwillige basis aangezien het gaat om medewerkers uit de Europese Unie.

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

D27_06_006 Iedereen die kan werken, gaat werken. Taalontwikkeling, arbeidstoeleiding, meedoen en eigen verantwoordelijkheid staan daarbij in de inburgering centraal.

Omschrijving (toelichting)

We vinden het belangrijk dat onze inwoners meedoen, het liefst door middel van betaald werk. Het leren van de Nederlandse taal is een van de belangrijke elementen om mee te kunnen doen in Waalwijk. Daarnaast vergroot het leren van de Nederlandse taal de kansen op de arbeidsmarkt. Statushouders die net in Waalwijk komen wonen starten met hun inburgering en integratie.

Activiteiten

A27_06_6.01 We zetten vanaf dag één in op taal en werk voor statushouders door taalverwerving beter aan te sluiten op werk, zodat mensen niet onnodig lang afhankelijk blijven van een uitkering.

Omschrijving (toelichting)

Taal is een belangrijk onderdeel om mee te kunnen doen in Waalwijk en dit vergroot de kansen op de arbeidsmarkt. Door middel van de inburgering ondersteunen we statushouders bij het leren van de taal en begeleiden we hen naar werk. In samenwerking met onze partners zorgen we voor een goede aansluiting van taal op werk. Daarnaast bekijken we met onze taalaanbieder hoe we avondlessen mogelijk kunnen maken om de beschikbaarheid voor werk te vergroten. Tot slot ontwikkelen we in 2027 nieuwe initiatieven om meer statushouders te begeleiden naar betaald werk.

Tijd (indicator)

A27_06_6.02 We handhaven de taaleis in de bijstand uit de Participatiewet.

Omschrijving (toelichting)

De taaleis in de Participatiewet is in zijn huidige vorm niet uitvoerbaar. Het kabinet heeft daarom in 2025 aangekondigd dat de taaleis wordt aangepast. Er wordt momenteel gewerkt aan een wetsvoorstel welke volgens de planning in de tweede helft van 2027 behandeld wordt in de Tweede Kamer. In dit wetsvoorstel is meer aandacht voor participatie, betere aansluiting op laaggeletterdheid en een vereenvoudiging van het handhavingstelsel. De handhaving van de taaleis zal hiermee beter aansluiten op het brede handhavingstelsel binnen de sociale zekerheid. Baanbrekers voert de huidige taaleis nu niet proactief uit. Ze hebben het regionaal taalakkoord ondertekend en werken samen met het Taalhuis. We willen dat Baanbrekers deze werkwijze voortzet en in 2027 stappen zet om de nieuwe taaleis in de bijstand snel te implementeren. Gelet op het geschetste wetstraject treedt de wet vermoedelijk op 1 januari 2028 in werking, in 2027 treffen we hiertoe de voorbereidingen in samenwerking met Baanbrekers.

Tijd (indicator)

A27_06_6.03 Iedereen die wel kan, maar niet wil meewerken, ziet gevolgen.

Omschrijving (toelichting)

We bieden statushouders kansen om mee te doen in Waalwijk, de Nederlandse taal te leren en te gaan werken. We stellen grenzen aan het niet meewerken aan dit inburgeringstraject en gaan hier actief op handhaven. We gaan aan de slag met een nieuw boetebeleid voor de inburgering en starten met een verzuimcoördinator bij de taalaanbieder om verzuim terug te dringen.

Tijd (indicator)

Impact vergroten

We vergroten de impact die we maken voor onze inwoners en gemeenschappen. De activiteit die zijn opgenomen onder doelstelling 1, namelijk het ontwikkelen van een monitor, is ook de basis voor het realiseren van de andere geformuleerde doelstellingen bij het onderdeel impact vergroten.

Wat willen we bereiken?

D27_06_007 We kennen onze inwoners, buurten en wijken en we passen in gezamenlijkheid het aanbod continu aan op hun behoefte

Omschrijving (toelichting)

Door goed te weten wie onze inwoners zijn, wat hen bezighoudt, welke behoeften zij hebben en hoe hun leefomgeving eruit ziet, kunnen we gericht inspelen op wat er lokaal nodig is. Het gaat hierbij niet alleen om het verzamelen van cijfers en statistieken, maar vooral ook om het luisteren naar verhalen, signalen en ervaringen van inwoners en lokale organisaties. Door voortdurend in contact te staan met buurten en wijken, bouwen we aan een actueel beeld van hoe de gemeenschap zich ontwikkelt en waar kansen of knelpunten ontstaan.

Activiteiten

A27_06_7.01 We ontwikkelen de monitor sociaal domein door, op basis van onze ervaringen met het werken met de monitor.

Omschrijving (toelichting)

We stellen de monitor steeds bij op basis van nieuwe wensen en behoeften.

We besteden aandacht aan de adoptie van de monitor. Denk daarbij aan het verbeteren van de leesbaarheid, het ondersteunen van gebruikers en het geven van trainingen.

Tijd (indicator)

A27_06_7.02 Participatie in de wijken

Omschrijving (toelichting)

We hebben geconstateerd dat de participatie in de wijken niet de planning volgt die we van tevoren hadden bedacht. Daarom werken we een alternatief voorstel uit, gericht op gemeenschapsgericht werken in een aantal wijken. Hierbij werken we meerjarig samen met onze partners (welzijn, woningcorporatie) vanuit de kracht, talenten en behoeften van de lokale gemeenschap. Na besluitvorming voeren we dit voorstel uit.

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

D27_06_008 Er is continuïteit in de activiteiten voor alle inwoners en in de aanwezigheid van professionals in de wijken

Omschrijving (toelichting)

Voor inwoners is het essentieel dat er een vast en herkenbaar aanbod van activiteiten is en dat zij kunnen rekenen op de aanwezigheid van professionals die hun wijk kennen, benaderbaar zijn, faciliteren waar nodig, inwoners met elkaar kunnen verbinden en langdurige relaties kunnen opbouwen.

Een bij de wijk passend voorspelbaar en herkenbaar aanbod draagt bij aan vertrouwen, betrokkenheid en participatie, zeker voor inwoners in een kwetsbare positie.

Activiteiten

A27_06_8.01 We sturen op basis van de uitkomsten van de monitor sociaal domein op een kwalitatief en kwantitatief goede samenstelling van de wijkteams en de stevige lokale teams

Omschrijving (toelichting)

Omdat we door middel van de monitor in beeld brengen wat de ondersteuningsbehoefte in de betreffende buurt of wijk is zijn we in staat om de juiste professionals in de wijkteams en stevige lokale teams te laten participeren. Daarnaast helpt het ons bij het inrichten van de juiste voorzieningen in de sociale basis en kunnen we meer preventieve inzet plegen.

Tijd (indicator)

A27_06_8.02 We versterken de samenwerking met vrijwilligersorganisaties, kerken, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke partners

Omschrijving (toelichting)

Wij geloven dat we door beter en effectiever samen te werken meer impact kunnen realiseren voor onze inwoners. Daarom versterken we de samenwerking met vrijwilligersorganisaties, kerken, verenigingen en maatschappelijke partners. Door middel van gezamenlijke sessies brengen we in beeld waar kansen liggen om elkaar beter te versterken, kennis te delen en werkzaamheden op elkaar af te stemmen. Samen verkennen we welke rollen en verantwoordelijkheden het beste passen bij de verschillende partijen, zodat ieders inzet optimaal wordt benut en we inwoners zo goed mogelijk kunnen ondersteunen.

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

D27_06_009 Onze sturing is gericht op het effect dat de inzet heeft voor onze inwoners

Omschrijving (toelichting)

We faciliteren inwoners en doen een beroep op eigenaarschap. We sturen vooral op het effect dat ons beleid en onze inzet heeft op het leven van onze inwoners. Dit vraagt een meer resultaatgerichte en lerende werkwijze, waarin het ophalen van signalen, verhalen en data uit de praktijk centraal staan.

Activiteiten

A27_06_9.01 We voeren de pilot impact gericht subsidiëren uit met een aantal partners.

Omschrijving (toelichting)

In het eerste kwartaal van 2025 zijn we gestart met de pilot impact gericht subsidiëren. Met deze methodiek willen we, stapsgewijs, de impact van subsidieactiviteiten en – toekenning op inwoners beter zichtbaar maken.

In 2026 zijn vanuit deze methodiek de eerste subsidieaanvragen, met het oog op 2027, binnengekomen. In 2027 gaan we vanuit deze methodiek subsidies vaststellen. Met de lessen die we hier leren wordt verder onderzocht hoe dit ook bij andere partners impact gericht subsidiëren kan worden geïmplementeerd.

Met deze systematiek kunnen we in de toekomst overlap in het aanbod binnen het sociaal domein inventariseren en de subsidierelatie van grote professionele partners waar nodig herijken.

Tijd (indicator)

Integrale inzet op preventie

De integrale inzet op preventie leidt tot beter passende ondersteuning en zorg. De activiteiten die zijn opgenomen onder doelstelling 1 dragen ook bij aan het realiseren van de andere geformuleerde doelstellingen bij het onderdeel integrale inzet op preventie.

Wat willen we bereiken?

D27_06_010 We hebben een dekkend ondersteuningsaanbod in de sociale basis en indicatievrije ondersteuning (trede 1, 2 en 3)

Omschrijving (toelichting)

Een dekkend aanbod betekent dat in iedere wijk of kern voldoende, toegankelijke en passende ondersteuning aanwezig is. Inwoners moeten dichtbij huis terechtkunnen met vragen of zorgen, ook bij elkaar. Daarbij is het belangrijk dat het aanbod aansluit bij de behoefte van de gemeenschap. Er zijn voldoende laagdrempelige voorzieningen en ondersteuning in de leefomgeving van inwoners. En er zijn vormen van hulp waarvoor geen indicatie nodig is.

Activiteiten

A27_06_10.01 We ontwikkelen indicatievrije ondersteuning als alternatief voor zorg met een indicatie (van trede 4 naar 3, 2 en/of 1)

Omschrijving (toelichting)

We ontwikkelen in 2027 (preventief) groepsaanbod ter vervanging van of aanvulling op individuele ondersteuning (zowel geïndiceerd als niet geïndiceerd) door om te voorkomen dat inwoners gebruik moeten maken van zwaardere (professionele) ondersteuning. Voorbeelden hiervan zijn online preventieve cursussen over verbindend gezag en geweldloos verzet en fysieke groepstrainingen aan ouders ter vervanging van een individuele beschikking voor opvoedvragen.

We implementeren Samen Oplopen en Buurtgezinnen als informele steun aan gezinnen.

Tijd (indicator)

A27_06_10.02 We ontwikkelen het Stevig Lokaal Team (SLT) Jeugd en Gezin en SLT-volwassenen door.

Omschrijving (toelichting)

Het SLT Jeugd en Gezin bestaat uit Team Jeugd en Gezin aangevuld met de specialisten Jeugd en WMO. Het SLT Volwassenen bestaat uit team Maatschappelijke Ondersteuning. Op deze manier ontstaat een SLT aanpak voor alle inwoners.

Tijd (indicator)

A27_06_10.03 We ontwikkelen het wijkteam door

Omschrijving (toelichting)

Het wijkteam in Waalwijk in de pilotwijk BaLaDe is opgestart. We ontwikkelen de werkwijze van het wijkteam door en starten het wijkteam in Sprang-Capelle. Speciale aandacht is er voor vroegsignalering, eenzaamheidspreventie en netwerkopbouw

Tijd (indicator)

A27_06_10.04 We gaan de route voor het aanvragen of verlengen van een beschikking vereenvoudigen

Omschrijving (toelichting)

We kijken continu welke routes voor het aanvragen of verlengen van een beschikking kunnen vereenvoudigen zodat de inwoner eerder geholpen wordt. We hebben de routes in beeld en komen gezamenlijk (Wijz en BSD) met voorstellen hoe we de routes kunnen optimaliseren.

Tijd (indicator)

A27_06_10.05 We zorgen ervoor dat de medisch verwijzers gemakkelijk kunnen doorverwijzen naar onze indicatievrije ondersteuning

Omschrijving (toelichting)

Met huisartsen en jeugdartsen worden afspraken gemaakt welke indicatievrije ondersteuning er beschikbaar is en over de wijze waarop verwijzingen plaats kunnen vinden. Zodra de indicatievrije ondersteuning voldoende gereed is maken we het mogelijk voor huisartsen om hier via ZorgDomein naar te verwijzen.

Tijd (indicator)

A27_06_10.06 Versterken preventie huiselijk geweld en femicide

Omschrijving (toelichting)

We versterken de gemeentelijke aanpak op het gebied van preventie van huiselijk geweld en femicide. Daarbij zetten we in op het eerder herkennen van signalen en risicofactoren, het vergroten van bewustwording en deskundigheid en het versterken van de samenwerking tussen betrokken partners binnen het sociaal- en veiligheidsdomein.

Vanuit de structureel beschikbaar gestelde middelen wordt de beleids- en regiecapaciteit op dit thema uitgebreid. De beleidsadviseur ontwikkelt en coördineert samen met interne en externe partners een samenhangende preventieve aanpak, waarbij specifieke aandacht is voor het voorkomen van (ex-)partnergeweld, escalatie van huiselijk geweld en femicide.

Hierbij wordt onder andere ingezet op:

- het versterken van vroegsignalering en het herkennen van risicofactoren voor ernstig en potentieel dodelijk partnergeweld;
- het vergroten van kennis en bewustwording bij professionals en inwoners;
- het versterken van de samenwerking en verbinding tussen zorg, veiligheid en het sociaal domein;
- het ontwikkelen en uitvoeren van preventieve interventies en activiteiten;
- het vertalen van landelijke en regionale ontwikkelingen rondom huiselijk geweld en femicide naar de lokale aanpak.

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

D27_06_011 De ondersteuning die we bieden creëert zo min mogelijk afhankelijkheid van professionals

Omschrijving (toelichting)

Alle medewerkers (trede 1, 2 en 3) werken volgens de basishouding:

- Volgordelijk werken (op basis van stresssensitief werken)
- Systeem- en netwerkgericht werken

We omarmen de volgende uitgangspunten:

- Duurzame ondersteuning komt vanuit een warm sociaal netwerk en hechte sociale relaties.
- Groepsaanbod is meer helpend dan individueel aanbod.

- Lotgenoten en ervaringsdeskundigen spelen een belangrijke rol in de ondersteuning.
- We normaliseren
- We werken volgens de principes van Positieve gezondheid
- Coördinatie gaat over de domeinen jeugd, wmo en participatiewet heen

Activiteiten

A27_06_11.01 Opleiden medewerkers van de stevige lokale teams en de wijkteams

Omschrijving (toelichting)

We organiseren trainingen en cursussen voor alle medewerkers van de stevige lokale teams om hen te leren werken vanuit de hierboven genoemde basishouding. Daar waar van toepassing sluiten de leden van de wijkteams hierbij aan of krijgen zij een aangepaste training. Hierin nemen we nadrukkelijk de innovatieve lijnen mee vanuit het Programma Samen Redzaam, waaronder de lijn vanuit neurowetenschap en de doorbraakmethodiek.

Tijd (indicator)

Wat mag het kosten?

De lasten en baten van het beleidsveld 1 Veiligheid worden hierna toegelicht, met daarbij:

- De cijfers uit de Jaarstukken 2025, de Begroting 2026 na wijziging en de Begroting 2027 van lasten en baten met mutaties reserves.
- Een overzicht van de in de Begroting 2027 verwerkte mutaties vanaf het coalitieakkoord.
- Een toelichting op de verschillen tussen de gewijzigde Begroting 2026 en de Begroting 2027.

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2026	Primaire Begroting 2027
Lasten				
PR604	Sociaal cultureel werk	272	270	254
PR605	Maatschappelijke werk	433	479	450
PR606	Ouderenbeleid	165	171	151
PR607	Integratiebeleid	479	567	545
PR608	Samenlevingsopbouw	1.326	2.029	1.346
PR609	Jeugdwerk	2.122	2.052	1.988
PR611	Woonzorgzones	180	244	244
PR612	Maatschappelijke zorg en begeleiding	12.245	189	302
PR613	Participatiewet	685	817	1.019
PR614	Inkomensvoorzieningen	16.682	17.985	18.672
PR615	Minimabeleidarmoedebeleid	3.834	4.387	4.465
PR616	Uitstroombevordering	12.682	12.427	13.396
PR630	Samenkracht en burgerparticipatie	957	2.188	1.357
PR631	Toegang sociaal domein	8.504	8.832	7.475
PR633	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.678	1.777	1.808
PR634	Maatwerk dienstverlening 18+	13.510	12.857	12.950
PR635	Maatwerk dienstverlening 18-	17.287	18.415	19.268
PR636	Geëscaleerde zorg 18-	899	921	964
PR711	Jeugd en gezin WMO	219	498	504
Totaal Lasten		94.158	87.105	87.158
Baten				
PR604	Sociaal cultureel werk	-5	-4	-5
PR605	Maatschappelijke werk	7	0	0

Exploitatie		Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2026	Primaire Begroting 2027
PR606	Ouderenbeleid	-21	-23	-24
PR607	Integratiebeleid	-85	0	0
PR608	Samenlevingsopbouw	-86	-92	-96
PR609	Jeugdwerk	-261	-312	-324
PR611	Woonzorgzones	0	0	0
PR612	Maatschappelijke zorg en begeleiding	-13.128	0	0
PR613	Participatiewet	-33	0	0
PR614	Inkomensvoorzieningen	-16.587	-17.415	-18.423
PR615	Minimabeleidarmoedebeleid	-12	0	0
PR630	Samenkracht en burgerparticipatie	-184	-160	0
PR631	Toegang sociaal domein	-201	0	0
PR633	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-94	-37	-38
PR634	Maatwerk dienstverlening 18+	-677	-394	-291
PR711	Jeugd en gezin WMO	-30	-65	0
Totaal Baten		-31.398	-18.503	-19.201
Saldo van lasten en baten		62.759	68.602	67.957
Onttrekkingen				
PR956	Mutaties reserves beleidsveld 6	-3.687	-5.519	-26
Stortingen				
PR956	Mutaties reserves beleidsveld 6	4.297	500	0
Mutaties reserves		610	-5.019	-26
Saldo na mutaties reserves		63.369	63.583	67.931

Voorstellen in begroting verwerkt

In de Begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030 zijn de effecten van de raadsbesluiten tot en met 1 augustus 2026 verwerkt. Dit is inclusief het [Voorjaarsbericht 2026](#), de [Onontkoombaarheden 2027](#), de [Meicirculaire 2026](#) en het [Coalitieakkoord 2026-2030](#). De mutaties die hebben plaatsgevonden vanaf het coalitieakkoord worden in onderstaande tabel toegelicht.

Mutaties vanaf coalitieakkoord (bedragen * € 1.000)	2027	2028	2029	2030
1. Afschaffen voorrang statushouders door middel van doorstroomlocatie	113	150	150	150
2. Voortzetten en verbeteren van het programma 'Samen Redzaam'	130	130	0	0
3. Herijken van grote, professionele subsidierelaties; impactgericht subsidiëren	30	30	pm	pm
4. Taal en werk voor statushouders	15	75	75	75
5. Jeugdhulp	1.679	1.679	1.679	1.679
6. Bijstelling subsidieplafond indicatievrije dagbesteding	-24	-24	-24	-24
7. Indexeringen verlagen goederen en diensten 2,5% ipv 3,4%	-101	-100	-100	-100
8. Afronden lokale inclusie agenda	20	0	0	0
9. Ondersteuningsmaatregelen, behoud maatwerkfonds	47	0	0	0
10. Maatwerkarrangementen	150	0	0	0
Totaal mutaties	2.058	1.940	1.779	1.779

Toelichting Begroting 2027 t.o.v. gewijzigde Begroting 2026

Toelichting op mutaties vanaf coalitieakkoord

1. Afschaffen voorrang statushouders door middel van doorstroomlocatie

Om de lokale voorrang van statushouders af te schaffen worden structureel middelen beschikbaar gesteld voor een projectleider om een doorstroomlocatie voor statushouders te ontwikkelen. Het bedrag in 2027 is lager omdat we ervan uitgaan dat de vacature per 1 april is ingevuld.

2. Voortzetten en verbeteren van het programma 'Samen Redzaam'

De transformatie in het Sociaal Domein is een omvangrijke opgave. De uitvoering van de value cases vergt meer tijd. Ook moet uitvoering worden gegeven aan nieuwe wet- en regelgeving waaronder de actualisatie van de hervormingsagenda Jeugd, de WMO en Proactieve dienstverlening SZW. Hiervoor wordt de programmasturing met 2 jaar verlengd.

3. Herijken van grote, professionele subsidierelaties; impactgericht subsidiëren

In 2027 en 2028 worden middelen beschikbaar gesteld voor onderzoek naar het herijken van grote professionele subsidierelaties.

4. Taal en werk voor statushouders

We zetten in op taal en werk voor statushouders door taalverwerving beter aan te sluit op werk, zodat het aantal werkende statushouders stijgt en het aantal statushouders in een uitkeringspositie daalt. In 2027 is er een werkbudget beschikbaar.

5. Jeugdhulp

Conform de vastgestelde Begroting 2027 Regio Hart van Brabant stijgt de bijdrage voor jeugdhulp van de gemeente Waalwijk met afgerond € 1,7 miljoen. Deze bijstelling is structureel verwerkt in de gemeentelijke Begroting 2027-2030.

6. Bijstelling subsidieplafond indicatievrije dagbesteding

Het subsidieplafond voor indicatievrije dagbesteding wordt bijgesteld.

7. Indexeringen verlagen goederen en diensten 2,5% ipv 3,4%

In de uitgangspunten staat dat budgetten voor goederen en diensten met 3,4% worden geïndexeerd. Dit is bijgesteld naar 2,5%. Dit sluit aan met het percentage wat gemeenten ontvangen van het Rijk in de Meicirculaire 2026 voor prijsindexering.

8. Afronden lokale inclusie agenda

De ingerekende besparing in het coalitieakkoord wordt voor € 20.000 gecorrigeerd t.b.v. de subsidieregeling Toegankelijk Waalwijk en applicaties (Hoge nood en Ongehinderd).

9. Ondersteuningsmaatregelen, behoud maatwerkfonds

Het maatwerkfonds wordt in 2027 in stand gehouden als onderdeel van het armoedebeleid naast de inrichting van de nieuwe maatwerkarrangementen.

10. Maatwerkarrangementen

In 2027 worden in lijn van het coalitieakkoord pilotsgewijs nieuwe maatwerkarrangementen ingericht ter voorkoming van armoedeval en stimulering van arbeidsparticipatie. Op basis van de resultaten en opgedane ervaringen wordt bij de Kadernota 2028 gezien welke structurele voorzieningen nodig zijn voor de uitvoering van de maatwerkarrangementen.

Lasten

De lasten zijn in 2027 ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2026 toegenomen met € 53.000. De voorstellen van het Coalitieakkoord 2026-2030 en de mutaties zoals hierboven toegelicht leiden tot een toename van € 1.335.000. De overige ontwikkelingen binnen beleidsveld 6 leiden per saldo tot een afname van de lasten met € 1.282.000

Belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

Een afname van de lasten in 2027 voor in totaal € 2.813.000. Belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

- Vanaf 2027 zijn er geen middelen meer begroot voor de Burgerbegroting. Dit zorgt voor een afname van € 500.000 van de begrote kosten in 2027 t.o.v. 2026;
- Bij de decembercirculaire 2025 zijn er incidenteel middelen toegekend van € 115.000 voor 2026 voor de meerkosten Oekraïne Sociaal Domein, waarvoor de lasten ook zijn opgehoogd in de Begroting 2026. Deze kosten zijn in 2027 niet meer begroot;
- Voor Community building is een bedrag van € 150.000 overgeheveld van 2025 naar 2026. Om de middelen doelgericht in te zetten, is in 2025 niet het volledige budget benut;
- Echtscheidingsloket zit niet structureel in de begroting vanaf 2027 wat voor een afname van de lasten in 2027 zorgt van € 150.000;
- De kosten voor het herinrichten van het subsidieproces worden vanaf 2027 niet meer begroot wat voor een afname van de lasten in 2027 zorgt van € 165.000;
- De budgetoverhevelingen van 2025 naar 2026 i.h.k.v. programma Samen Redzaam, zorgen voor een daling van de lasten in 2027 met ongeveer € 1.600.000.

Een toename van de lasten in 2027 voor in totaal € 3.004.000. Belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

- Hogere raming BUIG-uitkering (bijstand) vanaf 2027 met afgerond € 1.000.000. Dit op basis van de publicatie van het SZW en de begroting van de GR Baanbrekers;
- Verhoging bijdrage t.b.v. exploitatielasten GR Baanbrekers vanaf 2027 met afgerond € 840.000;
- Verhoging van het Participatiebudget in 2027 met afgerond € 70.000 t.o.v. 2026;
- Als gevolg van de hogere kosten Jeugdhulp in 2027 n.a.v. de vastgestelde regionale begroting Jeugdhulp op d.d. 10 juli 2026, is de begroting voor 2027 ongeveer € 900.000 hoger t.o.v. de gewijzigde Begroting 2026.

Baten

De baten zijn in 2027 ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2026 toegenomen met afgerond € 700.000.

Belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

- Hogere raming rijksbijdrage Participatiewet BUIG vanaf 2027 met afgerond € 1.000.000;
- Lagere baten van afgerond € 160.000 vanaf 2027, doordat de SPUK's Welzijn op recept, Matelzorg en Versterken sociale basis vanaf 2027 niet zijn begroot;

- Lagere baten van afgerond € 100.000 vanaf 2027 door een lager begroot eigen bijdrage voor Hulp bij huishouden en WMO;
- Het overige verschil wordt veroorzaakt door diverse kleine afwijkingen.

Reserves

De stortingen / onttrekkingen reserves zijn in 2027 ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2026 per saldo afgenomen met € 4.993.000:

Belangrijkste oorzaken zijn:

- Jeugdhulp € 1.600.000: bij het Voorjaarsbericht 2026 (VJB/6.01) is voorgesteld om het nadelige effect van de regionale begrotingswijziging 2026, wat voor Waalwijk leidt tot een verschil van € 1,6 miljoen t.o.v. de gemeentelijke Begroting 2026, incidenteel te dekken uit de reserve sociaal domein. Deze reserve is hiervoor beschikbaar en passend, omdat zij in 2025 mede is gevormd uit de rijksbijdrage voor tekorten in de jeugdzorg;
- Decembercirculaire 2025 € 266.000: conform de decembercirculaire 2025, in verband met specifieke bestemming in 2026, zijn er diverse budgetten in 2026 weer onttrokken aan de reserve;
- Transformatiemiddelen programma Samen Redzaam € 1.053.000: voor het programma Samen Redzaam wordt gewerkt met een transformatiebudget. Dit budget is voor het eerst aangevraagd in 2024 en wordt verantwoord onder de majeure projecten. Met de vaststelling van de Kadernota 2025 is dit verder voortgezet en verder uitgewerkt. Het transformatiebudget is hiermee verder geconcretiseerd. Het budget wordt jaarlijks gemonitord via het voor- en najaarsbericht en meegenomen gedurende de gehele transformatieperiode van 2025 tot en met 2027 na het definitieve beeld bij de jaarrekening. De inzet van deze middelen is voor inhoudelijke voorstellen, ondersteuning van de organisatie en randvoorwaarden zoals de monitor sociaal domein, financiële expertise en communicatie. Het zwaartepunt van de transformatie ligt in 2025 en 2026. Ook voor dit budget geldt dat hiermee behoedzaam wordt omgegaan en hiermee voorkomen om steeds nieuwe transformatiemiddelen dient te worden aangevraagd. Dit wordt gerealiseerd door jaarlijks het restant van het budget gedurende de transformatieperiode steeds over te hevelen en weer te onttrekken uit de reserves;
- Herallocatie budgetten t.b.v. Samen Redzaam € 664.000: daarnaast is circa € 664.000 via de algemene reserve overgeheveld van 2025 naar 2026. Dit is voorgesteld in het Najaarsbericht 2025 (ad € 817.000) en bij de jaarrekening definitief verwerkt (ad € 664.000). Het betreft hier geen extra middelen voor het sociaal domein, maar een herallocatie van bestaande budgetten die bewust niet eerder zijn ingezet en nu integraal beschikbaar worden gesteld voor de transformatie binnen Samen Redzaam. Dit is conform de Kadernota 2025, waarin bij vaststelling is bepaald dat (een deel van) de dekking voor de voorstellen binnen de reguliere begroting zou worden gevonden;
- Majeure project Implementatie Samen Redzaam € 432.000: in het Najaarsbericht 2025 is voorgesteld om het resterend budget van € 432.000 over te hevelen naar 2026. Bij alle inzet wordt bekeken of dit financieel zo efficiënt mogelijk kan worden ingericht. Omdat het zwaartepunt van de implementatie in 2025 en in 2026 ligt, is het van belang dat de beschikbare middelen ook in 2026 beschikbaar bleven;
- Burgerbegroting € 500.000: de burgerbegroting werd gedekt uit het Coalitieakkoord 2022-2026: € 500.000;
- Echtscheidingsloket € 148.000: het restant van de beleidsreserve Echtscheidingsloket ad € 148.000 is vrijgevalen ten gunste van de algemene reserve en dit bedrag is via de resultaatbestemming beschikbaar gesteld voor het plan van aanpak Echtscheidingsloket;

- Het bedrag van € 330.000 betreft de verwerking van Kadernota 2024, onderdeel A.16 Koers sociaal domein, voor de voortzetting van het NPO. Deze onttrekking is incidenteel beschikbaar gesteld voor 2026 en komt niet terug in 2027. Hierdoor zijn de onttrekkingen in 2027 € 330.000 lager dan in 2026.

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 6 zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link:
[Indicatoren beleidsveld 6](#)

Belangrijkste kaders

[Koersdocument sociaal beleid](#)
[Implementatieplan "Samen Redzaam"](#)
[Nota bestaanszekerheid 2026 – 2029](#)
[Beleidsplan Inburgering 2026 - 2029](#)

Verbonden partijen

Baanbrekers

Hart van Brabant (Jeugdzorg)

GGD Hart voor Brabant

Beleidsveld 7 : Milieu, Gezondheid en Duurzaamheid

Wat houdt dit beleidsveld in?

Beleidsveld 7 gaat over een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving. Milieu, gezondheid en duurzaamheid hangen daarbij nauw met elkaar samen. De kwaliteit van de fysieke leefomgeving beïnvloedt de gezondheid en leefbaarheid van onze inwoners. Tegelijkertijd vragen klimaatverandering, de energietransitie en het zuinig omgaan met grondstoffen om keuzes die bijdragen aan een toekomstbestendige gemeente.

Binnen dit beleidsveld onderscheiden we drie thema's: **milieu, gezondheid en duurzaamheid**.

Het thema **milieu** richt zich op het beschermen van de kwaliteit van de leefomgeving. Dit betreft onder andere bodem, lucht, geluid, geur, licht en externe veiligheid. We zorgen ervoor dat ontwikkelingen binnen de wettelijke kaders plaatsvinden en dragen bij aan een gezonde en veilige leefomgeving.

Het thema **gezondheid** richt zich op het bevorderen en beschermen van de gezondheid van onze inwoners. Dit omvat de gemeentelijke taken op het gebied van publieke gezondheid, de samenwerking met de GGD en preventie. Daarnaast zetten we in op gezonde ontwikkeling van jeugd en gezinnen, onder andere via Kansrijke Start en het Centrum voor Jeugd en Gezin.

Het thema **duurzaamheid** richt zich op de verduurzaming van de energievoorziening, een klimaatbestendige en biodiverse leefomgeving en het zuinig omgaan met grondstoffen. We zetten daarbij in op energiebesparing, duurzame energieopwekking, klimaatadaptatie, biodiversiteit, hergebruik en circulariteit.

We kiezen binnen dit beleidsveld voor een realistische, haalbare en uitvoerbare aanpak. We sluiten aan bij landelijke wet- en regelgeving en zetten beschikbare middelen gericht in op maatregelen die bijdragen aan een gezonde, veilige en toekomstbestendige gemeente.

Daarbij wegen we effecten, kosten, veiligheid en de gevolgen voor inwoners en ondernemers mee.

Milieu

Het thema milieu richt zich op het beschermen van de kwaliteit en veiligheid van de fysieke leefomgeving. Daarbij gaat het onder andere om bodem, lucht, geluid en externe veiligheid. We zorgen voor een goede uitvoering van de wettelijke milieutaken en bewaken de kwaliteit van de leefomgeving.

We zorgen voor actuele en betrouwbare milieu-informatie en gebruiken deze bij het maken van ruimtelijke keuzes. De Omgevingswet biedt de mogelijkheid om gemeentelijke keuzes verder juridisch vast te leggen in onder andere het omgevingsplan. De komende jaren werken we verder aan het opnemen van relevante rijksregels uit de Bruidsschat in het omgevingsplan.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen wegen we de relevante milieuaspecten integraal mee. Daarbij zoeken we naar een goede balans tussen de mogelijkheden voor wonen, werken en andere ontwikkelingen en het beschermen van gezondheid, veiligheid en leefomgeving.

Een deel van de milieutaken wordt uitgevoerd door de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB). De OMWB ondersteunt de gemeente onder meer bij toezicht, handhaving, milieucontroles en de behandeling van milieuklachten en meldingen.

Wat willen we bereiken?

D27_07_001 Bewaken en verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving

Omschrijving (toelichting)

We zorgen voor een gezonde en veilige leefomgeving door de kwaliteit van onder andere bodem, lucht en geluid te bewaken en waar mogelijk te verbeteren. We beschikken over actuele en toegankelijke milieu-informatie en ontwikkelen waar nodig beleid en maatregelen om de milieukwaliteit op een passend niveau te houden of te verbeteren.

Activiteiten

A27_07_1.01 Bodeminformatie verbeteren en toegankelijk maken

Omschrijving (toelichting)

We verbeteren de kwaliteit en toegankelijkheid van bodeminformatie. We digitaliseren het resterende analoge bodemarchief en brengen de gemeentelijke bodeminformatie over naar het bodeminformatiesysteem van de omgevingsdienst.

Tijd (indicator)

A27_07_1.02 Uitvoering geven aan het Schone Lucht Akkoord

Omschrijving (toelichting)

We geven uitvoering aan het Schone Lucht Akkoord en volgen de ontwikkeling van de luchtkwaliteit. We brengen de belangrijkste opgaven in beeld en bepalen welke maatregelen voor Waalwijk kansrijk en uitvoerbaar zijn om de luchtkwaliteit verder te verbeteren. Aan de hand van de uitkomsten bepalen we verdere maatregelen.

Tijd (indicator)

A27_07_1.03 Geluidsbeleid verder ontwikkelen (Bruidschat)

Omschrijving (toelichting)

We werken samen met de omgevingsdienst verder aan het geluidsbeleid. Daarbij brengen we de uitgangspunten voor verschillende gebieden samen en bepalen we welke geluidskwaliteit passend is voor onder andere woongebieden, centrumgebieden en bedrijventerreinen. Dit beleid vertalen we in juridische zin naar het omgevingsplan.

Tijd (indicator)

A27_07_1.04 Externe veiligheid bewaken en verbeteren (Bruidschat)

Omschrijving (toelichting)

We houden de risico's van activiteiten met gevaarlijke stoffen en het transport daarvan (in samenwerking met de Omgevingsdienst en de veiligheidsregio) in beeld en bewaken de externe veiligheid in de gemeente Waalwijk. We gebruiken actuele risico-informatie bij beleidsvorming en ruimtelijke ontwikkelingen en treffen waar nodig maatregelen om risico's te beperken. Ook dit beleid herschrijven we samen met de Omgevingsdienst zodat we dit kunnen opnemen in het omgevingsplan.

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

D27_07_002 Milieuaspecten integraal meewegen bij ruimtelijke ontwikkelingen

Omschrijving (toelichting)

We zorgen dat milieuaspecten vanaf het begin worden betrokken bij ruimtelijke ontwikkelingen. Daarbij gaat het onder meer om geluid, externe veiligheid, bodem en lucht. We zorgen voor duidelijke beleidskaders en regels, zodat milieubelangen volwaardig worden meegewogen bij ruimtelijke keuzes en ontwikkelingen mogelijk zijn binnen een gezonde en veilige leefomgeving.

Activiteiten

A27_07_2.01 Milieuaspecten borgen in ruimtelijke ontwikkelingen

Omschrijving (toelichting)

We zorgen dat relevante milieuaspecten vanaf het begin worden betrokken bij ruimtelijke ontwikkelingen. We gebruiken actuele informatie en beleidskaders en vertalen deze waar nodig naar passende regels in het omgevingsplan.

Tijd (indicator)**Publieke Gezondheidszorg**

Het sociale aspect van de gezondheidszorg betreft de uitvoering van de onderdelen die vallen onder de Wet Publieke Gezondheidszorg (Wpg).

De Wpg is een belangrijke wet die de basis vormt voor de organisatie en uitvoering van de publieke gezondheidszorg in Nederland met een focus op preventie, infectieziektebestrijding en de jeugdgezondheidszorg. Deze taken worden uitgevoerd door de GGD Hart voor Brabant.

De volgende onderdelen vallen onder de Wet Publieke Gezondheidszorg (Wpg) :

- Jeugdgezondheidszorg : bevorderen, beschermen en beveiligen gezondheid en ontwikkeling van jeugdigen van 0-19 jaar
- Infectieziektebestrijding : centrale aansturing van de infectieziektebestrijding op lokaal niveau
- Medische milieukunde: adviseren over milieufactoren die de gezondheid kunnen beïnvloeden en het uitvoeren van onderzoeken bij gezondheidsklachten die mogelijk door het milieu worden bevorderd
- Gezondheidsbevordering : bevorderen van een gezonde leefstijl en een gezonde leefomgeving bijvoorbeeld door het geven van voorlichting en het organiseren van activiteiten die de gezondheid bevorderen
- Samenwerking en afstemming: de Wpg legt de nadruk op samenwerking tussen verschillende partijen zoals gemeenten, onderwijs, GGD-en, zorgverleners en andere organisaties om de publieke gezondheidszorg effectief te organiseren.

Wat willen we bereiken?

D27_07_003 Goede Publieke Gezondheidszorg voor de inwoners van Waalwijk

Omschrijving (toelichting)

De GGD Hart voor Brabant heeft diverse taken op het gebied van publieke gezondheidszorg. Ze bewaken, beschermen en bevorderen de gezondheid van de inwoners in onze regio, met speciale aandacht voor kwetsbare groepen. Dit omvat o.a. de jeugdgezondheidszorg, infectieziektebestrijding, tuberculosebestrijding, reizigersadvisering, forensische geneeskunde, gezondheidsvoorlichting, medische milieukunde, toezicht op kinderopvang en de Wmo, seksuele gezondheid, gezondheidsbevordering en leefstijl, advisering van gemeenten, samenwerking met zorgverleners, begeleiding van statushouders, monitoring van gezondheid.

Een klein deel van de taken binnen de publieke gezondheid worden bekostigd (16% van de totale subsidie) via het basis- en pluspakket. Er wordt gewerkt vanuit de Regionale nota Publieke Gezondheid Midden-Brabant 2024-2027. En het meerjarenbeleid van de GGD SamenSterker 2027-2030 ligt ter besluit (okt. 2026). Hierin zijn de volgende 3 thema's opgenomen:

1. Kansrijk opgroeien
2. Gezonde leefomgeving
3. Mentale veerkracht

In het kader van de integrale benadering sluiten deze drie pijlers vervolgens aan bij de onderdelen die zijn opgenomen in het Integraal Zorgakkoord (IZA), Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en de landelijke nota gezondheidsbeleid 2025-2028.

Activiteiten

A27_07_4.01 Uitvoeren beleidsplan GGD 2027-2030 'Samen koersen op 'gezond gewoon'

Omschrijving (toelichting)

De gemeente Waalwijk richt zich in samenwerking met de GGD in de nieuwe beleidsperiode op de volgende drie thema's:

Kansrijk opgroeien, Gezonde leefomgeving en Mentale veerkracht.

Deze focus is belangrijk om de gezondheid van inwoners structureel te verbeteren en toekomstige zorgkosten te beperken. Alle drie de ambities dragen bij aan het voorkomen van problemen en versterken elkaar onderling. Een gezonde leefomgeving ondersteunt mentale veerkracht, en kansrijk opgroeien voorkomt latere psychische en fysieke problemen. Door te focussen op deze drie ambities investeert de GGD samen met de gemeenten in een gezonde, veerkrachtige samenleving waarin de gezond leven vanzelfsprekend is.

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

D27_07_004 Suïcidepreventie

Omschrijving (toelichting)

Sinds juni 2024 is suïcidepreventie wettelijk verankerd in de Wet publieke gezondheid (Wpg). Gemeenten zijn vanaf 1 januari 2026 verplicht om beleid te voeren dat aansluit op de Landelijke Agenda Suïcidepreventie.

Activiteiten

A27_07_5.01 Uitvoering geven aan het regionale actieplan op suïcidepreventie

Omschrijving (toelichting)

De regionale samenwerking bundelt kennis en middelen, voorkomt versnippering en vergroot de effectiviteit van suïcidepreventie. Het actieplan biedt een kader voor lokale invulling en ondersteunt gemeenten bij het voldoen aan wettelijke verplichtingen. Het regioplan richt zich op 5 pijlers:

1. Publiekscampagne ('Mij wel bellen')
2. Gatekeeperstraining
3. Risicogroepen,
4. Netwerk brede samenwerking
5. Toegang tot dodelijke middelen beperken.

In 2027 wordt vanuit de gemeente Waalwijk gericht ingezet op vooral pijler 1 t/m 3.

Tijd (indicator)

Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord AZWA (oud: Gezond- en Actief - leven Akkoord)

Toelichting

Het AZWA is een inhoudelijke aanvulling en financiële opvolger van het GALA en de SPUK voor de periode na 2026. Het GALA loopt formeel tot en met eind 2026. De belangrijkste leefgebieden uit het GALA (mentale gezondheid, kansrijk opgroeien en vitaal ouder worden) worden vanaf 2027 geborgd binnen het AZWA. Het AZWA bouwt voort op de basis die met GALA is gelegd. Er komt voor de jaren 2027-2029 een nieuwe gebundelde regeling genaamd SPUK AZWA en HLO (Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg). De belangrijke verandering is dat deze nieuwe uitkering ontschot is. Dit geeft de vrijheid om financiën flexibel in te zetten gericht op de ontwikkelingen binnen Samen Redzaam. Op de langere termijn is het de bedoeling dat deze tijdelijke middelen definitief overgaan naar een structurele plek in het Gemeentefonds en binnen de zorgaanbieders. Het AZWA integreert de doelen van het GALA. Met deze ontschotte uitkering krijgen gemeente de beleidsvrijheid om lokaal en regionaal 'de beweging naar de voorkant' vorm te geven. Samen met partners in het zorg- en sociaal domein wordt ingezet op (meer) gezondheid, zelf- en samenredzaamheid en toekomstbestendige eerstelijnszorg. Dit vraagt om het versterken van de samenwerking tussen het zorg- en sociaal domein, het bouwen aan basisfunctionaliteiten en een sterke gezonde en sociale basisinfrastructuur.

In het AZWA zijn afspraken gemaakt over basisfunctionaliteiten en een ontwikkelagenda op de leefgebieden kansrijk opgroeien, gezonde leefstijl, mentale gezondheid, vitaal ouder worden en gezondheidsachterstanden. De opgave is om de komende jaren toe te werken naar landelijke dekking van de basisfunctionaliteiten. Vanuit de gemeentelijke IZA regio wordt een werkagenda opgesteld die, na instemming van alle samenwerkende regio colleges, in november 2026 wordt ingediend bij het Ministerie Van VWS. De beschikkingen worden vanaf 1 februari 2027 verstrekt.

Binnen de ontwikkeling van de basisfunctionaliteiten dienen gemeenten in te zetten op het realiseren van een regionaal dekkend aanbod in 2020 van de basisfunctionaliteiten: laagdrempelige steunpunten voor mensen met ernstige psychiatrische aandoeningen, sociaal verwijzen, kansrijke start (integrale gezinspoli en Nu Niet Zwanger), overgewicht en obesitas (kinderen en volwassenen) en valpreventie.

Middelen uit Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg (HLO) worden ingezet voor gelijkgerichte mantelzorg en respijt- en logeerszorg. Lokaal zullen wij zorgdragen voor voorzieningen behorend bij de in het HLO opgenomen afspraken over mantelzorgondersteuning.

Wat willen we bereiken?

D27_07_005 Laagdrempelige steunpunten voor mensen met ernstige psychiatrische aandoeningen

Omschrijving (toelichting)

De basisfunctionaliteit laagdrempelige steunpunten (LSP) voor iedereen en in het bijzonder voor mensen met (ernstige of langdurige) psychische en/of sociaal-emotionele kwetsbaarheid en hun naasten.

De LSP's hebben drie belangrijke doelen:

1. Mensen werken op eigen tempo aan zelfregie en herstel.

2. Als onderdeel van de sociale basis speelt het LSP een rol in het vervullen van vroegsignalering, doorverwijzing naar andere partijen in het formele en informele netwerk en ontlasting eerstelijnszorg. Het ondersteunt de beweging van zorg naar gezondheid en versterkt regionale en lokale samenwerking.
3. Het draagt daarmee bij aan de doelen uit het IZA en AZWA, onder andere omdat inzet van zwaardere zorg en ondersteuning voorkomen kan worden.

Activiteiten

A27_07_5.01 Doorontwikkelen De Kazerne, Waalhalla en inloopspreekuur daklozen naar LSP

Omschrijving (toelichting)

[Zie beleidsveld 6](#)

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

D27_07_006 Sociaal verwijzen

Omschrijving (toelichting)

Sociaal verwijzen biedt in de kern 'passende ondersteuning op de juiste plek' en verbindt daarvoor het medisch en sociaal domein. De doelen voor achtereenvolgens inwoners, professionals in de eerstelijnszorg en professionals in het sociaal domein zijn:

1. Voor de inwoner: dat psychosociale problemen – en daarmee mogelijk samenhangende lichamelijke klachten – verminderen, doordat de inwoner met passende ondersteuning geholpen wordt. Daarmee verbetert het (mentale) welzijn en (sociale) veerkracht.
2. Voor de professionals in de eerstelijnszorg: patiënten met psychosociale problemen – op basis van sociaal-maatschappelijke oorzaken – toe te leiden naar passende ondersteuning. Zo wordt de oorzaak van de klacht aangepakt. De verwachting is dat de inwoner daardoor minder snel of minder vaak zal terugkeren bij de zorgprofessional. De eerstelijnszorgverlener kan zo meer tijd besteden aan medische zorg(vragen).
3. Voor de professionals in het sociaal domein: aansluiten bij de eerstelijnszorg, zodat inwoners worden toegeleid naar passende ondersteuning of voorzieningen. Daardoor verminderen klachten en/of zijn inwoners beter in staat tot zelfregie.

Activiteiten

A27_07_6.01 Doorontwikkelen Welzijn op recept binnen de 2 pilot huisartsenpraktijken (start maart 2026)

Omschrijving (toelichting)

Samenwerking verloopt goed tussen de huisartsenpraktijken en de coaches maatschappelijke activering – evaluatie juli 2026. Kanttekening is de verwijzing van inwoners via Zorgdomein (nu op papier). Om verder uit te breiden met huisartsenpraktijken, heeft de gemeente Waalwijk een koppeling met Zorgdomein en Zorgnet nodig.

Tijd (indicator)

A27_07_6.02 Een koppeling maken tussen de gemeente en Zorgdomein en Zorgnet t.b.v. een verwijzing door de huisarts

Omschrijving (toelichting)

Als er een koppeling is tussen de gemeente en de huisartsen via zorgdomein kost het de huisarts veel minder tijd om een doorverwijzing te maken en kan de pilot met twee huisartspraktijken worden uitgebreid.

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

D27_07_007 Kansrijke start

Omschrijving (toelichting)

Landelijk programma Kansrijke Start zet zich in op de 1e 1000 dagen van een kind in kwetsbare omstandigheden. Dit is de leeftijd van –10 maanden tot ongeveer 2 jaar. Ieder kind – ongeacht afkomst, achtergrond of woonplek – krijgt de mogelijkheid om gezond en veilig op te groeien. Juist in de zwangerschap en de eerste levensjaren wordt de basis gelegd voor latere gezondheid. Door vroeg te investeren in een stabiele, stimulerende omgeving en ondersteuning van ouders, verkleinen we gezondheidsverschillen en voorkomen we problemen op latere leeftijd. Gelijke kansen op gezondheid beginnen bij een goede (seksuele) gezondheid, gezond en voorbereid zwanger worden, de ontwikkeling in de buik, waar je wieg staat en de eerste jaren van het opgroeien.

Activiteiten

A27_07_7.01 Vanuit de prioritaire opgave 'Veilig en Gezond opgroeien' vanuit het integraal zorgakkoord, wordt de regionale Ketenaanpak Kansrijke Start Midden-Brabant verder ontwikkeld met onder andere: - Zorgpadentool - Scholing - Monitoring

Omschrijving (toelichting)

De *Zorgpadentool* is bedoeld voor professionals in de eerste, tweede en derde lijn van de geboortezorg, waaronder verloskundigen, gynaecologen, huisartsen, kraamverzorgenden en JGZ-medewerkers. De zorgpaden in de tool zorgen voor praktisch overzicht. Zo kan een verloskundige bijvoorbeeld zien naar welke lokale verslavingsspecialist ze kan verwijzen, of welke ondersteuning beschikbaar is voor een zwangere vrouw met financiële problemen. In 2027 wordt de zorgpadentool Kansrijke start verder geïmplementeerd binnen de coalitie Kansrijke start.

Scholing van zorgprofessionals wordt regionaal georganiseerd, waar nodig lokaal.

De onderwerpen en thema's waarop *monitoring* van het programma Kansrijke Start lokaal nodig worden geacht, wordt onderzocht binnen de werkgroep coalitie Kansrijke Start.

Tijd (indicator)

A27_07_7.02 De lokale coalitie Kansrijke Start Waalwijk wordt gepositioneerd binnen het uitvoeringsprogramma van de gemeente Waalwijk 'Samen Redzaam'

Omschrijving (toelichting)

Binnen de coalitie Kansrijke start, is een kleinere werkgroep aan de slag om binnen de gemeente Waalwijk alle initiatieven die zijn ontwikkeld de afgelopen jaren, te positioneren in bestaande overlegstructuren. Uit evaluatie blijkt dat er een goede samenwerking is ontstaan binnen de gemeente Waalwijk tussen medisch- sociaal en welzijnsdomein op het gebied van Kansrijke Start. De huidige overlegstructuren, voegen wij samen binnen bestaande overlegstructuren. Denk aan Waalwijk Taalrijk en Kansrijk Waalwijk. Nieuwe initiatieven worden getoetst en waar mogelijk gekoppeld aan bestaande initiatieven.

Tijd (indicator)

A27_07_7.03 Het Multidisciplinair overleg (MDO) sociaal medisch zwangeren wordt voortgezet

Omschrijving (toelichting)

Het Multidisciplinair overleg (MDO) sociaal medisch zwangeren wordt voortgezet om de definitie 'kwetsbaar' te herkennen en erkennen, impact te maken binnen de samenwerking medisch- en sociaal domein, samenwerking met andere organisaties (door) ontwikkelen. Integrale casuïstiekbespreking 1x per maand (en waar nodig vaker), wordt in de komende jaren voortgezet. De samenwerking tussen zorgprofessionals verloopt beter dan in 2024, blijkt uit evaluatie. Vanuit de maatschappelijke-kosten-baten-analyse (MKBA) wordt de impact gemeten van het MDO. De resultaten hiervan worden eind 2026 verwacht.

Tijd (indicator)

A27_07_7.04 Ontwikkeling van de basisfunctionaliteit: integrale gezinspoli

Omschrijving (toelichting)

De gezinspoli is er speciaal voor gezinnen met gestapelde problemen, zoals armoede, psychische klachten, verslaving of woonproblemen, gecombineerd met medische zorgen. In samenwerking met de regiogemeenten binnen het IZA Tilburg, starten vanaf 2027 de gesprekken op om de basisfunctionaliteit 'integrale gezinspoli' te ontwikkelen met als leidraad de AZWA handreiking basisfunctionaliteit 'integrale gezinspoli'.

Tijd (indicator)

A27_07_7.05 Voorzetten van het programma 'Nu niet zwanger' (samenwerking GGD en zorgpartners waaronder de gemeente)

Omschrijving (toelichting)

Landelijk programma vanuit de GGD en andere zorgpartners om ongewenste zwangerschappen te voorkomen in kwetsbare omstandigheden. Binnen de gemeente Waalwijk zijn twee aandachtsfunctionarissen op dit thema. Ieder jaar wordt geëvalueerd hoe de samenwerking verloopt en of er extra inzet op het programma nodig is.

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

D27_07_008 Ketenaanpak overgewicht en obesitas

Omschrijving (toelichting)

Overgewicht en obesitas ontstaan door een samenspel van biologische, sociale en omgevingsfactoren, waarbij leefstijlkeuzes worden beïnvloed door de omstandigheden waarin een kind opgroeit. Zo kan er sprake zijn van onvoldoende kennis over hoe gezonde leefstijlkeuzes te maken. Daarnaast kunnen onderliggende problemen een gezonde leefstijl in de weg staan. Denk hierbij bijvoorbeeld aan medische, psychische en psychosociale factoren of sociaal-maatschappelijke problemen zoals schulden of werkloosheid. Voor een duurzame verandering is daarom meer nodig dan alleen ondersteuning gericht op voeding, beweging en slaap. Het hebben van overgewicht of obesitas brengt niet alleen fysieke gezondheidsrisico's met zich mee, maar kan ook het welbevinden aantoonbaar negatief beïnvloeden; tijdige herkenning is belangrijk om het risico op negatieve sociale en mentale gevolgen te beperken.

Het doel van de ketenaanpak is dat het gewichtsgelateerde gezondheidsrisico (GGR) afneemt en de kwaliteit van leven voor mensen toeneemt. De ambitie is dat er in 2030 voor elke volwassene en kind met overgewicht en obesitas een passend en samenhangend zorg- en ondersteuningsaanbod is en hiervoor een sluitend netwerk in alle regio's is

geïmplementeerd. Om het doel te bereiken is de aanpak ingericht als ketensamenwerking tussen partners uit zorg en sociaal domein, waarbij professionals uit beide domeinen goed met elkaar samenwerken, afstemmen en gericht doorgeleiden of doorverwijzen.

Activiteiten

A27_07_8.01 Ketenaanpak overgewicht en obesitas kinderen doorontwikkelen binnen de gemeente Waalwijk

Omschrijving (toelichting)

De samenwerking binnen de ketenaanpak overgewicht en obesitas wordt versterkt. Binnen de gemeente Waalwijk onderzoeken we in 2027 of we de ketenaanpak voor kinderen kunnen koppelen aan de ketenaanpak volwassenen. Omdat de behandelrelaties elkaar overlappen willen we de samenwerking versterken en voorkomen dat een gezin bij verschillende zorgprofessionals wordt behandeld.

Tijd (indicator)

A27_07_8.02 Onderzoek voorzetten naar programma's van de Gecombineerde leefstijlinterventie (GLI) binnen de gemeente Waalwijk

Omschrijving (toelichting)

Momenteel lopen 2 GLI programma's in de gemeente Waalwijk. De ketenaanpak 'overgewicht en obesitas volwassenen'. In de komende jaren werken wij toe naar een dekkend aanbod aanpak overgewicht. Voorzetten van de GLI programma's wordt geëvalueerd.

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

D27_07_009 Ketenaanpak Valpreventie

Omschrijving (toelichting)

Valongevallen bij ouderen vormen een ernstig en toenemend probleem. Jaarlijks belanden 119.000 ouderen (65+) door een val op de Spoedeisende Hulp (SEH). De gevolgen van een val zijn enorm, zowel in persoonlijk leed als in medische kosten. Het doel is het valrisico van 65+ers te verminderen door het aanpakken van de risicofactoren en het afvlakken van de stijgende lijn.

Met het GALA is vastgelegd dat uiterlijk op 1 januari 2024 in elke regio gestart zou worden met de inrichting van de ketenaanpak valpreventie. Uitgangspunt daarbij was het zorgen voor een landelijk dekkend en toegankelijk ketenaanbod voor de mensen uit de doelgroep. Toegankelijkheid van het ketenaanbod houdt in dat risico's vroegtijdig wordenesignaleerd en inwoners tijdig een passend (domeinoverstijgend) aanbod krijgen. In het GALA is ook de doelstelling afgesproken tussen zorgverzekeraars, gemeenten en VWS dat per 2023 jaarlijks 14% van alle thuiswonende ouderen (65+) een risico-inschatting (d.m.v. een Valrisicotest) krijgt.

Per 2023 volgt tevens jaarlijks 3% van alle thuiswonende ouderen (65+), waarbij verhoogd (matig en hoog) valrisico is vastgesteld, een erkende valpreventieve beweeginterventie. Deze inzet is noodzakelijk om de potentiële besparingen, onder andere binnen de Zvw, te kunnen realiseren. Dit is ook de minimale inzet om te komen tot minder meer druk op de zorg, waaronder SEH-bezoeken naar aanleiding van een val.

Activiteiten

A27_07_9.01 Doorontwikkelen inzet ketenaanpak valpreventie

Omschrijving (toelichting)

Met het AZWA blijven deze afspraken staan en worden zij verder geborgd. Valpreventie is opgenomen als een van de basisfunctionaliteiten. Partijen spreken af deze basisfunctionaliteiten te implementeren en toe te werken naar een landelijke dekking vanaf 2030. Daarmee blijven de eerder vastgestelde streefwaarden voor valpreventie het uitgangspunt. De voortgang van de implementatie wordt gemonitord en de basisfunctionaliteiten worden periodiek geactualiseerd op basis van monitoring en evaluatie, zodat waar nodig kan worden bijgestuurd of herijkt.

Komend jaar werken wij met de ketenpartners valpreventie(paramedische, maatschappelijke partners en inwonersinitiatieven) toe naar een dekkend valpreventief aanbod (trainingen en cursussen valpreventie).

Daarnaast besteden wij aandacht aan de bewustwording rondom valpreventie in lijn met positieve gezondheid en langer zelfstandig thuis blijven wonen (zowel online als in groepsverband) in samenwerking met inwonersinitiatieven zoals Oog voor elkaar – Buurtcirkels en gaan wij voorliggend samenwerken met sportorganisaties/verenigingen die meer aandacht willen besteden aan meer bewegen voor ouderen en valpreventie.

Tijd (indicator)

Duurzaamheid - Water en Groen

Toelichting

Uit de klimaatstresstesten blijkt dat Waalwijk steeds vaker te maken krijgt met weersextremen, zoals hevige neerslag, droogte en hitte. De openbare en particuliere ruimte moeten hierop worden ingericht om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen. Daarnaast veranderen flora en fauna als gevolg van de stijgende gemiddelde temperatuur. Het versterken van de biodiversiteit draagt bij aan het beperken van de negatieve gevolgen van deze veranderingen.

Wat willen we bereiken?

D27_07_010 Realiseren van een klimaatbestendiger en biodiverser Waalwijk

Omschrijving (toelichting)

In 2027 werken we aan een klimaatbestendige en biodiverse leefomgeving, waarbij Europese en nationale wet- en regelgeving leidend zijn. We volgen de ontwikkelingen op het gebied van klimaatadaptatie, water, groen en biodiversiteit en vertalen deze waar nodig naar gemeentelijk beleid en uitvoering. Daarbij worden groen en water zoveel mogelijk in samenhang benaderd en meegenomen bij ontwikkelingen in de openbare ruimte.

Activiteiten

A27_07_10.01 Herijken beleid groen en water, aansluiten bij regionale/provinciale/landelijke richtlijnen

Omschrijving (toelichting)

In 2027 wordt het beleid voor groen en water verder herijkt. Daarbij wordt gekeken naar actuele regionale, provinciale en landelijke ontwikkelingen en naar de samenhang tussen groen, water, klimaatadaptatie en biodiversiteit. Groen speelt onder andere een belangrijke rol bij waterberging, het beperken van hittestress en het versterken van de biodiversiteit. Ook worden de ontwikkelingen rond de Natuurherstelveordening gevolgd, zonder vooruit te lopen op de invoering daarvan. Door deze beleidsterreinen in samenhang te benaderen, wordt bijgedragen aan een klimaatbestendige en toekomstbestendige openbare ruimte.

Tijd (indicator)

A27_07_10.02 Integraal waterplan Waalwijk (IWW)

Omschrijving (toelichting)

Het IWW legt de uitgangspunten voor het waterbeleid van de gemeente Waalwijk vast en richt zich onder andere op een gezonde waterhuishouding, waterberging, het hergebruik van regenwater en het afkoppelen van verharde oppervlakken van de riolering.

In 2027 wordt verder uitvoering gegeven aan de maatregelen uit het Integraal Waterplan Waalwijk. Tegelijkertijd wordt het Integraal Waterplan Waalwijk 2028–2031 opgesteld en ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden. Daarbij wordt onder andere gebruikgemaakt van de inzichten uit het Uitvoeringsplan klimaatadaptatie.

Tijd (indicator)

A27_07_10.03 Opstellen klimaatactieplan 28-31

Omschrijving (toelichting)

De klimaatstresskaarten worden geactualiseerd en vormen de basis voor het Uitvoeringsplan klimaatadaptatie. In dit plan worden de klimaatrisico's voor de gemeente in beeld gebracht en vertaald naar concrete maatregelen om Waalwijk beter voor te bereiden op onder andere wateroverlast, droogte en hittestress. In 2027 wordt de uitvoering van het Uitvoeringsplan klimaatadaptatie verder voorbereid en afgestemd op het Integraal Waterplan Waalwijk (IWW).

Tijd (indicator)

A27_07_10.04 Uitwerken van de waterbergingsopgave in samenwerking met het Waterschap

Omschrijving (toelichting)

Het Waterschap Brabantse Delta werkt aan een herijking van de uitgangspunten voor waterberging, waarbij wordt gekeken naar een mogelijke aanpassing van de huidige norm van 60 mm. De uitkomst van dit traject is op dit moment nog niet bekend. Een wijziging van de norm kan ruimtelijke, technische en financiële gevolgen hebben voor de gemeente Waalwijk. In 2027 worden de ontwikkelingen gevolgd en wordt in samenwerking met het waterschap de waterbergingsopgave verder uitgewerkt en worden de mogelijke gevolgen voor de gemeente inzichtelijk gemaakt.

Tijd (indicator)

A27_07_10.05 Stimuleren van het afkoppelen van hemelwater

Omschrijving (toelichting)

De gemeente stimuleert inwoners en bedrijven om hemelwater af te koppelen van de riolering en regenwater waar mogelijk te hergebruiken. Hiermee wordt de belasting van het rioolstelsel verminderd, wateroverlast beperkt en bijgedragen aan een klimaatbestendige leefomgeving. In 2027 wordt uitvoering gegeven aan de bestaande stimuleringsregeling voor het afkoppelen van hemelwater en wordt de afkoppeling waar mogelijk meegenomen bij herinrichtings- en reconstructieprojecten in de openbare ruimte

Tijd (indicator)

Duurzaamheid - Consumptie en Productie

Toelichting

We zetten in op een duurzamer gebruik van grondstoffen en het verder ontwikkelen van de circulaire economie. Daarbij richten we ons op het voorkomen van afval, het stimuleren van hergebruik en reparatie en het beter benutten van grondstoffen. Samenwerking met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en regiogemeenten speelt hierbij een belangrijke rol.

Wat willen we bereiken?

D27_07_011 Minder restafval

Omschrijving (toelichting)

Na de implementatie van het op 14 september 2024 vastgestelde grondstoffenbeleid, stap 2 wordt ingezet op het verder verminderen van de gemiddelde hoeveelheid restafval per inwoner. De ambitie blijft om maximaal 45 kg restafval per inwoner per jaar te realiseren.

Activiteiten

A27_07_11.01 Uitvoeren van fase 1 van het Circulair Ambachtscentrum

Omschrijving (toelichting)

In samenwerking met de gemeenten Heusden en Loon op Zand wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een Circulair Ambachtscentrum. In 2027 wordt uitvoering gegeven aan fase 1 van het stappenplan, waarbij wordt voortgebouwd op bestaande initiatieven, organisaties en voorzieningen. Hierbij wordt ingezet op het versterken van de samenwerking rondom hergebruik, reparatie en sociale werkgelegenheid. Binnen deze netwerkgerichte aanpak wordt ook gekeken naar mogelijkheden om de inzameling en het hergebruik van goederen en materialen verder te versterken. Na afloop van deze fase wordt geëvalueerd en bepaald of het project wordt voortgezet.

Tijd (indicator)

A27_07_11.02 Evalueren en herijken afvalbeleid

Omschrijving (toelichting)

In het derde en vierde kwartaal van 2027 wordt het huidige afvalbeleid geëvalueerd. Daarbij wordt gekeken naar de resultaten van het huidige beleid en naar mogelijkheden om de hoeveelheid restafval verder te verminderen en hergebruik van grondstoffen te bevorderen. De uitkomsten van de evaluatie kunnen aanleiding geven om het afvalbeleid waar nodig nader te bezien.

Tijd (indicator)

A27_07_11.03 Onderzoeken mogelijkheid circulair inleverpunt op milieustraat, samenwerking met Twiddus

Omschrijving (toelichting)

In 2027 wordt samen met Twiddus onderzocht of op de milieustraat een circulair inleverpunt kan worden ingericht. Daarbij wordt gekeken naar de mogelijkheden om ingeleverde producten en materialen vaker geschikt te maken voor hergebruik en een tweede leven te geven. De uitkomsten van het onderzoek worden gebruikt om te bepalen of en op welke wijze een circulair inleverpunt kan worden gerealiseerd.

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

D27_07_012 Circulair bouwen en duurzamer inkopen en aanbesteden

Omschrijving (toelichting)

De gemeente geeft het goede voorbeeld. Schoon en emissieloos bouwen leidt tot een verlaging van de CO2 uitstoot. Een duurzaam inkoop en aanbestedingsbeleid draagt bij aan het verlagen van de CO2-uitstoot en het verminderen van de inzet van schaarse grondstoffen.

Activiteiten

A27_07_12.01 Uitvoering geven aan het convenant schoon en emissieloos bouwen

Omschrijving (toelichting)

Door toe te treden tot het Convenant Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB) worden deelnemende medeoverheden financieel ondersteund door de Rijksoverheid om hun doelstellingen op duurzaamheidsgebied (makkelijker) te kunnen waarmaken.

In 2027 geven we verder uitvoering aan het Convenant Schoon en Emissieloos Bouwen door, waar mogelijk, de uitgangspunten van het convenant toe te passen bij gemeentelijke aanbestedingen en infrastructurele projecten.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

.

Duurzaamheid - Energie

Toelichting

We werken aan een betrouwbare, betaalbare en toekomstbestendige energievoorziening. We zetten in op energiebesparing, duurzame energieopwekking en het beter benutten en uitbreiden van de energie-infrastructuur.

De energietransitie vraagt om duidelijke keuzes. Energiebesparing is de eerste stap. Tegelijkertijd maken we duurzame energieopwekking mogelijk, waarbij we rekening houden met netcapaciteit, veiligheid, draagvlak en de kwaliteit van de leefomgeving. Ook werken we aan oplossingen voor netcongestie, omdat voldoende capaciteit op het elektriciteitsnet van belang is voor de verduurzaming, woningbouw en economische ontwikkeling. Om oplossingen te vinden voor de huidige uitdagingen in de energietransitie, maar ook te weten hoe we het toekomstige, duurzame energiesysteem voor Waalwijk gaan realiseren, stellen we de Koers Energiesysteem Waalwijk 2050 op. De concrete uitvoering hiervan op de korte en middellange termijn werken we uit in een integraal Energieprogramma.

We kiezen voor een realistische en uitvoerbare aanpak. Daarbij sluiten we aan bij landelijke wet- en regelgeving en richten we de beschikbare middelen op maatregelen die aantoonbaar bijdragen aan verduurzaming.

Wat willen we bereiken?

D27_07_013 Duurzamer opwekken van energie

Omschrijving (toelichting)

We werken aan een energievoorziening waarin duurzame energie een steeds belangrijkere rol speelt. Daarbij zoeken we naar een goede balans tussen energieopwekking, wonen,

economie, landschap en leefomgeving. Voor Waalwijk betekent dit dat we de ontwikkeling van duurzame energieopwekking verder brengen en daarbij kansen voor lokale betrokkenheid en participatie benutten.

Activiteiten

A27_07_13.01 Verder ontwikkelen van duurzame energieopwekking

Omschrijving (toelichting)

We werken verder aan de ontwikkeling van duurzame energieopwekking op daarvoor geschikte locaties. Voor windpark Buitenpolders faciliteren we de geselecteerde partij in het vervolgproces richting realisatie. Zij zijn nu verantwoordelijke voor de verdere uitwerking van het initiatief naar een uitvoerbaar project. Voor het windpark Haven-Ecopark werken we eveneens aan de verdere ontwikkeling van de 'repowering' van de bestaande windmolens. We werken uit hoe de gemeente hier een actieve rol in kan nemen. Daarbij wegen we haalbaarheid, veiligheid, draagvlak, ruimtelijke inpassing en beschikbare netcapaciteit mee. Ook kijken we naar de mogelijkheden voor gemeentelijke participatie en lokaal eigendom. Hiermee willen we de lokale betrokkenheid vergroten en waar mogelijk zorgen dat de opbrengsten van duurzame energie ook ten goede komen aan de samenleving.

Tijd (indicator)

A27_07_13.02 Versterken van de positie van Waalwijk in de energietransitie

Omschrijving (toelichting)

We werken samen met regionale en landelijke partners aan ontwikkelingen die van belang zijn voor de toekomstige energievoorziening van Waalwijk. We brengen kennis en ontwikkelingen op regionaal en bovenregionaal niveau samen en behartigen daarbij de belangen van onze gemeente.

We benutten deze samenwerking om kansen voor duurzame energie, warmte en energie-infrastructuur tijdig te signaleren en waar mogelijk te vertalen naar de Waalwijkse situatie.

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

D27_07_014 Efficiënter inzetten van energie-infrastructuur

Omschrijving (toelichting)

Een betrouwbare energie-infrastructuur is een belangrijke voorwaarde voor woningbouw, economische ontwikkeling en verduurzaming. De beschikbare netcapaciteit staat onder druk. We zetten daarom in op een betere benutting van de bestaande infrastructuur en op oplossingen die de energievraag, duurzame opwek en opslag beter met elkaar verbinden.

Activiteiten

A27_07_14.01 Werken aan oplossingen voor netcongestie

Omschrijving (toelichting)

Samen met ondernemers, netbeheerders en andere partners werken we aan oplossingen voor netcongestie. Daarbij kijken we naar slim energiegebruik, energieopslag, het beter op elkaar afstemmen van opwek en gebruik en het benutten van beschikbare netcapaciteit. Voor de herontwikkeling van bedrijventerrein Zanddonk ontvangen we subsidie van provincie Noord-Brabant om hier een energiehub te ontwikkelen, zodat energie o.a. efficiënt kan worden uitgewisseld tussen de verschillende bedrijven.

Ook onderzoeken en faciliteren we mogelijkheden zoals groepstransportovereenkomsten en andere vormen van lokaal maatwerk. Hiermee maken we ruimte voor economische ontwikkeling, woningbouw en de energietransitie. We onderzoeken bijvoorbeeld de mogelijkheden om netbewuste nieuwbouw te stimuleren om binnen een vol elektriciteitsnet toch nieuwe woningen van energie te voorzien.

Tijd (indicator)

A27_07_14.02 Faciliteren van ontwikkeling van de energie-infrastructuur

Omschrijving (toelichting)

We faciliteren de uitbreiding en aanpassing van de energie-infrastructuur. Daarbij stemmen we de investeringen en werkzaamheden van netbeheerders zo goed mogelijk af op gemeentelijke projecten en ruimtelijke ontwikkelingen.

We zetten ons samen met Enexis in voor een soepele uitvoering van de Buurtaanpak. Dat is het project voor verzwaring van het laagspanningsnet in de buurten en wijken in de gemeente.

Ook benutten we onze rol bij vergunningverlening, planning en de inrichting van de openbare ruimte om de uitbreiding van de energie-infrastructuur zo goed mogelijk te ondersteunen. We zoeken actief de samenwerking en de afstemming met onze netbeheerder Enexis voor (gemeentelijke) investeringsprojecten.

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

D27_07_015 Minder energie verbruiken

Omschrijving (toelichting)

Energiebesparing is de eerste stap in de energietransitie. We zetten daarom in op het verminderen van het energiegebruik en het verduurzamen van woningen, andere gebouwen en gemeentelijk vastgoed. Energie besparen betekent minder energiekosten. Daarmee draagt dit ook bij aan het tegengaan van energiearmoede.

We ondersteunen inwoners, VVE's, ondernemers en maatschappelijke organisaties bij het nemen van energiebesparende maatregelen. Dit doen we onder andere door informatie en advies, ondersteuning bij isolatie en verduurzaming en het faciliteren van collectieve initiatieven. Daarbij benutten we beschikbare landelijke middelen en regelingen en kiezen we voor een aanpak die haalbaar en betaalbaar is.

Activiteiten

A27_07_15.01 Versnellen van energiebesparing en verduurzaming

Omschrijving (toelichting)

We ondersteunen inwoners en andere partijen bij het nemen van energiebesparende maatregelen. We zetten daarbij in op isolatie en verduurzaming van woningen en andere gebouwen, met daarbij extra aandacht voor huishoudens met energiearmoede.

De beschikbare middelen voor woningisolatie en verduurzaming vanuit de Lokale Aanpak Isolatie (LAI) en Rijksmiddelen voor Energiearmoede zetten we gericht in. Waar mogelijk werken we samen met lokale en regionale partners, waaronder de lokale energiecoöperaties. Regionaal ondersteunen we bij de ontwikkeling van het Energiehuis Hart van Brabant. Om inwoners en ondernemers in de toekomst in de volledige 'klantreis' te ondersteunen in het verduurzamen van hun woning of bedrijfspand.

We stellen een Soorten Management Plan (SMP) vast en faciliteren daarmee dat isolatiemaatregelen genomen kunnen worden en tegelijkertijd voldaan wordt aan de

wettelijke beschermingsplicht van bedreigde diersoorten in de gebouwde omgeving, zoals de vleermuis en gierzwaluw.

Tijd (indicator)

A27_07_15.02 Uitvoeren van de warmtetransitie

Omschrijving (toelichting)

We vervangen de huidige Transitievisie Warmte uit 2021 voor een nieuw en door het Rijk verplicht gesteld Warmteprogramma. Het is de bedoeling dat het verplichte Warmteprogramma een integraal onderdeel wordt van het Energieprogramma. In de energietransitie zijn de opgaven voor elektriciteit en warmte niet los van elkaar te zien.

We werken daarnaast door aan de gebiedsgerichte aanpak voor de warmtetransitie. In onder andere Waspik ondersteunen we inwoners en lokale partners bij het verduurzamen van woningen en werken we aan de verdere uitwerking van de wijkgerichte aanpak. Uitgevoerde onderzoeken en verkenningen naar energiebesparingsaanpak, duurzame energiebronnen en een lokaal en robuust energiesysteem, vertalen we naar een integraal dorpsuitvoeringsplan (DUP).

Zo geven we uitvoering aan de warmtetransitie op een manier die zoveel als mogelijk aansluit bij de lokale situatie en lokaal initiatief én betaalbaar en uitvoerbaar blijft voor inwoners en gemeente.

Tijd (indicator)

A27_07_15.03 Verduurzamen gemeentelijk vastgoed

Omschrijving (toelichting)

We verduurzamen het gemeentelijk vastgoed waar dit doelmatig en haalbaar is. Daarbij combineren we verduurzaming waar mogelijk met gepland onderhoud en renovatie. We richten ons op maatregelen die het energiegebruik en de uitstoot verminderen en bijdragen aan een toekomstbestendige vastgoedportefeuille.

Voor 2027 voeren we de maatregelen uit die binnen de meerjarige aanpak voor het gemeentelijk vastgoed zijn voorzien en benutten we hiervoor beschikbare middelen, waaronder rijksmiddelen en subsidies.

Tijd (indicator)

Wat mag het kosten?

De lasten en baten van het beleidsveld 1 Veiligheid worden hierna toegelicht, met daarbij:

- De cijfers uit de Jaarstukken 2025, de Begroting 2026 na wijziging en de Begroting 2027 van lasten en baten met mutaties reserves.

- Een overzicht van de in de Begroting 2027 verwerkte mutaties vanaf het coalitieakkoord.
- Een toelichting op de verschillen tussen de gewijzigde Begroting 2026 en de Begroting 2027.

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2026	Primaire Begroting 2027
Lasten				
PR701	Volksgezondheid (openbare ruimte)	106	172	167
PR702	Vuillophaal en -afvoer	5.024	5.530	5.477
PR704	Begraafplaatsen	672	668	646
PR706	Riolering en waterzuivering	3.488	4.021	3.987
PR708	Milieu	1.629	1.679	1.791
PR709	Volksgezondheid: subsidiesbijdragen	2.753	2.662	2.568
PR710	Jeugdgezondheidszorg	149	187	123
PR712	Duurzaamheid	1.688	2.586	1.926
Totaal Lasten		15.509	17.507	16.684
Baten				
PR701	Volksgezondheid (openbare ruimte)	0	0	0
PR702	Vuillophaal en -afvoer	-1.332	-1.980	-1.456
PR703	Reinigingsrecht afvalstoffenheffing	-5.228	-5.577	-6.008
PR704	Begraafplaatsen	-6	-2	-4
PR705	Begraafplaatsrechten	-377	-599	-619
PR706	Riolering en waterzuivering	-26	-348	-188
PR707	Rioolrechten	-5.232	-5.675	-6.038
PR708	Milieu	-8	-1	-1
PR709	Volksgezondheid: subsidiesbijdragen	-508	-159	0
PR710	Jeugdgezondheidszorg	-98	-65	0
PR712	Duurzaamheid	-1.196	-104	-64
Totaal Baten		-14.011	-14.508	-14.378
Saldo van lasten en baten		1.499	2.999	2.306
Onttrekkingen				
PR957	Mutaties reserves beleidsveld 7	-63	-456	-18
Stortingen				
PR957	Mutaties reserves beleidsveld 7	55	47	47
Mutaties reserves		-7	-410	29
Saldo na mutaties reserves		1.491	2.589	2.335

Voorstellen in begroting verwerkt

In de Begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030 zijn de effecten van de raadsbesluiten tot en met 1 augustus 2026 verwerkt. Dit is inclusief het [Voorjaarsbericht 2026](#), de [Onontkoombaarheden 2027](#), de [Meicirculaire 2026](#) en het [Coalitieakkoord 2026-2030](#). De mutaties die hebben plaatsgevonden vanaf het coalitieakkoord worden in onderstaande tabel toegelicht.

Mutaties vanaf coalitieakkoord (bedragen * € 1.000)	2027	2028	2029	2030
1. Evalueren en herijken afvalbeleid	30	0	0	0
2. Indexeringen verlagen goederen en diensten 2,5% ipv 3,4%	-3	-3	-3	-3
3. Aanpassen ambitieniveau duurzaamheid naar wettelijke eisen. Besparing op formatie naar voren halen	-217	0	0	0
4. Aanpassen ambitieniveau duurzaamheid naar wettelijke eisen. Besparing op werkbudget naar voren halen	-22	0	0	0
5. Verhogen inzet BOA's (voertuig en diverse middelen)	-14	0	0	0
Totaal mutaties	-226	-3	-3	-3

Toelichting Begroting 2027 t.o.v. gewijzigde Begroting 2026

Toelichting op mutaties vanaf coalitieakkoord

1. Evalueren en herijken afvalbeleid

Voor de evaluatie van het afvalbeleid en het grondstoffenbeleidsplan is in 2027 incidenteel € 30.000 geraamd.

2. Indexeringen verlagen goederen en diensten 2,5% i.p.v. 3,4%

In de uitgangspunten staat dat budgetten voor goederen en diensten met 3,4% worden geïndexeerd. Dit is bijgesteld naar 2,5%. Dit sluit aan met het percentage wat gemeenten ontvangen van het Rijk in de Meicirculaire 2026 voor prijsindexering.

3. Aanpassen ambitieniveau duurzaamheid naar wettelijke eisen. Besparing op formatie naar voren halen

In het coalitieakkoord is een besparing opgenomen op het gebied van duurzaamheid. Deze besparing is naar voren gehaald.

4. Aanpassen ambitieniveau duurzaamheid naar wettelijke eisen. Besparing op werkbudget naar voren halen

In het coalitieakkoord is een besparing opgenomen op het gebied van duurzaamheid. Deze besparing is naar voren gehaald.

5. Verhogen inzet BOA's (voertuig)

In het coalitieakkoord zijn middelen opgenomen voor formatie uitbreiding van de Boa's. Daaraan gekoppeld zit budget voor een voertuig en diverse middelen. Dit budget wordt nu, gelijk aan de formatie, gehalveerd in 2027.

Lasten

De lasten zijn in 2027 ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2026 afgenomen met € 809.000. Naast de voorstellen uit het Coalitieakkoord 2026-2030 en de mutaties zoals hierboven toegelicht zijn hiervan de belangrijkste oorzaken:

- Product 708: De bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling OMWB stijgt met € 81.000 conform de indexatie van 3,4% op basis van de Uitgangspunten 2027.
- Product 709: SPUK-subsidie valpreventie. In 2026 is € 159.000 aan aanvullende lasten opgenomen voor valpreventie. Hiertegenover staat een ontvangen SPUK-subsidie van hetzelfde bedrag. Omdat deze middelen incidenteel van aard zijn, zijn de bijbehorende lasten niet opgenomen in de Begroting 2027.
- Product 710: Vanuit de budgetoverheveling 2025 is in 2026 een incidenteel bedrag geraamd van € 68.600 voor Herschikking budgetten t.b.v. Samen Redzaam. Daarnaast is in 2026 incidenteel € 65.000 SPUK-subsidie Kansrijke start geraamd. Hiertegenover staat een ontvangen SPUK-subsidie van hetzelfde bedrag.
- Product 712: In 2026 is conform de Kadernota 2026 € 370.000 incidenteel beschikbaar gesteld. € 170.000 voor bijdrage werklandschappen van de toekomst, € 100.000 voor opstellen soortenmanagementplan en natuurvriendelijke isoleren en € 100.000 voor verkenning private deelname windmolens oostzijde.

Baten

De baten zijn in 2027 ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2026 afgenomen met € 90.000.

De belangrijkste oorzaken zijn:

- Indexering van de opbrengst rioolheffing met 6,4% (3,4% index op basis van de Uitgangspunten 2027 en een initiële verhoging van 3% op grond van het Integraal Waterplan Waalwijk).
- Actualisatie van de opbrengst reinigingsrecht/afvalstoffenheffing conform het grondstoffenbeleidsplan.
- Product 709: SPUK-subsidie valpreventie. In 2026 is een incidentele SPUK-subsidie van € 159.000 ontvangen voor valpreventie. Deze middelen zijn niet opgenomen in de Begroting 2027, waardoor de baten ten opzichte van 2026 afnemen.
- Product 710: SPUK-subsidie Kansrijke Start. In 2026 is een incidentele SPUK-subsidie van € 65.000 ontvangen voor Kansrijke Start. Deze middelen zijn niet opgenomen in de Begroting 2027, waardoor de baten ten opzichte van 2026 afnemen.

Reserves

Ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2026 zijn er in de Begroting 2027 lagere onttrekkingen geraamd, verschil € 439.000. Dit verschil wordt met name veroorzaakt door incidentele onttrekkingen voor het programma Duurzaamheid (Werklandschappen voor de toekomst, SIE-2 project Waspik en verkenning private deelname windmolens aan de oostzijde) die in de Begroting 2027 niet meer zijn geraamd.

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 7 zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link: [Indicatoren beleidsveld 7](#), <https://apps.rivm.nl/sla/gcn-tool/#GM0344> en <https://brabantscan.nl>

Relevante indicatoren m.b.t. duurzaamheid zijn te raadplegen in Waalwijk in cijfers via deze link : [Indicatoren Duurzaamheid](#)

Belangrijkste kaders

Wet Publieke Gezondheid (<https://wetten.overheid.nl>)

Regionale nota Publieke Gezondheid Midden-Brabant 2024-2027 : "Koers houden met een sterke basis" (<https://lokaleregelgeving.overheid.nl>)

IZA/AZWA 2027 – 2030 (opvolging Gezond – en Actief Leven Akkoord (GALA) 2023-2026 (<https://www.zorgakkoorden.nl>))

Integraal Zorg Akkoord: Regioplan Midden-Brabant (www.regio-hartvanbrabant.nl/iza).

[Omgevingswet](https://schoneluchtakkoord.nl/)

<https://schoneluchtakkoord.nl/>

[Visie duurzaam Waalwijk 2030](#)

[Transitievisie Warmte](#)

[Uitvoeringsprogramma duurzaamheid 2024-2027](#)

Verbonden partijen

Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB)

GGD Hart voor Brabant (Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst)

RAV Brabant Midden, West-Noord (Regionale Ambulance Voorziening)

Hart van Brabant / Midpoint

Parkmanagement

Beleidsveld 8 : Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Wat houdt dit beleidsveld in?

Waalwijk staat in de steigers. De komende jaren werken we aan een gemeente waar huidige en toekomstige inwoners prettig kunnen wonen, ondernemen en leven. Dat vraagt om slagvaardigheid: handen uit de mouwen en resultaten boeken. Een gemeente waarin mensen die een woning zoeken, die ook kunnen vinden. Het aanpakken van woningnood door sneller bouwen is daarom topprioriteit. Andere prioriteiten zijn verbetering van huisvesting van internationale medewerkers, de ontwikkeling van de binnenstad en de waarde van de agrarische sector. Op zodanige wijze dat de leefomgeving kwalitatief wordt versterkt en ruimtelijke ontwikkelingen bijdragen aan brede welvaart voor inwoners, ondernemers en bezoekers. Deze thema's hebben al een stevige beleidsmatige basis in de strategische visie en omgevingsvisie.

Binnen dit beleidsveld werken we aan vier samenhangende thema's: **volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing, binnenstad** en de **Omgevingswet**. Samen vormen zij de basis voor de fysieke ontwikkeling van Waalwijk, Sprang-Capelle en Waspik.

Bij **volkshuisvesting** ligt de nadruk op het realiseren van voldoende woningen voor verschillende doelgroepen, met bijzondere aandacht voor betaalbaarheid, starters, senioren en inwoners met een binding aan de gemeente. Daarbij zetten we in op een grotere woningvoorraad, nieuwe woonvormen en passende huisvesting voor internationale medewerkers.

Binnen **ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing** geven we uitvoering aan de Omgevingsvisie en werken we aan de ontwikkeling van nieuwe woongebieden, transformatielocaties en landelijk gebied. Projecten zoals **Landgoed Driessen fase II**, de verdere uitwerking van locaties als **Zanddonk** en **Eerste Zeine** en verkenningen voor toekomstige uitbreidingen van Sprang-Capelle en Waspik dragen bij aan de groei en leefbaarheid van onze gemeente.

De **binnenstad van Waalwijk** speelt een belangrijke rol in deze ontwikkeling. Met de herontwikkeling van **De Els** en het **Schoolkwartier** werken we aan een aantrekkelijk stadscentrum waar wonen, winkelen, ontmoeten en verblijven samenkomen. Hiermee voegen we honderden woningen toe en versterken we tegelijkertijd de economische en maatschappelijke functie van het centrum.

De **Omgevingswet** ondersteunt deze ambities. We zetten in op slimmere procedures, een positieve grondhouding tegenover initiatieven en het vereenvoudigen van regels waar dat mogelijk is. Door onder meer standaardisatie van processen, parallel plannen en het benutten van de mogelijkheden van de Omgevingswet willen we woningbouw en andere ruimtelijke ontwikkelingen sneller realiseren. Zo bouwen we aan een slagvaardige overheid die ruimte biedt aan initiatief en ondernemerschap.

Met deze inzet werken we aan brede welvaart en geven we extra prioriteit aan de pijlers wonen, economie en veiligheid. Zo bouwen we stap voor stap aan sterke kernen, een vitaal buitengebied, een aantrekkelijke binnenstad en een toekomstbestendige leefomgeving voor alle inwoners van Waalwijk, Sprang-Capelle en Waspik.

Volkshuisvesting

Waalwijk moet voor iedereen in iedere levensfase een aantrekkelijke gemeente zijn om in te wonen. Dat vraagt om het bouwen van meer woningen: 2.500 willen we de komende jaren mogelijk maken voor verschillende doelgroepen. Dat vraagt onder andere om goede afspraken met woningcorporaties over het toevoegen van sociale huurwoningen, het toewijzen van woningen aan mensen met een sociale binding, het vergroten van de planvoorraad en het beter benutten van de bestaande woningvoorraad.

Samen met onze partners werken we aan een gevarieerd woningaanbod in verschillende prijsklassen verspreid over de verschillende kernen in de gemeente. Daarnaast hebben we oog voor specifieke woonvormen zoals hofjeswoningen, Anders Wonen, Collectief Particulier Opdrachtgeverschap en woonwagenstandplaatsen.

Om onze ambities te realiseren nemen we waar nodig regie en zetten we beschikbare beleidsinstrumenten doelgericht in. Daarbij hebben we oog voor ruimtelijke kwaliteit en een duurzame ontwikkeling van onze gemeente. Zo bouwen we aan een woningvoorraad die niet alleen voldoet aan de vraag van vandaag, maar ook toekomstbestendig is op de lange termijn.

De afspraken uit de SRBT Woondeal geven richting op regionaal en lokaal niveau als het gaat om de woningbouwopgave, betaalbaarheid, wonen voor ouderen en aandachtsgroepen. Lokaal vormen de Woonvisie 2020 en de Woonzorgvisie uit 2025 belangrijke kaders, aangevuld door diverse verordeningen en beleidsregels.

Wat willen we bereiken?

D27_08_001 Voldoende woningen voor huidige en toekomstige inwoners

Omschrijving (toelichting)

De vraag naar woningen is groot. Daarom is het van belang om voldoende woningbouw mogelijk te maken. We doen dit voor onze huidige inwoners, maar kijken ook naar de groei van het aantal inwoners de komende jaren. Daarnaast is het belangrijk om ook rekening te houden met de veranderende samenstelling van huishoudens. De nieuwbouw die we realiseren moet aansluiten bij de huidige vraag, maar ook bij de toekomstige samenstelling van onze bevolking en de woningvraag die daaruit voortkomt. Het gaat hier dus niet enkel om een kwantitatieve vraag, maar ook om kwalitatieve aspecten.

Activiteiten

A27_08_1.01 Vergroten van de planvoorraad met het oog op het mogelijk maken van de bouw van 2.500 woningen

Omschrijving (toelichting)

Voor de onderzoekslocaties uit de Omgevingsvisie worden kaders uitgewerkt. Voor de toekomstige onderzoekslocaties worden kansen en uitdagingen verkend. Vanuit deze uitwerkingen voegen we daar waar mogelijk locaties toe aan de planvoorraad of passen we de planning van locaties die reeds in de planvoorraad zijn opgenomen aan.

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

D27_08_002 Bevorderen van een betaalbare, evenwichtige en toegankelijke woningmarkt

Omschrijving (toelichting)

Iedere inwoner moet de mogelijkheid hebben om een passende en betaalbare woning te vinden. Daarom werken we aan een evenwichtige woningmarkt met voldoende sociale en betaalbare woningen. We sturen op een woningvoorraad die aansluit bij de behoefte van huidige en toekomstige inwoners. Met woningcorporaties en andere stakeholders maken we afspraken over onder andere beschikbaarheid, betaalbaarheid en leefbaarheid. We zetten instrumenten in om de toegang tot woningen zo goed mogelijk aan te laten sluiten bij de gemeentelijke doelstellingen. De verplichtingen die volgen uit de Wet versterking regie volkshuisvesting vormen daarbij een belangrijk kader voor de komende jaren.

Activiteiten

A27_08_2.01 Realiseren van voldoende sociale huurwoningen en betaalbare huur- en koopwoningen

Omschrijving (toelichting)

We hanteren voor de gehele planvoorraad een verdeling van 30% sociale huurwoningen, 40% betaalbare huur- en koopwoningen en 30% duurdere woningen. We leggen dit vast in het Volkshuisvestingsprogramma en brengen jaarlijks in beeld in hoeverre deze doelstelling gehaald wordt.

Tijd (indicator)*A27_08_2.02 Implementeren van de Wet versterking regie volkshuisvesting***Omschrijving (toelichting)**

We stellen in 2026 en 2027 een Volkshuisvestingsprogramma op. Daarnaast maken we in 2026 en 2027 regionale afspraken over de huisvesting van urgentiedoelgroepen en implementeren de toewijzing daarvan in 2027 en 2028.

Tijd (indicator)*A27_08_2.03 Aanpassen Huisvestingsverordening***Omschrijving (toelichting)**

In het coalitieakkoord is opgenomen dat inwoners met een binding aan de gemeente voorrang moeten kunnen krijgen bij sociale huurwoningen en betaalbare nieuwbouwoopwoningen. Ook is opgenomen dat het college de voorrang voor statushouders wil afschaffen, evenals de opkoopbescherming. In 2026 worden voorbereidingen voor de wijziging van de Huisvestingsverordening getroffen, zodat deze in 2027 in twee fases wordt aangepast.

Tijd (indicator)*A27_08_2.04 Invoeren vereveningsfonds***Omschrijving (toelichting)**

We werken in 2026 een vereveningsfonds uit en voeren dit in 2027 in. Op die manier moeten ontwikkelende partijen, als zij onvoldoende sociale of betaalbare woningen bouwen, naar rato een financiële bijdrage doen. Vanuit het fonds kunnen projecten met meer sociale huurwoningen ondersteund worden.

Tijd (indicator)*A27_08_2.05 Maken prestatieafspraken met woningcorporaties***Omschrijving (toelichting)**

Het is een wettelijke verplichting om prestatieafspraken te maken met woningcorporaties. Met Casade doen we dit ieder jaar en volgen we een uitgebreid traject bij de totstandkoming en monitoring. Daarbij haken ook huurdersbelangenverenigingen en zorgpartijen aan. Deze afspraken gaan onder andere over de bijdrage aan de stevige woningbouwambities die we hebben uitgesproken en de proactieve houding die nodig is om deze doelen te bereiken, maar ook over bijzondere doelgroepen, leefbaarheid, wonen en zorg en duurzaamheid. Met de overige woningcorporaties (Woonzorg Nederland, Habion en Thuisvester) maken we meerjarige afspraken, gezien het zeer geringe bezit dat zij in de gemeente hebben.

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

D27_08_003 Ontwikkelen van een toekomstbestendige woningmarkt voor alle inwoners

Omschrijving (toelichting)

De woningbehoefte verandert onder invloed van demografische, maatschappelijke en economische ontwikkelingen. Daarom zetten we in op een toekomstbestendige woningmarkt die aansluit bij de woonwensen voor de korte en lange termijn. Het is van belang om daarbij oog te hebben voor verschillende doelgroepen die specifieke aandacht op de woningmarkt verdienen.

Activiteiten

A27_08_3.01 Ondersteunen van starters op de woningmarkt en ondersteunen van huiseigenaren bij woningaanpassingen

Omschrijving (toelichting)

Voor starters die een eerste stap op de koopwoningmarkt willen zetten, bieden we de Starterslening. Voor huiseigenaren die hun woning toekomstbestendig willen maken met duurzaamheidsmaatregelen of maatregelen gericht op langer zelfstandig wonen, bieden we de Stimuleringslening. We evalueren de Verzilverlening.

Tijd (indicator)

A27_08_3.02 Extra oog voor senioren en andere mensen met een zorg- of ondersteuningsbehoefte op de woningmarkt

Omschrijving (toelichting)

In 2025 is de Woonzorgvisie gemeente Waalwijk vastgesteld. We werken een uitvoeringsprogramma uit en verwerken dat in 2027 in het Volkshuisvestingsprogramma.

Tijd (indicator)

A27_08_3.03 Afschaffen voorrang voor statushouders door het realiseren van een doorstroomlocatie

Omschrijving (toelichting)

In het coalitieprogramma 2026 – 2030 is opgenomen dat de lokale voorrang van statushouders bij de toewijzing van sociale huurwoningen wordt afgeschaft. Hiervoor is het noodzakelijk om een doorstroomlocatie te realiseren. Op die manier kunnen we de wettelijke verplichting nakomen om statushouders te huisvesten conform de landelijke huisvestingstaakstelling. We werken aan een bestuursopdracht om in 2027 een onderzoek te kunnen starten naar geschikte locaties en de invulling van een doorstroomlocatie verder uit te werken.

Tijd (indicator)

A27_08_3.04 Vergroten mogelijkheden voor woonwagenbewoners

Omschrijving (toelichting)

Voor veel woonwagenbewoners is het lastig om op een woonwagenlocatie te wonen, omdat er een tekort is aan woonwagenstandplaatsen. We onderzoeken de mogelijkheden om tot een uitbreiding van het aantal woonwagenstandplaatsen te komen.

Tijd (indicator)

A27_08_3.05 Mogelijkheden voor de realisatie van voldoende huisvesting van internationale medewerkers

Omschrijving (toelichting)

Voor mensen die voor werk naar de gemeente Waalwijk komen, dienen er voldoende mogelijkheden te zijn voor kwalitatieve huisvesting, passend bij de verblijfsduur. In 2026 en 2027 voeren we samen met de gemeenten in onze regio een nieuw behoefteonderzoek uit, zodat er een actueel beeld is van de opgave. Daarnaast bieden we mogelijkheden voor nieuwe grootschalige huisvestingslocaties en perken we kleinschalige kamerverhuur vergaand in.

Tijd (indicator)***Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing***

We willen werken aan het bouwen van gemeenschappen. Handen uit de mouwen, resultaten boeken. Minder visies stapelen, meer uitvoeren. Minder regels om regels, meer ruimte voor initiatief en ondernemerschap. Dit is niet eenvoudig. In de fysieke leefomgeving is er een strijd om ruimte, bijvoorbeeld tussen wonen, groen en parkeren, maar ook ruimte voor energie, stikstof, natuurontwikkeling. Er zullen moeilijke keuzes nodig zijn.

De huidige maatschappelijke opgaven voor wonen, werken, voorzieningen en landbouw geven richting aan de ruimtelijke koers in het fysiek domein. In samenhang met het oplossen van de opgaven op het vlak van klimaatadaptatie, energietransitie, slimme mobiliteit, biodiversiteit, gezondheid, inclusiviteit en circulaire economie. Om ruimte te bieden aan al die opgaven met behoud van onze ruimtelijke kwaliteit, zullen we slimmer en duurzamer moeten verstedelijken. Vanuit brede welvaart geven we de pijlers veiligheid, wonen en economie extra prioriteit.

De Ontwikkelstrategie Stedelijke Regio Breda-Tilburg (SRBT) en het Ontwikkelperspectief Stedelijk Brabant 2040 bieden het handvat op regionaal en provinciaal niveau. De handvatten op gemeentelijk niveau zijn de omgevingsvisie, het omgevingsplan en omgevingsprogramma's.

Wat willen we bereiken?

D27_08_004 Toekomstbestendige ontwikkeling van de drie kernen

Omschrijving (toelichting)

Bij de afweging over de ontwikkeling van nieuwe functies is het niet alleen belangrijk om te kijken naar welke functies en activiteiten wenselijk zijn, maar ook naar de aanwezige en historische (omliggende) waarden en de omgeving van een gebied. Daarnaast zorgen nieuwe functies en activiteiten voor nieuwe effecten in de omgeving. Om zo min mogelijk inbreuk te maken op het landelijk gebied bouwen we vooral binnen de bestaande bebouwde kom (binnenstedelijk en binnendorps) maar willen op een aantal plekken verkennen of we de bebouwde kom ook uit kunnen breiden.

In Waalwijk werken we verder aan het realiseren van een stedelijk woon-en werkmilieu. De verdere ontwikkeling van Landgoed Driessen heeft als buitenstedelijke locatie prioriteit.

In Sprang-Capelle en Waspik versterken we het dorps woonmilieu. Uit de Brabantse Dorpenstrategie uit 2025 blijkt dat voor deze dorpen aandacht nodig is voor de leefbaarheid. Woningbouw is daarvoor geen doel op zichzelf maar een belangrijke strategische hefboom om meerdere leefbaarheidsopgaven gelijktijdig aan te pakken.

In de omgevingsvisie zijn daarom diverse binnen- en buitenstedelijke locaties aangewezen als transformatie-locaties voor woningbouw en andere functies. Daarbij is het volgende onderscheid gemaakt naar type:

1. Ontwikkellocaties (korte termijn, 0 tot 5 jaar);
2. Onderzoekslocaties (korte/middellange termijn, de komende 10 jaar);
3. Toekomstige onderzoekslocaties (lange termijn, over circa 10 jaar).

Alleen de grotere ontwikkelingen die nog niet zijn vastgesteld, zijn aangewezen als transformatie-locatie.

Andere, meer sectorale onderwerpen om te werken aan een toekomstbestendige ontwikkeling van de drie kernen komen aan bod bij andere beleidsvelden.

Activiteiten

A27_08_4.01 Ontwikkelen, onderzoeken en verkennen van transformatie-locaties

Omschrijving (toelichting)

De ontwikkellocaties zijn huidige grotere ontwikkelingen in voorbereiding maar nog niet vastgesteld (bijvoorbeeld Landgoed Driessen fase I afronding en fase II).

Voor de onderzoekslocaties werken we aan kaders ter voorbereiding op ontwikkeling (bijvoorbeeld Zanddonk en Eerste Zeine).

Voor toekomstige onderzoekslocaties verkennen we de kansen en de uitdagingen bij eventuele uitbreiding van Sprang-Capelle (bijvoorbeeld: Tilburgseweg en Capelle) en Waspik (bijvoorbeeld: sportboulevard).

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

D27_08_005 Versnellen ontwikkeling woonruimte

Omschrijving (toelichting)

De woningnood vraagt om een voortvarende aanpak. Niet alleen voor het bouwen van woningen maar ook voor het beter benutten van bestaande woningen en alternatieve woonvormen. Daarbij werken we veel samen met particuliere initiatiefnemers, ontwikkelaars, woningcorporaties, regiopartners, provincie en het Rijk. De gemeente zet daarom in op slimmere procedures en eenvoudiger regels om plannen sneller tot uitvoering te brengen. Zo werken we als gemeente aan het actief wegnemen van belemmeringen voor de ontwikkeling van woonruimte in een faciliterende en stimulerende rol.

Activiteiten

A27_08_5.01 Faciliteren ontwikkelingen voor woonruimte met slimmere procedures

Omschrijving (toelichting)

We zetten in op efficiëntere processen, het vroegtijdig signaleren en oplossen van knelpunten en het benutten van mogelijkheden binnen de Omgevingswet om woningbouw sneller van initiatief naar uitvoering te brengen. Bijvoorbeeld met standaardprocessen, parallel plannen en een 100-dagen aanpak.

Tijd (indicator)

A27_08_5.02 Stimuleren ontwikkelingen voor woonruimte met eenvoudiger regels

Omschrijving (toelichting)

We creëren meer ruimte door met de mogelijkheden van de Omgevingswet regels te vereenvoudigen, onnodige belemmeringen weg te nemen en bestaande regelgeving kritisch te beoordelen. Met als bedoeling het stimuleren van ontwikkelingen voor woonruimte, zoals:

- Woningen op een achtererf (bv. generatiewoning)
- Alternatieve woonvormen (bv. CPO, knarrenhofjes, flexwonen, Anders Wonen)
- Beter benutten van bestaande woningen (bv. optoppen, woningsplitsing en woningdelen).

We zetten daarbij in op het een positieve en oplossingsgerichte benadering van ruimtelijke initiatieven, zodat kansrijke plannen sneller kunnen worden ontwikkeld en gerealiseerd.

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

D27_08_006 Ontwikkeling naar een vitaal en duurzaam landelijk gebied

Omschrijving (toelichting)

De agrarische sector is van grote betekenis voor onze gemeente en het buitengebied. Tegelijk spelen er in het landelijk gebied uiteenlopende ontwikkelingen en opgaven op het gebied van landbouw, natuur, water, klimaat, wonen, recreatie en leefbaarheid. Dat vraagt om een ontwikkeling naar een vitaal en duurzaam landelijk gebied.

Wij kiezen daarbij voor een positieve visie op het buitengebied als leef-, werk-, natuur- én recreatiegebied. We streven naar een toekomstbestendige agrarische sector met ruimte voor ondernemerschap, innovatie en verduurzaming, in balans met natuur, wonen en leefbaarheid.

Agrarische ondernemers zijn daarbij onmisbare partners in deze ontwikkeling. De gemeente ziet boeren als gelijkwaardige gesprekspartner en zet zich in voor voldoende perspectief en handelingsruimte voor ondernemers die willen investeren in hun bedrijf en de toekomst van het gebied.

Hoewel veel beleid van provincie en Rijk nog in ontwikkeling is, willen we als gemeente duidelijk maken wat wij zelf kunnen doen. Daarom werken we stap voor stap aan een gemeentelijk kader dat aansluit bij de praktijk in het buitengebied en dat bijdraagt aan een sterk en waardevol buitengebied. Daarbij bouwen we voort op wat al goed gaat en zoeken we samen met bewoners, ondernemers en andere overheden naar oplossingen die passen bij de kwaliteiten van het gebied.

De activiteiten onder deze doelstelling zijn gericht op een samenhangende aanpak van het landelijk gebied. Andere meer sectorale doelen en activiteiten die daaraan bijdragen komen aan bod bij andere beleidsvelden.

Activiteiten

A27_08_6.01 Met gebiedspartners samenwerken aan de Groenblauwe Gebiedsgerichte Aanpak (GGA) voor Natura 2000-gebieden

Omschrijving (toelichting)

Via de GGA zoekt de provincie samen met gebiedspartners in en bij natuurgebieden naar slimme combinaties van oplossingen voor: een sterkere natuur, voldoende water met een betere kwaliteit, een goede bodem en de toekomst van de landbouw en recreatie. Wij nemen deel aan deze samenhangende aanpak voor het Natura 2000-gebied Westelijke Langstraat en Natura 2000-gebied Loonse en Drunense duinen.

Daarbij zetten wij ons in voor oplossingen die bijdragen aan zowel de kwaliteit van natuur en leefomgeving als aan een duurzaam toekomstperspectief voor de agrarische sector, veilig wonen en andere functies in het buitengebied.

Tijd (indicator)

A27_08_6.02 Opstellen en uitvoeren van een werkagenda voor het landelijk gebied

Omschrijving (toelichting)

Om inwoners en ondernemers meer duidelijkheid te bieden over de toekomst van het buitengebied, stellen we een werkagenda voor het landelijk gebied op en voeren deze uit. Daarbij gaan we actief het gebied in met werkbezoeken, gesprekken en bijeenkomsten. Zo leren we beter begrijpen wat er speelt, wat goed gaat en waar kansen liggen om knelpunten weg te nemen.

De werkagenda vormt de basis voor een toekomstig Beleidskader Buitengebied als verdere uitwerking van de omgevingsvisie en voor aanpassingen van het omgevingsplan voor het buitengebied. Hiermee creëren we stap voor stap een duidelijk en praktisch kader voor inwoners, ondernemers en initiatiefnemers.

Een belangrijk doel van de werkagenda en het beleidskader is het versterken van het perspectief voor agrarische ondernemers. Daarbij besteden we nadrukkelijk aandacht aan familiebedrijven, innovatie, bedrijfsontwikkeling en de ruimte om in te spelen op maatschappelijke veranderingen. Ook werken we aan meer duidelijkheid over thema's als vrijkomende agrarische bebouwing, wonen op het erf en het vereenvoudigen van procedures waar dat mogelijk is.

Met meer kennis van wat er speelt in het gebied en een kader dat aansluit bij de praktijk, versterken we de positie van agrarische ondernemers en bieden we meer duidelijkheid over ontwikkelmogelijkheden in het buitengebied. Ook krijgen we beter zicht op leegstand, vrijkomende agrarische bebouwing en veiligheidsvraagstukken. Daarmee kunnen we gericht maatregelen ontwikkelen om misbruik van leegstaande panden te voorkomen. Zo werken we aan een veilig, vitaal en aantrekkelijk buitengebied waarin ondernemerschap, leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit hand in hand gaan.

Tijd (indicator)

Binnenstad

Onze ambitie is een aantrekkelijke Waalwijkse binnenstad.

We investeren in een sterke, aantrekkelijke en toekomstbestendige binnenstad, waarin ruimte ontstaat voor kwalitatieve winkelveorzieningen, wonen, werken, recreëren en ontmoeten. Door functies slimmer te combineren en bestaande ruimte beter te benutten, ontstaat een levendig centrum met een gevarieerd aanbod en meer verblijfskwaliteit voor inwoners en bezoekers.

De transformatie van de binnenstad biedt een unieke kans om ruim 400 nieuwe woningen toe te voegen en een aantrekkelijk binnenstedelijk woonmilieu te creëren. Daarmee versterken we niet alleen het hart van Waalwijk, maar ook de voorzieningenstructuur en de bereikbaarheid van de stad. Een vitale binnenstad vormt immers een belangrijke basis voor goed openbaar vervoer, een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat en de verdere ontwikkeling van Waalwijk als krachtige middelgrote Brabantse stad.

Met deze ontwikkeling bouwen we aan een binnenstad waar mensen graag wonen, ondernemen, winkelen en verblijven. Het uiteindelijke doel is een levendig en gastvrij centrum dat meer bezoekers trekt, langer bezoek stimuleert en zorgt voor een hogere waardering van de binnenstad door inwoners en bezoekers.

Van 2016 tot en met 2024 is gewerkt aan de doorontwikkeling van de binnenstad via het programma Binnenstad, onder meer met het Stedenbouwkundig Masterplan Waalwijk Stadscentrum (2022) en de Centrumvisie Waalwijk (2024). Sinds 2025 is deze opgave ondergebracht in de lijnorganisatie. De herontwikkeling van De Els en omgeving wordt aangestuurd via een aparte projectstructuur en is beleidsmatig geborgd onder de doelstelling Ruimtelijke versterking binnenstad.

Wat willen we bereiken?

Omschrijving (toelichting)

De herontwikkeling van De Els en omgeving is één van de belangrijkste projecten binnen de vernieuwing van de Waalwijkse binnenstad. Met deze gebiedsontwikkeling wordt gewerkt aan een aantrekkelijk en toekomstbestendig stadshart waar wonen, winkelen, ontmoeten en verblijven samenkomen. De ontwikkeling draagt bij aan de realisatie van circa 430 woningen, een hoogwaardige openbare ruimte, nieuwe voorzieningen en een sterkere verbinding met de rest van de binnenstad. Daarmee groeit De Els uit tot een eigentijdse 'place to be' voor inwoners, bezoekers en ondernemers.

De afgelopen jaren zijn samen met marktpartijen belangrijke stappen gezet. Het Voorlopig Ontwerp Stedenbouwkundig Plan (VOSP), de samenwerkingsovereenkomst, de grondexploitatie en de anterieure overeenkomsten zijn vastgesteld. Ook is het voorkeursrecht gevestigd, waarmee de gemeente regie houdt op de gebieds-ontwikkeling. De gemeente vervult een actieve rol bij de realisatie, onder meer via grondverwerving, de ontwikkeling van een nieuwe openbare bibliotheek, de voorbereiding van een parkeergarage en de herinrichting van straten en pleinen. De uitvoering wordt ondersteund door bijdragen van het Rijk, de provincie en private partners.

In 2026 en 2027 ligt de focus op de verdere planuitwerking, waaronder het stedenbouwkundig ontwerp (DOSP met beeldkwaliteitsplan), bouwplannen uitwerken door drie architecten, vergunningprocedures (BOPA's) voorbereiden en doorlopen, de parkeergarage en de inrichting van de openbare ruimte. Hiermee wordt stapsgewijs toegewerkt naar de gefaseerde realisatie van een vernieuwde binnenstad die het economische, maatschappelijke en culturele hart van Waalwijk versterkt.

Voorts verwijzen we voor meer informatie naar de 'Voortgangsrapportage De Els (beschikbaar najaar 2026) getoetst op verschillende beleidsthema's.

Activiteiten

A27_08_7.01 Uitwerken Definitief Ontwerp Stedenbouwkundig Plan

Omschrijving (toelichting)

Het Voorlopig Ontwerp Stedenbouwkundig Plan (VOSP 2.0) voor De Els wordt uitgewerkt tot een Definitief Ontwerp Stedenbouwkundig Plan (DOSP).

In eerste helft van 2026 is het ruimtelijk kader verder uitgewerkt tot een VOSP 2.0, met optimalisaties op basis van inhoudelijke thema's en voortschrijdend inzicht. Het VOSP 2.0 (een tussenstap op weg naar een DOSP) is bewust gekozen en gericht op borging van kwaliteit, integraliteit en uitvoerbaarheid van het stedenbouwkundige plan. Hierbij zijn aanpassingen doorgevoerd in programma en positionering, met aandacht voor samenhang tussen bovengrond (o.a. alle bouwblokken, parkeergarage en openbare ruimte) en ondergrond (o.a. ondergrondse infrastructuur, incl. nieuwe TVS en 20Kv ringnet, riolering, etc.). Ook een externe factor zoals netcongestie wordt momenteel in constructief overleg met Enexis besproken.

Het definitief stedenbouwkundig plan (DOSP) vormt het ruimtelijk beleidskader en de basis voor de verdere planologische borging. Via een gefaseerde aanpak met afzonderlijke procedures per (BOPA-)deelgebied wordt toegewerkt naar juridische verankering.

Momenteel zijn/worden relevante onderzoeken uitgevoerd om een evenwichtige en onderbouwde toedeling van functies te waarborgen. De uitkomsten hiervan worden betrokken bij de besluitvorming. De raad wordt betrokken via het adviesrecht bij de planologische procedures, waarmee invloed op de afweging en besluitvorming is geborgd.

Tijd (indicator)

A27_08_7.02 Planologische besluitvorming

Omschrijving (toelichting)

In overleg met werkgroep Procedures van het project De Els en externe adviseurs van de ontwikkelende partijen is gekozen voor het werken met zgn. BOPA's (= Buitenplanse OmgevingsPlanActiviteit).

Schoonkwartier: De BOPA en omgevingsvergunningsaanvraag voor de herontwikkeling van deelgebied 1.1. (= Hema en woningen, incl. openbare ruimte) in het Schoonkwartier van ontwikkelaar Sanders is ingediend en wordt momenteel (aug. 2026) beoordeeld en in procedure worden gebracht. Raad: december 2026

De Els: hier worden momenteel twee BOPA's uitgewerkt (grosso modo één voor het noordelijk deel en één voor het zuidelijke deel van de nieuwe Els). Raad: maart 2027

Tijd (indicator)

A27_08_7.03 Besluitvorming parkeergarage

Omschrijving (toelichting)

De openbare parkeergarage is van strategisch belang voor de bereikbaarheid, de toekomstige parkeerstructuur en het slagen van de gebiedsontwikkeling in de binnenstad. Voor de realisatie van de parkeergarage De Els (circa 400 parkeerplaatsen verdeeld over drie bouwlagen) wordt een ontwerpteam gecontracteerd dat het Voorlopig Ontwerp Stedenbouwkundig Plan (VOSP 2.0) toetst, verdiept en uitwerkt tot een Definitief Ontwerp Parkeergarage (deelgebied 2.2). Door de beperkte beschikbare ruimte, de kritieke raakvlakken met aangrenzende ontwikkelingen en de strikte maatvoering eisen betreft dit een complexe opgave. Een zorgvuldig ingerichte aanbesteding- en selectieprocedure is daarom noodzakelijk om kwaliteit, transparantie, risicobeheersing en financiële voorspelbaarheid te waarborgen.

De realisatie van nieuwe parkeervoorzieningen, waaronder de gemeentelijke parkeergarage De Els, heeft substantiële financiële consequenties. Conform het uitgangspunt van de gemeenteraad dat parkeren minimaal kostendekkend dient te zijn, is vanuit de parkeerexploitatie onderzocht welke investeringsruimte beschikbaar is voor de bouw van de parkeergarage. Deze financiële onderbouwing is verwerkt in de grondexploitatie De Els. Daarnaast beschikt de gemeente over een bestemmingsreserve parkeren, waarmee parkeeropbrengsten tijdelijk kunnen worden ingezet om de overgang naar de nieuwe exploitatie financieel beheersbaar te maken.

De financiële consequenties en dekkingsmiddelen voor de realisatie van de parkeergarage worden uitgewerkt in het Investeringsvoorstel Parkeergarage De Els. De resultaten hiervan worden betrokken bij de actualisatie van de grondexploitatie De Els, die naar verwachting in maart 2027 (samen met o.a. het DOSP) aan de gemeenteraad wordt aangeboden voor besluitvorming.

Tijd (indicator)

Omgevingswet

Toelichting

De Omgevingswet biedt het kader om te werken aan een samenhangende en toekomstbestendige leefomgeving. Met de Omgevingsvisie als richtinggevend kader maken we keuzes over de ontwikkeling van Waalwijk, Sprang-Capelle en Waspik.

De komende jaren werken we deze koers verder uit in beleid, uitvoering en regelgeving. Daarbij staat voorop dat regels bijdragen aan het bereiken van maatschappelijke doelen en alleen worden ingezet wanneer dat noodzakelijk is. Het omgevingsplan moet leiden tot minder regeldruk en, waar mogelijk, meer ruimte voor vergunningsvrij bouwen. Zo voorkomen we onnodige belemmeringen en bieden we ruimte aan initiatieven, ondernemerschap en ontwikkeling.

Een belangrijke opgave daarbij is de transitie naar één gemeentebreed omgevingsplan. Het huidige tijdelijke omgevingsplan bestaat nog uit een groot aantal bestaande ruimtelijke plannen en regels. Uiterlijk 1 januari 2032 moeten deze zijn samengebracht in één samenhangend omgevingsplan. De transitie vindt gefaseerd plaats, terwijl we tegelijkertijd ruimte blijven bieden aan woningbouw en andere ruimtelijke ontwikkelingen.

We werken daarbij aan een betere samenhang tussen ambities, beleid, uitvoering en regelgeving. Zo ontstaat stap voor stap een duidelijker en samenhangender kader voor de fysieke en sociale leefomgeving.

Wat willen we bereiken?

D27_08_008 Een samenhangend en toekomstbestendig kader voor de leefomgeving

Omschrijving (toelichting)

We werken aan een samenhangende manier van sturen op de ontwikkeling van de leefomgeving. De Strategische visie en de Omgevingsvisie geven richting aan de lange termijn. Beleid en programma's vertalen maatschappelijke opgaven naar concrete inzet en uitvoering. Het omgevingsplan bevat de regels die nodig zijn om deze keuzes juridisch te ondersteunen.

Door de verschillende beleidsvelden en instrumenten beter met elkaar te verbinden ontstaat meer samenhang in de keuzes die we maken. We volgen de voortgang en resultaten van de belangrijkste opgaven en gebruiken deze inzichten om beleid, uitvoering en waar nodig regelgeving bij te stellen.

Hiermee werken we toe naar een duidelijke en continue cyclus van richting bepalen, uitvoeren, monitoren, evalueren en bijsturen.

Zo voorkomen we onnodige versnippering en werken we aan een betere verbinding tussen bestuurlijke keuzes, uitvoering en verantwoording.

Activiteiten

A27_08_8.01 Werken aan één gemeentebreed omgevingsplan

Omschrijving (toelichting)

We zetten de transitie naar één volwaardig en gebiedsdekkend omgevingsplan voort. Daarbij worden bestaande ruimtelijke plannen en regels stapsgewijs samengebracht op basis van ons transitieplan.

We werken via 3 verschillende sporen:

1. Gebiedsontwikkelingen: het 'openhouden van de winkel', vooral via het verlenen van een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA)
2. Gebiedsgerichte wijzigingen: het gefaseerd omzetten van de ruimtelijke regels uit de vm. bestemmingsplannen en beheersverordeningen en
3. Thematische wijzigingen: het omzetten van de verordeningen en milieuregels naar het omgevingsplan. Met deze aanpak kunnen belangrijke ontwikkelingen doorgang vinden, terwijl tegelijkertijd wordt gewerkt aan het nieuwe omgevingsplan.

Bij de omzetting is het uitgangspunt dat bestaande regels zoveel mogelijk beleidsneutraal worden overgezet. Daarmee houden we de transitie beheersbaar en zorgen we voor een zorgvuldig en uitvoerbaar proces. Tegelijkertijd zoeken we, waar dat mogelijk en verantwoord is, naar maximale ruimte om processen en procedures te vereenvoudigen. Zo maken we ruimtelijke ontwikkelingen en initiatieven sneller en efficiënter mogelijk.

Tijd (indicator)

A27_08_8.02 Werken aan een samenhangende beleidscyclus voor de leefomgeving

Omschrijving (toelichting)

We werken aan een betere samenhang tussen de verschillende beleidsvelden en opgaven binnen de fysieke leefomgeving. Daarbij verbinden we ambities en maatschappelijke opgaven met beleid, programma's, uitvoering en vermindering en vereenvoudiging van de regels in het omgevingsplan.

Per opgave bekijken we welke inzet nodig is en hoe de verschillende beleidsvelden hieraan bijdragen. Daarbij voorkomen we dat nieuwe beleidsdocumenten of regels op zichzelf staan en zorgen we voor een duidelijke verbinding met de uitvoering.

We volgen jaarlijks de voortgang en resultaten van de belangrijkste opgaven. Op basis daarvan bepalen we of bijstelling van beleid, programma's, uitvoering en of regelgeving noodzakelijk is. Zo werken we aan een lerende beleidscyclus waarin we gericht kunnen bijsturen.

Tijd (indicator)

Wat mag het kosten?

De lasten en baten van het beleidsveld 1 Veiligheid worden hierna toegelicht, met daarbij:

- De cijfers uit de Jaarstukken 2025, de Begroting 2026 na wijziging en de Begroting 2027 van lasten en baten met mutaties reserves.

- Een overzicht van de in de Begroting 2027 verwerkte mutaties vanaf het coalitieakkoord.
- Een toelichting op de verschillen tussen de gewijzigde Begroting 2026 en de Begroting 2027.

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2026	Primaire Begroting 2027
Lasten				
PR801	Opbrengst omgevingsvergunningen	54	0	0
PR802	Vergunningen	291	143	147
PR804	Gebiedsgericht werken	444	515	510
PR805	Gegevensbeheer belastingen	198	319	325
PR806	Leningen woningbouw	110	110	110
PR807	Werkzaamheden GEO registratie	428	535	615
PR808	Stedelijke vernieuwing	2	36	58
PR809	Wonen	144	672	624
PR810	Ruimtelijke beleidsplannen	2.142	2.806	3.721
PR811	Bouwen	2.446	2.899	2.711
PR848	Kosten gronden vaste activa	423	2.046	339
PR849	Faciliterend grondbeleid	624	164	260
PR851	Algemene kosten bouwgrondexploitatie	0	2.078	2.305
PR852	Bouwgrondexploitatie Wonen	817	4.824	10.476
Totaal Lasten		8.122	17.148	22.199
Baten				
PR801	Opbrengst omgevingsvergunningen	-3.265	-1.928	-2.293
PR802	Vergunningen	-27	-31	-32
PR805	Gegevensbeheer belastingen	0	0	0
PR807	Werkzaamheden GEO registratie	0	-1	-1
PR809	Wonen	-582	-126	-78

Exploitatie	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2026	Primaire Begroting 2027
PR810 Ruimtelijke beleidsplannen	-1	-15	-16
PR811 Bouwen	-26	-45	-46
PR848 Kosten gronden vaste activa	-60	-53	-51
PR849 Faciliterend grondbeleid	-4.450	-164	-260
PR851 Algemene kosten bouwgrondexploitatie	0	-1.971	-2.205
PR852 Bouwgrondexploitatie Wonen	-1.181	-4.824	-10.476
Totaal Baten	-9.592	-9.159	-15.459
Saldo van lasten en baten	-1.470	7.989	6.741
Onttrekkingen			
PR958 Mutaties reserves beleidsveld 8	-916	-2.555	-3.816
PR962 Mutaties reserves GREX beleidsveld 8	-651	-100	-100
Totaal Onttrekkingen	-1.568	-2.655	-3.916
Stortingen			
PR958 Mutaties reserves beleidsveld 8	236	0	1.800
PR962 Mutaties reserves GREX beleidsveld 8	4.842	0	0
Totaal Stortingen	5.078	0	1.800
Mutaties reserves	3.510	-2.655	-2.116
Saldo na mutaties reserves	2.040	5.334	4.625

Voorstellen in begroting verwerkt

In de Begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030 zijn de effecten van de raadsbesluiten tot en met 1 augustus 2026 verwerkt. Dit is inclusief het [Voorjaarsbericht 2026](#), de [Onontkoombaarheden 2027](#), de [Meicirculaire 2026](#) en het [Coalitieakkoord 2026-2030](#). De mutaties die hebben plaatsgevonden vanaf het coalitieakkoord worden in onderstaande tabel toegelicht.

Mutaties vanaf coalitieakkoord (bedragen * € 1.000)	2027	2028	2029	2030
1. Revitalisering en verdichting bestaande bedrijventerreinen	0	0	250	300
2. Realiseren extra ontsluiting Landgoed Driessen	100	100	0	0
3. Gesprek met Hof van Capelle over toekomst wijk	0	0	50	0
4. Verhogen raming inkomsten leges omgevingsvergunningen	-300	-300	-300	-300
5. Indexeringen verlagen goederen en diensten 2,5% ipv 3,4%	-14	-14	-14	-14
6. Realiseren woningen op achtererf eenvoudiger maken	0	0	50	50
7. Stimuleren alternatieve woonvormen	50	50	0	0
8. Sneller realiseren woningbouw (beleidsmw vergunning)	-25	0	0	0
9. Sneller realiseren woningbouw (beleidsmw woonbeleid)	-25	0	0	0
10. Sneller realiseren woningbouw. Werkbudget dekken uit realisatiestimulans	-25	0	0	0
11. Inzetten op toekomstbestendige landbouwsector	38	50	50	50
12. Vergunningverlening	-125	0	0	0
Totaal mutaties	-327	-114	86	86

Toelichting op mutaties vanaf coalitieakkoord

1. Revitalisering en verdichting bestaande bedrijventerreinen

In 2029 en 2030 wordt budget beschikbaar gesteld voor revitalisering en verdichting van bestaande bedrijventerreinen.

2. Realiseren extra ontsluiting Landgoed Driessen

In 2027 en 2028 wordt een werkbudget beschikbaar gesteld voor het realiseren van een extra ontsluiting bij Landgoed Driessen.

3. Gesprek met Hof van Capelle over toekomst wijk

In 2029 wordt een budget van € 50.000 beschikbaar gesteld om in gesprek te gaan met Hof van Capelle over de toekomst van de wijk.

4. Verhogen raming inkomsten leges omgevingsvergunningen

Op basis van werkelijk inkomsten leges omgevingsvergunningen zijn de inkomsten met € 300.000 structureel verhoogd.

5. Indexeringen verlagen goederen en diensten 2,5% i.p.v. 3,4%

In de uitgangspunten staat dat budgetten voor goederen en diensten met 3,4% worden geïndexeerd. Dit is bijgesteld naar 2,5%. Dit sluit aan met het percentage wat gemeenten ontvangen van het Rijk in de Meicirculaire 2026 voor prijsindexering.

6. Realiseren woningen op achtererf eenvoudiger maken

In 2029 en 2030 wordt gekeken of het realiseren van woningen op het achtererf eenvoudiger kunnen maken.

7. Stimuleren alternatieve woonvormen

In 2027 en 2028 wordt budget beschikbaar gesteld om alternatieve woonvormen te stimuleren.

8. Sneller realiseren woningbouw (beleidsmw vergunning)

In het coalitieakkoord zijn structureel middelen opgenomen voor het sneller realiseren van woningbouw. Het bedrag in 2027 wordt met € 25.000 gecorrigeerd omdat we ervan uitgaan dat de vacature per 1 april is ingevuld.

9. Sneller realiseren woningbouw (beleidsmw woonbeleid)

In het coalitieakkoord zijn structureel middelen opgenomen voor het sneller realiseren van woningbouw. Het bedrag in 2027 wordt met € 25.000 gecorrigeerd omdat we ervan uitgaan dat de vacature per 1 april is ingevuld.

10. Sneller realiseren woningbouw. Werkbudget dekken uit realisatiestimulans

In het coalitieakkoord zijn structureel middelen opgenomen voor het sneller realiseren van woningbouw. In 2027 wordt incidenteel een bedrag gedekt uit de realisatiestimulans.

11. Inzetten op toekomstbestendige landbouwsector

Er wordt structureel budget beschikbaar gesteld voor de inzet op toekomstbestendige landbouwsector voor ondernemerschap, innovatie en verduurzaming in balans met natuur, wonen en leefbaarheid. Het bedrag in 2027 is 12.000 lager omdat we ervan uitgaan dat de vacature per 1 april is ingevuld.

12. Vergunningverlening

In het coalitieakkoord zijn structureel middelen opgenomen voor vergunningverlening. Het bedrag in 2027 wordt met € 125.000 gecorrigeerd omdat we ervan uitgaan dat de vacatures niet allemaal direct zijn ingevuld per 1 januari 2027.

Lasten

De lasten zijn in 2027 ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2026 toegenomen met € 5.157.000. Naast de voorstellen uit de Ontkoombaarheden 2027, het Coalitieakkoord 2026-2030 en de mutaties zoals hierboven toegelicht zijn de belangrijkste oorzaken hiervan:

- De producten 849 faciliterend grondbeleid, 851 algemene kosten bouwgrondexploitatie, 852 bouwgrondexploitatie wonen en 962 mutaties reserve grondexploitatie dienen in samenhang te worden gezien. Het saldo van deze producten bedraagt € 0. Met het opstellen van de begroting worden op deze producten de lasten en baten geraamd op basis van de betreffende jaarschijf zoals deze is opgenomen in de meest recente versie van de [nota grondexploitatie](#). Voor de Begroting 2027 is dit de jaarschijf 2026 zoals opgenomen in de nota grondexploitatie behorende bij de Jaarstukken 2025. Dit zorgt voor mutaties aan zowel de lasten- als de batenkant binnen dit beleidsveld.

- In de Begroting 2026 is een bedrag van € 1.700.000 geraamd in verband met de inbreng van gronden voor het project GOL, dit bedrag is in de Begroting 2027 niet geraamd.

Baten

De baten zijn in 2027 ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2026 toegenomen met € 6.300.000. Naast de mutaties zoals hierboven toegelicht is de belangrijkste oorzaak hiervan de grondexploitatie, zie toelichting hierboven bij de lasten.

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 8 zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link: [Indicatoren beleidsveld 8](#)

Relevante indicatoren van het Programma Binnenstad zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link: [Indicatoren Binnenstad](#)

Belangrijkste kaders

[Omgevingsvisie Waalwijk 2026](#)

[Woonvisie 2020](#)

[Woonzorgvisie gemeente Waalwijk \(2025\)](#)

Verbonden partijen

In dit beleidsveld zijn geen verbonden partijen.

Overhead

Overhead

Algemeen

De overhead wordt centraal begroot en verantwoord op taakveld 0.4 Overhead. Hierdoor wordt meer inzicht gegeven in de totale kosten van de overhead.

De overhead bestaat uit de volgende onderdelen:

Huisvesting, ICT algemeen, algemene personele- en organisatiekosten, communicatie en de lasten van de Directie, Concern en strategie, Financiën en Inkoop, HRM en ondersteuning, ICT, Informatiebeheer en Facilitaire Zaken. Verder worden op grond van het Besluit Begroting Verantwoording (BBV) ook de lasten van alle afdelingshoofden / leidinggevenden aan de overhead toegerekend.

Overhead mag wel toegerekend worden aan grondexploitaties en investeringen (zie toerekening / verrekening onder de lasten). Hiervoor is een vast opslagbedrag per uur berekend. Voor de berekening is het totaal begrote bedrag van de overhead gedeeld door het aantal uren dat toegerekend wordt aan de taakvelden en projecten. Dit opslagbedrag wordt ook gebruikt bij de berekening van tarieven voor de lokale heffingen.

Bedragen X €1.000			
Specificatie Overhead	Rekening 2025	Begroting 2026 na wijziging	Begroting 2027
Salarissen	11.530	13.261	14.190
Belastingen	75	69	71
Ingeleend personeel	2.142	1.574	1.212
Overige goederen en diensten	5.778	6.101	6.571
Stortingen in voorzieningen	593	470	486
Afschrijvingen	916	641	936
Rente	185	184	188
Toerekening aan grondexploitatie	-480	-937	-1.163
Toerekening aan investeringen	-886	-587	-738
Overige verrekeningen	-20	-28	-28
Totaal lasten	19.833	20.747	21.725
Uitgeleend personeel	-137	0	0
Leges	-2	-4	-5
Overige goederen en diensten	-219	-74	-76
Inkomensoverdrachten Rijk	-20	-16	-16
Totaal baten	-378	-94	-97
Saldo	19.455	20.653	21.628

Toelichting op overhead

In de Begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030 zijn de effecten van de raadsbesluiten tot en met 1 augustus 2026 verwerkt. Dit is inclusief het [Voorjaarsbericht 2026](#), de [Onontkoombaarheden 2027](#), de [Meicirculaire 2026](#) en het [Coalitieakkoord 2026-2030](#). De mutaties die hebben plaatsgevonden vanaf het coalitieakkoord worden in onderstaande tabel toegelicht.

Mutaties vanaf coalitieakkoord (bedragen * € 1.000)	2027	2028	2029	2030
1. Vervangingsinvesteringen inrichting gemeente locaties		31	62	93
2. Huur noodaggregaat Stadhuis	20	20	20	20
3. Indexeringen verlagen goederen en diensten 2,5% ipv 3,4%	-51	-51	-51	-51
4. Cluster coördinator LTH	87	116	116	116
5. Aanbesteding financieel systeem	450			
6. Versterking financiële functie	-30			
7. Verstevenigen fundament organisatie		293	293	293
Totaal mutaties	476	409	440	471

Toelichting Begroting 2027 t.o.v. gewijzigde Begroting 2026

Toelichting op mutaties vanaf coalitieakkoord

1. Vervangingsinvesteringen inrichting gemeente locaties

De kwaliteit en continuïteit van de gemeentelijke dienstverlening vragen om een betrouwbare en toekomstbestendige werkomgeving. Op dit moment ontbreekt een structurele aanpak voor vervanging van de inrichting, waardoor achterstanden zijn ontstaan. Deze middelen voorzien in een structureel vervangingskrediet om de basis op orde te brengen en risico's voor de bedrijfsvoering te beperken.

2. Huur noodaggregaat Stadhuis

Voor het Stadhuis is een noodstroomvoorziening noodzakelijk om de continuïteit van bestuur, crisisbeheersing en essentiële gemeentelijke dienstverlening tijdens langdurige stroomuitval te waarborgen.

3. Indexeringen verlagen goederen en diensten 2,5% i.p.v. 3,4%

In de uitgangspunten staat dat budgetten voor goederen en diensten met 3,4% worden geïndexeerd. Dit is bijgesteld naar 2,5%. Dit sluit aan met het percentage wat gemeenten ontvangen van het Rijk in de Meicirculaire 2026 voor prijsindexering.

4. Cluster coördinator LTH

De formatie van LTH wordt structureel uitgebreid met 1,0 fte Clustercoördinator LTH. Deze uitbreiding is noodzakelijk omdat de huidige aansturing van de afdeling reeds uit de pas loopt. Met het oog op de verdere groei en uitbreiding van LTH is versterking van de aansturing onontkoombaar. Naar verwachting wordt de vacature in april ingevuld.

5. Aanbesteding financieel systeem

In het overdrachtsdocument is vastgesteld dat versterking van bedrijfsvoering nodig is om de groeiende complexiteit van opgaven goed te ondersteunen. Het huidige financiële systeem (sinds 2014) sluit steeds minder aan bij de behoefte aan sturingsinformatie. Vernieuwing is daarom noodzakelijk om de basis op orde te brengen en de balans tussen ambities en ondersteuning te herstellen. De kosten van de aanbesteding en implementatie van het financieel systeem komen ten laste van de algemene reserve.

6. Versterking financiële functie

In het coalitieakkoord staat opgenomen dat de financiële functie wordt versterkt. We gaan ervan uit dat deze vacature is ingevuld vanaf 1 april. Zodoende levert dit een mutatie op in 2027.

7. Verstevigen fundament organisatie

Een actualisatie van de personeelsbudgetten leidt tot een structureel voordeel van € 348.000 in 2027, oplopend tot € 362.000 in 2030. Dit voordeel ontstaat doordat in de Begroting 2026 abusievelijk een dubbele formatieplaats was opgenomen en daarnaast de totale personeelslasten te hoog waren geraamd. Het college zet vanaf 2028 een deel van dit structurele voordeel in om het fundament van de organisatie verder te versterken. Hiervoor wordt vanaf dan structureel € 293.000 beschikbaar gesteld. Op deze manier wordt Bedrijfsvoering als fundament van de organisatie gefaseerd verder versterkt. Deze middelen worden ingezet zodat bedrijfsvoering stapsgewijs kan meegroeien met de omvang van de organisatie. Zo wordt de continuïteit gegarandeerd en kan opnieuw een belangrijke ontwikkelstap worden gemaakt.

Overige verschillen

De overhead neemt in 2027 ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2026 met € 975.000 toe. Dit wordt voor € 581.000 veroorzaakt door de voorstellen die zijn opgenomen in het Coalitieakkoord 2026-2030 en de mutaties zoals hierboven toegelicht.

Verder zijn er voor de overhead nog de volgende grote verschillen (totaal € 394.000):

- *Salaris en ingeleend personeel*: ten opzichte van de bijgestelde Begroting 2026 stijgen de salariskosten in 2027 met € 767.000 (met name door indexen) en nemen de inhuurkosten met € 362.000 af. Gedurende het jaar wordt vacaturebudget ingezet voor inhuur, dit verklaart de verschuiving. Per saldo nemen de lasten toe met € 405.000.
- *Kapitaallasten*: ten opzichte van de bijgestelde Begroting 2026 stijgen de kapitaallasten (afschrijvingen en rente) in 2027 met € 299.000;
- *Toerekening aan grex/investeringen*: in 2027 is de doorbelasting aan de grondexploitatie en investeringen hoger ten opzichte van de bijgestelde Begroting 2026. Dit levert een voordeel op van € 377.000;
- *Diverse kleine verschillen*: in totaal € 67.000 nadelig met name door indexeringen.

Paragrafen

Inleiding

Inleiding

Artikel 9 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bepaalt dat in de begroting paragrafen moeten worden opgenomen, waarin de beleidslijnen worden vastgelegd met betrekking tot beheersmatige aspecten en de lokale heffingen. Doel van de paragrafen is dat onderwerpen die versnipperd in de begroting staan, worden gebundeld in een kort overzicht (de paragraaf), waardoor de raad voldoende inzicht krijgt. Op deze wijze geven de paragrafen een dwarsdoorsnede van de begroting. Met de genoemde onderwerpen is telkens een financieel belang gediend. De paragrafen geven daardoor extra informatie voor de beoordeling van de financiële positie op de korte en langere termijn. Van de paragrafen zijn de eerste 8 wettelijk voorgeschreven, paragraaf 9 (voortgang ombuigingen) is op eigen initiatief toegevoegd. De (voorgeschreven) paragrafen zijn:

1. Lokale heffingen
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Financiering (en treasury)
5. Bedrijfsvoering
6. Verbonden partijen
7. Grondbeleid
8. Openbaarheid
9. Voortgang ombuigingen

Paragraaf 1. Lokale heffingen

Lokale heffingen

Inleiding

Lokale heffingen zijn een belangrijke bron van inkomsten voor de gemeente. Ze maken deel uit van het gemeentelijk beleid en zorgen ervoor dat de gemeente haar taken kan uitvoeren. Lokale heffingen bestaan uit drie soorten:

- belastingen, zoals de Onroerendezaakbelasting (OZB) en toeristenbelasting;
- bestemmingsheffingen, zoals de rioolheffing en afvalstoffenheffing;
- rechten, zoals leges (bijvoorbeeld voor een paspoort of vergunning) en begraafrechten.

Deze inkomsten worden gebruikt om de kosten van gemeentelijke diensten en voorzieningen te betalen.

1. Beleid ten aanzien van lokale heffingen

Het belastingbeleid in Waalwijk baseren we op twee uitgangspunten: ten hoogste een kostendekkendheid voor de rechten en daarnaast, op grond van de Uitgangspunten voor de begroting, een inflatiecorrectie voor de belastingtarieven.

Onroerende Zaakbelastingen (OZB)

De waarde van het onroerend goed, die jaarlijks wordt vastgesteld (de zogenoemde herwaardering) vormt de grondslag voor de heffing van OZB. De WOZ-waarden (op grond van de Wet Waardering Onroerende Zaken) voor het belastingjaar 2027 worden gebaseerd op het prijspeil 1 januari 2026. Deze waarden zijn in november 2026 voor ons bekend, zodat we de tarieven hierop af kunnen stemmen. Door deze vaststelling naar achteren te schuiven, wordt het tarief voor de OZB nauwkeuriger, waardoor de baten meer in lijn liggen met de begroting. Echter blijft de begroting een raming en zijn er diverse factoren van invloed op de OZB. Immers, als de areaaluitbreiding groter is dan begroot gaat het tarief naar beneden en gaan de werkelijke baten van de OZB meer afwijken dan begroot. In 2027 rekenen we met 1% areaaluitbreiding.

Conform de afspraken uit het coalitieakkoord passen we geen inflatiecorrectie toe op de Onroerende Zaakbelasting 2027.

Hondenbelasting

De hondenbelasting werd in 2026 geheven door 102 van de 342 gemeenten. In Waalwijk kennen we deze belasting op het houden van honden ook. De houder van de hond is de belastingplichtige. Het aantal honden bepaalt de opbrengst van de belasting. Deze hondenbelasting is enigszins regulerend, omdat we het hebben van meerdere honden zwaarder belasten dan het hebben van een enkele hond. De begrootte opbrengst betreft een raming gebaseerd op eerdere cijfers. De definitieve opbrengst is afhankelijk van de toe- of afname van het aantal honden.

Tarieven en dus opbrengst stijgen met 3,4% op basis van de indexering uit de Uitgangspunten voor de begroting.

De hondenbelasting wordt m.i.v. de Begroting 2028 afgeschaft.

Verblijfsbelasting

We heffen een belasting voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente tegen een vergoeding door personen die niet in zijn geschreven in de gemeente Waalwijk. Diegene die onderdak biedt is belastingplichtig. Doorgaans is dat de eigenaar van het hotel, hostel, B&B e.d. Ook AirBnB adressen vallen onder deze belastingplicht.

In de beleidsnotitie arbeidsmigratie Waalwijk 2018 (december 2018) is besloten dat de gemeente Waalwijk actief regie gaat voeren op het proces van participatie en integratie van arbeidsmigranten. Een toegestane wettelijke grondslag om extra inkomsten te verwerven kan via het heffen van verblijfsbelasting. Vanaf belastingjaar 2020 is de Verordening toeristenbelasting vervangen door de Verordening verblijfsbelasting. Hierdoor kan nu de directe verblijfsbelasting geheven worden voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente tegen een vergoeding in welke vorm dan ook door personen die niet als inwoner van de gemeente in de basisregistratie personen zijn ingeschreven. De heffing geldt, naast de hotels, hostels, B&B's en AirBnB's, ook voor alle adressen waar kamergewijze verhuur plaats vindt aan arbeidsmigranten. Verblijfsbelasting is een belasting op aangifte. Het doel van de overnachting (toeristisch of beroeps- / bedrijfsmatig) bepaalt het tarief.

De tarieven en dus baten stijgen met 3,4% op basis van de indexering uit de Uitgangspunten voor de begroting.

Precariobelasting

De gemeente heft precariobelasting voor het hebben van voorwerpen op, boven en onder gemeentegrond. De opbrengst wordt grotendeels bepaald door het aantal reclamevoorwerpen op of boven gemeentegrond en door terrassen op gemeentegrond. Daarnaast heffen we de precariobelasting voor (commerciële) evenementen welke op gemeentegrond worden gehouden en heffen we belasting op het hebben van bouwmaterialen op gemeentegrond, zoals bijvoorbeeld bouwcontainers, steigers. Tarieven en dus baten stijgen met 3,4% op basis van de indexering uit de Uitgangspunten voor de begroting.

Parkeerbelasting

Met de parkeerbelasting wordt het parkeergedrag van bewoners of bezoekers van de gemeente gereguleerd. In de praktijk zijn er 2 vormen:

- een belasting voor het daadwerkelijke parkeren op daarvoor aangewezen plaatsen;
 - en een belasting voor een vergunning om te parkeren op daarvoor aangewezen plaatsen.
- De parkeerbelasting heffen we voor het parkeren op straat. Voor het parkeren op openbare terreinen (slagboomparkeren) kennen we privaatrechtelijke parkeertarieven. Op basis van de indexering uit de Uitgangspunten voor de begroting wordt voorgesteld de parkeertarieven met 3,4% te laten stijgen. Vanwege afronding leidt dit voor parkeerapparatuur (parkeermeters, parkeerautomaten) niet tot een verhoging van de tarieven.

Forensenbelasting

Forensenbelasting wordt geheven van personen die niet staan ingeschreven in de gemeente Waalwijk, maar wel meer dan negentig dagen per jaar een gemeubileerde woning tot hun beschikking hebben. De belasting wordt geheven om de voorzieningen waarvan deze forensen gebruik maken te financieren.

Tarieven en dus baten stijgen met 3,4% op basis van de indexering uit de Uitgangspunten voor de begroting.

BIZ (Bedrijveninvesteringszone) als opvolger van de reclamebelasting

In september 2021 heeft de raad ingestemd met de invoering van de BedrijvenInvesteringsZone (BIZ). Vanaf belastingjaar 2022 is de Verordening reclamebelasting vervangen door de [Verordening Bedrijveninvesteringszone](#). Vanaf 2027 gaat er een nieuwe verordening van kracht, waarbij er begin 2027 een nieuwe draagvlakmeting wordt uitgevoerd.

[Centrumgebied Waalwijk 2027-2031](#) .

Deze heffing is vergelijkbaar met de eerdere reclamebelasting, maar kan van zowel eigenaren als gebruikers worden geheven. Daarnaast kennen we voor deze heffing andere tarieven. Het centrummanagement beheert de netto-baten die uit de belasting voortvloeien voor promotie en aankleding van het centrum.

2. Beleid ten aanzien van gemeentelijke rechten (bestemmingsheffingen en retributies)

Onder de naam rechten heft de gemeente tarieven voor diverse typen gemeentelijke dienstverlening. Bij rechten is sprake van een directe relatie tussen de heffing en de gemeentelijke taak. De geraamde opbrengsten mogen niet hoger zijn dan de geraamde kosten van de gemeente voor uitoefening van de taak. Belastingplichtig is de aanvrager van de dienst of degene voor wie de dienst is verleend. De tarieven voor gemeentelijke rechten worden (voor zover de tarieven niet aan een wettelijk maximum zijn verbonden) jaarlijks aangepast met een inflatiecorrectie, zoals die in de Uitgangspunten voor de begroting door de raad is vastgesteld (2027 = 3,4%).

Rioolheffing

De kosten die de gemeente maakt als uitvloeisel van de watertaken worden verhaald op burgers en bedrijven via een zogenaamde rioolheffing. In 2009 is de nieuwe rioolheffing ingevoerd op basis van de Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken. De lasten die uit die watertaken voortvloeien (op het gebied van afvalwaterinzameling, afvalwatertransport en afvoer van overtollig regen- en grondwater maar ook klimaatverandering en toenemende verharding) zijn berekend in het [Integraal Waterplan Waalwijk 2025-2027](#) (IWW) dat door de raad is vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 27 juni 2024. Op basis van het IWW (+3%) en indexering Uitgangspunten voor de begroting (+3,4%) zijn de tarieven berekend. Ook dit blijft een raming, omdat er diverse factoren van invloed zijn op de baten, zoals het aantal aansluitingen.

Afvalstoffenheffing

Onder de naam afvalstoffenheffing wordt een heffing geheven van degene die in de gemeente feitelijk gebruik maakt van een perceel, waarvoor de gemeente op grond van de Wet milieubeheer, een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen heeft. In 2016 is een nieuw afvalbeleidsplan opgesteld. Op basis van dit beleidsplan zijn de lasten berekend en zijn de tarieven vastgesteld. De afgelopen jaren hebben we de inzamelingsfrequentie veranderd en is als gevolg van betere afvalscheiding de aangeboden hoeveelheid restafval afgenomen. Op 17 september 2024 heeft de gemeenteraad het [Grondstoffenbeleidsplan stap 2](#) vastgesteld. Op basis van de Uitgangspunten voor de begroting (+3,4%) zijn de tarieven berekend. Ook voor deze vorm van heffing geldt dat de begrote baten een raming betreffen, omdat ook deze heffing van diverse factoren afhankelijk is.

Reinigingsrecht

Naast de verplichte vuilinzameling voor woningen zamelen we ook afval van bedrijven en instellingen in. Bedrijven en instellingen gaan hiervoor een contract aan met de gemeente. Hiervoor wordt een reinigingsrecht betaald. Het is een landelijke trend dat landelijke winkelketens gezamenlijke landelijke aanbestedingen doen bij afvalverwerkers, waardoor bij de individuele gemeentes het aantal contracten daalt. Ook bij ons is het aantal contracten de afgelopen jaren afgenomen, waardoor de baten elk jaar verder dalen.

Tarieven en dus baten stijgen met 3,4% op basis van de indexering uit de Uitgangspunten voor de begroting.

Leges

Onder de naam leges heffen we rechten voor door ons verstrekte diensten. Hierbij maken we onderscheid tussen leges algemene dienstverlening (hoofdstuk 1), leges voor diensten fysieke leefomgeving (hoofdstuk 2) en leges Europese dienstenrichtlijn (hoofdstuk 3). Leges kennen een vorm van kruissubsidiëring. Dit houdt het in dat we van alle legestarieven enkele diensten hoger prijzen om zo andere diensten tegen een lagere prijs te kunnen aanbieden. Immers, wettelijk vastgestelde maximumtarieven zijn zelden kostendekkend.

Grafrechten

Onder de naam grafrechten heffen we rechten voor het gebruik van de begraafplaats en voor het verlenen van diensten in verband met de begraafplaats. Diegene die de dienst aanvraagt betaalt de rechten. De rechten zijn niet kostendekkend. Er wordt tegenwoordig minder begraven dan vroeger. Dit leidt tot minder inkomsten. Een meer kostendekkend tarief zal naar verwachting leiden tot een verdere afname van het aantal begrafenissen. Op 17 september 2024 heeft de gemeenteraad het voorstel [Verharding paden begraafplaatsen en drie beheermaatregelen t.b.v. de begraafplaatsen](#) vastgesteld. Hiermee is ingestemd met het uitwerken van drie beheermaatregelen met als doel om te komen tot hogere kostendekkendheid van het product 'begraven' en een geactualiseerde 'Verordening Grafrechten' in 2025. Komend jaar (2027) worden de tarieven in de Verordening grafrechten 2027 alleen verhoogd met het algemene indexatiepercentage van 3,4%. In 2026 is een eerste kostendekkendheidsonderzoek uitgevoerd door een extern gespecialiseerde partij. Hieruit blijkt dat het op korte termijn niet haalbaar is om de beoogde ombuiging van € 200.000 te realiseren, zoals oorspronkelijk opgenomen in het ombuigingsvoorstel. Mogelijke opties worden verder uitgewerkt; afhankelijk van het financiële effect van mogelijke beheersmaatregelen komen we later bij u terug met aanvullende voorstellen.

Havengeld

Onder de naam havengeld worden rechten geheven voor het gebruik overeenkomstig de bestemming van voor de openbare dienst bestemde gemeentewateren of van andere voor de openbare dienst bestemde werken of inrichtingen, die in beheer of onderhoud zijn bij de gemeente. Havengeld rechten worden geheven van de schipper, de reder, de eigenaar van het vaartuig, degene die het schip heeft gecharterd of degene die als vertegenwoordiger van één van dezen optreedt. Het havengeld is niet kostendekkend om te voorkomen dat de gemeente zich uit de markt prijs.

Tarieven en dus baten stijgen met 3,4% op basis van de indexering uit de Uitgangspunten voor de begroting.

Marktgelden

Onder de naam marktgelden worden rechten geheven voor het gebruik of genot van een standplaats op de daarvoor aangewezen marktterreinen of op andere voor de openbare dienst bestemde plaatsen voor het uitoefenen van de markthandel en daarmee verband houdende handelingen en/of het gebruik van verstrekte hulpmiddelen. Marktgeld wordt geheven van de vergunninghouder c.q. aan wie incidenteel toestemming is verleend om extra ruimte in te nemen. De tarieven zijn niet kostendekkend. De afgelopen jaren was het een trend dat het aantal standplaatshouders afnam. Naar aanleiding van een onderzoek naar het verplaatsen van de weekmarkt in Waalwijk is deze begin juli 2019 verplaatst naar het Raadhuisplein / Markt.

Tarieven en dus baten stijgen met 3,4% op basis van de indexering uit de Uitgangspunten voor de begroting.

3. Belastingdruk

In vergelijkende overzichten van gemeenten in Nederland wordt vaak de lokale lastendruk van een gemiddelde woning als maatstaf genomen. Jaarlijks stelt het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) de 'Atlas van de lokale lasten' op en geeft hiermee inzicht in de ontwikkeling van de lokale lastendruk. De gemeente Waalwijk staat voor 'de netto woonlasten voor een meerpersoonshuishouden' in 2026 op plaats 18 van de gemeenten in Nederland.

De onderstaande tabel toont de woonlasten over het voorgaande jaar voor een meerpersoonshuishouden, zoals berekend door het COELO. De totale woonlasten berekend door het COELO zijn exclusief hondenbelasting.

Overzicht woonlasten 2026 (bedragen in €)	Waalwijk	Heusden	Oosterhout	Loon op Zand	Dongen
--	----------	---------	------------	-----------------	--------

Totale woonlasten meerpersoonshuishoudens	€ 885	€ 977	€ 974	€ 1.330	€ 1.056
Plaats op ranglijst	18	71	69	310	150
Tarief OZB eigenaar woning (in %)	0,0794	0,0820	0,0781	0,1532	0,0964
Afvalstoffenheffing meerpersoonshuishouden	€ 278	€ 244	€ 302	€ 331	€ 367

In het onderstaande overzicht tonen we de ontwikkeling van de lokale lasten in Waalwijk. De woonlasten zijn berekend door het COELO en gelden voor een meerpersoonshuishouden. De gemiddelde woonlasten stijgen met 2,6% ten opzichte van de lasten van 2026 en komen uit op € 908 voor een meerpersoonshuishouden.

Ontwikkeling woonlasten	2024	2025	2026	2027
OZB (Gemiddeld betaalde ozb woningen)	€ 378	€ 390	€ 390	€ 390
Afvalstoffenheffing meerpersoonshuishouden	€ 237	€ 246	€ 278	€ 287
Rioolheffing meerpersoonshuishouden	€ 189	€ 202	€ 217	€ 231
Woonlasten meerpersoonshuishouden	€ 804	€ 838	€ 885	€ 908
Positie ranglijst	20	13	18	Onbekend

4. Kwijtscheldingsbeleid

In het gemeentelijke kwijtscheldingsbeleid bepalen we belastingen waarvan kwijtschelding mogelijk is en de voorwaarden waaronder de kwijtscheldingsprocedure plaatsvindt. Hierbij zijn we gebonden aan landelijk voorgeschreven regels van de staatssecretaris van Financiën. Deze regels komen erop neer dat alleen inwoners met een inkomen tot ongeveer bijstandsniveau en zonder vermogen voor kwijtschelding in aanmerking komen. We hebben ten aanzien van kwijtschelding een aantal beleidskeuzes vastgesteld. Deze beleidskeuzes hebben we opgenomen in de leidraad invordering en de daarop betrekking hebbende belastingverordeningen. Ons kwijtscheldingsbeleid is in overeenstemming met de richtlijnen die door het Rijk zijn opgesteld.

5. Samenvatting

We kennen de onderstaande belastingen, heffingen en retributies. Per soort hebben we een tarief voor 2026 en 2027 opgenomen. Indien een belastingsoort tariefdifferentiatie kent, is het meest voorkomende tarief opgenomen. Door de grote diversiteit aan leges, marktgelden, precariobelasting, parkeerbelasting, grafrechten en haven- en kadegelden zijn voor deze categorieën geen tarieven opgenomen. De gedetailleerde tarieven zijn opgenomen in de verordeningen. Daarnaast zijn per belastingsoort de geraamde baten opgenomen. Voor de verschillende bestemmingsheffingen en retributies zijn ook de lasten opgenomen. Daarbij is ook aangegeven wat de kosten van overhead en overige toe te rekenen lasten zijn.

Belasting (per product)	Tarief 2026	Tarief 2027	Geraamde baten in 2027 (x € 1.000)
-------------------------	----------------	----------------	---------------------------------------

OZB eigenaren woningen	0,0794 %	n.t.b. *	7.703
OZB eigenaren niet-woningen	0,2295 %	n.t.b. *	5.488
OZB gebruik niet-woningen	0,1640 %	n.t.b. *	3.576
Hondenbelasting	€ 60,75	€ 62,85	269
Forensenbelasting	€ 566,80	€ 586,05	15
Parkeerbelasting	-	-	1.370
Precariobelasting	-	-	123
Verblijfsbelasting	€ 2,39	-	641

Onderstaande tabel nog volledig updaten:

Rechten (bestemmingsheffingen en retributies)	Tarief 2026	Tarief 2027	Geraamde baten 2027 (x €) 1.000	Lasten 2027 (x €) 1.000	Overhead en overige toe te rekenen kosten 2027 (x € 1.000)	Dekkingspercentage
Rioolheffing eigenaar	€ 164,55	€ 175,25	4.257	3.799	2.239	100%
Rioolheffing gebruik	€ 52,85	€ 56,30	1.781			
Afvalstoffenheffing	€ 197,95	€ 204,70	5.878	3.991	2.017	100%
Reinigingsrecht	€ 408,75	€ 422,65	130			
Grafrechten	-	-	619	642	328	64%
Haven- en kadegelden	-	-	194	1.085	194	15%
Marktgeden	-	-	35	60	31	38%

Leges algemene dienstverlening	-	-
Leges fysieke leefomgeving (bouw/omgeving)	-	-
Leges Europese dienstenrichtlijn	-	-

* Op basis van de totale WOZ-waarde binnen de gemeente, worden de OZB-tarieven voor 2027 bepaald. De totale WOZ-waarde voor het berekenen van de OZB-tarieven is ten tijde van het opstellen van de begroting nog niet bekend. Afhankelijk van de totale nieuwe WOZ-waarde worden in de raadsvergadering van december 2026 de definitieve tarieven OZB voor 2027 vastgesteld.

** Het kostendekkendheidspercentage van de leges wordt gepresenteerd bij de vaststelling van de legesverordening. Er wordt dan een gedetailleerde berekening opgesteld op basis van normtijden en het verwachte aantal aanvragen.

Paragraaf 2. Weerstandvermogen en risicobeheersing

Inleiding

De paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing gaat in op de risico's van de gemeente Waalwijk, de risicobeheersing en de mate waarin de gemeente in staat is de risico's op te vangen via de weerstandscapaciteit. Niet alle risico's zijn financieel. Sommige risico's hebben geen directe invloed op de middelen, maar zijn wel belangrijk om te kennen. Toch ligt in deze paragraaf de nadruk op financiële risico's, omdat die belangrijk zijn voor het bepalen van het weerstandvermogen. Dit is verplicht volgens de wet (Besluit Begroting en Verantwoording – BBV).

De gemeenteraad heeft op 18 juni 2015 het kader voor deze paragraaf vastgesteld en heeft instructies gegeven voor de manier waarop met risico's en risicomanagement moet worden omgegaan ([Nota Weerstandvermogen en risicomanagement 2015](#)). Op 6 april 2023 heeft de raad besloten om de Nota risicomanagement gemeente Waalwijk ongewijzigd te blijven toepassen.

Risico's

Bij het uitvoeren van gemeentelijke processen en het nastreven van doelen heeft de gemeente te maken met tal van risico's. Risico's zijn te definiëren als 'de kans op optreden van een gebeurtenis met negatieve gevolgen voor de gemeente'. De opgenomen risico's betreffen alle redelijk voorzienbare onzekerheden die niet vooraf kwantificeerbaar zijn en waarvoor daarom geen voorzieningen kunnen worden getroffen.

Risicomanagement en risico-inventarisatie

Risicomanagement is een set van activiteiten en processen die samen betrouwbare en tijdige informatie verschaffen, die de organisatie in staat stelt om noodzakelijke beslissingen te nemen om nadelige effecten bij het optreden van risico's te voorkomen of te minimaliseren. Risicobeheer is vervolgens de operationele stap om risico's op tijd te herkennen, te beoordelen en proberen te beperken.

Via risicomanagement en risicobeheer probeert de gemeente de effecten van de risico's op proces en doelbereiking te minimaliseren door bijvoorbeeld het 'zoveel mogelijk afdichten' van een open-eind regeling, door bevoegdheden in te perken, door extra controles/drempels in te bouwen of door risico's te verzekeren.

De gemeente maakt twee keer per jaar een risico-inventarisatie. Dit is een inventarisatie van de risico's, waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de gemeentelijke financiële positie. Per risico is vervolgens een risicokaart opgesteld met een toelichting, de beheersmaatregelen, het maximaal risicobedrag en de kans van optreden van het risico. Vervolgens is van alle risicokaarten gezamenlijk berekend hoeveel vermogen nodig is om de risico's op te vangen.

Weerstandsvermogen

Het totale risicobedrag van de gezamenlijke risicokaarten bepaalt de benodigde weerstandscapaciteit. Dit wordt afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. Deze beschikbare weerstandscapaciteit is de hoeveelheid financiële middelen die beschikbaar is om de risico's financieel op te vangen en bestaat uit de algemene reserve, de post onvoorzien en de ruimte om belastingen te verhogen (dit heet de onbenutte belastingcapaciteit).

Het weerstandsvermogen kan worden omschreven als de mate waarin een gemeente in staat is financiële tegenvallers (risico's) op te vangen, teneinde haar taken te kunnen voortzetten. Het weerstandsvermogen geeft daarmee de mate van robuustheid van de financiële huishouding weer. Dit is van belang om financiële tegenvallers te kunnen opvangen, zonder meteen te moeten bezuinigen. De beoordeling van het gemeentelijk weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in de ratio weerstandsvermogen, die wordt bepaald door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door de benodigde weerstandscapaciteit.

Samenvattend begrotingsbeeld risico's en weerstandsvermogen

Op 25 juni 2026 heeft de gemeenteraad de Jaarstukken 2025 vastgesteld, inclusief de paragraaf Risicobeheersing en weerstandsvermogen, de actuele risicokaarten en een verhoging van de reserve Grondexploitatie naar ruim € 7,5 mln ter dekking van het gestegen risicoprofiel binnen de grondexploitaties. Bij het opstellen van de Begroting 2027 wordt geconstateerd dat de gemeentelijke risico's vanuit de onderliggende risicokaarten en de risico's, zoals opgenomen in de Nota Grondexploitatie 2026, in grote lijnen nog steeds juist zijn ingeschat. De beperkte aanpassingen vanuit de actuele risico-inventarisatie en het benodigde en beschikbare weerstandsvermogen zijn hieronder in de afzonderlijke onderdelen uitgewerkt.

De weerstandsratio voor de Begroting 2027 komt uit op 1,795. Dit is te kwalificeren als ruim voldoende. Hoewel de ratio voor het weerstandsvermogen nog boven de vastgestelde norm van 1,4 blijft (zie ook toelichting bij Beleidsveld 0, onderdeel Financiën, activiteit A26.0413), moet worden geconstateerd dat de trend dalende is. Daarom zal in de komende jaren de risico-ontwikkeling vanuit bestuurlijke besluitvorming en externe factoren, de ontwikkeling van het eigen vermogen en de onbenutte belastingcapaciteit goed moeten worden bewaakt.

Risico-inventarisatie

In deze paragraaf wordt nader ingegaan op de risico-inventarisatie bij de Begroting 2027. De risico's zijn in lijn met de voorgaande P&C rapportages gerubriceerd en opgenomen in risicokaarten. Op deze risicokaarten is ieder risico nader uitgewerkt met een toelichting, de beheersmaatregelen, het maximaal risicobedrag en de kans van optreden van het risico.

Bij het opstellen van de Begroting 2027 wordt geconstateerd dat de risico's in grote lijnen nog steeds juist zijn ingeschat ten opzichte van de Jaarrekening 2025, waarmee de gemeenteraad op 25 juni 2026 heeft ingestemd. Bij de risicokaarten zijn alleen aanpassingen doorgevoerd bij risicokaart 16 Verzekeringen. In deze risicokaart waren bij de Jaarstukken 2025 nog verschillende hoog-risico onderdelen opgenomen, zoals calamiteiten, elektrificatie werkmaterieel en inventarissen. Dit terwijl de gemeente Waalwijk hoofdzakelijk kiest voor risico-overdracht naar verzekeraars. Op basis van een actuele inschatting is de conclusie dat een algemene totaaldekking van een risicobedrag van € 2,5 mln (eens in de 10 jaar: 60%) voor alle niet verzekerde calamiteiten toereikend is. Daarnaast is risicokaart 7 Schade aan sluisdeur verwijderd, omdat dit risico met een vaststellingsovereenkomst in 2026 is afgehandeld.

In een afzonderlijke rapportage is een actueel integraal overzicht opgenomen van alle geïdentificeerde risico's. Via deze link zijn alle risicokaarten in te zien: [risicokaarten](#). Voor de inzichtelijkheid van de Begroting 2027 is in onderstaand overzicht een opsomming gemaakt van de grootste risico's.

Kaart	Omschrijving risico	Maximaal risico	Percentage verwacht risico	Risico relevant voor ratio
15	Garanties rechtspersonen maatschappelijk vlak	€ 2.500.000	40%	€ 1.000.000
16	Verzekeringen - onverzekerde calamiteiten	€ 2.500.000	60%	€ 1.500.000
17	Gemeentefonds - BTW compensatiefonds	€ 1.500.000	60%	€ 900.000
17	Gemeentefonds - SPUK's	€ 1.500.000	60%	€ 900.000
21	AWBZ - Wmo 2015	€ 1.000.000	80%	€ 800.000
22	Jeugdzorg	€ 1.500.000	80%	€ 1.200.000
23	Wmo - huishoudelijke hulp / gehandicaptenvoorzieningen	€ 1.000.000	80%	€ 800.000
24	Participatie	€ 1.000.000	80%	€ 800.000
30	Materiële vaste activa Haven Acht Oost	€ 2.500.000	60%	€ 1.500.000
31	Schade door cyberincident	€ 1.000.000	80%	€ 800.000

Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit wordt berekend conform de vastgestelde werkwijze in de Nota Weerstandsvermogen en risicomanagement 2015. Dit betekent dat van alle risicokaarten het maximale financiële gevolg (ingedeeld naar klasse) wordt vermenigvuldigd met het vastgestelde percentage op basis van de ingeschatte kans op schade (ook per klasse). Het benodigde weerstandsvermogen wordt dan als volgt berekend:

Risicoklasse	Kans op schade	Aantal geïnterpreteerde schades	Omvang maximale totale schade	Risicobedrag max omvang * kans op schade
waarschijnlijk	1 x per 5 jaar	Schades 11	€ 6,1 miljoen	80% € 4,88 miljoen
mogelijk	1 x per 10 jaar	Schades 24	€ 14,8 miljoen	60% € 8,88 miljoen
onwaarschijnlijk	1 x per	Schades 16	€ 4,0 miljoen	40% € 1,60

	15 jaar			miljoen
onbekend	1 x per 10 jaar	Schades 9	€ 5,3 miljoen	20% € 1,06 miljoen
			€ 30,2 miljoen	€ 16,42 miljoen

Door de genoemde aanpassingen van de risicokaarten bij de risico-inventarisatie is de benodigde weerstandscapaciteit met € 16,42 mln wat lager dan bij de Jaarstukken 2025.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit wordt eveneens berekend conform de vastgestelde werkwijze in de Nota Weerstandsvermogen en risicomanagement 2015. Deze beschikbare weerstandscapaciteit is de hoeveelheid financiële middelen die beschikbaar is om de risico's financieel op te vangen en bestaat uit de algemene reserve, de post onvoorzien en de ruimte om belastingen te verhogen (dit heet de onbenutte belastingcapaciteit). In onderstaand overzicht is deze weerstandscapaciteit berekend vanuit de financiële gegevens uit deze Begroting 2027.

Op grond van de nu bekende gegevens kan het volgende overzicht worden gegeven: *bedragen per 1 januari 2026 (x € 1.000).*

Weerstandscapaciteit	Incidenteel	Structureel
Algemene reserve	21.832	
Totaal reserve capaciteit	21.832	
Onroerende zaakbelastingen (woningen)		7.546
Totaal onbenutte belastingcapaciteit		7.546
Onvoorzien		100
Subtotaal weerstandscapaciteit incidenteel/structureel	21.832	7.646
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit		29.478

Per begin 2026 bedraagt de totale weerstandscapaciteit van de gemeente Waalwijk € 29.478.000. De berekening van de weerstandscapaciteit is uiteraard een momentopname. De genoemde bedragen kunnen van jaar tot jaar fluctueren en jaarlijks wordt bij de begroting en jaarrekening een actuele berekening gemaakt. Ter afdekking van risico's heeft de gemeenteraad normen vastgelegd voor de noodzakelijke omvang van de Algemene Reserve.

De beschikbare weerstandscapaciteit is lager dan in de Jaarstukken 2025 was opgenomen. Dit komt omdat de onbenutte belastingcapaciteit de afgelopen periode met een 100% verhoging van de totale OZB-inkomsten van het laatste verantwoordingsjaar te hoog was ingeschat. De onbenutte belastingcapaciteit wordt namelijk bepaald op basis van het jaarlijks in de meicirculaire opgenomen 'redelijk peil' (het door het Rijk vastgestelde normtarief dat aangeeft welke OZB-druk minimaal van een gemeente wordt verwacht voor zogeheten artikel 12-gemeenten). In 2026 is dit percentage op 15,95%, terwijl het tarief voor niet-woningen in Waalwijk hierboven ligt. Dus wordt vanaf de Begroting 2027 bij de berekening van de onbenutte belastingcapaciteit alleen rekening gehouden met een stijging voor woningen tot het 'redelijk peil'. Dit komt uit op ruim € 7,5 mln.

De Algemene Reserve moet een geblokkeerd gedeelte bevatten, om het totaal van de risico's die 'waarschijnlijk eens in de vijf jaar' optreden te kunnen opvangen. Op dit moment gaat het om € 6,1 miljoen. Als een risico optreedt en er moet worden afgerekend, moet de Algemene Reserve onmiddellijk worden aangewend. Daarmee kan de ratio onder druk komen te staan. Een OZB-verhoging en daarbij behorende hogere opbrengst zal altijd enige tijd duren. Hierbij moet wel worden aangetekend dat het uitzonderlijk zou zijn, als alle risico's in categorie A op hetzelfde moment manifest worden.

Voor de grondexploitatie is een afzonderlijke risicoscan gemaakt, die buiten de risicokaarten blijft (zie ook paragraaf 7: Grondbeleid). Hieruit blijkt dat de indirecte risico's (uitgaande van afwijkingen van 1%) én directe risico's, die niet afgedekt worden door positieve projectresultaten, worden opgevangen door de reserve Grondexploitatie. De reserve Grondexploitatie is op basis van deze risico's bij de Jaarrekening 2025 verhoogd tot ruim € 7,5 mln. Deze reserve wordt niet ingezet bij de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen kan worden omschreven als de mate waarin een gemeente in staat is financiële tegenvallers (risico's) op te vangen, teneinde haar taken te kunnen voortzetten. Het weerstandsvermogen geeft daarmee de mate van robuustheid van de financiële huishouding weer. Dit is van belang om financiële tegenvallers te kunnen opvangen, zonder meteen te moeten bezuinigen. De beoordeling van het gemeentelijk weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in de ratio weerstandsvermogen, die wordt bepaald door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door de benodigde weerstandscapaciteit. Met onderstaande ratio wordt een norm gesteld worden voor een aanvaardbare relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en benodigde weerstandscapaciteit op basis van de geïnventariseerde risico's op basis van de vastgestelde waarderingstabel.

	Beschikbare weerstandscapaciteit		
€ 29.478.000			
Weerstandsratio =	-----	=	-----
-- =	1,795 (ruim voldoende)		
	Benodigde weerstandscapaciteit		
€ 16.420.000			

Voor de gemeente Waalwijk bedraagt de ratio voor het weerstandsvermogen dus 1,795. Dit is te kwalificeren als ruim voldoende.

Verplichte kengetallen

Omschrijving (toelichting)

Gemeenten moeten in de paragraaf over weerstandsvermogen vijf vaste financiële kengetallen opnemen. Dit helpt om duidelijk te laten zien hoe de financiële situatie van de gemeente is. De kengetallen geven de gemeenteraad extra informatie, zodat zij beter kan sturen en controleren. De kengetallen zijn geen toetsingsnorm voor het toezicht van de provincie of het Rijk. Ze zijn bedoeld voor intern gebruik binnen de gemeente.

De verplichte kengetallen zijn:

- Netto schuldquote
- Solvabiliteitsratio
- Grondexploitatie
- Structurele exploitatieruimte
- Belastingcapaciteit (woonlasten meerpersoonshuishoudens)

In onderstaande tabellen zijn deze kengetallen op basis van de meerjarenbegroting doorgerekend voor de periode 2027-2030. Ook zijn de kengetallen van de Jaarrekening 2025 en Begroting 2026 opgenomen.

Financiële positie en houdbaarheid

De **netto schuldquote** geeft indirect antwoord op de vraag of met het inkomen blijvend de schuldverplichtingen kunnen worden gedragen. Een hoge netto schuldquote geeft aan dat bij een recessie de druk van de schuldverplichtingen op de exploitatie-uitgaven hoog kan oplopen. In de VNG-uitgave "Houdbare Gemeentefinanciën"2024 is aangegeven dat wanneer de schuld lager is dan de jaaromzet (< 100%) dit als voldoende kan worden bestempeld, tussen 100% en 130% als matig en boven 130% als onvoldoende. In 2026 tot en met 2028 beweegt deze zich in de range van matig, in 2029 voldoende, terwijl in 2030 de grenswaarde van 130% wordt bereikt. Dit duidt op een toenemende financieringsdruk in combinatie met hogere kapitaallasten. De positievere ontwikkeling in 2029 wordt veroorzaakt door de verwachte grondverkoop vanuit de grondexploitaties. De vaste schulden nemen in het algemeen toe door stijgende investeringen (o.a. het GOL, de Insteekhaven, onderwijshuisvesting, sporthal Waspik) en de stijging van de voorraden (grondexploitaties). Meer informatie en de gevolgen van de stijging van de vaste schulden voor de rentelasten treft u aan in de paragraaf Financiering (en Treasury).

De **netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen** ligt in alle jaren lager dan de ongecorrigeerde schuldquote. In de begrote jaren 2026 tot en met 2028 een niveau zien dat binnen de door de VNG gehanteerde signaleringswaarde van matig ligt (tussen 90% en 120%), in 2029 is deze voldoende, terwijl in 2030 de grenswaarde van 120% wordt overschreden. Een hoge effectieve netto schuldquote geeft aan dat er mogelijk al sprake is van een risico op financiële stress door hoge schulden. De positieve ontwikkeling in 2029 wordt veroorzaakt door de verwachte grondverkoop vanuit de grondexploitaties.

De **solvabiliteitsratio** bevindt zich gedurende de periode 2025 tot en met 2030 binnen de door de VNG gehanteerde neutrale bandbreedte (20%–50%) en in 2030 komt het uit op 20%. Volgens de VNH-monitor voor houdbare gemeentefinanciën staat een solvabiliteitsratio lager dan 20% voor een zorgelijke vermogenspositie. Deze ontwikkeling wijst op een afnemende verhouding tussen eigen vermogen en het totaal vermogen, waardoor de financiële buffer om tegenvallers op te vangen geleidelijk kleiner wordt.

Relatie met weerstandscapaciteit

De beschikbare **weerstandscapaciteit**, bestaande uit onder andere de algemene reserve en overige vrij aanwendbare reserves, vormt het primaire instrument om financiële risico's op te vangen. De dalende solvabiliteitsratio en de oplopende schuldquotes betekenen dat een groter deel van het vermogen is vastgelegd in activa en financiering, waardoor de flexibiliteit van het eigen vermogen afneemt.

Hoewel de financiële kengetallen gedurende de gehele planperiode grotendeels binnen de door de VNG gehanteerde normen blijven, laat de meerjarenraming zien dat:

- **de ruimte om nieuwe financiële risico's op te vangen afneemt;**
- **het belang van behoud en inzetbaarheid van de algemene reserve toeneemt;**

- schommelingen in baten of tegenvallers bij investeringsprojecten relatief sterker kunnen doorwerken op het weerstandsvermogen.
- een blijvende actualisatie van het risicoprofiel,
- terughoudendheid bij het aangaan van nieuwe financiële verplichtingen,
- en aandacht voor het op peil houden van de vrij besteedbare reserves.

Trendmatige beoordeling (VNG-perspectief)

- een verschuiving van een laag naar een meer gespannen financieel profiel richting 2030;
- een toenemende afhankelijkheid van vreemd vermogen, zichtbaar in de oplopende schuldquotes;
- een afnemende vermogensbuffer, zoals blijkt uit de dalende solvabiliteit, maar nog wel de binnen de neutrale bandbreedte.

Op grond van onderstaande kengetallen en rekening houdende met het weerstandsvermogen op grond van de risicomatrix beschikt de gemeente Waalwijk over een matig gezonde financiële positie. Weliswaar beschikt de gemeente over een relatief hoge schuldpositie, maar deze is door het hoge investeringsniveau in de afgelopen jaren goed te verklaren.

Excel-tabel

Netto Schuldquote		Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2025	2026	2027	2028	2029	2030
A	Vaste schulden (cf. art 46 BBV)	144.876	180.998	209.230	253.597	194.228	237.023
B	Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	17.886	23.000	23.000	23.000	23.000	23.000
C	Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	31.307	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000
Totaal		194.069	233.998	262.230	306.597	247.228	290.023
D	Financiële activa (cf. art. 36 lid d,e en f)	0	0	0	0	0	0
E	Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	15.684	16.000	16.000	16.000	16.000	16.000
F	Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	50	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
G	Overlopende activa (cf. art 40a BBV)	7.959	7.000	7.000	7.000	7.000	7.000
Totaal		23.693	24.000	24.000	24.000	24.000	24.000
H	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV excl. mutaties reserves)	220.803	209.963	218.275	223.208	303.956	204.715
Netto Schuldquote: (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%		77%	100%	109%	127%	73%	130%

De werkelijke netto schuldquote bij jaarrekening wijkt af van de begroting. Deze afwijking zien we jaarlijks terugkomen. Bij de begroting worden alle geplande investeringen meegenomen in de berekening van de netto schuldquote. In de praktijk zien we dat veel van deze investeringen doorschuiven. Daardoor is het werkelijke percentage lager.

Netto Schuldquote		Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Gecorrigeerd voor alle		2025	2026	2027	2028	2029	2030

Netto Schuldquote		Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
verstrekte leningen							
A	Vaste schulden (cf. art 46 BBV)	144.876	180.998	209.230	253.597	194.228	237.023
B	Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	17.886	23.000	23.000	23.000	23.000	23.000
C	Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	31.307	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000
	Totaal	194.069	233.998	262.230	306.597	247.228	290.023
D	Financiële activa (cf. art. 36 lid b,c,d,e en f)	19.302	19.603	19.276	18.947	18.615	15.820
E	Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	15.684	16.000	16.000	16.000	16.000	16.000
F	Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	50	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
G	Overlopende activa (cf. art 40a BBV)	7.959	7.000	7.000	7.000	7.000	7.000
	Totaal	42.995	43.603	43.276	42.947	42.615	39.820
H	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (excl. mutaties reserves)	220.803	209.963	218.275	223.208	303.956	204.715
	Netto Schuldquote gecorrigeerd: (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	68%	91%	100%	118%	67%	122%

Solvabiliteitsratio		Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2025	2026	2027	2028	2029	2030
A	Totaal eigen vermogen	113.036	94.926	90.181	87.290	86.190	84.740
B	Totaal van de passiva	324.821	357.435	382.658	424.961	365.064	406.932
	Solvabiliteit: A/B x 100%	35%	27%	24%	21%	24%	21%

Grondexploitaties		Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2025	2026	2027	2028	2029	2030
A	Totaal van de activa van de niet in exploitatie genomen bouwgronden		0	0	0	0	0
B	Totaal van de activa van de in exploitatie genomen bouwgronden	550	14.357	16.903	32.365	-57.583	-48.459
C	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (excl. mutaties reserves)	220.803	209.963	218.275	223.208	303.956	204.715
	Grondexploitatie: (A/B)/C x 100%	0,2%	7%	8%	14%	-19%	-24%

Netto Schuldquote	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
-------------------	----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

Structurele begrotingsruimte		Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2025	2026	2027	2028	2029	2030
A	Structurele lasten	180.056	197.397	198.600	197.788	195.886	198.852
B	Structurele baten	190.450	195.914	197.249	193.604	191.386	193.524
	Totaal B-A	10.394	-1.483	-1.351	-4.184	-4.500	-5.328
C	Structurele toevoegingen	0		0	0	0	0
D	Structurele onttrekkingen	867	3.021	1.316	1.071	1.072	1.532
	Totaal D-C	867	3.021	1.316	1.071	1.072	1.532
E	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (excl. mutaties reserves)	220.803	209.963	218.275	223.208	303.956	204.715
	Structurele begrotingsruimten: ((B-A)+(D-C))/(E) x 100%	5%	1%	0%	-1%	-1%	-2%

Vaststelling gemeentelijke belastingcapaciteit in %:Belastingcapaciteit (E/F) x 100%		Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2025	2026	2027	2028	2029	2030
A	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	390	390	390	390	390	390
B	Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	202	217	231	231	231	231
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin (conform begrotingen AVRI)	246	278	287	287	287	287
D	Eventuele heffingskorting voor een gezin				0	0	0
E	Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)	838	885	908	908	908	908
F	Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in het voorafgaande begrotingsjaar	1.053	1.095	1.095	1.095	1.095	1.095
	Vaststelling gemeentelijke belastingcapaciteit in %: Belastingcapaciteit (E/F) x 100%	80%	81%	83%	83%	83%	83%

De belastingcapaciteit woonlasten meerpersoonshuishouden wordt eenmaal per jaar door het COELO verstrekt.

Samenvattende toelichting op de belangrijkste financiële

Netto Schuldquote	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
kengetallen:									
	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%	77%	100%	109%	127%	73%	130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90%	90-130%	>130%	68%	91%	100%	118%	67%	122%
Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%	35%	27%	24%	21%	24%	21%

Paragraaf 3. Onderhoud kapitaalgoederen

Algemene toelichting

In deze paragraaf wordt ingegaan op het onderhoud van de kapitaalgoederen die in eigendom en beheer zijn van de gemeente. Het gaat hierbij onder andere om wegen, openbare verlichting, riolering, groen en gemeentelijke gebouwen. Het doel is deze kapitaalgoederen duurzaam en op het gewenste kwaliteitsniveau in stand te houden. Het beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen vindt plaats op basis van vastgestelde beleids- en beheerplannen. Hierin zijn onder andere de gewenste kwaliteit, de benodigde onderhoudsmaatregelen en de financiële gevolgen opgenomen. Voor onderhoudslasten die over meerdere jaren fluctueren, worden waar nodig voorzieningen ingezet om de lasten gelijkmatig over de jaren te verdelen.

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de relevante beleids- en beheerkaders, de actuele staat van de kapitaalgoederen en de financiële gevolgen van het beheer en onderhoud. Uitgangspunt is dat voldoende middelen beschikbaar zijn om het vastgestelde kwaliteitsniveau te behouden en achterstallig onderhoud te voorkomen.

Het [Integraal Beheerplan 2020](#) ([raad 19 november 2020](#)) vormt het overkoepelende kader voor het beheer van de openbare ruimte. De verschillende beheerdisciplines zijn nader uitgewerkt in onderliggende beleids-, beheer- en uitvoeringsplannen. De voor het onderhoud relevante kaders worden per kapitaalgoed in deze paragraaf toegelicht.

Integraal beheerplan (IBP)

Beeldkwaliteit

Wat willen we bereiken?

Om een uniforme standaard van kwaliteit te kunnen hanteren, is op basis van de landelijke richtlijnen van de Kwaliteitscatalogus een beeldbestek opgesteld. Hierin wordt door middel van afbeeldingen en tekstuele omschrijvingen aangegeven aan welke standaarden zaken dienen te voldoen. De kwaliteitseisen verschillen per gebied. In algemene zin kan worden gezegd dat voor het centrum en de gemeentelijke begraafplaatsen wordt gestreefd naar kwaliteitsniveau A. In alle andere plaatsen ligt de eis bij niveau B met uitzondering van het buitengebied hier betreft het niveau C. Een kaart laat zien waar welke kwaliteitseisen worden gesteld. Er wordt niet gestreefd naar A+ kwaliteit, omdat dit niveau een ideaal is dat vaak onrealistisch bewijst te zijn en hoog in de kosten oploopt.

In lijn met de ambities van de huidige coalitie staat bij alle keuzes die we maken in de openbare ruimte fysieke veiligheid en het veiligheidsgevoel wat dit oproept voor onze inwoners centraal.

Daarnaast gaat Waalwijk duurzaam vooruit, dus is het ook belangrijk dat duurzaamheid, mits realistische en betaalbaar, een vooraanstaande positie in beheer heeft. De term duurzaamheid is echter veelomvattend en kan op legio manieren worden geïnterpreteerd. Om deze redenen bevat het Integraal Beheerplan een integrale visie op duurzaamheid van alle beheerders, waarbij de focus ligt op:

Duurzamer versus Duurzaam

Het uiteindelijke doel van een duurzaam Waalwijk is om de ecologische staat van de aarde zo min mogelijk te verstoren en door-de-mens-gemaakte verergering van het klimaat tegen te gaan. Een oplossing is niet pas duurzaam als het behalen van dit doel ermee volledig wordt verzekerd. Liever worden er nu kleinere, verduurzamende stappen genomen dan dat er lang wordt gewacht op de meest duurzame oplossing.

Duurzaamheid is een Investering

Vaak wordt om financiële redenen gekozen vanuit een voornamelijk technisch duurzaam oogpunt; hoe langer iets kan blijven staan des te minder er hoeft te worden besteed aan vervangingen. Ecologische duurzaamheid wordt vaak gedacht de duurdere optie te zijn, ondanks dat de incidentele lasten vaak wel afnemend zijn. Duurzamer beheren vereist om die reden een 'cultuurswitch', waarbij duurzaamheid wordt gezien als een investering in de toekomst. Daarbij horen ook: duurzaam aanbesteden en meer initiatief nemen en lef tonen.

Integraal uitvoeringsprogramma (IUP)

Sinds 2005 worden maatregelen in het kader van Verkeer, Onderhoud wegen (OW), het gemeentelijk rioleringsplan (GRP, sinds 2021 Integraal Waterplan Waalwijk IWW) en mogelijk bijkomende maatregelen samengevoegd in het Integraal Uitvoeringsprogramma, het IUP. Vanaf het IUP 2021-2024 is groen als vierde pijler toegevoegd.

Met het IUP willen we bereiken dat maatregelen die voortvloeien uit de vier disciplines wegen, verkeer, riolering en groen zo veel mogelijk worden gecombineerd. We geven invulling aan het coalitieakkoord door (verkeers)veiligheid als basisprincipe voor de inrichting van onze wegen, prioritering en keuzes toe te passen.

Ook wordt gekeken naar overige werkzaamheden aan de openbare ruimte, zoals verlichting, sport en spelen, kunst, maar ook ruimtelijke ontwikkelingen, projecten van Casade en werkzaamheden ten behoeve van nutsvoorzieningen. Door maximaal te profiteren van samenwerkingsvoordelen kunnen we kosten reduceren en voorkomen we extra of langdurige overlast voor inwoners en bedrijven. Het IUP heeft een planningshorizon van 4 jaar, bestaande uit een definitieve planning voor de komende 2 jaar en een doorkijk naar het 3e en 4e jaar. De IUP-projecten op de definitieve planning komen in voorbereiding in de komende twee jaar. De gemiddelde doorlooptijd van deze projecten is 3 à 4 jaar. De projecten op de doorkijk van het IUP voor het 3e en 4e planjaar, geven een indicatie voor de projecten die op de definitieve lijst voor het IUP 2027-2030, wat in 2026 ter vaststelling aan de raad zal worden aangeboden.

De dynamiek en uitdagingen in de planning en realisatie nemen steeds meer toe; door nieuwe inzichten, financiële aspecten, vergunningen, beperkte marktcapaciteit, energietransitie of te verwachten (ruimtelijke) ontwikkelingen kan de prioritering wijzigen. Met het uitvoeren van de projecten in het IUP voldoen we aan de wettelijke verplichtingen en geven we invulling aan de beleidsstukken die voor de verschillende disciplines zijn vastgesteld.

Circulariteit is een belangrijk criterium tijdens de planvorming, aanbesteding en uitvoering van onze projecten, waarbij wij "niet onnodig vernieuwen – levensduurverlenging waar mogelijk" als centraal uitgangspunt hanteren, in lijn met het coalitieakkoord. Nut en noodzaak worden zorgvuldig afgewogen en onnodige investeringspieken voorkomen.

De volgende bedragen zijn indicatief voor de IUP-jaren 2027 en 2028:

Raming IUP 2027-2028 Bedragen x € 1.000

Verkeer	1.205
Wegen	6.200
Riolering	24.150
Groen	1..540
Openbare verlichting	240
Totaal IUP 2027-2028	33.335

Wegen

Wat willen we bereiken?

Diverse nationale wetten hebben invloed op het beheer van de wegen in onze gemeente. Binnen de gemeente wordt dit vertaald in een Beleidsplan Onderhoud Wegen. Hierin is bepaald dat de wegen worden onderhouden volgens het CROW-niveau 'Basis', in Waalwijk ook wel bekend als 'minimaal veilig'. Daarmee is een ondergrens voor de conditie van de wegen vastgesteld. De Wegenwet bepaalt dat de gemeente Waalwijk, als beheerder van de weg, zorg moet dragen voor goed onderhoud. De Wegenverkeerswet omschrijft onder meer eisen op het gebied van verkeersveiligheid, die ook in de inrichting van de wegen geborgd moet zijn. Het Nieuwe Burgerlijk Wetboek omschrijft onder meer de omgekeerde bewijslast. Bij calamiteiten moeten gemeenten kunnen aantonen dat zij alles hebben gedaan om de wegen in goede conditie te houden. Daarnaast stellen de Wet milieubeheer, de Regeling asbestwegen en het Bouwstoffenbesluit randvoorwaarden aan het onderhoud van de wegen.

Conform het IUP zijn financiële middelen in de vorm van kredieten ter beschikking gesteld, onder andere voor reconstructies van wegen. Daarnaast zijn voor het jaarlijks reguliere onderhoud van wegen, straten en pleinen zijn de volgende budgetten beschikbaar:

<i>bedragen x € 1.000</i>	2027	2028	2029	2030
Onderhoud wegen, straten, etc.	1.606	1.645	1.645	1.645
Onderhoud bruggen	163	163	163	163
Onderhoud fonteinen	21	21	21	21
Onderhoud bluswatervoorzieningen	104	104	104	104
Onderhoud straatmeubilair	37	37	37	37
Onderhoud busstation	1	1	1	1
Onderhoudsbestek Openbare Ruimte (OOR) Wegen	425	425	425	425
Tractie onderhoud straten	22	22	22	22
Totaal onderhoud wegen, straten en pleinen	2.378	2.417	2.417	2.417

Integraal waterplan Waalwijk (IWW)

Riolering (Integraal Waterplan Waalwijk - IWW)

Wat willen we bereiken?

Gemeenten hebben een zorgplicht voor stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater. Binnen de gemeente Waalwijk wordt dit vertaald in het Integraal Waterplan. Hierin is opgenomen hoe er invulling gegeven wordt aan deze zorgplichten. Om een goede werking van het rioolstelsel te kunnen waarborgen is het van belang deze goed te onderhouden en tijdig te vervangen.

Daarnaast is het zaak vervuiling van oppervlaktewater vanuit het rioolstelsel te voorkomen. Deze vervuiling vindt vooral plaats doordat bij zware regenbuien niet al het rioolwater naar de zuiveringsinstallatie kan worden afgevoerd en dan via een overstort terecht komt in het oppervlaktewater. Andersom is het wenselijk schoon regenwater niet naar de zuivering af te voeren. Met het veranderende klimaat is het niet mogelijk om de afvoer van al het regenwater enkel via een rioolstelsel te garanderen. Berging, regenwaterafvoer naar oppervlaktewater en/of infiltratie binnen de openbare ruimte is hierbij noodzakelijk. Met name op infiltratie zal de komende jaren steeds meer de nadruk komen te liggen. Het vasthouden van het water is van groot belang om de steeds verdergaande verdroging tegen te gaan. We ontlasten hiermee het riool en kunnen zo optimaal de (beperkte) capaciteit gebruiken van het stelsel en de zuivering.

De ambitie voor Waalwijk luidt daarbij als volgt:

- We handelen water-robust en klimaatbestendig bij het (her)ontwikkelen van onze gebouwde omgeving en nemen dit mee in onze ruimtelijke plannen. Vanuit het principe 'de vervuiler betaalt' wordt voor de noodzakelijke middelen gezorgd;
- We werken vanuit het huidige IWW toe naar een klimaatbestendig Waalwijk in 2043, waarbij we de gebouwde omgeving zo goed mogelijk water-robust en klimaatbestendig inrichten. Leefomgevingsaspecten worden integraal opgepakt. De relatie natuur en water is versterkt; de relatie water en ruimtelijke inrichting geeft aan water voldoende ruimte, het afkoppelbeleid is uitgangspunt. Ook na 2043 blijven we klimaatbestendig bouwen.

Wat moeten we onderhouden?

Het areaal aan water en riolering is de afgelopen planperiode met 7 à 8% toegenomen. Er ligt bijna 350 km riolering met bijna 24.000 aansluitingen. Er zijn 325 pompgemalen in bedrijf. Het oppervlaktewater en de wadi's hebben een oppervlak van 106 ha.

Door planmatig beheer en onderhoud zorgen we ervoor dat het stelsel naar behoren blijft functioneren. Daarnaast investeren we fors in rioolvervanging, daar waar mogelijk integraal in IUP-projecten. De kwaliteit bewaken we door jaarlijks een deel van de leidingen te inspecteren. Het functioneren van de riolering toetsen we door modelberekeningen uit te voeren.

Er zijn veel plannen die invloed hebben op de grondwaterstand: infiltreren, drinkwaterproductie en beoogde peilopzet. De grondwaterstand wordt gemonitord met een uitgebreid meetnet. Bij ontwikkelingen die nadelige consequenties kunnen hebben voor de grondwaterstand en daarmee voor onze inwoners en bedrijven, wordt afgestemd met de betrokken partners.

Wat mag het kosten?

Het [IWW 2025-2027 \(raad 27 juni 2024\)](#) loopt tot en met 2027. In 2027 zal een nieuw IWW worden voorgelegd aan de raad, waarbij rekening wordt gehouden met de in het coalitieakkoord opgenomen streefdatum voor het bereiken van klimaatneutraliteit van 2043 naar 2050. In de planperiode 2025-2027 zien we toenemende kosten, met name door de uit te voeren rioolvervangingen en afkoppelinspanning. Om deze kostenstijging te financieren, wordt gedeeltelijk ingeteerd op de rioolvoorziening. Daarnaast is de rioolheffing met 3% (plus indexatie) per jaar verhoogd.

Voor onderhoud van riolering zijn de volgende budgetten beschikbaar:

<i>bedragen x € 1.000</i>	2027	2028	2029	2030
Onderhoud riolering en waterzuivering	524	524	524	524
Klein onderhoud	491	491	491	491
Onderhoud aanleg rioolaansluitingen	131	131	131	131
Onderhoud tractie riolering/waterzuivering	3	3	3	3
Totaal onderhoud riolering	1.149	1.149	1.149	1.149

Voor onderhoud van afwatering en waterlossing zijn de volgende budgetten beschikbaar:

<i>bedragen x € 1.000</i>	2027	2028	2029	2030
Onderhoud bermen en waterlopen	293	293	293	293
Baggerplan (via egalisatiereserve)	243	243	243	243
Totaal onderhoud afwatering, waterlossing etc.	536	536	536	536

Groen

Wat willen we bereiken?

Naast het doelmatig beheer en onderhoud van ons bestaande groenareaal, benutten we kansen om de hoeveelheid groen, bomen en de biodiversiteit en groenbeleving op straat te verhogen.

De belangrijkste kaders en uitgangspunten voor groen en bomen zijn opgenomen in de Omgevingsvisie, de Richtlijn Groen en Biodiversiteit (16 juni 2025) en de Beleidsregels Bomen (20 februari 2025).

Bij gemeentelijke reconstructieprojecten worden waar mogelijk maatregelen meegenomen om de kwaliteit van het groen te verbeteren en de biodiversiteit te vergroten.

Bij het beheer en onderhoud wordt ingezet op het behouden en verhogen van de kwaliteit, biodiversiteit en klimaatbestendigheid van het groen, met behoud van een veilig en verzorgd straatbeeld. Werkzaamheden aan bomen en het inrichten van de boomstructuur worden uitgevoerd volgens het Handboek Bomen 2026.

De uitvoering van het onderhoud is grotendeels aanbesteed en meerjarig gecontracteerd bij verschillende aannemers en wordt voor een deel door onze buitendienst uitgevoerd. In onze contracten vormt Social Return een belangrijk onderdeel van de gemaakte afspraken over de inzet van de uitvoerende medewerkers.

Daar waar nodig en gewenst stellen we prioriteiten in het groenonderhoud en volgen we wet- en regelgeving zonder vooruit te lopen op zaken als de Natuurherstelverordening.

Voor het onderhoud van groen zijn de volgende budgetten beschikbaar:

<i>bedragen x € 1.000</i>	2027	2028	2029	2030
Onderhoud plantsoenen	839	879	879	879
Stimulering groen beleidsplan	104	104	104	104

Onderhoud bomen	58	58	58	58
Onderhoud plantsoenen Buitendienst	38	38	38	38
Onderhoud bomen Buitendienst	70	70	70	70
Groen begraafplaatsen	3	3	3	3
Onderhoudsbestek Openbare Ruimte (OOR) Waalwijk Zuid	1.243	1.243	1243	1243
Onderhoudsbestek Openbare Ruimte (OOR) West	975	975	975	975
Tractie groen	119	119	119	119
Totaal onderhoud groen	3.449	3.488	3.488	3.488

Vastgoed (gebouwen)

Op basis van het gemeentelijke Vastgoedbeleid (raad 28 maart 2019) wordt invulling gegeven aan het beheer en onderhoud van het gemeentelijk vastgoed. De afgelopen jaren heeft de focus gelegen op het verkrijgen van inzicht in het vastgoed en het bepalen en vaststellen van een verduurzamingsplan (van een MJOP naar een DMJOP). Hierdoor zijn we steeds beter in staat vooruit te kijken en in te springen op wat er om ons heen gebeurt en wat het vastgoed nodig heeft.

We hebben het onderhoud onderverdeeld in 3 kostensoorten. Kostensoort onderhoud en reparaties' is bedoeld voor het oplossen van klachten en storingen. De kosten voor al het onderhoud dat jaarlijks uitgevoerd moet worden zoals inspecties, keuringen en reinigingen boeken we op kostensoort 'jaarlijks onderhoud en contracten'. Het onderhoud dat een cyclus heeft van groter dan 1 (ofwel minder vaak dan jaarlijks wordt uitgevoerd) zien we als 'groot onderhoud'.

Wat willen we bereiken?

Het is de doelstelling van de gemeente Waalwijk om in 2043 energieneutraal, CO2-arm en klimaatbestendig te zijn. Het 'Vastgoedbeleid Waalwijk' bevat hiervoor een eerste aanzet. Om handen en voeten te geven aan de verdere uitwerking wordt in 2027 nieuw vastgoed- en verhuurd beleid afgerond waarin juist dit aspect beter zal worden geborgd. We willen toewerken naar een kwalitatief goed en duurzaam vastgoedbestand. In dit geval bedoelen we met duurzaam: onderhoudsarm en energie-efficiënt maar ook passend bij de doelstellingen en ambities van van de gemeente Waalwijk.

Nu duidelijk is wat voor vastgoed we hebben is het tijd om te gaan analyseren of dat ook is wat past bij de toekomstige visie en ambities. Zowel wat betreft aantallen als locatie en functionaliteit. Team vastgoed heeft hier vooral een faciliterende rol in. Wij hebben de data beschikbaar waaraan beleidsafdelingen hun wensen en eisen kunnen toetsen. Wanneer zij hun koers en beleid verder uitwerken kan worden beoordeeld waar inkrimping, uitbreiding, aanpassing of iets nieuws nodig is. Ook willen we toewerken naar een situatie waarbij de kosten voor onderhoud aansluiten bij de middelen die daarvoor beschikbaar zijn. Hiervoor proberen we de onderhoudskosten voor vervanging te drukken door de kwaliteit van het jaarlijkse onderhoud te verbeteren en te kiezen voor kwalitatief goede en onderhoudsarme materialen. Daarnaast levert het niet hoeven onderhouden van een gebouw een structurele vermindering van de onderhoudskosten op.

Wat gaan we ervoor doen?

Naast het uitvoeren van onze hoofdtak: 'het beheren van vastgoed' zoeken we onze collega's van de beleidsteams actief op. We bespreken opvallende zaken en stellen vragen over het nut en de maatschappelijke waarde van een locatie en bespreken bijvoorbeeld gebruiksfrequentie of zichtbare leegstand. Wanneer het om vastgoed gaat geven we gevraagd en ongevraagd advies.

De komende jaar blijven de thema's verduurzaming, klimaatneutraal en kostprijs dekkende huren centrale thema's bij vastgoed. In het komende jaar blijven we onderzoek doen naar de betaalbaarheid van het onderhouden van het vastgoed en de verduurzaming daarvan. Het is essentieel om een gestructureerde aanpak te hanteren. Dit houdt in dat we onszelf kritische vragen stellen die ons helpen bij het formuleren van een duidelijke vastgoed-strategie. Twee belangrijke vragen die we hierbij in overweging nemen zijn:

1. Met welk doel hebben we dit object in eigendom en hoe lang is dit object nog noodzakelijk?

Het is van belang om helder te krijgen welke functie en waarde elk vastgoedobject heeft binnen onze bredere beleidsdoelstellingen.

2. Wanneer we het object niet meer nodig hebben, aan wat voor partij / ten behoeve van welke functie of voorziening en tegen welke prijs kunnen en willen we het in de markt zetten?

Door hier tijdig over te beslissen kan sneller en beter worden ingespeeld op verkoop of sloop.

Om een goed onderbouwd antwoord op deze vragen te formuleren, is het cruciaal om input te verzamelen vanuit de verschillende beleidsvelden, met name op het gebied van sport, cultuur en maatschappelijke ontwikkeling. Deze input (ook de aankomende Vrijetijdsnota) zal ons helpen om een helder beeld te krijgen van wat er in Waalwijk nodig is en hoe ons vastgoed hier een faciliterende rol in kan spelen.

Door deze benadering te hanteren, streven we ernaar om ons vastgoed niet alleen als een bezit te beschouwen, maar als een waardevol instrument dat bijdraagt aan de ontwikkeling en het welzijn van onze gemeenschap. Dit zal ons in staat stellen om weloverwogen beslissingen te nemen die zowel op korte als lange termijn voordelen opleveren voor Waalwijk en haar inwoners.

Projecten

Naast de reguliere vastgoed processen als het onderhouden van het gemeentelijk vastgoed, coördineren storingsonderhoud en periodieke overleggen met collega-teams zijn er continue groot onderhouds- en verduurzamingsprojecten die vastgoed-aandacht vragen.

Voor onderhoud van het gemeentelijk vastgoed zijn de volgende budgetten beschikbaar:

<i>bedragen x € 1.000</i>	2027	2028	2029	2030
Groot onderhoud (storting voorziening onderhoud gebouwen)	1.556	1.556	1.556	1.556

Klein onderhoud	1.393	1.393	1.393	1.393
Totaal onderhoud Vastgoed	2.949	2.949	2.949	2.949

Voor onderhoud van zwembaden, sporthallen, sportzalen en sportparken zijn de volgende budgetten beschikbaar:

<i>bedragen x € 1.000</i>	2027	2028	2029	2030
Zwembaden	206	206	206	206
Sporthallen en -zalen	429	429	429	429
Sportparken	740	740	740	740
Totaal onderhoud zwembaden, sporthallen, -zalen en -parken	1.374	1.374	1.374	1.374

Openbare verlichting (OVL)

Wat willen we bereiken?

Op 5 maart 2026 heeft de raad het "Beleidsplan Openbare verlichting (OVL) 2026-2030" vastgesteld en gekozen voor de overgang naar volledig LED in 2029.

Naast het doelmatig beheer en onderhoud van het bestaande areaal aan masten en armaturen (inmiddels >60% LED), is onze inzet erop gericht om via OVL integraal bij te dragen aan de thema's:

- Sociale- en verkeersveiligheid;
- Leefbaarheid;
- Duurzaamheid;
- Flora en fauna.

Hiervoor zijn de volgende KPI's vastgesteld:

- Energiebesparing in 2030 t.o.v. 2023 = minimaal 50%;
- Beschikbaarheid OVL in 2030 > 95% (na overgang naar volledig LED).

Wat mag het kosten?

Conform het beleidsplan Openbare verlichting en het IUP zijn kredieten beschikbaar gesteld om de gewenste vervangingsdoelstellingen te kunnen bereiken.

Voor regulier beheer en onderhoud openbare verlichting zijn de volgende budgetten beschikbaar:

<i>bedragen x € 1.000</i>	2027	2028	2029	2030
Onderhoud Openbare Verlichting	260	260	260	281

Parkeerbeheer

Wat willen we bereiken?

Bij keuzes in parkeerbeheer staan kostendekkendheid en behoud van lage tarieven centraal. Het beheer van de parkeervoorzieningen is erop gericht dat de betaalautomaten en slagbomen goed en betrouwbaar functioneren. Door het toenemende gebruik van digitale betaalmogelijkheden neemt het aantal fysieke parkeerautomaten in de openbare ruimte af.

Wat gaan we ervoor doen?

Wij richten ons met parkeerbeheer op het beperkt inzetten van grondstoffen. Zo worden plastic abonnementspassen vervuld voor kentekenherkenning en worden (geplastificeerde) vergunningskaarten vervangen door digitaal parkeerrecht. Het aantal parkeerautomaten op straat is teruggedrongen van 40 naar 22 stuks, zodat het gebruik van hardware (de automaten) is verminderd ten gunste van software (mobiele parkeerapplicaties). Hiermee is de noodzaak tot het vervangen van onderdelen en daarmee het materiaalgebruik verminderd. Ook het stroomgebruik is op deze wijze verminderd, zij het dat het verbruik al beperkt was.

Alle nieuwe parkeerautomaten werken volledig op zonne-energie. Hiermee wordt het energienetwerk minder belast en bespaart op stroomkosten.

Voor onderhoud parkeervoorzieningen zijn de volgende budgetten beschikbaar:

<i>bedragen x € 1.000</i>	2027	2028	2029	2030
Onderhoud Parkeervoorzieningen	102	102	102	102

Kabels, leidingen en energie

Kabels en leidingen

De gemeente heeft een regisseursrol in het beheer van het onder- en bovengrondse netwerk van kabels en leidingen in de gemeente. In art. 1 van de Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur van de gemeente Waalwijk (AVOI) staat dat de efficiënte ordening van kabels en leidingen een taak van het college is, maar in de praktijk ligt de verantwoordelijkheid bij de afdeling (RBL) van Kabels, Leidingen en Energie. De afdeling is hiernaast verantwoordelijk voor het organisatorische beheer van de energie aansluitingen van alle gemeentelijke panden en het begeleiden en beoordelen van alle werkzaamheden aan de ondergrondse kabel- en leiding-infrastructuur door de diverse netbeheerders.

De energietransitie in de gemeente Waalwijk neemt aanzienlijke vormen aan en de gevolgen van netcongestie zijn dagelijks merkbaar. De uitbreidingen van het elektriciteitsnet zijn momenteel in volle gang en zullen de komende jaren verder worden geïntensiveerd. Daarnaast loopt de uitrol van glasvezelnetwerk door en zullen we in de toekomst vaker te maken krijgen met de aanleg van warmtenetten om de netcongestie op het elektriciteitsnet te kunnen ontlasten. Dit alles gaat zorgen voor ruimtegebrek in de ondergrond. Het integraal afstemmen van alle partijen en structureren van de ondergrond blijft een belangrijk speerpunt, waarbij we, in lijn met het coalitieakkoord, oog houden op de mogelijkheden van lokaal maatwerk zoals opslag, besparing en slim energiegebruik in de vorm van bijvoorbeeld groepstransportovereenkomsten (GTO's).

Energie-inkoop

Sinds tien jaar geleden is de energiemarkt ingrijpend veranderd, tot die tijd was Nederland zelfvoorzienend in gas. Dat is ook de reden dat Nederland veel gasgestookte elektriciteitscentrales heeft, echter tegenwoordig is Nederland bijna geheel afhankelijk van buitenlands gas. In de winter van 2021-2022 vlogen de energieprijzen omhoog omdat Gazprom de Nederlandse gasbuffers onvoldoende had gevuld. De oorlog in Oekraïne en de sabotage van de Nordstream gaspijpleiding veroorzaakten in eerste instantie nog hogere prijzen. Twee milde winters, wat lager verbruik en vloeibaar aardgas per schip maken dat de huidige prijzen sinds de lente van 2023 weer acceptabel zijn. De markt blijft kwetsbaar en bij geopolitieke verstoringen (oorlog VS - Iran) reageren de prijzen heftiger dan voorheen.

Voor elektriciteit heeft Waalwijk tot en met 2027 nog een contract waar de energieleverancier een groot deel van de prijsrisico's draagt. Daarna zal het verbruik buiten kleine toegestane marges mogelijk geld gaan kosten. Nu al kost het terugleveren op ongunstige momenten geld omdat wordt afgerekend tegen de uurmarkt (EPEX) met soms negatieve prijzen; voornamelijk in het weekeinde en in vakanties wanneer de vraag gering is. Het wordt zaak deze processen goed te beheersen door bemetering en slimmere gebouwbeheersystemen. Ons gasverbruik is als gevolg van verduurzamingsmaatregelen inmiddels sterk gereduceerd.

In 2026 is de aanbesteding voor de levering van elektriciteit en gas voor de periode 2028 - 2029 (met twee keer een optionele verlenging van één jaar) afgerond en gegund aan een nieuwe leverancier.

Paragraaf 4. Financiering (en treasury)

Paragraaf Financiering (en treasury)

In deze paragraaf leggen we uit hoe de gemeente haar financieringsfunctie uitvoert. Dit betekent dat de gemeente zorgt dat er genoeg geld beschikbaar is om op tijd aan alle financiële verplichtingen te voldoen. Om dit te bereiken, sluit de gemeente soms leningen af. Dit kunnen leningen zijn voor korte of lange tijd. De financieringsfunctie gaat niet alleen over het lenen van geld. Het gaat ook over het uitlenen van geld aan anderen, het geven van garanties en het voorkomen en beheersen van financiële risico's. Op deze manier zorgt de gemeente ervoor dat ze veilig en verantwoord met geld omgaat.

Wet- en regelgeving

De gemeente moet zich bij het financieren van haar uitgaven houden aan wettelijke regels. Deze regels staan in de volgende wetten:

- Wet financiering decentrale overheden (Wet fido);
- Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet hof);
- Gemeentewet.

In de Wet fido staan de regels voor het financiële beleid van gemeenten en andere lagere overheden. Een belangrijk uitgangspunt is dat gemeenten zorgvuldig omgaan met publieke middelen. Het beheersen van financiële risico's is hierbij van groot belang.

De gemeente beperkt renterisico's door het toepassen van de kasgeldlimiet (voor kortlopende leningen) en de renterisiconorm (voor langlopende leningen). Als de gemeente tijdelijk geld over heeft, gelden er eisen voor hoe we dat geld moeten beheren. Dit heet treasury.

Daarnaast mag de gemeente alleen leningen verstrekken of garanties geven als dit past bij een publieke taak. Overige geldmiddelen die niet direct nodig zijn, moeten verplicht worden ondergebracht bij de Rijksschatkist. Dit heet schatkistbankieren.

In de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet hof) zijn Europese regels opgenomen over de maximale hoogte van de overheidsschuld. Deze regels gelden ook voor gemeenten. De totale schulden en tekorten van gemeenten tellen mee in de Nederlandse overheidsschuld. Daarom is voor alle gemeenten samen afgesproken hoe hoog deze schulden en tekorten mogen zijn. Dit noemen we het gezamenlijk EMU-tekortplafond.

Beleid

De treasuryfunctie van de gemeente zorgt voor een goed evenwicht tussen de rentelasten (rente die we betalen) en de rentebaten (rente die we ontvangen). Daarbij houden we rekening met de financiële risico's. De regels voor treasury zijn vastgelegd in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido). Voor de gemeente Waalwijk is het beleid hierover opgenomen in het treasurystatuut.

Financieringsbehoefte en leningenportefeuille

De voorbereiding en de ontwikkeling van nieuwe investeringen en de besteding daarvan zijn volop in beweging en hebben invloed op het aantrekken van nieuwe geldleningen. In de

prognosebalans is een overzicht weergegeven van de nieuw af te sluiten geldleningen. Afhankelijk van de financieringsbehoefte zullen nieuwe geldleningen worden aangetrokken en de rente die hiermee is gemoeid, is in de begroting opgenomen. Hierbij is op voorhand al rekening gehouden met eventuele vertragingen binnen de investeringen.

Bedragen x € 1.000

ACTIVA	per 31 december					
	Jaarrekening	Begroting				
Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Vaste activa:						
Materiële en immateriële vaste activa	276.285	294.485	317.488	344.659	375.041	410.580
Financiële vaste activa (kapitaalverstrekking)	16.238	16.753	16.644	16.534	16.425	13.855
Financiële vaste activa (overige langl. Leningen)	8.055	7.840	7.623	7.403	7.181	6.956
Vlottende activa:						
Voorraden (Grex)	550	14.357	16.903	32.365	-57.583	-48.459
Overige vlottende activa, uitzettingen < 1 jaar	15.684	16.000	16.000	16.000	16.000	16.000
Liquide middelen	50	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Overlopende activa	7.959	7.000	7.000	7.000	7.000	7.000
Totaal	324.821	357.435	382.658	424.961	365.064	406.932

Bedragen x € 1.000

PASSIVA	per 31 december					
	Jaarrekening	Begroting				
Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Vaste Passiva:						
Eigen vermogen:						
- Algemene reserve	21.832	26.204	21.394	19.182	18.139	17.096
- Bestemmingsreserves	83.867	70.238	68.275	66.449	65.349	63.899
- Nog te bestemmen resultaat	7.337					
Voorzieningen	17.716	28.511	30.007	30.686	31.052	31.419
Waarborgsommen		0	0	0		
Langlopende leningen (bestaande portefeuille)	144.876	146.381	131.875	118.685	106.993	93.338
Nog af te sluiten leningen (lang geld)		33.101	78.107	136.959	90.531	148.180
Vlottende passiva:						
Vlottende schulden < 1 jaar	17.886	23.000	23.000	23.000	23.000	23.000
Overlopende passiva	31.307	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000
Totaal	324.821	357.435	382.658	424.961	365.064	406.932

Rente

De BBV-voorschriften (Besluit Begroting en Verantwoorddding) schrijven voor dat we inzicht geven in de rentelasten, het renteresultaat, de financieringsbehoefte en de manier waarop we rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden toerekenen. In onderstaande tabel wordt dit weergegeven.

Begroting 2027 Schema
rente toerekening
(renteomslag)

Begroting 2027 Schema
rente toerekening
(renteomslag)

BALANS per 31 december					
Financieringspositie, balans per 31 december					
Bezit				Vermogen	
	2026	2027		2026	2027
Activa integraal gefinancierd	306.236.297	329.264.619	Eigen vermogen	94.926.000	90.181.000
Activa project gefinancierd	12.841.703	12.490.381	Voorzieningen	28.511.000	30.247.000
Grondexploitatie	14.357.000	16.903.000	Geldleningen	180.998.000	209.230.000
Vlottende en overlopende activa	24.000.000	24.000.000	Vlottende en overlopende passiva	53.000.000	53.000.000
Totaal	357.435.000	382.658.000	Totaal	357.435.000	382.658.000

Te financieren 2027			Financiering 2027		
	Boekwaarde	Rente		Leningen	Rente
Totaal vaste activa incl. grondexpl.	358.658.000		Totaal staat E	146.380.614	3.374.954
Projectgefinancierd:			Transitorische rente		
			Financieringstekort:		
Ontsluitingweg Spranckelaer 2013/005	-145.442	-2.437			
Leningen woningbouw	-4.502.548	-109.977	Rente kasgeld		405.000
W.v.Oranje college lening	-7.623.181	-98.002	Financieringstekort	62.849.386	896.000
Bedrijfsgebouwen En Pand Reigerbosweg 12 2020/003	-219.211	-3.407			
Vaste activa + voorraad gronden integraal gefinancierd.	346.167.619	-213.822	TOTAAL	209.230.000	4.675.954

Renteposten		Rentetoerekening	
Externe rente	4.415.977	a. Externe rentelasten over de korte en lange financiering	4.675.954
Percentage externe rente	2,11%	b. Externe rentebaten over de korte en lange financiering	-259.977
Rente eigen vermogen	n.v.t.	Saldo rentelasten en rentebaten	4.415.977
Rentepercentage grondexploitaties faciliterend	1,32%	c1. Rentelasten facilitaire grondexploitaties (kostenverhaal)	0
Rente grondexploitaties faciliterend	0	c2. Rentelasten projectfinanciering	-213.822
Percentage activa projectgefinancierd	diversen	c3. Rentebaten van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering)	109.977
Rente activa projectgefinancierd	-213.822	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	4.312.131
Rente% voorzieningen op contante waarde	n.v.t.	d1. Rente over eigen vermogen	n.v.t.
Rente voorzieningen contante waarde	0	d2. Rente over voorzieningen	0
		Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	4.312.131

	e. De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	4.247.322
	f. Renteresultaat op taakveld Treasury	-64.809
	Renteomslagpercentage	1,35%
	Renteomslagpercentage afgerond	1,25%
	Percentage te weinig verdeelde rente	-0,10%

De omslagrente voor 2027 is berekend op 1,35% en hebben we naar beneden afgerond en vastgesteld op 1,25%. Bij de verdeling van de externe rente naar de verschillende taakvelden ontstaat een negatief renteresultaat (verschil tussen toegerekende rente en de werkelijk betaalde rente) van afgerond € 65.000. Het rentenadeel blijft binnen de 0,50% afwijking die de notitie rente voorschrijft en staat binnen de programmabegroting opgenomen op het taakveld treasury.

In de begroting hanteren we een rente voor kortlopende leningen (≤ 1 jaar) en een rente voor langlopende leningen (> 1 jaar). Deze renteontwikkeling laat in 2026 een lichte stijging zien van de kapitaalmarktrente, waardoor we in de Begroting 2027 uitgaan van een rentepercentage voor kortgeld van 2,25% en voor langgeld van 3,25%.

4. Risicobeheer

Binnen het treasurybeleid staat het risicobeheer voorop en maakt toekomstige risico's inzichtelijk en beheersbaar. Hierdoor is het mogelijk deze te vermijden, te verminderen, te beperken of te spreiden. Uitgangspunten hierbij zijn dat de treasuryfunctie slechts wordt uitgevoerd uit hoofde van de publieke taak en nadrukkelijk geen bankachtige activiteiten mag worden ontplooid met het oogpunt om geld te verdienen. Door verplicht schatkistbankieren is het voor gemeenten alleen nog mogelijk om geld bij het Rijk of andere openbare lichamen (bijvoorbeeld andere gemeenten) uit te zetten.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een regel die voorkomt dat de gemeente te veel renterisico loopt bij kortlopende leningen. Vooral bij leningen met een looptijd van minder dan een jaar kan het risico op rentestijging groot zijn. Als de rente stijgt, kunnen de rentelasten snel toenemen. De gemeente mag daarom niet meer dan 8,5% van de totale begroting lenen via kortlopende leningen. Dit is een wettelijke grens, vastgelegd in de Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden. Bij deze grens tellen mee:

- het rood staan op de rekening-courant bij de BNG Bank;
- de kasgeldleningen (leningen korter dan 1 jaar).

Voor 2027 mag de gemeente maximaal € 19,9 mln. aan kortlopende leningen hebben.

Renterisiconorm

De renterisiconorm helpt voorkomen dat de gemeente elk jaar met grote veranderingen in de rentelasten te maken krijgt. Deze norm is vastgelegd in de Wet financiering decentrale overheden. De regel is dat de gemeente per jaar niet meer dan 20% van het totale begrotingsbedrag aan risico mag lopen door het aflossen van leningen, en het wijzigen van rente, bijvoorbeeld als een rentevastperiode afloopt. Voor het jaar 2027 is de renterisiconorm voor de gemeente vastgesteld op € 47,04 mln.

Schatkistbankieren

Gemeenten zijn verplicht om overtollige liquide middelen uitsluitend bij het Rijk of andere decentrale overheden onder te brengen. Het drempelbedrag wat hiervoor geldt, is 2% van het begrotingstotaal. Op basis van het begrotingstotaal mag de gemeente Waalwijk gemiddeld per dag afgerond € 4,7 mln. aan overtollige middelen aanhouden. Het eventuele meerdere aan overtollige middelen moet verplicht worden overgeboekt naar de Nederlandse schatkist. Hiervoor wordt een vergoeding ontvangen die gelijk is aan de rente die het Rijk betaalt op leningen die ze op de markt aangaat. De verwachting is dat de gemeente Waalwijk beperkte tijdelijke liquiditeitsoverschotten heeft in 2027.

Overige risico's

Overige risico's zijn valuta- en liquiditeitsrisico's. Geldleningen worden verstrekt, aangetrokken of gegarandeerd in Euro's, zodoende lopen we geen valutarisico. Het liquiditeitsrisico wordt zoveel mogelijk beperkt door een korte termijn liquiditeitenplanning aan te houden met een looptijd van 1 jaar en voor een meerjarige liquiditeitenplanning een looptijd van minimaal 4 jaar.

5. EMU-saldo

Het EMU-saldo geeft het verschil aan tussen alle inkomsten en uitgaven van de overheid in één jaar. Dit saldo wordt berekend volgens de regels van de Economische en Monetaire Unie (EMU). Deze regels zijn vastgelegd in het Verdrag van Maastricht uit 1992.

Het EMU-saldo geldt voor het hele land, dus voor de Rijksoverheid én voor de decentrale overheden, zoals provincies, gemeenten en waterschappen. Volgens de Europese regels mag het tekort van een land niet hoger zijn dan 3% van het bruto binnenlands product (bbp) . Op die manier wil men zorgen voor sterke en stabiele overheidsfinanciën binnen de Europese Unie.

Hoewel het EMU-saldo vooral op landelijk niveau wordt gebruikt, moeten gemeenten volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) ook een raming van het EMU-saldo opnemen in hun begroting en jaarstukken.

EMU-saldo is geen sturingsmiddel voor gemeenten

Voor gemeenten is het EMU-saldo geen sturingsmiddel. Dit komt doordat het EMU-saldo wordt berekend op basis van het kasstelsel: er wordt gekeken naar geldstromen die daadwerkelijk in een bepaald jaar binnenkomen of uitgaan. Gemeenten werken echter met het baten-lastenstelsel. Hierbij tellen de inkomsten en uitgaven mee die horen bij dat jaar, ook als het geld op een ander moment wordt ontvangen of betaald.

Hierdoor kan het voorkomen dat een sluitende begroting toch leidt tot een negatief EMU-saldo. Dit verschil ontstaat bijvoorbeeld als de gemeente investeert en deze uitgaven dekt uit reserves. In het baten-lastenstelsel telt dit niet als tekort, maar in het EMU-saldo wel.

Conclusie

De gemeente geeft het EMU-saldo verplicht weer in de begroting. Het is echter belangrijk om te benadrukken dat dit cijfer niet bepalend is voor het financiële beleid van de gemeente. De sturing gebeurt op basis van een structureel sluitende begroting en meerjarenraming volgens het baten-lastenstelsel.

Paragraaf 5. Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering in Waalwijk

Algemene toelichting

De afgelopen jaren is gericht gewerkt aan het versterken van het fundament van bedrijfsvoering van onze gemeente. Hiervoor zijn eerder leidende principes vastgesteld en is een uitvoeringsplan opgesteld voor 2025 en 2026. In het tweede deel van 2026 gaan we aan de slag met een nieuw uitvoeringsplan voor de komende jaren waarbij we voort bouwen op het eerdere uitvoeringsplan. Hierbij verschuift de focus meer en meer van het op orde brengen van de bedrijfsvoering naar het verder professionaliseren en benutten daarvan, met als doel de organisatie slagvaardiger en efficiënter te laten functioneren.

Goed werkgeverschap

Het succes van onze gemeente wordt bepaald door onze medewerkers. Tegelijkertijd is het (nog) steeds lastiger om voldoende en goed gekwalificeerd personeel te vinden. In 2027 gebruiken we de resultaten van de eerste cyclus van strategische personeelsplanning om gericht te bepalen welke capaciteit en deskundigheid de organisatie nodig heeft. We investeren in de ontwikkeling van leidinggevendenden, via een vervolg op het management development traject, zodat zij beter in staat zijn om medewerkers te begeleiden, prestaties te verbeteren en verzuim terug te dringen. Ook verbeteren we de onboarding van nieuwe medewerkers zodat we hen een goede start kunnen bieden. In lijn met het coalitieakkoord maken we een plan waarbij we organisatiebreed de omvang, aard, duur en financiering van externe inhuur in beeld brengen en maken we onderscheid tussen tijdelijke en structurele inzet. Op basis daarvan stellen we een plan op om structurele inhuur waar mogelijk en financieel verantwoord om te zetten naar eigen formatie.

Datagedreven werken en grip op informatie

Goede informatie is essentieel om de organisatie effectief te kunnen sturen en besluiten goed te kunnen onderbouwen. In 2027 zetten we daarom verdere stappen in het datagedreven werken en ontwikkelen we bedrijfsvoeringsdashboards die inzicht geven in prestaties, capaciteit en middelen. Tegelijkertijd verbeteren we de grip op de digitale informatie die binnen de organisatie wordt opgeslagen en gebruikt. Hiermee versterken we de informatiehuishouding, voldoen we aan wet- en regelgeving en bereiden we ons voor op de nieuwe Archiefwet.

AI en modernisering ICT

Nieuwe technologie en AI bieden kansen om de dienstverlening aan inwoners en de bedrijfsvoering van de gemeente te verbeteren. In 2027 onderzoeken we waar deze toepassingen daadwerkelijk meerwaarde bieden en werken we aan verantwoord gebruik ervan. Daarbij staan privacy, informatiebeveiliging, transparantie en menselijke verantwoordelijkheid voorop. Tegelijkertijd moderniseren we waar nodig onze ICT en gemeentelijke systemen, zodat deze de dienstverlening en uitvoering ook in de toekomst goed ondersteunen.

Informatieveiligheid en privacy

De toenemende cyberdreiging en de groeiende hoeveelheid gevoelige informatie vragen om een goede bescherming van de gemeentelijke informatie en systemen. In 2027 versterken we daarom de informatiebeveiliging en privacy en werken we verder aan het voldoen aan de Cyberbeveiligingswet, BIO 2.0 en AVG. We richten ons daarbij op een risicogestuurde aanpak en zorgen dat informatiebeveiliging en privacy een vast onderdeel zijn van onze processen en projecten. Ook blijven we investeren in bewustwording en het vermogen van de organisatie om cyberincidenten te voorkomen en er adequaat op te reageren.

Optimaliseren P&C-cyclus

De P&C-cyclus wordt verder ontwikkeld als onderdeel van een bredere verbinding tussen de raadsproces, beleidscycli en P&C-cyclus. We streven naar een meer outcome- en resultaatgerichte verantwoording, met duidelijke doelen en indicatoren. Ook kijken we naar de timing en bruikbaarheid van rapportages. Hiermee beogen we de raad beter in positie te brengen om op hoofdlijnen te sturen, ontwikkelingen te monitoren en resultaten te beoordelen. Richting de Kadernota 2028 wordt hierover een eerste concept aan het Auditcomité voorgelegd.

Communicatie

Goede communicatie draagt bij aan een toegankelijke en begrijpelijke dienstverlening en aan het betrekken van inwoners bij gemeentelijke plannen en besluiten. In 2027 maken we binnen de beschikbare middelen verdere stappen in de ontwikkeling van communicatie. We verbeteren de digitale informatievoorziening via de website en het intranet en concretiseren de klantreis binnen het sociaal domein. Ook versterken we publiekscommunicatie en participatie door beter inzicht te krijgen in de behoeften en ervaringen van inwoners. Zo zorgen we ervoor dat inwoners de juiste informatie op het juiste moment en via het juiste kanaal ontvangen.

Juridische kwaliteit

Een goede juridische kwaliteit is belangrijk voor zorgvuldige besluitvorming, het beperken van risico's en het voorkomen van juridische problemen achteraf. In 2027 versterken we daarom de juridische kwaliteitszorg binnen de organisatie en zorgen we dat juridische kennis en advisering tijdig worden ingezet bij beleid en uitvoering.

Op weg naar een organisatie die in control is

Algemene toelichting

Op weg naar een organisatie die in control is

Binnen de gemeente Waalwijk werken we samen aan een doelmatige, doeltreffende en rechtmatige organisatie. Dit doen we op basis van vertrouwen, openheid en transparantie. Wij streven naar een organisatie die in control is: een organisatie die grip heeft op haar processen, weet wat ze doet en waarom, en in staat is om verantwoording af te leggen en door te ontwikkelen.

Om dit te bereiken richten we ons op drie kernvragen:

- Doen we de goede dingen? (*Doeltreffendheid*)
- Doen we de dingen goed? (*Doelmatigheid*)
- Doen we dit op een rechtmatige manier? (*Rechtmatigheid volgens wet- en regelgeving*)

De speerpunten voor 2027 in het kader van de controlfunctie zijn hieronder kort uitgewerkt.

Doorontwikkeling risicomanagement

De ontwikkelingen waarmee de gemeente Waalwijk te maken heeft, volgen elkaar in hoog tempo op. Tegelijkertijd nemen de financiële en maatschappelijke risico's in omvang en complexiteit toe. Dit vraagt om een manier van werken waarbij risico's tijdig wordenesignaleerd en meegewogen bij besluiten. In 2026 is hiervoor de basis gelegd met onder andere het doelmatigheidsonderzoek naar de risico's van de grondexploitaties en de nieuwe nota Weerstandsvormogen en risicomanagement. In 2027 worden deze kaders vertaald naar de dagelijkse praktijk. Hierdoor worden risico's eerder en beter in beeld gebracht, worden beheersmaatregelen duidelijker belegd en kunnen bestuur en organisatie beter sturen op de belangrijkste risico's.

Update visie op control

De visie op control vormt het kader voor de manier waarop de gemeente Waalwijk haar organisatie en bedrijfsvoering beheerst en verbetert. In 2026 is onderzoek gedaan naar de toekomstige inrichting van de controlorganisatie, vanuit een brede visie op control. In 2027 worden de conclusies en aanbevelingen uitgewerkt en vertaald naar concrete verbeteringen in de controlfunctie. Daarmee wordt control meer gericht op wat de organisatie nodig heeft om in control te zijn en te blijven, met meer aandacht voor risico's, prestaties en verbetering en minder nadruk op uitsluitend controle achteraf. Dit draagt bij aan betere sturing door het management en het bestuur.

Planmatig werken

We gaan werken aan een meer eenduidige en gestructureerde aanpak van opdrachten. In 2026 zijn hiervoor kaders ontwikkeld voor zowel projectmatig als procesgericht werken. In 2027 worden deze kaders in de organisatie geborgd. Hierdoor worden rollen, verantwoordelijkheden en werkwijzen duidelijker en wordt beter gestuurd op de kwaliteit, voortgang en beheersing van opdrachten. Dit moet bijdragen aan een organisatie die voorspelbaarder en slagvaardiger werkt.

Onderzoek naar doelmatigheid en doeltreffendheid

Ook in 2027 voeren we jaarlijks onderzoek uit naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gemeentelijk handelen, conform de vastgestelde regelgeving en werkwijze. Op basis van bestuurlijke en ambtelijke input bepaalt het college welk thema wordt onderzocht. Het onderzoek resulteert in conclusies en aanbevelingen waarmee de uitvoering en inzet van middelen waar mogelijk kunnen worden verbeterd. De resultaten worden met een raadsinformatiebrief met de gemeenteraad gedeeld. De opvolging van de aanbevelingen wordt vervolgens bewaakt.

Frauderisicoanalyse

Ook in 2027 actualiseren we de frauderisicoanalyse. In de afgelopen jaren zijn binnen de organisatie ongeveer 90 frauderisicogebieden geïdentificeerd en uitgewerkt in frauderisicokaarten. Deze vormen de basis voor de jaarlijkse analyse van risico's op fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik. Per risico beoordelen we de kans en impact en de aanwezige beheersmaatregelen. Op basis hiervan worden waar nodig beheersmaatregelen aangescherpt of aanvullende maatregelen getroffen. Zo houden we zicht op de belangrijkste frauderisico's en werken we gericht aan het voorkomen en beheersen daarvan.

ESG-rapportage

Toelichting

In de jaarrekening 2027 blijven we rapporteren over de eigen bijdrage van de gemeente aan duurzaamheid en maatschappelijke verantwoordelijkheid aan de hand van ESG-indicatoren (Environmental, Social en Governance). Hiermee wordt de ontwikkeling van een aantal relevante aspecten binnen de eigen gemeentelijke organisatie inzichtelijk gemaakt.

We rapporteren daarbij over dezelfde indicatoren als in de voorgaande jaren. Binnen de dimensie **Environmental** gaat het om het elektriciteits-, gas- en watergebruik van de gemeentelijke organisatie, het energieverbruik van de openbare verlichting en het aantal inkooptrajecten waarin duurzaamheidscriteria zijn toegepast. Binnen **Social** rapporteren we over de verhouding man-vrouw en leeftijdsopbouw van de ambtelijke organisatie en gemeenteraad, het ziekteverzuim en het aantal participatietrajecten. Binnen **Governance** rapporteren we over het aantal fraudemeldingen.

Door deze indicatoren jaarlijks op te nemen in de jaarrekening kunnen ontwikkelingen in de tijd worden gevolgd en ontstaat steeds meer inzicht in de wijze waarop de gemeente zelf bijdraagt aan verduurzaming, een inclusieve organisatie en goed bestuur.

Paragraaf 6. Verbonden partijen

Inleiding

De gemeente kan haar taken op drie manieren uitvoeren:

- zelf doen;
- uitbesteden aan een andere organisatie;
- samenwerken met andere gemeenten.

Als de gemeente kiest voor samenwerking, dan gebeurt dat vaak via een verbonden partij. Dit is een organisatie waarin de gemeente zowel bestuurlijk (meebeslist) als financieel (meebetaalt) betrokken is. Voorbeelden hiervan zijn een gemeenschappelijke regeling, een vennootschap of een stichting. De gemeente Waalwijk werkt op verschillende manieren samen met andere gemeenten via zulke verbonden partijen.

Samenwerken in verbonden partijen heeft voordelen:

- kosten besparen;
- minder kwetsbaar zijn, bijvoorbeeld bij personeelstekort;
- beter werk leveren, door gebruik te maken van elkaars kennis en ervaring.

Er zijn ook risico's:

- Bestuurlijke risico's: de gemeente blijft verantwoordelijk, maar heeft minder invloed op hoe het werk precies gebeurt.
- Financiële risico's: als er bij een verbonden partij tekorten zijn, moet de gemeente misschien bijbetalen.
- Gebrek aan kennis: de gemeente moet goed weten wat zij wil, en kunnen beoordelen of het werk goed wordt gedaan.
- Moeilijk om te stoppen: als de gemeente opnieuw zelf het werk wil doen, is dat soms lastig of duur.

De gemeente kijkt daarom goed naar deze risico's bij het aangaan van samenwerking en houdt toezicht op hoe de verbonden partijen presteren.

Gemeenschappelijke regelingen

Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant

Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant (VRMWB)	
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
3. Vestigingsplaats	Tilburg
4. Doelstelling en openbaar belang	De Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant is een samenwerkingsverband tussen 24 gemeenten (waaronder de gemeente Tilburg) en de hulpdiensten. Om de veiligheid in de regio Midden- en West-Brabant te vergroten en beter voorbereid te zijn op rampen en crises, bundelen de 24 gemeenten, de GHOR (Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen), de brandweer en de politie de krachten. Dit houdt in dat in de Veiligheidsregio MWB deze verschillende diensten en besturen intensief samenwerken op het gebied van crisisbeheersing, rampenbestrijding, brandweezorg, geneeskundige hulpverlening bij rampen en handhaving van openbare orde en veiligheid. Per 1 augustus 2010 heeft de overdracht van de lokale brandweer naar de Veiligheidsregio plaatsgevonden.
5. Relatie met beleidsveld	1. Veiligheid
6. Deelnemende partijen	24 deelnemers, 1,2 miljoen inwoners. De verdeelsleutel is o.b.v. de bijdrage subcluster Crisisbeheersing en Brandweer uit de meicirculaire 2024. Het aandeel Waalwijk is 3,96 %. Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Goirle, Halderberge, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Moerdijk, Oisterwijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Tilburg, Waalwijk, Woensdrecht en Zundert.
7. Bestuurlijk belang	lid DB: burgemeester Ausems lid AB: burgemeester Ausems plv. lid AB: wethouder Boksan
8. Financieel belang	De kosten van de Veiligheidsregio worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage van Waalwijk voor 2027 is: € 3.346.429.
9. Eigen vermogen	01-01-2027: € 6.066.000 prognose 31-12-2027: € 4.091.000 prognose
10. Vreemd vermogen	01-01-2027: € 52.053.000 prognose 31-12-2027: € 65.423.000 prognose
11. Financieel resultaat	2027: € 0,00 prognose
12. Risico's	In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden

	en kosten. Daarnaast blijft de gemeente verplicht voor het adequaat uitvoering geven aan de wettelijke taken.
13. Ontwikkelingen	In 2023 begon een beleidsperiode van vier jaar. Vanwege actuele uitdagingen en urgente veiligheidsrisico's heeft het Algemeen Bestuur besloten om deze periode te verlengen met twee jaar tot 2029. Bij het schrijven van de begroting bevinden we ons dus in het midden van de verlengde beleidsperiode. Tegen die achtergrond hebben we de voortgang van onze ambities beoordeeld en in een aantal gevallen de keuze gemaakt om activiteiten te temporiseren en resultaten aan te passen, zodat we op actuele onderwerpen kunnen versnellen. In veel gevallen is versnelling nodig op onderwerpen die niet in ons beleidsplan staan, zoals weerbaarheid, noodsteunpunten, en bedrijfscontinuïteit.

Regionale Omgevingsdienst Midden- en West Brabant (OMWB)

Regionale Omgevingsdienst Midden- en West Brabant (OMWB)	
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
3. Vestigingsplaats	Tilburg
4. Doelstelling en openbaar belang	De bestuurlijk juridische verankering van de OMWB is geborgd middels een gemeenschappelijke regeling. Doel is om een verdere verbetering tot stand te brengen in de dienstverlening bij de uitvoering van de vergunningverlening, toezicht- en handhavingstaken en in de kwaliteit en veiligheid van de werk- en leefomgeving op het gebied van milieu en asbest.
5. Relatie met beleidsveld	8. Ruimtelijke ontwikkeling, centrumontwikkeling en wonen
6. Deelnemende partijen	26 deelnemers, 1,2 miljoen inwoners. Als verdeelsleutel wordt de MWB-norm gehanteerd, het aandeel van Waalwijk is 4,1%. Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Goirle, Halderberge, Heusden, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Moerdijk, Oosterwijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Tilburg, Waalwijk, Woensdrecht, Zundert en provincie Noord-Brabant.
7. Bestuurlijk belang	lid DB: wethouder Tiemstra lid AB: wethouder Tiemstra plv. lid AB: wethouder Broekhuis
8. Financieel belang	De kosten van de OMWB worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage van Waalwijk voor 2027 is: € 1.218.980.
9. Eigen vermogen	01-01-2027: € 3.247.000 prognose 31-12-2027: € 3.985.000 prognose

10. Vreemd vermogen	01-01-2027: € 12.874.000 prognose 31-12-2027: € 14.130.000 prognose
11. Financieel resultaat	2027: € 0,00 prognose
12. Risico's	In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en kosten. Daarnaast blijft de gemeente verantwoordelijk voor het adequaat uitvoering geven aan de wettelijke taken.
13. Ontwikkelingen	Net als voorgaande jaren, ligt in 2027 de focus van de OMWB op de uitvoering van de taken rondom vergunningverlening, toezicht, handhaving, klachtenafhandeling, advisering en specialistische taken rondom externe veiligheid, bodem, licht, geluid, lucht, geur en juridische advisering. De inzet van het VTH-instrumentarium beweegt mee met de veranderende leefomgeving. De OMWB wil het effect van zijn inzet zo groot mogelijk maken en tegelijkertijd zo efficiënt mogelijk de taken voor zijn deelnemers uitvoeren. Hoewel concrete financiële effecten op dit moment nog lastig zijn te kwantificeren, is het aannemelijk dat de kaderrichtlijn water (KRW), milieuthema's in het omgevingsplan en kabinetskeuzes kunnen leiden tot aanvullende VTHKA-taken of een verschuiving in prioriteiten. De OMWB blijft deze ontwikkelingen nauwgezet volgen en betreft ze, waar relevant, bij toekomstige kaderbrieven en begrotingen. Indien nodig worden gemeenten en provincie tijdig geïnformeerd, zodat bestuurlijke keuzes en financiële afwegingen zorgvuldig kunnen worden gemaakt.

Streekarchief Langstraat Heusden Altena

Streekarchief Langstraat Heusden Altena (SALHA)	
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
3. Vestigingsplaats	Heusden
4. Doelstelling en openbaar belang	- De zorg voor het beheer van de overgebrachte archiefbescheiden; - Toezicht op het beheer van de niet-overgebrachte archiefbescheiden; - Het bevorderen van lokaal en streek historisch onderzoek/het optreden als historisch informatiecentrum voor de gemeente Waalwijk.
5. Relatie met beleidsveld	0. Bestuur en Ondersteuning
6. Deelnemende partijen	3 deelnemers, 157.282 inwoners, aandeel Waalwijk 32,8%. Altena, Heusden en Waalwijk.
7. Bestuurlijk belang	lid DB: wethouder Tiemstra lid AB: wethouder Tiemstra en wethouder Broekhuis plv. lid AB: wethouder Boksan en wethouder n.t.b.
8. Financieel belang	De kosten van het SALHA worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage van Waalwijk voor 2027 is: € 524.480.
9. Eigen vermogen	01-01-2027: € 213.448 prognose 31-12-2027: € 202.744 prognose
10. Vreemd vermogen	01-01-2027: € 127.786 prognose 31-12-2027: € 228.186 prognose
11. Financieel resultaat	2027: € 0,00 prognose
12. Risico's	In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en kosten. Daarnaast blijft de gemeente verantwoordelijk voor het adequaat uitvoering geven aan de wettelijke taken.
13. Ontwikkelingen	Bij de uitvoering van het beleidsplan 2026-2029 gelden de volgende uitgangspunten als bestuurlijk kader: • Het Streekarchief voldoet aan geldende en aankomende wet- en regelgeving (Archiefwet, Woo, AVG) als primaire taak. • Ambities worden afgestemd op beschikbare en realistisch te organiseren capaciteit.

- Projectmatig werken en expliciete prioritering zijn noodzakelijk om focus te behouden.
- Samenwerking met deelnemers, erfgoedpartners en vrijwilligers is essentieel maar aanvullend, niet vervangend voor structurele taken.

GGD Hart voor Brabant

GGD Hart voor Brabant	
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar belang)
3. Vestigingsplaats	Tilburg
4. Doelstelling en openbaar belang	De GGD Hart voor Brabant is een gemeenschappelijke regeling van 19 Brabantse gemeenten met als doel een bijdrage te leveren aan de openbare gezondheidszorg, zoals voorgeschreven door de Wet publieke gezondheid. De GGD beschikt over een goede vermogenspositie.
5. Relatie met beleidsveld	7. Volksgezondheid en milieu
6. Deelnemende partijen	19 deelnemers, 1,1 miljoen inwoners, aandeel Waalwijk 4,5%. Bernheze, Boekel, Boxtel, Dongen, Gilze en Rijen, Goirle, 's-Hertogenbosch, Heusden, Hilvarenbeek, Land van Cuijk, Loon op Zand, Maashorst, Meijerijstad, Oisterwijk, Oss, Sint-Michielsgestel, Tilburg, Vught en Waalwijk.
7. Bestuurlijk belang	lid DB: wethouder Van Thielen lid AB: wethouder Van Thielen plv. lid AB: wethouder Broekhuis
8. Financieel belang	De kosten van de GGD Hart voor Brabant worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage van Waalwijk voor 2027 is: € 2.476.558.
9. Eigen vermogen	01-01-2027: € 6.677.000 prognose 31-12-2027: € 5.282.000 prognose
10. Vreemd vermogen	01-01-2027: € 12.171.000 prognose 31-12-2027: € 11.624.000 prognose
11. Financieel resultaat	2027: € 0 prognose
12. Risico's	In het geval van een faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en kosten. Daarnaast blijft de gemeente verantwoordelijk voor het adequaat uitvoering geven aan de wettelijke taken.
13. Ontwikkelingen	De GGD staat aan het begin van een nieuwe beleidsperiode: 2027-2030. Naast de reguliere werkzaamheden en basistaken staan de volgende drie thema's de komende vier jaar centraal: • Kansrijk opgroeien • Gezonde leefomgeving • Mentale veerkracht Er zijn ook nieuwe ontwikkelingen. Met het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) wordt de ingezette beweging van ziekte en zorg naar gezondheid en gedrag doorgezet. Ook is er veel aandacht voor het versterken van weerbaarheid. Een stevige publieke gezondheid maakt inwoners

	weerbaarder in tijden van crisis en onzekerheid.
--	--

Regionale ambulance-voorziening Brabant Midden-West-Noord

Regionale Ambulance-voorziening Brabant Midden-West-Noord	
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
3. Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
4. Doelstelling en openbaar belang	De Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West Noord (RAV Brabant Midden-West-Noord) is een gemeenschappelijke regeling van 35 Brabantse gemeenten met als doel het verlenen van ambulancezorg. Vanaf 2012 leveren de gemeenten die deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling geen bijdrage meer.
5. Relatie met beleidsveld	7. Volksgezondheid en milieu
6. Deelnemende partijen	35 deelnemers, 1,7 miljoen inwoners, aandeel Waalwijk 2,7 % Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Bernheze, Boekel, Boxtel, Breda, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Goirle, Halderberge, 's-Hertogenbosch, Heusden, Hilvarenbeek, Land van Cuijk, Loon op Zand, Maashorst, Meierijstad, Moerdijk, Oisterwijk, Oosterhout, Oss, Roosendaal, Rucphen, Sint-Michielsgestel, Steenbergen, Tilburg, Vught, Waalwijk, Woensdrecht en Zundert.
7. Bestuurlijk belang	lid DB: wethouder Van Thielen lid AB: wethouder Van Thielen plv. lid AB: wethouder Broekhuis
8. Financieel belang	De kosten van de RAV worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage van Waalwijk voor 2027 is: € 0,00. Sinds de oprichting van onze Gemeenschappelijke Regeling in 2005 werkt de RAV met een begroting die volledig is gedekt door het aan ons toegekende budget vanuit de zorgverzekeraars en heeft geen financiële bijdrage van de deelnemende gemeenten nodig gehad. Ook in 2027 wordt geen gemeentelijke bijdrage gevraagd.
9. Eigen vermogen	01-01-2027: € 17.474.000 prognose 31-12-2027: € 17.474.000 prognose
10. Vreemd vermogen	01-01-2027: € 25.684.000 prognose 31-12-2027: € 31.560.000 prognose
11. Financieel resultaat	2027: € 0,00 prognose
12. Risico's	In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en kosten. Daarnaast blijft de gemeente verantwoordelijk voor het adequaat uitvoering geven aan de wettelijke taken.
13. Ontwikkelingen	De begroting is gebaseerd op de in het landelijk Referentiekader Spreiding & Beschikbaarheid voor de RAV Midden- en West-Brabant en de RAV Brabant-Noord opgenomen eisen ten aanzien van de spreiding van standplaatsen en te leveren paraatheid. Op grond van deze eisen zijn prestatiecontracten gesloten met de regionale zorgverzekeraars, waarin de eisen uit het referentiekader nader zijn gespecificeerd in concrete locaties voor standplaatsen, het aantal te leveren ambulances per dagdeel en het dekkingspercentage responstijd in geval van een A1-urgentie, gemeten per RAV-regio. De RAV staat voor aanzienlijke uitdagingen (veranderende en toenemende zorgvraag, krapte op de arbeidsmarkt) en opereert daarbij in een snel veranderende wereld. De RAV heeft te maken met het net ingezette traject van zorgcoördinatie. Maar ook met (geo-) politieke uitdagingen. Enerzijds wordt de komende vier jaar de koers doorgezet van de afgelopen vier jaar. Anderzijds worden bewust bepaalde sterke accenten aangezet; de patiënt blijft op één staan. Tegelijkertijd ligt er een sterke focus op het goed zorgen voor bestaande werknemers en het vinden van goede nieuwe collega's.

Baanbrekers

Baanbrekers

2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
3. Vestigingsplaats	Zanddonkweg 14, 5144 NX Waalwijk
4. Doelstelling en openbaar belang	Baanbrekers is ontstaan op 1 januari 2013 uit de fusie van de sociale werkvoorziening (WML) en de sociale dienst (ISD). Baanbrekers voert de Participatiewet voor de Langstraat-gemeenten uit. Dit komt neer op: het verstrekken van bijstandsuitkeringen, re-integratieactiviteiten en het aanbieden van beschutte werkgelegenheid.
5. Relatie met beleidsveld	6. Sociaal domein
6. Deelnemende partijen	De deelnemende gemeenten zijn: Heusden, Loon op Zand en Waalwijk.
7. Bestuurlijk belang	lid DB: wethouder Van Thielen lid AB: wethouders Van Thielen en Broekhuis (plv. wethouder Tiemstra) lid AB: raadsleden Colkusu en Van der Pluijm (plv. raadsleden Slaats en Van Erp)
8. Financieel belang	De kosten van Baanbrekers worden gedragen door de deelnemende gemeenten; de bijdrage van Waalwijk voor 2027 bedraagt € 7.449.087.
9. Eigen vermogen	01-01-2027: € 1.200.000 prognose 31-12-2027: € 1.200.000 prognose
10. Vreemd vermogen	01-01-2027: € 36.521.000 prognose 31-12-2027: € 34.730.000 prognose
11. Financieel resultaat	2027: € 0,00 prognose
12. Risico's	In het geval van tekorten, faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de risico's.
13. Ontwikkelingen	Wettelijke Ontwikkelingen <i>Participatiewet in Balans</i> Per 2027 gaan de maatregelen uit fase 2 en 3 van spoor 1 van de Participatiewet in Balans in. Deze wijzigingen betreffen onder andere extra ruimte voor maatwerk, maatschappelijke participatie, uniformering van de bijverdiengrenzen en verschillende administratieve wijzigingen. <i>Wat verandert er per 2027 voor Oekraïners?</i> De Europese Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) eindigt op 5 maart 2027. Daarna vervalt de huidige status van Oekraïners. Het kabinet werkt aan een speciale tijdelijke verblijfsstatus voor Oekraïners vanaf 2027. Het doel hiervan is om kosten van opvang te verlagen en om te voorkomen dat Oekraïners massaal reguliere asielaanvragen indienen. Het is nog onvoldoende duidelijk hoe het wettelijk kader voor Oekraïense ontheemden er na afloop van de huidige RTB uit gaat zien. Potentieel kan dit resulteren in een grote instroom in het uitkeringsbestand. Ambtelijke afstemming vindt plaats tussen Baanbrekers en gemeenten om hier tijdig op te anticiperen. <i>Wet proactieve dienstverlening</i> Het wetsvoorstel proactieve dienstverlening beoogt het UWV, de SVB en gemeenten de mogelijkheid te geven om belanghebbenden actief te wijzen op hun recht op een uitkering. Het huidige kabinet heeft besloten de algemene bijstand uit de reikwijdte van het wetsvoorstel te halen. Het wetsvoorstel moet nog besproken worden in de tweede kamer en datum van inwerkingtreding is nog onbekend. Wat de impact van deze wet zal zijn is nog niet in te schatten. Regionale ontwikkelingen Per 1 januari 2027 zullen wijzigingen in de wet en besluit SUWI (Structuur Uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen) in werking treden ter hervorming van de arbeidsmarktinfrastuctuur. In afwachting

	van de wetswijziging is het voorstel om het SUWI-uitvoeringsplan te verlengen tot 2027. Voor 2027 zullen, afhankelijk van de gewijzigde wetgeving, nieuwe SUWI-uitvoeringsplannen moeten worden opgesteld. De samenwerkende partners in de arbeidsmarktregio stellen in 2026 een meerjaren-agenda op. Die meerjaren-agenda bestaat uit een beleidsagenda 2026-2030 en een uitvoeringsagenda 2026-2027. De uitvoeringsagenda zal vorm geven aan de inspanningen die in 2027 in de regio worden ondernomen ter versteviging van de arbeidsmarkt.
--	--

Hart van Brabant / Midpoint

Hart van Brabant/Midpoint	
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
3. Vestigingsplaats	Tilburg
4. Doelstelling en openbaar belang	Het vorm geven van regionale samenwerking op beleidsmatig en strategisch gebied tussen de elf deelnemende gemeenten in Midden-Brabant. Op basis van de Strategische Meerjaren Agenda werken we in de regio aan drie programmalijnen: (1) Mens & Samenleving, (2) Leefomgeving & Milieu en (3) Economie, Recreatie & Toerisme. De brede economische agenda is belegd bij Midpoint, een triple helix organisatie. De Regio Hart van Brabant is een samenwerkingsverband met als doel om vanuit het beginsel van autonomie van het lokale bestuur: - een overlegstructuur in te stellen en in stand te houden, die dient om de samenwerking tussen de deelnemende gemeenten vorm te geven; - rechtens verantwoording af te kunnen leggen over de besteding van (subsidie)gelden die door andere overheden, instellingen en/of bedrijven met het oog op die samenwerking worden toegekend; - samen te werken om regionale opgaven te identificeren en op basis daarvan gezamenlijke projecten te definiëren, te initiëren en uit te voeren.
5. Relatie met beleidsveld	0. Bestuur en Ondersteuning
6. Deelnemende partijen	11 deelnemers, 496.465 inwoners, aandeel Waalwijk 10,2%. Alpen-Chaam, Baarle-Nassau, Dongen, Gilze en Rijen, Goirle, Heusden, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Oisterwijk, Tilburg en Waalwijk.
7. Bestuurlijk belang	lid DB: burgemeester Ausems lid AB: burgemeester Ausems plv. lid AB: wethouder Boksan
8. Financieel belang	De kosten van Hart van Brabant/Midpoint worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage van Waalwijk voor 2027 is: € 503.331 (waarvan € 245.252 regio Hart van Brabant en € 258.079 Midpoint). Deze bijdrage is exclusief het aandeel in de taken jeugdhulp in regionaal verband.
9. Eigen vermogen	01-01-2027: € 103.265 prognose 31-12-2027: € 103.265 prognose
10. Vreemd vermogen	01-01-2027: € 17.646.735 prognose 31-12-2027: € 13.060.735 prognose

11. Financieel resultaat	2027: € 0,00 prognose
12. Risico's	In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en kosten. Daarnaast blijft de gemeente verantwoordelijk voor het adequaat uitvoering geven aan de wettelijke taken.
13. Ontwikkelingen	2027 is het eerste jaar dat er gewerkt wordt vanuit de nieuwe kernagenda die in maart 2027 wordt vastgesteld. De komende bestuursperiode spelen er een aantal grotere ontwikkelingen in Regio Hart van Brabant. Een belangrijk vraagstuk is hoe het portefeuillehoudersoverleg fysiek zich gaat verhouden tot de verdere ontwikkeling van de SRBT-samenwerking. Dit leidt naar verwachting tot een nieuwe agenda en werkwijze voor het portefeuillehoudersoverleg. Daarnaast is er een grote opgave om de transformatie van het sociaal domein ook regionaal beter vorm te geven. De afgelopen periode is gewerkt aan een nieuwe structuur met een transformatieteam en het voorbereiden van de afloop van het contract met Crossroads in 2027 voor jeugdhulp. Belangrijke opgave is om meer grip te krijgen op de (kosten van) jeugdhulp. De missie van Midpoint Brabant is om de brede welvaart te versterken door ondernemerschap, innovatie en samenwerking in Hart van Brabant te bevorderen. Midpoint Brabant werkt regionaal en in een multihelix-samenwerking: ondernemers, onderwijsinstellingen, overheden en maatschappelijke organisaties geven samen richting en bundelen hun krachten. De samenwerkende partijen in Midpoint Brabant hebben voor de periode 2023-2027 een actieprogramma ontwikkeld. De twee pijlers van het programma zijn: (1) vergroten van de veerkracht van het mkb in Hart van Brabant door slim en duurzaam te ondernemen en (2) verzilveren van het unieke regionale kennisprofiel van mens, gedrag en samenleving met maatschappelijke innovaties.

Vennootschappen en Coöporaties

BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)

BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)	
2. Rechtsvorm	NV
3. Vestigingsplaats	Den Haag
4. Doelstelling en openbaar belang	BNG is er voor het publieke domein en het publieke belang. De doelstelling van BNG is: Gedreven door maatschappelijke impact. Bij BNG draait het niet om zoveel mogelijk winst, maar om maximale maatschappelijke impact. Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, en het door de statuten beperkte werkteerrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is.
5. Relatie met beleidsveld	0. Bestuur en Ondersteuning
6. Deelnemende partijen	De Rijksoverheid (50% van de aandelen) en alle Nederlandse provincies, waterschappen en gemeenten zijn wettelijk verplicht om bij de BNG een bankrekening aan te houden. Alle verrekeningen met het Rijk vinden via de BNG plaats.
7. Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging door burgemeester Ausems. Wethouder Tiemstra (machtiging burgemeester) neemt deel aan aandeelhoudersvergadering.
8. Financieel belang	29.133 aandelen á € 2,50: € 72.832,50. Dividend 2027: nog niet bekend.
9. Eigen vermogen	01-01-2027: € nog niet bekend 31-12-2027: € nog niet bekend
10. Vreemd vermogen	01-01-2027: € nog niet bekend 31-12-2027: € nog niet bekend
11. Financieel resultaat	2027: € nog niet bekend
12. Risico's	M.b.t. de kredietwaardigheid heeft de BNG een AAA-rating.
13. Ontwikkelingen	Geen.

Parkmanagement

Parkmanagement

2. Rechtsvorm	BV (gemeente Waalwijk 100% van de aandelen)
3. Vestigingsplaats	Waalwijk
4. Doelstelling en openbaar belang	Parkmanagement is een besloten vennootschap die als hoofdactiviteit het beheer, onderhoud en de beveiliging op Haven 1 t/m 8 en Zanddonk uitvoert. De gemeente betaalt een in de begroting geraamde jaarlijkse vergoeding (ca. € 373.000) aan Parkmanagement voor het groen- en grijsonderhoud van de openbare ruimte op de bedrijventerreinen Haven 1 t/m 8. De tweede grote inkomstenbron is de bijdrage van bedrijven (ca. € 385.000) ten behoeve van diensten die Parkmanagement aanbiedt. Daarnaast zijn er inkomsten uit rendement op vermogen, wat wordt gebruikt om investeringen te doen.
5. Relatie met beleidsveld	3. Economie 5. Sport, cultuur, recreatie
6. Deelnemende partijen	Gemeente Waalwijk, aandeel Waalwijk 100%.
7. Bestuurlijk belang	100% aandeelhouder Vertegenwoordiging door Burgemeester Ausems. Wethouder n.t.b. (machtiging burgemeester) neemt deel aan aandeelhoudersvergadering.
8. Financieel belang	De gemeente Waalwijk is 100% eigenaar van Parkmanagement.
9. Eigen vermogen	01-01-2027: € nog niet bekend 31-12-2027: € nog niet bekend
10. Vreemd vermogen	01-01-2027: € nog niet bekend 31-12-2027: € nog niet bekend
11. Financieel resultaat	2027: € nog niet bekend
12. Risico's	De belangrijkste risico's liggen bij de borging van de uitvoering (contractbeheer) en de toekomstige inrichting van de samenwerking met Parkmanagement. Het huidige contract voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte op de bedrijventerreinen heeft een beperkte looptijd. Daarom is tijdige besluitvorming nodig over de structurele organisatie van deze werkzaamheden na afloop van het contract. Wanneer keuzes over de toekomstige rol van Parkmanagement en de juridische verankering daarvan uitblijven, kan dit leiden tot onduidelijkheid over verantwoordelijkheden, verminderde continuïteit in de dienstverlening en mogelijke hogere uitvoeringskosten door het wegvallen van schaalvoordelen. Daarnaast blijft voldoende ambtelijke capaciteit en expertise nodig voor het opdrachtgeverschap, contractmanagement en de

	verdere ontwikkeling van de governance rondom Parkmanagement.
13. Ontwikkelingen	Naar aanleiding van aanbevelingen van de rekenkamer uit 2021 zijn stappen gezet om de governance van Parkmanagement te verbeteren en de vermenging van publieke en private taken te beëindigen. De gekozen oplossing, waarbij een aparte Groen B.V. zou worden opgericht, bleek juridisch complex en leidde ertoe dat de onrechtmatigheid tot en met 2025 bleef bestaan. Daarom is per 1 januari 2026 het contract met Parkmanagement beëindigd, zijn de werkzaamheden teruggehaald naar de gemeente en is het groenonderhoud Europees aanbesteed. Daarnaast wordt de toekomstige rol, positie en organisatie van Parkmanagement opnieuw bezien. In dat kader wordt onderzocht welke taken Parkmanagement in de toekomst kan vervullen en hoe de samenwerking met de gemeente juridisch en organisatorisch het beste kan worden vormgegeven.

Enexis Holding N.V.

Enexis Holding N.V.	
2. Rechtsvorm	B.V.
3. Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
4. Doelstelling en openbaar belang	Enexis beheert het energienetwerk voor elektriciteit en aardgas in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,3 miljoen klanten (huishoudens, bedrijven en overheden) voor gas en € 2,9 miljoen klanten voor elektriciteit. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt.
5. Relatie met beleidsveld	0. Bestuur en Ondersteuning
6. Deelnemende partijen	91 aandeelhouders
7. Bestuurlijk belang	Aandeelhouder Vertegenwoordiging door Burgemeester Ausems. Wethouder Tiemstra (machtiging burgemeester) neemt deel aan aandeelhoudersvergadering.
8. Financieel belang	23.177 aandelen (nominale waarde € 23.177) , dit is 0,01548% van het totale aantal aandelen
9. Eigen vermogen	01-01-2027: € nog niet bekend 31-12-2027: € nog niet bekend
10. Vreemd vermogen	01-01-2027: € nog niet bekend 31-12-2027: € nog niet bekend
11. Financieel resultaat	2027: € nog niet bekend
12. Risico's	Enexis is financieel gezond. Enexis heeft de Standard & Poor's (S&P) rating A+ (positieve outlook) en bij Moody's Aa3 (stabiele outlook).
13. Ontwikkelingen	Enexis beschrijft de moeilijke keuzes die voortkomen uit de energietransitie en de druk op het elektriciteitsnet. De netbeheerder zoekt steeds een balans tussen maatschappelijke belangen, betrouwbaarheid, betaalbaarheid en de noodzakelijke investeringen. De vier belangrijkste dilemma's zijn: • Transparantie over stroomuitval: inwoners en overheden tijdig informeren, ondanks het risico op onrust. • Verdeling van netcongestie: bepalen of alleen grote bedrijven of ook kleinere gebruikers moeten bijdragen aan het voorkomen van overbelasting van het elektriciteitsnet. • Investeren in warmtenetten: bijdragen aan de energietransitie, terwijl de financiële risico's nog onzeker zijn. • Betaalbaarheid versus investeringen: voldoende investeren in uitbreiding van het elektriciteitsnet zonder de energierekening onnodig te laten stijgen.

Voor gemeenten zijn deze dilemma's relevant omdat zij gevolgen hebben voor woningbouw, economische ontwikkeling, verduurzaming, crisisbeheersing en de betaalbaarheid van energie.

Brabant Water N.V.

Brabant Water N.V.	
2. Rechtsvorm	N.V.
3. Vestigingsplaats	Hoofdkantoor 's-Hertogenbosch
4. Doelstelling en openbaar belang	Brabant Water wint, zuivert, transporteert en levert drink- en industriewater van hoge kwaliteit vanuit 33 waterproductiebedrijven aan ruim 2,5 miljoen inwoners en bedrijven in Noord-Brabant. Daarnaast levert het bedrijf water op maat en watergerelateerde producten en diensten in de gebonden en vrije markt. De omzet bedraagt € 196 miljoen.
5. Relatie met beleidsveld	0. Bestuur en Ondersteuning
6. Deelnemende partijen	De aandelen zijn in handen van de Provincie Noord-Brabant (31,6%) en van 50 gemeenten in het voorzieningsgebied van Brabant Water.
7. Bestuurlijk belang	Aandeelhouder. Vertegenwoordiging door burgemeester Ausems. Wethouder Tiemstra (machtiging burgemeester) neemt deel aan de aandeelhoudersvergadering.
8. Financieel belang	66.253 aandelen is 2,38%
9. Eigen vermogen	01-01-2027: € nog niet bekend 31-12-2027: € nog niet bekend
10. Vreemd vermogen	01-01-2027: € nog niet bekend 31-12-2027: € nog niet bekend
11. Financieel resultaat	2027: € nog niet bekend
12. Risico's	Beperkt.
13. Ontwikkelingen	In 2025 leverde Brabant Water 177,2 miljoen m ³ drinkwater, een stijging van 4% ten opzichte van het jaar ervoor. De vraag blijft groeien door onder meer bevolkingsgroei en economische ontwikkeling. Tegelijkertijd staat de drinkwatervoorziening steeds meer onder druk. Door klimaatverandering, schaarste en toenemende vraag is de beschikbaarheid van voldoende drinkwater niet langer vanzelfsprekend. In meerdere regio's is de vergunde onttrekkingsruimte beperkt en wordt deze ook ter discussie gesteld, waardoor de leveringszekerheid op middellange termijn onder druk staat. Daarnaast neemt de complexiteit van vergunningverlening toe als gevolg van veranderende wet- en regelgeving en maatschappelijke aandacht voor natuur, milieu en ruimtegebruik. Het risico bestaat dat noodzakelijke vernieuwingen, uitbreidingen of aanvullende bronnen niet tijdig beschikbaar komen. Ook de gemiddelde ouderdom van onze assets, zoals leidingen en waterproductiebedrijven neemt toe, wat leidt tot een hogere storingsgevoeligheid. Het risico bestaat dat prestatieniveaus niet worden gehaald of kosten sterker stijgen dan voorzien.

Stichtingen en Verenigingen

Stichtingen en Verenigingen

Niet van toepassing.

Paragraaf 7. Grondbeleid

Paragraaf Grondbeleid

Algemeen

Een belangrijke taak van de gemeente als lokale overheid is het zorgen voor een evenwichtige inrichting van de fysieke leefomgeving. Daartoe beschikt de gemeente over de instrumenten van de Omgevingswet, waaronder de omgevingsvisie, het omgevingsplan, de buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA) en de instrumenten uit de Aanvullingswet grondeigendom. Om de ambities uit de omgevingsvisie en het omgevingsplan te realiseren, kan het noodzakelijk zijn dat de gemeente gronden in eigendom heeft. Wanneer particuliere grondeigenaren zelf tot ontwikkeling overgaan, is het van belang dat het kostenverhaal en de afspraken over de inrichting van het gebied zorgvuldig worden geborgd.

Wat zijn de doelstellingen voor de komende jaren?

Het voeren van grondbeleid is geen doel op zich, maar een middel om maatschappelijke en ruimtelijke doelstellingen te realiseren. Het doel van het grondbeleid is dan ook om door middel van een doelmatige inzet van de beschikbare grondbeleidsinstrumenten bij te dragen aan een toekomstbestendige gemeente.

Met het grondbeleid kan de gemeente invloed uitoefenen op de wijze waarop gronden worden gebruikt en ontwikkeld. Sturing op het grondgebruik is wenselijk, omdat dit bijdraagt aan de realisatie van publieke doelstellingen op het gebied van onder andere woningbouw, economie, bereikbaarheid, klimaatadaptatie, duurzaamheid, groen, voorzieningen en een gezonde leefomgeving. Met de Nota Grondbeleid 2025-2030 beschikt de gemeente over een transparant afwegingskader voor de uitvoering van het grondbeleid en de inzet van grondbeleidsinstrumenten.

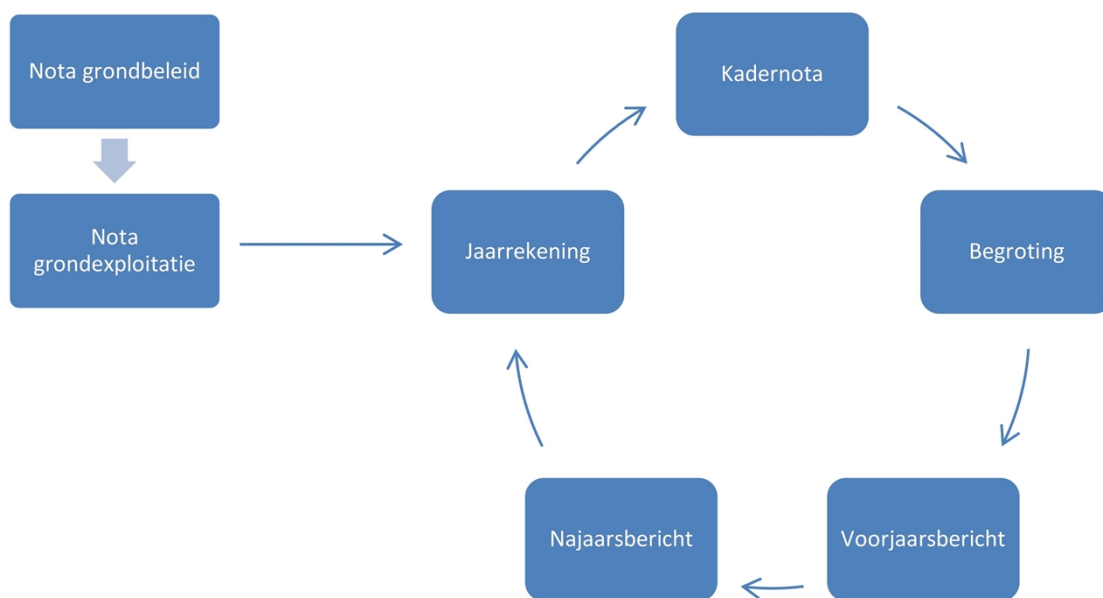
De komende jaren staat de gemeente Waalwijk voor grote ruimtelijke opgaven. In het Coalitieakkoord 2026-2030 is onder meer ingezet op het versnellen van de woningbouw, het versterken van de economische structuur, het verbeteren van de bereikbaarheid en een financieel gezonde gemeente. Daarbij wordt nadrukkelijk gekozen voor een doelmatige inzet van publieke middelen, waarbij de gemeente regie voert waar dat noodzakelijk is en samenwerkt met marktpartijen waar dat mogelijk is.

Relatie P&C-cyclus en grondbeleid

In de Nota grondbeleid zijn de beleidsmatige keuzes gemaakt omtrent het grondbeleid. Deze wordt in principe eens in de vier jaar opgesteld. Jaarlijks wordt er een Nota grondexploitatie opgesteld. De Nota grondexploitatie betreft de financiële verantwoording over het gevoerde grondbeleid.

Voor wat betreft de P&C-cyclus maakt de Nota grondexploitatie 2025 onderdeel uit van de jaarrekening. In de Nota grondexploitatie wordt immers financiële verantwoording afgelegd over de gronden onder de materiële vaste activa, de bouwgrond in exploitatie en gronden waar een faciliterend grondbeleid wordt gevoerd. Daarnaast wordt in de Nota grondexploitatie een doorkijk gegeven in de toekomst door middel van een meerjarenprognose.

De relatie met de Nota grondbeleid, de Nota grondexploitatie en de P&C-cyclus is schematisch weergegeven in onderstaande diagram.

Samenvatting Nota Grondbeleid 2025-2030

In de Nota Grondbeleid 2025-2030 is aangegeven dat voor de gemeente Waalwijk alle vormen van grondbeleid (actief, faciliterend of een mengvorm) in principe toepasbaar zijn. Iedere vorm kan bijdragen aan het realiseren van maatschappelijke doelstellingen. De keuze voor een specifieke vorm van grondbeleid is afhankelijk van de situatie, waarbij zowel het maatschappelijk als het financieel rendement van een ontwikkeling wordt meegewogen. De gemeente Waalwijk voert zowel een actief als faciliterend grondbeleid. Bij uitleglocaties heeft de gemeente tot dusverre voornamelijk een actieve grondpolitiek gevoerd. Bij ontwikkelingen binnen de bestaande kernen is de gemeente van oudsher vaker faciliterend opgetreden, waarbij de uitvoering veelal aan marktpartijen werd overgelaten.

Coalitieakkoord 2026-2030

In lijn met de ambities uit het coalitieakkoord van de gemeente Waalwijk om woningbouw te versnellen, de kwaliteit van de leefomgeving te versterken en ruimte te bieden aan de ontwikkeling van de stad en dorpen, wordt de gemeentelijke rol bij binnenstedelijke ontwikkelingen nadrukkelijker gezien. Waar nodig en mogelijk wil de gemeente ook bij herstructureringsopgaven een actievere rol innemen en niet uitsluitend faciliterend optreden. Dit kan bijvoorbeeld door actief grondposities in te nemen of andere instrumenten van het grondbeleid in te zetten om gewenste ontwikkelingen mogelijk te maken.

Bij binnenstedelijke herstructureringsopgaven spelen vaak complexe vraagstukken, zoals hoge verwervingskosten, versnipperd eigendom, omgevingsmanagement en mogelijke saneringskosten. Een actieve gemeentelijke rol kan bijdragen aan het realiseren van maatschappelijke doelen, zoals woningbouw, betaalbaarheid, ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid. Ook hierbij blijft per situatie een zorgvuldige afweging nodig tussen maatschappelijke meerwaarde, financiële risico's en het beschikbare gemeentelijke instrumentarium.

Reserve Grondexploitatie

De reserve grondexploitatie heeft als doel het opvangen van financiële tegenvallers binnen de grondexploitaties. In de Nota grondexploitatie 2026 is besloten de reserve grondexploitatie te verhogen met € 2,56 miljoen tot afgerond € 7,58 miljoen. Deze verhoging wordt gedekt vanuit de Algemene Reserve en zorgt ervoor dat de beschikbare buffer weer aansluit bij het actuele risicoprofiel van de grondexploitatieportefeuille.

Binnen het risicomanagement wordt onderscheid gemaakt tussen directe en indirecte risico's. Directe risico's zijn projectgebonden risico's, zoals afwijkingen in kostenramingen, juridische complicaties of vertragingen. Indirecte risico's komen voort uit externe ontwikkelingen, zoals renteontwikkelingen, kostenstijgingen en economische veranderingen, en kunnen meerdere grondexploitaties tegelijk beïnvloeden.

Door risico's integraal op portefeuilleniveau te beoordelen, ontstaat een realistisch beeld van de totale financiële risico's. Daarbij wordt rekening gehouden met de mate waarin risico's binnen afzonderlijke grondexploitaties kunnen worden opgevangen, bijvoorbeeld door aanwezige winsten. De reserve grondexploitatie biedt hiermee een passende buffer voor risico's die niet binnen de afzonderlijke grondexploitaties kunnen worden opgevangen.

Risico's met betrekking tot materiële vaste activa, zoals mogelijke afwaardering van gronden, vallen buiten de reserve grondexploitatie en worden betrokken bij het gemeentebrede weerstandsvermogen.

Uitgifte in erfpacht

Binnen de gemeente Waalwijk zijn diverse percelen in erfpacht uitgegeven. Historisch gezien werd erfpacht met name ingezet als instrument om ondernemers te ondersteunen bij hun financieringsvraagstukken. Door het verstrekken van erfpacht kon de gemeente bijdragen aan het mogelijk maken van investeringsbeslissingen, zonder dat direct tot aankoop van grond hoefde te worden overgegaan.

Het college wil erfpacht de komende jaren nadrukkelijker verkennen als strategisch instrument binnen het grondbeleid. De verkenning richt zich in eerste instantie op de uitgifte van bedrijfsgronden. Dit sluit aan bij de ambities uit het coalitieakkoord van de gemeente Waalwijk om ruimte te bieden aan economische ontwikkeling en de gemeentelijke grondposities doelgericht in te zetten.

Voor bedrijventerreinen kan erfpacht bijdragen aan het behouden van langdurige regie op gemeentelijke grondposities en het realiseren van een structurele inkomstenstroom door middel van canonopbrengsten. Ook binnen de woningbouw kan erfpacht een mogelijke vorm van gronduitgifte zijn. De toepassing hiervan is echter afhankelijk van de specifieke ontwikkeling en wordt per situatie bezien. Het accent van de huidige verkenning ligt op de uitgifte van bedrijfsgronden.

Bij uitgifte in erfpacht wordt de jaarlijkse canon vastgesteld op basis van de geldende erfpachtvoorwaarden voor het betreffende perceel. Hoewel erfpacht voordelen biedt, brengt het ook risico's met zich mee. Zo kan een erfpachter te maken krijgen met financiële problemen of faillissement, waardoor canonbetalingen niet of niet tijdig plaatsvinden. Indien de gemeente wel financieringslasten draagt over de grond, maar geen inkomsten uit canon ontvangt, ontstaat een financieel nadeel.

De gemeente maakt bij iedere uitgifte in erfpacht een zorgvuldige afweging tussen financiële risico's, structurele opbrengsten en maatschappelijke en economische meerwaarde. Erfpacht wordt daarmee ingezet als aanvullend instrument binnen het grondbeleid om de ambities uit het coalitieakkoord te ondersteunen en tegelijkertijd grip te houden op gemeentelijke grondposities.

Paragraaf 8. Openbaarheid

Openbaarheid

De gemeente Waalwijk vindt het belangrijk dat inwoners en andere belangstellenden kunnen zien wat de gemeente doet en waarom. Daarom werkt de gemeente actief aan open en transparant bestuur. Dit sluit aan bij de Wet open overheid (Woo), die sinds 1 mei 2022 van kracht is.

De Woo verplicht overheden om informatie actief en op verzoek beschikbaar te stellen. Het gaat hierbij om:

- beleidsdocumenten;
- besluiten van het college en de raad;
- financiële informatie;
- afspraken met externe partijen;
- en andere relevante gegevens.

Actieve openbaarmaking

De gemeente zorgt ervoor dat belangrijke informatie uit zichzelf openbaar wordt gemaakt.

Dit gebeurt bijvoorbeeld via:

- de gemeentelijke website;
- het raadsinformatiesysteem;
- het Woo-platform (als landelijk beschikbaar).

Waar mogelijk wordt informatie digitaal, toegankelijk en begrijpelijk gedeeld. Daarbij sluit de gemeente aan bij de landelijke ontwikkelingen over welke informatie openbaar wordt gemaakt.

Woo-verzoeken

Inwoners en andere belanghebbenden kunnen een Woo-verzoek indienen als zij informatie willen ontvangen die (nog) niet openbaar is gemaakt. We streven ernaar om deze verzoeken binnen de wettelijke termijn af te handelen.

Ontwikkelingen

De Woo verplicht dat de digitale informatiehuishouding binnen 8 jaar – gerekend vanaf mei 2022 - op orde wordt gebracht. De VNG heeft een meerjarenplan voor gemeenten opgeleverd. Dit plan bevat o.a. een opsomming van eisen die van belang zijn om aan de wet te voldoen.

Indicator	Stand van zaken in Waalwijk
Gemeenten beschikken over een actueel samenhangend overzicht van processen, applicaties en van opslag van informatieobjecten	Gemeente Waalwijk heeft een actueel overzicht van processen, applicaties en opslag van informatieobjecten.
Informatieobjecten worden vernietigd conform de vastgestelde bewaartermijnen	De vernietiging van informatieobjecten wordt jaarlijks uitgevoerd onder toezicht van Streekarchief SALHA.
Blijvend te bewaren informatieobjecten worden tijdig overgebracht naar een archiefinstelling	Het archiefblok 1997–2006 moet eind 2026 worden overgebracht. Omdat dit niet op tijd lukt, vragen we de provincie om uitstel.

Archiefinstellingen hebben een actueel acquisitieplan met betrekking tot overheidsarchieven voor de komende 5 jaar	Het acquisitieplan is een verantwoordelijkheid van SALHA. Zij hebben in de planning van 2027 opgenomen om een acquisitieplan op te stellen.
Gemeenten hanteren MDTO als metadataschema	Gemeente Waalwijk hanteert de MDTO.
Minimaal eens per twee jaar wordt een inspectieverslag opgesteld over informatiehuishouding	Door de archivaris wordt één keer in de twee jaar een inspectieverslag opgesteld.
De gemeente heeft een gediplomeerde archivaris aangesteld	Gemeente Waalwijk is aangesloten bij gemeenschappelijke regeling Streekarchief Langstraat Heusden en Altena (SALHA). Bij SALHA is een gediplomeerde archivaris aangesteld.

Paragraaf 9. Voortgang ombuigingen

Stand van zaken ombuigingen

Ombuigingen Sociaal Domein

In de Kadernota 2025 zijn voorstellen opgenomen naar aanleiding van de Koers Sociaal Domein, specifiek het implementatieplan Samen Redzaam. Ter dekking daarvan resteert nog een te behalen structurele besparing sociaal domein lokaal. Aanvullend is bij de Kadernota 2026 besloten het besparingspotentieel sociaal domein lokaal te verhogen, als dekking van de eerdere ombuiging Den Bolder en als aanvullende ombuiging (verlaging inzet trede 4) voor het Financieel Robuust Perspectief.

Verder lopen twee door het Rijk opgelegde kortingen uit eerdere begrotingen door: de trekkingsrechten SVB/PGB en de eigen bijdrage Wmo. Bij de Meicirculaire 2025 zijn daar twee kortingen op het terrein van de jeugdzorg bijgekomen, die ingaan in 2028.

In de Begroting 2027 zijn voor de jaren 2027 tot en met 2030 de volgende taakstellingen opgenomen. Het in 2025 structureel gerealiseerde resultaat van € 524.000 is hierin verwerkt.

Bedragen x € 1.000	2027	2028	2029	2030
1a. Structureel besparingspotentieel sociaal domein lokaal	1.157	1.389	1.389	1.389
1b. Verhoging besparingspotentieel sociaal domein lokaal	384	384	384	384
Subtotaal besparingspotentieel sociaal	1.541	1.773	1.773	1.773

domein lokaal				
Af: realisatie 2025, structureel	-524	-524	-524	-524
Saldo besparingspotentieel sociaal domein lokaal	1.017	1.249	1.249	1.249
2. Korting Rijk Septembecirculaire 2022: SVB PGB trekkingsrechten	83	83	83	83
3. Korting Rijk Meicirculaire 2023: eigen bijdrage Wmo	0	562	562	562
4. Korting Rijk Meicirculaire 2025: eigen bijdrage jeugdzorg	0	774	779	779
5. Korting Rijk Meicirculaire 2025: sturen op trajectduur jeugdzorg	0	203	204	204
Totaal resterende taakstelling	1.100	2.871	2.877	2.877

Bovenstaande posten 1 tot en met 5 worden hierna toegelicht.

1. Besparingspotentieel sociaal domein lokaal (1a en 1b)

Met het programma Samen Redzaam brengen we individuele zorg met een indicatie naar groepsaanbod en indicatievrije ondersteuning. Financieel is de inzet gericht op een 0-lijn: de beïnvloedbare zorgkosten blijven op het niveau van de Begroting 2024 (€ 11,6 miljoen). Op dat bedrag is bij de Kadernota 2025 een besparingslijn opgenomen van 6% in 2025, oplopend naar 12% in 2028 (post 1a). Bij de Kadernota 2026 is hier € 384.000 structureel aan toegevoegd: € 34.000 voor de eerder beoogde ombuiging op Den Bolder, die we via de transformatie realiseren, en € 350.000 als aanvullende ombuiging vanuit het FRP-traject (post 1b). De opgave wordt gerealiseerd via de value cases indicatievrij 18-min en 18-plus, complexe casussen en verkorting van het indicatieproces 80-plus.

Stand van zaken: sprint in 2025, vertraging in 2026

In 2025 is een grote sprint gemaakt: het plan 2025 is volledig gehaald en het structurele effect van € 524.000 is verwerkt in de begroting. In 2026 is de grootste kanteling beoogd. Hiervoor is het verder opbouwen van het Stevig Lokaal Team op Trede 3, als belangrijkste substituuat voor geïndiceerde zorg, essentieel. Daarnaast is de ontwikkeling van andere alternatieven, zoals groepsaanbod, van belang. Dit vraagt om een organisatie die daarop is ingericht. Dat was in 2026 nog niet overall het geval, waardoor de opbouw van het Stevig Lokaal Team achterloopt op de planning en de aanvullende opgave voor 2026 niet volledig wordt gerealiseerd. Hierover rapporteren we in het Najaarsbericht 2026 en de Jaarrekening 2026. Om de transformatie zorgvuldig af te maken verlengen we het programma met een jaar, tot en met 2028, inclusief het programmamanagement.

Plan 2027

In 2027 realiseren we de stap die oorspronkelijk voor 2026 was voorzien. De inzet richt zich op:

- de verdere opbouw van het Stevig Lokaal Team voor 18-min en 18-plus op trede 3, zodat nieuwe hulpvragen direct laagdrempelig worden opgepakt en minder indicaties op trede 4 nodig zijn;
- de uitbreiding van de schoolmaatschappelijke ondersteuning met gezinscoaches die vanuit de scholen werken, als belangrijkste interventie voor de value case 18-min;
- het op orde brengen en monitoren van het groepsaanbod voor jeugd en het voortzetten van de indicatievrije dagbesteding voor de Wmo;

- de uitvoering van het plan Toekomstbestendig afdeling WijZ (bezetting, opleiding, werkwijzen en operationele stuurinformatie), als basis voor de transformatie;
 - de voortzetting van de interventies uit 2025 en 2026 conform eerdere besluitvorming.
- De voortgang volgen we via de monitor sociaal domein en rapporteren we in de P&C-documenten van 2027.

Autonome ontwikkelingen en demping

Naast de lokale transformatie spelen autonome ontwikkelingen: de zorgvraag groeit, tarieven stijgen en de problematiek wordt complexer. Binnen de regionale jeugdhulp verschuift de inzet bovendien van hoogspecialistische hulp naar ambulante jeugdhulp (segment 4). Die afschaling is gewenst, maar zorgt voor extra instroom in segment 4. Dat is precies het segment waarop wij lokaal sturen: vanuit segment 4 naar het Stevig Lokaal Team op trede 3. De besparing die we realiseren werkt daardoor vooral als demping van de kostenstijging: zonder de lokale inzet zouden de kosten op de zorgbudgetten hoger zijn. Ook in 2027 verwachten we dat een deel van het effect van de value cases zichtbaar wordt als demping van de autonome groei en mogelijk niet als daling ten opzichte van de begroting.

Financieel

Van de taakstelling 2027 (€ 1,54 miljoen) is € 524.000 structureel gerealiseerd. De resterende opgave bedraagt € 1,02 miljoen in 2027 en € 1,25 miljoen vanaf 2028. Door de vertraging in 2026 realiseren we de reeks een jaar later dan oorspronkelijk gepland. Bij de Jaarrekening 2026 en de Kadernota 2028 komen we met een voorstel voor de fasering van de resterende opgave en de dekking van het deel dat later wordt gerealiseerd.

2. Korting Rijk Septembercirculaire 2022: SVB PGB trekkingsrechten

Bij de Septembercirculaire 2022 heeft het Rijk een structurele korting opgelegd voor de uitvoeringskosten van de SVB voor PGB-trekkingsrechten (Jeugdwet en Wmo). Voor Waalwijk gaat het om € 83.000 per jaar. De taakstelling staat op product 634 Maatwerkdienstverlening 18+ (Wmo).

Het budget op dit product laat de korting niet toe. De uitgaven voor Wmo-maatwerk ontwikkelen zich opwaarts en er is binnen dit specifieke budget geen ruimte om de uitname op te vangen. De verwachting is dat deze taakstelling ook in 2027 niet binnen dit budget wordt gerealiseerd. Bij de Jaarrekening 2026 wordt bepaald of de taakstelling structureel wordt afgeraamd. De VNG en het ministerie van VWS evalueren de afspraak in 2026 op basis van de werkelijke uitvoeringskosten van de SVB. De uitkomst kan leiden tot bijstelling van de uitname.

3. Korting Rijk Meicirculaire 2023 algemene uitkering: eigen bijdrage Wmo

Het Rijk vervangt het abonnementstarief in de Wmo (vaste eigen bijdrage van € 21 per maand) door een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage. Omdat gemeenten hierdoor lagere zorgkosten zouden krijgen, is daaraan een korting op de algemene uitkering gekoppeld. Voor Waalwijk was dit € 562.000 vanaf 2027.

De invoering is opnieuw uitgesteld. Na de val van het kabinet-Schoof heeft de Tweede Kamer het wetsvoorstel op 24 juni 2025 controversieel verklaard. In de Voorjaarsnota 2026 heeft het kabinet besloten de invoering met een jaar uit te stellen naar op zijn vroegst 1 januari 2028. In de Meicirculaire 2026 is de korting voor 2027 daarom teruggedraaid. De uitname vanaf 2028 blijft vooralsnog ingeboekt. Voor Waalwijk vervalt de taakstelling in 2027 en blijft deze vanaf 2028 op € 562.000 staan.

Vanaf 2028 is geen sprake van een nog in te vullen taakstelling. De lagere zorgkosten moeten de korting compenseren. Er resteert een risico dat de regeling minder oplevert dan het Rijk heeft becijferd of opnieuw wordt uitgesteld terwijl de uitname wel is ingeboekt. Dit risico nemen we vanaf 2028 op in de risicoparagraaf.

4. Korting Rijk Meicirculaire 2025 algemene uitkering: eigen bijdrage jeugdzorg

In de Voorjaarsnota 2025 heeft het Rijk aangekondigd per 1 januari 2028 een eigen bijdrage in de jeugdzorg in te voeren, met een landelijke besparing van € 260 miljoen. Deze besparing is in de Meicirculaire 2025 als korting op het gemeentefonds verwerkt. Voor Waalwijk gaat het om € 774.000 in 2028 en € 779.000 vanaf 2029. Het coalitieakkoord van 2026 houdt deze besparing in stand. De uitwerking (doelgroep, hoogte en inning) is nog niet bekend en vraagt wetgeving.

Zolang de maatregel niet is uitgewerkt, staat tegenover de korting geen zekere daling van de zorgkosten. De VNG en de jeugdsector zijn kritisch over de haalbaarheid. Wij nemen deze taakstelling vanaf 2028 op als risico en betrekken de uitwerking bij de Kadernota 2028.

5. Korting Rijk Meicirculaire 2025: sturen op trajectduur jeugdzorg

In de Voorjaarsnota 2025 is daarnaast afgesproken dat Rijk, gemeenten en de jeugdsector afspraken maken over het beter sturen op de duur van jeugdhulptrajecten, met een landelijke besparing van € 68 miljoen vanaf 2028. Voor Waalwijk gaat het om € 203.000 in 2028 en € 204.000 vanaf 2029.

Deze maatregel sluit aan bij de Hervormingsagenda Jeugd en bij onze lokale en regionale inzet. Het Stevig Lokaal Team pakt hulpvragen vroeg en laagdrempelig op en de regionale inkoop in Hart van Brabant stuurt op resultaat en trajectduur. De realisatie is afhankelijk van de landelijke afspraken, die nog niet zijn gemaakt. Ook deze taakstelling nemen we vanaf 2028 op als risico.

Overige ombuigingen

In de Begroting 2027 zijn voor de jaren 2027 – 2030 nog de volgende overige taakstellingen opgenomen:

Bedragen x € 1.000	2027	2028	2029	2030
1. Efficiency administratieve processen	50	50	50	50
2. Verhogen kostendekkendheid begraafplaatsen	200	200	200	200
Totaal	250	250	250	250

Bovenstaande posten 1 tot en met 3 worden hierna verder toegelicht.

1. Efficiency administratieve processen

In 2027 zal er een onderzoek gaan plaatsvinden naar de efficiency binnen de administratieve processen. Te denken valt aan het optimaal gebruik maken van technische (automatiserings)mogelijkheden zodat er efficiency voordelen ontstaan.

2. Verhogen kostendekkendheid begraafplaatsen

In het Najaarsbericht 2026 wordt gerapporteerd over de haalbaarheid van de beoogde ombuiging van € 200.000. Afhankelijk daarvan wordt later terug gekomen met aanvullende voorstellen.

Financiële Begroting

Kerngegevens

Kerngegevens

Sociale structuur	Rekening 2024	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Totaal aantal inwoners *)	51.241	51.644	51.690	52.202

Sociale structuur	Rekening 2024	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Aantal inwoners van 0 tot 64 jaar	39.933	40.247	40.182	40.106
Aantal inwoners van 65 jaar en ouder	11.308	11.397	11.508	11.529
Bijstandsgerechtigden	755	786	755	810

*) Volgens Nota van Uitgangspunten
2027

Fysieke structuur	Rekening 2024	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Oppervlakte gemeente (in ha)	6.674	6.764	6.765	6.765
Totaal aantal woningen	22.783	22.980	22.940	23.200
Aantal woningen in bezit van woningbouwcorporaties	nmb	nmb	6.950	6.910
Wegen (aantal m² x 100)	38.790	38.805	38.776	38.770
Openbaar groen (in ha)	502	502	494	502

Financiële structuur	Rekening 2024	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Totaal (bedragen x € 1.000)				
Totaal lasten	198.572	228.574	220.942	237.035
Opbrengsten belastingen	31.833	33.969	31.429	32.570
Algemene uitkering gemeentefonds	109.626	123.135	118.326	127.133
Vaste schulden	138.316	144.876	130.886	146.381
waarvan voor woningbouw	4.830	4.721	4.612	4.503
Boekwaarde investeringen	283.909	300.578	326.591	358.658
waarvan voor woningbouw	4.830	4.721	4.612	4.503
Eigen vermogen	103.500	105.699	100.200	89.926
Vrij aanwendbare reserves	24.842	21.832	16.898	19.456
Voorzieningen	13.026	17.886	21.703	28.511
Garanties	674	566	674	566
Garanties, sociale woningbouw	398.012	396.968	398.012	396.968
Bedragen per inwoner	Rekening 2024	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
(bedragen x € 1)				
Totaal lasten	3.875	4.426	4.274	4.541
Opbrengsten belastingen	621	658	608	624
Algemene uitkering gemeentefonds	2.139	2.384	2.289	2.435
Vaste schulden	2.699	2.805	2.532	2.804
waarvan voor woningbouw	94	91	89	86
Boekwaarde investeringen	5.540	5.820	6.318	6.871

Sociale structuur	Rekening 2024	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
waarvan voor woningbouw	94	91	89	86
Eigen vermogen	2.019	2.047	1.938	1.723
Vrij aanwendbare reserves	485	423	327	373
Voorzieningen	254	346	420	546
Garanties	13	11	13	11
Garanties, sociale woningbouw	7.767	7.687	7.700	7.604

Begroting 2027-2030 op hoofdlijnen

De begroting 2027-2030 op hoofdlijnen

In deze Begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030 zijn de effecten van de raadsbesluiten tot en met 1 augustus 2026, het [Voorjaarsbericht 2026](#), de [Onontkoombaarheden 2027](#), de [Meicirculaire 2026](#) en de uitwerking van het [Coalitieakkoord 2026-2030](#) verwerkt. Verder is de begroting in technische zin samengesteld, mede gebaseerd op de door uw raad op 25 juni 2026 vastgestelde [uitgangspunten](#) voor de samenstelling van de Begroting 2027.

Bedragen (afgerond) x €1.000	2027		2028		2029		2030	
V = voordeel / N = nadeel	V/N		V/N		V/N		V/N	
Startpositie na Voorjaarsbericht 2026 (incl. Onontkoombaarheden 2027)	V	2.668	N	129	N	613	N	1.369
Mutaties Coalitieakkoord 2026-2030	N	927	N	1.331	N	1.428	N	643
Na Coalitieakkoord 2026-2030	V	1.741	N	1.460	N	2.041	N	2.012
Effecten Meicirculaire 2026 uit raadsinformatiebrief 054-26	N	856	N	414	N	807	N	539
Na Meicirculaire 2026 (= A)	V	885	N	1.874	N	2.848	N	2.551
Mutaties								
Aanpassing kapitaallasten / rente	N	680	N	104	V	365	V	129
Aanpassing personeelsbudgetten	V	348	V	61	V	64	V	86
Aanpassing diverse pachten en huren	V	110	V	110	V	110	V	110
Jeugdhulp	N	1.679	N	1.679	N	1.679	N	1.679
Versterking van de basis om ambities te realiseren	N	107	N	167	N	198	N	229
Verlagen inzet 10% vrije ruimte Algemene Reserve	N	962	N	1.147	N	1.043	V	1.043
Stelpost onderuitputting kapitaallasten	V	99	V	104	V	299	V	450
Inkomsten leges omgevingsvergunningen	V	300	V	300	V	300	V	300
Coalitieakkoord	V	83	N	679	N	759	N	799
Indexering goederen en diensten verlagen (2,5% ipv 3,4%)	V	383	V	370	V	353	V	373
Indexeringen lonen verlagen (3,8% ipv 4,1%)	V	130	V	130	V	130	V	130
Gelijkblijvende OZB woningen (areaaluitbreiding van 0,5% naar 1%)	V	142	V	142	V	142	V	142
Overige kleine afwijkingen	V	124	V	72	V	82	V	81
Totaal afwijkingen (= B)	N	1.709	N	2.487	N	1.834	N	1.949
Programmabegroting 2027: Financieel beeld 2027-2030 (= A+B)	N	824	N	4.361	N	4.682	N	4.500
Incidentele baten en lasten Begroting 2027	V	839	V	1.249	V	1.254	V	704
Structureel begrotingssaldo 2027-2030	V	15	N	3.112	N	3.428	N	3.796

Toelichting op (technische) wijzigingen in de Begroting 2027

Onderdeel A van bovenstaand financieel beeld is de stand uit het [Coalitieakkoord 2026-2030](#) aangevuld met de [Meicirculaire 2026](#).

Daarna is de Begroting 2027 (technisch) samengesteld en dat leidt tot afwijkingen van dit financieel beeld, die ook per jaar anders kunnen zijn.

De financiële afwijkingen hebben betrekking op (in tabel onder B):

a. Aanpassing kapitaallasten / rente

Bij het samenstellen van de begroting worden de ramingen van kapitaallasten / rente geactualiseerd, mede op basis van een inschatting van het moment van daadwerkelijk investeren. In de actualisering van de kapitaallasten komen verschillende effecten samen. Er zijn kapitaallasten doorgeschoven als gevolg van het doorschuiven van geplande investeringen, de vervangingsinvesteringen zijn bijgesteld en de renteramingen zijn geactualiseerd. Daarnaast heeft er in het Voorjaarsbericht 2026 voor de jaren 2027 en 2028 een te positieve bijstelling plaatsgevonden van de kapitaallasten, dit wordt nu gecorrigeerd in de Begroting 2027.

b. Aanpassing personeelsbudgetten

Een actualisatie van de personeelsbudgetten leidt tot een structureel voordeel van € 348.000 in 2027, oplopend tot € 362.000 in 2030. Dit voordeel ontstaat doordat in de Begroting 2026 abusievelijk een dubbele formatieplaats was opgenomen en daarnaast de totale personeelslasten te hoog waren geraamd.

Het college zet vanaf 2028 een deel van dit structurele voordeel in om het fundament van de organisatie verder te versterken. Hiervoor wordt vanaf dan structureel € 293.000 beschikbaar gesteld. Op deze manier wordt Bedrijfsvoering als fundament van de organisatie gefaseerd verder versterkt. Deze middelen worden ingezet zodat bedrijfsvoering stapsgewijs kan meegroeien met de omvang van de organisatie. Zo wordt de continuïteit gegarandeerd en kan opnieuw een belangrijke ontwikkelstap worden gemaakt.

c. Aanpassing diverse pachten en huren

De pachten en huren van diverse percelen, welke eigendom zijn van de gemeente, zijn verhoogd. Dit levert een voordeel op van structureel € 110.000.

d. Jeugdhulp

Conform de vastgestelde [Begroting 2027 Regio Hart van Brabant](#) stijgt de bijdrage voor jeugdhulp van de gemeente Waalwijk met afgerond € 1,7 miljoen. Deze bijstelling is structureel verwerkt in de gemeentelijke Begroting 2027-2030.

e. Versterking van de basis om ambities te realiseren

Om alle ambities te kunnen realiseren worden middelen beschikbaar gesteld voor een cluster coördinator LTH, aanbesteding van het financieel systeem, de huur van een noodaggregaat stadhuis en vervangingsinvesteringen inrichting gemeente locaties.

f. Verlagen inzet 10% vrije ruimte Algemene Reserve

Bij de behandeling van het Najaarsbericht 2025 heeft uw raad het amendement 'Sluitende meerjarenraming' aangenomen. Onderdeel van de gekozen oplossing was de toepassing van de zogenoemde inzet 10% vrije ruimte Algemene Reserve. In voorbereiding op de Begroting 2027 heeft over de inzet van de 10%-regeling afstemming plaatsgevonden met de provincie in het kader van het financieel toezicht. Daarbij is de berekeningswijze van de 10%-regeling nader beschouwd. Uit deze afstemming is naar voren gekomen dat voor de toepassing van de regeling moet worden uitgegaan van het daadwerkelijk beschikbare surplus van de algemene reserve. Dit is het deel van de algemene reserve dat resteert nadat het benodigde weerstandsvermogen voor de geïnventariseerde risico's in aanmerking is genomen. Van dit surplus kan jaarlijks maximaal 10% structureel worden ingezet. Bij de advisering over het amendement is destijds wel rekening gehouden met de voorwaarden voor de weerstandsratio en de solvabiliteit, maar is het uitgangspunt, 10% over het verschil tussen algemene reserve en benodigd weerstandsvermogen, voor de berekening van het surplus onvoldoende meegewogen. Dit leidt tot een correctie van de eerder ingezette 10%-regeling. Op basis van de huidige cijfers onttrekken we in 2027 € 300.000 uit de Algemene Reserve in plaats van € 1.262.000. Deze onttrekking mogen we als structureel beschouwen.

g. Stelpost onderuitputting kapitaallasten

Op basis van het nieuwe Gemeenschappelijk financieel toezichtkader mogen gemeenten een stelpost opnemen voor onderuitputting kapitaallasten. Op basis van deze regeling is er nu een stelpost opgenomen.

h. Inkomsten leges omgevingsvergunningen

Op basis van werkelijk inkomsten leges omgevingsvergunningen zijn de inkomsten met € 300.000 structureel verhoogd.

i. Coalitieakkoord

Ten opzichte van het coalitieakkoord zijn de volgende mutaties doorgevoerd. De toelichtingen op deze mutaties zijn te vinden op de beleidsvelden.

MUTATIES				
Bedragen x €1 (min is een nadeel voor het begrotingssaldo)	2027	2028	2029	2030
Mutaties				
Afschaffen hondenbelasting vanaf 2028	260.000	0	0	0
Verhogen inzet BOA's en cameratoezicht (formatie). Formatie in 2027 halveren	117.500	0	0	0
Verhogen inzet BOA's (voertuig en diverse middelen)	14.000	0	0	0
Verhogen inzet BOA's en cameratoezicht (Cameratoezicht)	15.000	0	0	0
Onderzoek en aanpak lokaal fatbikeverbod	-15.000	0	0	0
Sneller realiseren woningbouw (beleidsmw vergunning)	25.000	0	0	0
Sneller realiseren woningbouw (beleidsmw woonbeleid)	25.000	0	0	0
Sneller realiseren woningbouw. Werkbudget dekken uit realisatiestimulans	25.000	0	0	0
Vergunningverlening	125.000	0	0	0
Evenementen	0	50.000	50.000	50.000
Aanpak parkeerklunpunten	150.000	0	0	0
Capaciteit Zorg en veiligheid	25.000	0	0	0
Versterking financiële functie	30.000	0	0	0
Werkbudgetten (communicatie)	-25.000	0	0	0
Afbouwen subsidie schoenenkwartier	100.000	0	0	0
Afronden lokale inclusie agenda	-20.000	0	0	0
Ondersteuningsmaatregelen, behoud maatwerkfonds	-47.000	0	0	0
Maatwerkarrangementen	-150.000	0	0	0
Aanpassen ambitieniveau duurzaamheid naar wettelijke eisen. Besparing op werkbudget naar voren halen	22.000	0	0	0
Aanpassen ambitieniveau duurzaamheid naar wettelijke eisen. Besparing op formatie naar voren halen	217.000	0	0	0
Afschaffen voorrang statushouders door middel van doorstroomlocatie	-112.500	-150.000	-150.000	-150.000
Gesprek met Hof van Capelle over toekomst wijk	0	0	-50.000	0
Realiseren woningen op achtererf eenvoudiger maken	0	0	-50.000	-50.000
Stimuleren alternatieve woonvormen	-50.000	-50.000	0	0
Inzetten op toekomstbestendige landbouwsector	-37.500	-50.000	-50.000	-50.000
Werkbudget digitale veiligheid en weerbaarheid	-50.000	pm	pm	pm
Onderzoek onveilige verkeerssituaties	-75.000	pm	pm	pm
We investeren breder in mensgerichte verkeersveiligheid	0	-9.000	-9.000	-9.000
De aanpak van straatintimidatie verder vormgeven	-60.000	-60.000	0	0
Revitalisering en verdichting bestaande bedrijventerreinen	0	0	-250.000	-300.000
Plan naar meer ruimte bieden voor initiatief en ondernemerschap	0	0	-25.000	0
Herzien van het parkeerbeleid	0	0	-75.000	-25.000
Realiseren extra ontsluiting Landgoed Driessen	-100.000	-100.000	0	0
Realiseren nieuwe busstations Noorder Parallelweg en Noorder Allee	0	0	0	-190.000
Voortzetten en verbeteren van het programma 'Samen Redzaam'	-130.000	-130.000	0	0
Herijken van grote, professionele subsidierelaties; impactgericht subsidiëren	-30.000	-30.000	pm	pm
Taal en werk voor statushouders	-15.000	-75.000	-75.000	-75.000
Verkennen prioriteiten in groenonderhoud	-20.000	pm	pm	pm
Evalueren en herijken afvalbeleid	-30.000	0	0	0
Stoppen met de Burgerbegroting in 2027, versoberen uitvoering pilot in 2026	-26.000	0	0	0
Actualisatie vastgoedbeleid en vastgoedbeheer	-75.000	-75.000	-75.000	0
Totaal mutaties	82.500	-679.000	-759.000	-799.000

De begroting 2027-2030 op hoofdlijnen vervolg

j. Indexering goederen en diensten verlagen (2,5% i.p.v. 3,4%)

In de uitgangspunten staat dat budgetten voor goederen en diensten met 3,4% worden geïndexeerd. Dit is bijgesteld naar 2,5%. Dit sluit aan met het percentage wat gemeenten ontvangen van het Rijk in de Meicirculaire 2026 voor prijsindexering.

k. Indexering lonen verlagen (3,8% i.p.v. 4,1%)

In de uitgangspunten staat dat de lonen (personeelslasten) met 4,1% worden geïndexeerd. Op basis van de Macro Economische Verkenning (MEV) 2027 stellen we dit bij naar 3,8%.

l. Gelijkblijvende OZB woningen (areaaluitbreiding van 0,5% naar 1%)

Conform de huidige systematiek houden we in de begroting jaarlijks rekening met 0,5% areaaluitbreiding. Dit percentage is in werkelijkheid 1%. Voor woningen wordt dit nu aangepast (bij niet-woningen was het al doorgevoerd). Dit leidt niet tot een verhoging van de OZB voor inwoners.

m. Overige kleine afwijkingen.

Overige verschillen betreft meerdere kleine posten die gezien het bedrag niet worden toegelicht.

Incidentele baten en lasten en structureel begrotingssaldo 2027 - 2030

Het begrotingssaldo wordt op grond van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) en de handreiking van Provincie uit 2021 nog gecorrigeerd voor incidentele baten en lasten.

Deze aanpassing bevat 2 onderdelen:

- Het elimineren van de incidentele baten en lasten uit de primaire Begroting 2026, voordat de nieuwe reeks voor de Begroting 2027 wordt bepaald.
- Het toevoegen van de nieuwe reeks voor incidentele baten en lasten voor de Begroting 2027. Van deze nieuwe reeks is een tabel met toelichting opgenomen onder de overzichten van baten en lasten.

Na aanpassing voor incidentele baten en lasten wordt het structureel begrotingssaldo gepresenteerd.

In de volgende paragraaf wordt het toetsingskader van de Provincie voor de Begroting 2027 nader toegelicht.

Tarieven

In de paragraaf lokale heffingen is in deze begroting een uitgebreide toelichting op belastingen en heffingen opgenomen. Alle daarvoor in aanmerking komende tarieven zijn, op basis van de door de raad vastgestelde [uitgangspunten](#) voor de samenstelling van de Begroting 2027, aangepast. De tarieven voor afvalstoffenheffing en rioolheffing zijn kostendekkend, zo nodig met inzet van middelen uit de bijbehorende voorzieningen. De tariefvoorstellen 2027 komen (met uitzondering van OZB en leges) gelijktijdig doch separaat van de Begroting 2027 op 12 november 2026 in de raad aan de orde. De voorstellen voor OZB en leges volgen daarna in de decembervergadering van de raad.

Toetsingskader van de Provincie Noord-Brabant voor de Begroting 2027

In 2026 is het Gemeenschappelijk financieel toezichtkader 2026 gemeenten (GTK 2026) vastgesteld. Het GTK 2026 is een gezamenlijk product van de 12 provincies. Om de uniforme uitoefening van het financieel toezicht te bevorderen is het GTK door alle provincies vastgesteld en geldt deze voor alle gemeenten in Nederland. Het vorige toezichtkader dateerde van 2020 en was aan vernieuwing toe. Enerzijds omdat de uit 2020 daterende versie actualisatie behoefde en anderzijds omdat er diverse ontwikkelingen zijn geweest, waaronder de ontwikkeling van een risicomodel, regelgeving over het ramen van onderuitputting en het onder voorwaarden kunnen inzetten van de algemene reserve als structureel dekkingsmiddel waardoor het GTK niet meer volledig was.

Financieel toezicht helpt gemeenten bij het bevorderen van een gezonde financiële huishouding en biedt daarmee meerwaarde aan de kwaliteit van het openbaar bestuur. Financieel toezicht is een wezenlijk onderdeel van de 'checks and balances' binnen het openbaar bestuur en draagt hiermee bij aan het voorkomen dat een gemeente niet meer in staat is financiële tekorten zelf op te lossen.

In vervolg op dit nieuwe toezichtkader is door de provincie op 19 juni 2026 een aanvulling op de begrotingscirculaire 2027 uitgebracht. Deze circulaire, die ook aan de raad is gezonden, bevat actuele onderwerpen die van belang zijn voor de samenstelling van de Begroting 2027 van gemeenten:

- Ingroepad verdeling gemeentefonds per 2027
- Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)
- Richtlijn klimaatgelden voor 2027 en vanaf 2028
- Stelpost Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd
- Stelpost Wmo huishoudelijke hulp
- Eigen bijdrage Wmo
- Raming BTW compensatiefonds

De provincie heeft als toezichthouder een onafhankelijke rol. De provincie beoordeelt onze begroting op basis van het wettelijke criterium van structureel en reëel evenwicht. De Begroting 2027 moet dus structureel en reëel in evenwicht zijn. Wanneer dat niet het geval is, moet uiterlijk het laatste jaar van de meerjarenraming structureel en reëel in evenwicht zijn.

Van de begrotingscirculaire van de provincie hebben wij kennis genomen. Wij zijn van mening dat de begroting van de gemeente Waalwijk conform de wettelijke eisen en de door de provincie gedane aanbevelingen is samengesteld. De provincie zal na vaststelling van de Begroting 2027 door de raad nog voor het einde van 2026 komen met haar oordeel over deze begroting.

Autorisatie door de raad van de Begroting 2027

Autorisatie door de raad van de Begroting 2027

Door vaststelling van de begroting autoriseert de raad alle in de begroting opgenomen budgetten. Deze budgetten zijn op het niveau van totalen per beleidsveld weergegeven in de overzichten van baten en lasten na elk beleidsveld. Vaststelling door de raad is voorzien op 12 november 2026. Daaraan voorafgaand is een gespreksavond van de raad gepland op donderdag 29 oktober.

Bij het onderdeel overzicht van lasten en baten worden overzichten gegeven van de budgetten per taakveld en een meerjarenbegroting op productniveau.

Autorisatie investeringen

Ten aanzien van autorisatie van voorgenomen investeringen en de hiermede verbonden lasten dient een onderscheid te worden gemaakt tussen vervangingsinvesteringen en nieuwe investeringen.

Vervangingsinvesteringen

De begroting bevat de ruimte om in 2027 tot noodzakelijk geachte vervangingsinvesteringen over te gaan. Indien vervangen kan worden binnen de door de raad eerder aangegeven kaders, is het college gemachtigd de investeringen te doen. Indien dit niet het geval is, zal de raad in de loop van 2027 separaat voorstellen worden voorgelegd. Het overzicht van vervangingsinvesteringen is opgenomen in het onderdeel bezittingen en vermogen.

Nieuwe investeringen

De lasten hiervan zijn in de begroting verwerkt, maar het daadwerkelijk beschikbaar stellen van de benodigde middelen voor nieuwe investeringen zal telkens per afzonderlijk voorstel aan de raad worden voorgelegd. Het overzicht van nieuwe investeringen is opgenomen in het onderdeel bezittingen en vermogen.

Autorisatie beschikken over reserves

Het budgetrecht van de raad impliceert onder andere dat het beschikken over reserves is voorbehouden aan de raad.

In de [nota reserves en voorzieningen 2025](#) is bepaald dat het college bevoegd is om ter dekking van niet begrote uitgaven, niet zijnde kredieten, tot een bedrag van maximaal € 50.000 per bestemmingsreserve jaarlijks te beschikken over bestemmingsreserves. De raad heeft hieraan de voorwaarde gesteld dat de portefeuillehouder de raad d.m.v. een raadsinformatiebrief informeert en dat de mutatie in de eerstvolgende periodieke begrotingswijziging van de begroting wordt verwerkt.

Begroting 2027 naar taakvelden

Begroting 2027 naar taakvelden

In de regeling voor informatie voor derden (IV3) staat voorgeschreven welke taakvelden we moeten gebruiken voor het opstellen van de uitvoeringsinformatie.

Bedragen x €1.000					
Taak en naam	Lasten	Baten	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo
0.1 Bestuur	4.452	0			4.452
0.10 Mutaties reserves			1.882	-6.328	-4.446
0.2 Burgerzaken	2.393	-1.126			1.267
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	1.652	-1.574			78
0.4 Overhead	21.725	-97			21.628
0.5 Treasury	416	-342			74
0.61 OZB woningen	530	-7.845			-7.315
0.62 OZB niet-woningen	149	-9.141			-8.992
0.63 Parkeerbelasting	15	-1.413			-1.397
0.64 Belasting overig	17	-392			-375
0.7 Alg.uitkering en overige uitk.gem.fonds	0	-127.133			-127.133
0.8 Overige baten en lasten	-45	-300			-345
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0			0
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	3.950	0			3.950
1.2 Openbare orde en veiligheid	3.111	-91			3.020
2.1 Verkeer en vervoer	10.168	-1.813			8.355
2.2 Parkeren	734	0			734
2.3 Recreatieve havens	104	-32			72
2.4 Economische havens en waterwegen	1.080	-194			886
3.1 Economische ontwikkeling	457	-69			388
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	9.540	-9.540			0
3.3 Bedrijfsloket en -regelingen	854	-349			505
3.4 Economische promotie	364	-656			-291
4.1 Openbaar basisonderwijs	1	0			1
4.2 Onderwijshuisvesting	6.045	-507			5.538
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	4.324	-1.424			2.899
5.1 Sportbeleid en activering	975	0			975
5.2 Sportaccommodaties	7.697	-3.243			4.454
5.3 Cultuurpresentatie,promotie,participatie	3.602	-870			2.733
5.4 Musea	2.656	-634			2.022
5.5 Cultureel erfgoed	351	-11			340
5.6 Media	1.796	-340			1.456
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	8.389	-103			8.286
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	6.579	-449			6.130
6.21 Toegang en eerstelijns WMO	907	0			907

Bedragen x €1.000					
6.22 Toegang en eerstelijns jeugd	1.445	0			1.445
6.23 Toegang en eerstelijns integraal	6.788	0			6.788
6.3 Inkomensregelingen	23.137	-18.423			4.714
6.4 Begeleiden participatie	14.415	0			14.415
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	3.320	-38			3.282
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	5.605	-291			5.314
6.712 Begeleiding (WMO)	3.450	0			3.450
6.713 Dagbesteding (WMO)	158	0			158
6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)	606	0			606
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	13.094	0			13.094
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	3.136	0			3.136
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	1.459	0			1.459
6.791 PGB WMO	881	0			881
6.792 PGB Jeugd	304	0			304
6.811 Bescherm wonen (WMO)	165	0			165
6.821 Jeugdbescherming	634	0			634
6.822 Jeugdreclassering	330	0			330
6.92 Coördinatie en Beleid Jeugd	745	0			745
7.1 Volksgezondheid	2.858	0			2.858
7.2 Riolering	3.987	-6.226			-2.239
7.3 Afval	5.477	-7.464			-1.987
7.4 Milieubeheer	3.716	-65			3.652
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	646	-623			23
8.1 Ruimtelijke ordening	3.721	-16			3.705
8.2 Grondexploitatie niet bedrijventerreinen	13.379	-12.992			387
8.3 Wonen en bouwen	5.100	-2.451			2.648
Saldo	223.544	-218.275	1.882	-6.328	824

Overzichten van lasten en baten

Overzichten van lasten en baten

Per beleidsveld worden de voor de uitvoering naar verwachting benodigde lasten en baten vermeld. Op grond van het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) zijn in dit hoofdstuk daarnaast de volgende overzichten opgenomen:

- Recapitulatie naar lasten- en batensoorten;
- Meerjarenbegroting 2027-2030;
- Overzicht van incidentele lasten en baten.

Tot slot wordt een inzicht gegeven in de structurele begrotingspositie.

Recapitulatie naar lasten- en batensoorten

Bedragen x € 1.000

Lasten		Jaarstukken 2025	Begroting na wijziging 2026	Begroting 2027
4110	Salarissen en sociale lasten	38.513	46.549	49.186
4210	Belastingen	898	779	813
4310	Aankoop grond	8.601	6.474	0

4320	Duurzame goederen	1.148	6.083	13.093
4341	Sociale uitkeringen in natura	31.394	35.495	36.502
4352	Ingeleend personeel	9.985	5.901	3.512
4380	Overige goederen en diensten	50.316	48.150	43.352
4389	Overige goederen en diensten onverdeeld	0	-331	-581
4420	Subsidies	246	127	131
4431	Inkomensoverdrachten Rijk	2.114	490	490
4432	Inkomensoverdrachten Gemeente	35	0	0
4433	Inkomensoverdrachten Gemeenschappelijke regelingen	37.377	39.255	41.643
4434	Inkomensoverdrachten Provincie	29	0	0
4436	Inkomensoverdrachten overige overheden	8.636	8.862	8.941
4438	Inkomensoverdrachten overige instellingen en personen	3.936	4.538	3.365
4439	Inkomensoverdrachten onverdeeld	0	-841	-350
4468	Kwijtscheldingen - nieuw	253	279	268
4510	Rente	3.540	4.457	4.734
4710	Mutatie reserves	16.888	19.197	1.882
4720	Mutatie voorzieningen	11.321	3.896	3.428
4730	Afschrijvingen	7.498	10.806	9.102
4740	Toegekende reële en bespaarde rente	0	150	-12
4750	Overige verrekeningen	3.184	181	5.926
	Totaal lasten	235.912	240.500	225.427

Baten		Jaarstukken 2025	Begroting na wijziging 2026	Begroting 2027
8221	Belastingen op producenten	-16.131	-17.962	-18.550
8222	Belastingen op huishoudens	-5.656	-5.195	-5.519
8310	Opbrengst grondverkoop	-178	-7.549	-10.958
8330	Pachten	-915	-781	-869
8342	Eigen bijdragen en verhaal sociale uitkeringen in natura	-497	-420	-318
8352	Uitgeleend personeel	-137	0	0
8360	Huren	-4.934	-4.942	-5.164
8370	Leges en andere rechten	-11.918	-10.677	-11.627
8380	Overige goederen en diensten	-6.235	-4.702	-3.933
8431	Inkomensoverdrachten Rijk	-155.618	-141.866	-147.447
8432	Inkomensoverdrachten gemeente	-606	0	0
8433	Inkomensoverdrachten gemeenschappelijke regelingen	178	0	0
8434	Inkomensoverdrachten provincies	-201	-76	-78
8436	Inkomensoverdrachten overige overheden	-1.412	-20	-20
8438	Inkomensoverdrachten overige instellen en personen	-84	-4.387	-1.462
8444	Kapitaaloverdrachten provincies	-34	0	0
8510	Rente	-190	-260	-260
8520	Dividenden en winsten	-93	-82	-82
8710	Mutatie reserves	-15.107	-32.048	-6.628
8720	Mutaties voorzieningen	-1.610	-2.172	-1.691

8750	Overige verrekeningen	-14.534	-7.361	-9.997
	Totaal baten	-235.912	-240.500	-224.603
Totaal saldo		0	0	824

Uit bovenstaand overzicht blijkt een **negatief resultaat 2027 van € 824.000**. Dit saldo is zonder rekening te houden met het effect van incidentele baten en lasten.

Overzicht van incidentele lasten en baten

Toelichting incidentele baten en lasten

De meeste taken van een gemeente zijn regulier en daarmee structureel van aard. Deze taken keren jaarlijks terug in de begroting of meerjarenraming en hebben meestal geen einddatum. Dit geldt ook voor periodieke lasten die bijvoorbeeld een keer in de vier jaar voorkomen.

Incidentele baten en lasten zijn eenmalige of tijdelijke posten die het begrotingssaldo tijdelijk beïnvloeden. Als vuistregel geldt een duur van drie jaar of korter is incidenteel. Maar de aard van de post is uiteindelijk bepalend.

Structureel begrotingsevenwicht

- Gemeenten moeten ervoor zorgen dat structurele lasten worden gedekt door structurele baten.
- Incidentele lasten mogen wel met structurele middelen worden gedekt.
- Door incidentele posten uit het begrotingssaldo te halen ontstaat het structureel begrotingssaldo, dat inzicht geeft in de financiële gezondheid op langere termijn.

Belangrijke richtlijnen

- Gemeenten moeten een overzicht van incidentele baten en lasten opnemen in begroting en jaarstukken.
- Bij deze posten is een toelichting verplicht.
- De commissie BBV beveelt aan om in de financiële verordening een grensbedrag vast te leggen vanaf wanneer incidentele posten apart worden gespecificeerd. Waalwijk heeft in de financiële verordening een grens van € 75.000 opgenomen.

Overzicht incidentele lasten en baten		2027	2028	2029	2030
Bedragen * € 1.000					
A	Budgettair "neutrale" incidentele baten en lasten				
	Mutaties Grondexploitatie				
	Totaal lasten Grondexploitatie	16.005	29.063	21.292	11.145
	Mutatie boekwaarde GE (verlaging/lasten)	6.475	1.344	91.232	0
	Totaal grondexploitatie baten	-12.483	-12.655	-110.319	-620
	Mutatie boekwaarde GE (verhoging/baten)	-9.997	-17.752	-2.205	-10.525
	Saldo	0	0	0	0
	Incidentele lasten gedekt uit reserves				
	Totaal lasten	3.512	1.902	110	0
	Totaal onttrekkingen uit reserves	-3.512	-1.902	-110	0
	Saldo	0	0	0	0
	Totaal "neutrale" incidentele baten en lasten				
	Totaal incidentele lasten	25.992	32.309	112.634	11.145

Overzicht incidentele lasten en baten					
Totaal incidentele baten		-25.992	-32.309	-112.634	-11.145
Saldo		0	0	0	0
B	Overige incidentele lasten en baten (met effect op structureel saldo)				
Beleidsveld 0: Bestuur en Ondersteuning					
814 Onderzoek maatschappelijke voorzieningen en vastgoedportefeuille		75	75	75	
Totaal lasten		75	75	75	0
Beleidsveld 1: Veiligheid					
102 Onderzoek aanpak fatbikes		15			
102 Werkbudget digitale veiligheid en weerbaarheid		50			
102 De aanpak van straatintimidatie verder vormgeven		60	60		
Totaal lasten		125	60	0	0
Beleidsveld 2: Verkeer, Vervoer en Waterstaat					
205 Onderzoek onveilige verkeerssituaties		75			
Totaal lasten		75	0	0	0
Beleidsveld 3: Economie					
303 Onderzoek naar meer ruimte bieden voor initiatief en ondernemerschap				25	
Totaal lasten		0	0	25	0
Beleidsveld 5: Sport, cultuur en recreatie					
504 Verkennen prioriteiten in groenonderhoud		20			
505 Verkenning evenementen		50			
Totaal lasten		70	0	0	0
Beleidsveld 6: Sociaal domein					
615 Onderzoek naar maatwerkarrangementen		150			
631 Implementatieplan Samen Redzaam		180	130		
631 Herijken van grote, professionele subsidierelaties; impactgericht subsidiëren		30	30		
Totaal lasten		360	160	0	0
Beleidsveld 7: Milieu, Gezondheid en Duurzaamheid					
702 Evalueren en herijken afvalbeleid		30			
Totaal lasten		30	0	0	0
Beleidsveld 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing					
810 Gesprek met Hof van Capelle over toekomst wijk				50	
809 Stimuleren alternatieve woonvormen		50	50		
810 Onderzoek extra ontsluiting Landgoed Driessen		100	100		
810 Invoering Omgevingswet		0	850	1.150	750
Totaal lasten		150	1.000	1.200	750

Overzicht incidentele lasten en baten				
813 Snippergroen	-46	-46	-46	-46
Totaal baten	-46	-46	-46	-46
Overige incidentele baten en lasten (met effect op structureel saldo)				
Totaal incidentele lasten	885	1.295	1.300	750
Totaal incidentele baten	-46	-46	-46	-46
Saldo	839	1.249	1.254	704
A + B	Totale incidentele lasten	26.877	33.604	113.934
A + B	Totale incidentele baten	-26.038	-32.355	-112.680
NIEUWE REEKS: Saldo incidentele baten en lasten	839	1.249	1.254	704

Overzicht mutaties structurele reserves				
bedragen * € 1.000	2027	2028	2029	2030
Beleidsveld 0: Bestuur en ondersteuning				
950 Geblokkeerde Reserves	296	296	296	297
950 Onttrekking Algemene Reserve	300	0	0	0
Totaal baten	596	296	296	297
Beleidsveld 1: Veiligheid				
951 Geblokkeerde Reserves	25	25	25	25
Totaal baten	25	25	25	25
Beleidsveld 2: Verkeer, vervoer en waterstaat				
952 Geblokkeerde Reserves	261	325	325	325
Totaal baten	261	325	325	325
Beleidsveld 5: Sport, cultuur en recreatie				
955 Geblokkeerde Reserves	290	281	282	261
Totaal baten	290	281	282	261
Beleidsveld 6: Sociaal Domein				
956 Geblokkeerde Reserves	26	26	26	26
Totaal baten	26	26	26	26
Beleidsveld 7: Milieu en gezondheid				
956 Geblokkeerde Reserves	17	17	17	17
Totaal baten	17	17	17	17
Beleidsveld 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
958 Geblokkeerde Reserves	100	100	100	580
Totaal baten	100	100	100	580
Totaal structurele lasten	-	-	-	-
Totaal structurele baten	1.316	1.071	1.071	1.531

Overzicht incidentele lasten en baten				
Saldo	-1.316	-1.071	-1.071	-1.531

Algemeen bij deze toelichting voor de Begroting 2027 Waalwijk

De in het overzicht incidentele baten en lasten opgenomen posten worden één voor één toegelicht, behalve die lager zijn dan € 75.000; dit is zo ook opgenomen in onze [Financiële verordening 2026](#).

A. Budgettair neutrale incidentele lasten en baten

Mutaties Grondexploitatie

De lasten en baten grondexploitatie zijn bepaald door de jaarschijven 2027 - 2030 van de in de Jaarstukken 2025 bijgestelde grondexploitaties op te tellen. Jaarlijks wordt gelijktijdig met het opstellen van de jaarrekening een Nota grondexploitatie opgesteld. Hierin wordt een financieel inzicht gegeven in de lopende en mogelijk ook toekomstige complexen binnen de grondexploitatie.

Incidentele lasten gedekt uit reserves

In de begroting zijn incidentele lasten opgenomen die gedekt worden uit (incidentele) bijdragen vanuit reserves. Het betreft posten die gedekt worden uit de algemene reserve, de reserve grondexploitatie, de reserve Omgevingswet, de reserve onderwijshuisvesting (tijdelijke huisvesting), de reserve monumenten en archeologie, de reserve sociale woningbouw en de beleidsreserve.

B. Overige incidentele lasten en baten (met effect op structureel saldo)

Beleidsveld 0: Bestuur en Ondersteuning

Onderzoek maatschappelijke voorzieningen en vastgoedportefeuille

Voor het uitvoeren en uitwerken van het onderzoek naar maatschappelijke voorzieningen en vastgoedportefeuille is gedurende drie jaar externe inhuur nodig. Gezien de omvang van de portefeuille en de benodigde analyse en uitwerking is hiervoor een periode van circa drie jaar voorzien (€ 75.000 per jaar).

Beleidsveld 2: Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Onderzoek onveilige verkeerssituaties

In 2027 wordt er een onderzoek uitgevoerd naar onveilige verkeerssituaties. Hiervoor wordt € 75.000 aan onderzoeksbudget beschikbaar gesteld.

Beleidsveld 6: Sociaal domein

Onderzoek naar maatwerkarrangementen

In 2027 wordt eenmalig € 150.000 beschikbaar gesteld voor een onderzoek naar maatwerkarrangementen die bijdragen aan de zelfredzaamheid, participatie en financiële veerkracht van inwoners.

Implementatieplan Samen Redzaam

De implementatie van de koers sociaal domein is uitgewerkt in het implementatieplan 'Samen Redzaam' 2024-2027. Met deze beweging beogen we de sociale basis te versterken, de samenredzaamheid te vergroten en ook de afhankelijkheid van hulpverleners en zorg te verkleinen zodat het sociaal domein in zijn geheel beheersbaar blijft, en de zorg toegankelijk voor die mensen die dat echt nodig hebben. Voor de implementatie van de Koers zijn incidentele middelen beschikbaar.

Beleidsveld 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Onderzoek extra ontsluiting Landgoed Driessen

In 2027 en 2028 is er eenmalig budget beschikbaar om te onderzoeken of er een extra ontsluiting bij Landgoed Driessen kan worden gerealiseerd.

Invoering Omgevingswet

De in de meerjarenbegroting geraamde bedragen voor de omgevingswet bestaan uit een structureel deel (€ 0,28 mln) en een incidenteel deel (€ 1,8 mln in 2027, € 1,7 mln in 2028, € 1,15 mln in 2029 en € 0,75 mln in 2030). In bovenstaande tabel zijn de incidentele bedragen opgenomen. In 2027 wordt € 1,8 mln en in 2028 € 0,85 mln gedekt uit de reserve invoering omgevingswet. Dit is opgenomen onder "incidentele lasten gedekt uit reserves". Het incidentele budget heeft betrekking op het actualiseren van de door de raad vastgestelde omgevingsvisie, het inrichten van het beleidshuis en het opstellen van omgevingsprogramma's en het omgevingsplan. Naar verwachting is de actualisatie (inclusief opstellen meetbare indicatoren) eind 2028 afgerond. Het beleidshuis moet gaan zorgen voor een structuur die de samenhang borgt tussen beleid, uitvoering en besluitvorming. Deze werkzaamheden zijn naar verwachting eind 2027 afgerond. Op basis van het transitieplan zouden de werkzaamheden om te komen tot 1 definitief omgevingswet-proof omgevingsplan eind 2031 moeten zijn afgerond.

Overige

De overige incidentele baten en lasten die hierboven in de tabel staan zijn lager dan € 75.000 en worden zodoende conform onze Financiële verordening niet toegelicht.

Overzicht mutaties structurele reserves

Algemene reserve

Het surplus van de algemene reserve is dat deel dat niet nodig is voor het afdekken van risico's (weerstandscapaciteit). Van dit vrij besteedbare deel (surplus) kan een gemeente met ingang van 1 januari 2024 jaarlijks maximaal 10% inzetten voor het dekken van structurele lasten. Met de voorwaarde dat de solvabiliteit groter of gelijk is aan 20% en blijft. Daarnaast moet het weerstandvermogen voldoende zijn.

In de Begroting 2027 zetten we een deel van de algemene reserve in, te weten € 300.000. We voldoen aan de voorwaarde dat de solvabiliteit groter of gelijk is aan 20%, deze is namelijk afgerond 24% in 2027 en 21% in 2030. Ook het weerstandvermogen is voldoende, de gemeente Waalwijk beschikt over een gezonde financiële positie. Voor de volledige gegevens van de solvabiliteit en weerstandvermogen wordt verwezen naar de paragraaf Weerstandvermogen en Risicobeheersing.

Meerjarenbegroting 2027-2030

Meerjarenbegroting 2027 - 2028 - 2029 - 2030

Deze begrotingsjaren zijn samengesteld vanuit:

- De bestending van bestaand beleid (geen budgetaanpassingen).
- Volledige verwerking van alle financiële gevolgen van het Voorjaarsbericht 2026, Onontkoombaarheden 2027, Coalitieakkoord 2026-2030 en de Meicirculaire 2026.
- Het volledig ramen van alle lasten (kapitaallasten en exploitatielasten) voortkomend uit nieuw beleid.
- Geen ramingen wegens onderuitputtingen van kapitaallasten en personeelslasten.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire Begroting 2027	Mutatie_2028_tov_2027	MJB 2028	Mutatie_2029_tov_2028	MJB 2029	Mutatie_2030_tov_2029
PR001 Bestuursorganen: Raad	906	0	906	0	906	
PR002 Bestuursondersteuning raad&rekenkamer	1.016	0	1.016	0	1.016	
PR003 College van B&W	1.481	0	1.481	0	1.481	
PR004 Publiekszaken	1.754	0	1.754	0	1.754	
PR005 Leges publiekszaken	-636	0	-636	0	-636	

Exploitatie		Primaire Begroting 2027	Mutatie_2028_tov_2027	MJB 2028	Mutatie_2029_tov_2028	MJB 2029	Mutatie_2030_tov_2029
PR006	Verkiezingen	149	0	149	0	149	
PR007	Representatie	130	0	130	0	130	
PR008	Communicatie	149	-25	124	0	124	
PR010	Bestuurlijke samenwerkingint.contacten	920	0	920	0	920	
PR020	Overhead	734	172	906	0	906	
PR021	Huisvesting	1.922	12	1.934	32	1.966	
PR022	ICT algemeen	2.176	33	2.209	115	2.325	-
PR023	Algemene personeelskosten	2.904	-172	2.732	19	2.751	
PR024	Algemene organisatiekosten	1.271	0	1.271	0	1.271	
PR025	Directie	0	0	0	0	0	
PR026	Concern en strategie	0	0	0	0	0	
PR027	Financien & Inkoop	0	0	0	0	0	
PR028	HRM en ondersteuning	0	0	0	0	0	
PR029	ICT	0	0	0	0	0	
PR030	Informatiebeheer en facilitaire zkn	0	0	0	0	0	
PR045	Directie	680	0	680	0	680	
PR046	Concern en strategie	1.953	78	2.032	0	2.032	
PR047	Financiën en Inkoop	2.915	-495	2.420	0	2.420	
PR048	AEO	3.031	-15	3.016	0	3.016	
PR049	INF	3.369	0	3.369	0	3.369	
PR050	Facilitair	525	0	525	0	525	
PR061	OZB woningen	-7.315	-58	-7.373	0	-7.373	
PR062	OZB niet- woningen	-8.992	-31	-9.023	-264	-9.287	-
PR101	Brandweer en rampenbestrijding	3.950	29	3.979	-20	3.959	
PR102	Openbare orde en veiligheid	2.559	57	2.616	-60	2.556	
PR103	Dierenbescherming	107	0	107	0	107	
PR104	Parkeertoezicht	354	0	354	0	354	
PR201	Straatreiniging	798	22	821	-1	819	
PR202	Gladheidsbestrijding	174	26	200	0	200	
PR203	Onderhoud wegenstraten en pleinen	4.935	586	5.522	141	5.663	
PR204	Openbare verlichting	1.081	253	1.334	-176	1.158	
PR205	Verkeersmaatregelen	1.367	-58	1.309	129	1.438	
PR206	Parkeervoorzieningen	734	-53	681	74	755	
PR207		-1.397	42	-1.355	-103	-1.458	

Exploitatie	Primaire Begroting 2027	Mutatie_2028_tov_2027	MJB 2028	Mutatie_2029_tov_2028	MJB 2029	Mutatie_2030_tov_2029
Parkeervergunningenheffingen						
PR208 Exploitatie havencomplex	886	-385	501	-2	499	
PR209 Afwatering waterlossingen etc.	557	0	557	0	557	
PR210 Recreatieve havens	72	0	72	0	72	
PR301 Straatmarkten	60	0	60	0	60	
PR302 Opbrengst straatmarkten	-35	0	-35	0	-35	
PR303 Economische ontwikkeling	388	0	388	25	413	
PR304 Bedrijfsloket en -regelingen	480	-16	464	0	464	
PR305 Economische promotie	298	0	298	0	298	
PR401 Leerlingenvervoer	1.744	0	1.744	0	1.744	
PR402 Leerplicht	244	0	244	0	244	
PR403 Openbare basisonderwijs excl.huisvesting	1	0	1	0	1	
PR404 Bijzonder basisonderwijs excl.huisvest.	28	0	28	0	28	
PR406 Huisvesting openbaar basisonderwijs	717	-466	251	-52	198	
PR407 Huisvesting bijzonder basisonderwijs	2.085	-101	1.984	-367	1.616	
PR408 Huisvesting speciaal basisonderwijs	99	-1	98	-1	98	
PR409 Huisvesting voortgezet onderwijs	2.503	0	2.503	0	2.503	
PR410 Huisvesting onderwijs algemeen	134	-118	16	0	16	
PR411 Lokaal onderwijsbeleid	429	0	429	0	429	
PR412 Volwasseneneducatie	1	0	1	0	1	
PR501 Zwembaden	1.778	-11	1.767	-6	1.762	
PR502 Sporthallen en sportzalen	1.649	-2	1.648	-2	1.646	
PR503 Sportparken	1.027	-33	994	86	1.080	
PR504 Onderhoud openbaar groen	7.006	74	7.079	18	7.097	
PR505 Evenementen en kermissen	217	-50	167	-1	166	
PR506 Recreatieve voorzieningen	506	131	637	-4	634	
PR507 Openbare leeszaal en bibliotheek	1.379	13	1.393	3	1.395	
PR508 Mediabeleid	77	-21	56	0	56	
PR509 Kunst en kunstzinnige vorming	2.733	-68	2.665	-11	2.654	
PR510 Oudheidkunde en volksfeesten	43	0	43	0	43	
PR511 Sportbeleid	975	0	975	0	975	

Exploitatie	Primaire Begroting 2027	Mutatie_2028_tov_2027	MJB 2028	Mutatie_2029_tov_2028	MJB 2029	Mutatie_2030_tov_2029
PR512 Monumenten en archeologie	340	0	340	0	340	
PR513 Gemeentearchief	550	0	549	0	549	
PR514 Schoenenkwartier	1.429	-114	1.315	-136	1.179	-
PR603 Stedelijke werkgelegenheidsprojecten	0	0	0	0	0	
PR604 Sociaal cultureel werk	249	0	249	0	249	
PR605 Maatschappelijke werk	450	-87	363	0	363	-
PR606 Ouderenbeleid	127	0	127	0	126	
PR607 Integratiebeleid	545	0	545	0	545	
PR608 Samenlevingsopbouw	1.250	-171	1.080	0	1.080	
PR609 Jeugdwerk	1.664	-1	1.663	-131	1.531	
PR610 Kinderopvang	453	0	453	-1	452	
PR611 Woonzorgzones	244	0	244	0	244	
PR612 Maatschappelijke zorg en begeleiding	302	97	399	0	399	
PR613 Participatiewet	1.019	-16	1.004	107	1.111	
PR614 Inkomensvoorzieningen	249	0	249	0	249	
PR615 Minimabeleidarmoedebelid	4.465	-197	4.268	0	4.268	
PR616 Uitstroombevordering	13.396	-299	13.097	-89	13.009	-
PR630 Samenkracht en burgerparticipatie	1.357	-86	1.271	-118	1.153	
PR631 Toegang sociaal domein	7.475	-242	7.233	86	7.319	
PR633 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.770	0	1.770	0	1.770	
PR634 Maatwerk dienstverlening 18+	12.659	-599	12.060	-2.852	9.208	
PR635 Maatwerk dienstverlening 18-	19.268	-1.007	18.261	-5	18.256	
PR636 Geëscaleerde zorg 18-	964	1	965	0	965	
PR701 Volksgezondheid (openbare ruimte)	167	0	167	0	167	
PR702 Vuilophaal en -afvoer	4.020	-30	3.990	0	3.990	
PR703 Reinigingsrecht afvalstoffenheffing	-6.008	0	-6.008	0	-6.008	
PR704 Begraafplaatsen	642	24	665	-1	665	
PR705 Begraafplaatsrechten	-619	0	-619	0	-619	
PR706 Riolering en waterzuivering	3.799	-13	3.786	0	3.786	

Exploitatie	Primaire Begroting 2027	Mutatie_2028_tov_2027	MJB 2028	Mutatie_2029_tov_2028	MJB 2029	Mutatie_2030_tov_2029
PR707 Rioolrechten	-6.038	0	-6.038	0	-6.038	
PR708 Milieu	1.790	9	1.799	0	1.799	
PR709 Volksgezondheid: subsidiesbijdragen	2.568	0	2.568	0	2.568	
PR710 Jeugdgezondheidszorg	123	0	123	0	123	
PR711 Jeugd en gezin WMO	504	0	504	0	504	
PR712 Duurzaamheid	1.862	-1.690	172	-98	74	-
PR801 Opbrengst omgevingsvergunningen	-2.293	0	-2.293	0	-2.293	
PR802 Vergunningen	115	0	115	0	115	
PR804 Gebiedsgericht werken	510	-1	509	-1	508	
PR805 Gegevensbeheer belastingen	325	0	325	0	325	
PR806 Leningen woningbouw	110	0	110	0	110	
PR807 Werkzaamheden GEO registratie	614	0	614	0	613	
PR808 Stedelijke vernieuwing	58	0	58	0	58	
PR809 Wonen	545	-91	455	81	535	-
PR810 Ruimtelijke beleidsplannen	3.705	-88	3.617	-288	3.329	
PR811 Bouwen	2.665	125	2.790	0	2.790	
PR812 Erfpachtsgronden	-211	0	-211	0	-211	
PR813 Beheer diverse percelen	-625	0	-625	0	-625	
PR814 Vastgoed diverse panden	913	-121	793	-2	791	-
PR848 Kosten gronden vaste activa	287	0	287	0	287	
PR849 Faciliterend grondbeleid	0	0	0	0	0	
PR851 Algemene kosten bouwgrondexploitatie	100	0	100	0	100	
PR852 Bouwgrondexploitatie Wonen	0	0	0	0	0	
PR853 Grondexpl.bedrijven- en winkelgebieden	0	0	0	0	0	
PR905 Verblijfsbelasting	-619	0	-619	0	-619	
PR906 Hondenbelasting	-252	269	17	0	17	
PR907 Forensenbelasting	29	0	29	0	29	
PR908 Reclamebelasting	0	0	0	0	0	
PR909 Beleggingen en deelnemingen	-77	0	-77	0	-77	
PR911 Rente en	337	0	337	0	337	

Exploitatie	Primaire Begroting 2027	Mutatie_2028_tov_2027	MJB 2028	Mutatie_2029_tov_2028	MJB 2029	Mutatie_2030_tov_2029
Treasury (leningen korter 1jr)						
PR912 Rente (leningen gelijk of langer 1jr)	-186	197	11	-391	-380	
PR913 Onvoorziene lasten	100	0	100	0	100	
PR914 Algemene uitkering	-127.133	5.880	-121.253	2.130	-119.123	-1.000
PR915 Algemene baten en lasten	-145	143	-2	1.108	1.106	1.000
PR916 Heffing precariorechten	-123	0	-123	0	-123	
PR942 Vennootschapsbelasting	0	440	440	-440	0	
Saldo van lasten en baten	5.569	1.683	7.252	-1.470	5.782	
PR915 Algemene baten en lasten	-300	300	0	0	0	
PR950 Mutaties reserves beleidsveld 0	-802	80	-722	440	-282	
PR951 Mutaties reserves beleidsveld 1	-25	0	-25	0	-25	
PR952 Mutaties reserves beleidsveld 2	-261	-279	-540	215	-325	
PR954 Mutaties reserves beleidsveld 4	-916	579	-337	337	0	
PR955 Mutaties reserves beleidsveld 5	-329	9	-320	0	-320	
PR956 Mutaties reserves beleidsveld 6	-26	0	-26	0	-26	
PR957 Mutaties reserves beleidsveld 7	29	0	29	0	29	
PR958 Mutaties reserves beleidsveld 8	-2.016	1.166	-850	800	-50	-1.000
PR962 Mutaties reserves GREX beleidsveld 8	-100	0	-100	0	-100	
Mutaties reserves	-4.746	1.855	-2.891	1.791	-1.100	-1.000
Saldo na mutaties reserves	824	3.537	4.361	321	4.682	-1.000

Begrotingspositie

Begroting 2027

In de begroting zijn de effecten van de Meicirculaire 2026 van het gemeentefonds verwerkt en meerjarige berekeningen zijn gemaakt op basis van constante prijzen. De volledige kapitaallasten van alle investeringen zijn in de begroting verwerkt. Alle bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen zijn volledig en zonder incidentele dekking in de begroting verwerkt. De begroting bevat een post van € 100.000 voor onvoorziene uitgaven. Het financieel beeld van het begrotingsjaar 2027 ziet er als volgt uit:

	LASTEN	BATEN	SALDO
Beleidsveld 0 - Bestuur en ondersteuning	8.381	-5.228	3.153
Beleidsveld 1 - Veiligheid	7.061	-116	6.945
Beleidsveld 2 - Verkeer, vervoer en waterstaat	12.087	-2.300	9.787
Beleidsveld 3 - Economie	11.215	-10.614	601
Beleidsveld 4 - Onderwijs	10.370	-2.847	7.523
Beleidsveld 5- Sport, cultuur	25.488	-5.551	19.937
Beleidsveld 6 - Sociaal domein	87.158	-19.227	67.931
Beleidsveld 7 - Volksgezondheid en milieu	16.731	-14.395	2.335
Beleidsveld 8 - Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	23.999	-19.375	4.625
Totaal van de beleidsvelden inclusief reserves	202.490	-79.653	122.837
Algemene dekkingsmiddelen (taakvelden 0.5 / 0.61 / 0.62 / 0.64 en 0.7)	1.112	-144.853	-143.741
Overhead (taakveld 0.4)	21.725	-97	21.628
Heffing vennootschapsbelasting (taakveld 0.9)	0	0	0
Onvoorzien (taakveld 0.8)	100	0	100
Totaal algemene dekkingsmiddelen etc.	22.937	-144.950	-122.013
Totaal saldo van baten en lasten inclusief reserves	225.427	-224.603	824
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	1.882	-6.628	-4.746
Geraamd resultaat 2027 (= gezuiverd resultaat)	223.544	-217.975	5.569

Overzicht ten behoeve van provincie

Omschrijving (toelichting)

Ten behoeve van de provincie wordt hieronder het structurele begrotingssaldo meerjarig gepresenteerd.

Excel-tabel

Structureel begrotingssaldo	2027	2028	2029	2030
(bedragen x €1.000)				
Lasten exclusief mutaties reserves	223.544	230.459	309.738	210.665
Baten exclusief mutaties reserves	-217.975	-223.208	-303.956	-204.715
Geraamd Saldo van baten en lasten	5.569	7.252	5.782	5.949
Toevoegingen reserves	1.882	932	82	82
Onttrekkingen reserves	-6.628	-3.823	-1.182	-1.532
Geraamd resultaat	824	4.361	4.682	4.500
Incidentele lasten (excl.reservestortingen)	24.995	32.672	113.852	11.813
Incidentele baten (excl.reservestortingen)	-20.726	-29.603	-112.569	-11.190
Incidentele toevoegingen reserves	1.882	932	82	82
Incidentele onttrekkingen reserves	-5.312	-2.752	-111	-1
Saldo van incidentele baten en lasten	839	1.249	1.254	704
Strutureel begrotingssaldo	-15	3.112	3.428	3.796

Bezittingen en vermogen

Vervangingsinvesteringen

In 2027 zal een aantal bedrijfsmiddelen worden vervangen. Deze vervangingen moeten plaatsvinden om de lopende bedrijfsprocessen doorgang te laten vinden. Met de vervanging is dus alleen sprake van handhaving van bestaand beleid. Om die reden is het niet meer noodzakelijk dat de betreffende investeringen via afzonderlijke begrotingswijzigingen aan de raad worden voorgelegd.

Derhalve is het uitgangspunt dat de raad, met het vaststellen van de Begroting 2027, tevens goedkeuring verleent aan de jaarschijf 2027 van het "overzicht vervangingsinvesteringen". Indicatief zijn ook de voorziene vervangingsinvesteringen voor de jaren 2028 - 2030 opgenomen.

Overigens is het geen automatisme dat onmiddellijk nadat investeringen afgeschreven zijn, vervanging plaatsvindt. Niet altijd is dit nodig. Er worden afwegingen gemaakt over nut en noodzaak, waarbij de te verwachten hogere onderhoudskosten bij het langer in bedrijf houden van bedrijfsmiddelen worden afgezet tegen de kapitaallasten van nieuwe aanschaffingen. Indien het niet noodzakelijk is om tot vervanging over te gaan, kunnen de vrijvallende kapitaallasten worden ingezet ter dekking van hogere onderhoudskosten of vrijvallen ten gunste van het rekeningresultaat.

Niet altijd is het mogelijk om te vervangen tegen oorspronkelijke aanschafwaarde. Ook komt het voor dat de kosten van vervanging gedekt kunnen worden uit het vrijvallend oorspronkelijk krediet + restwaarde van het te vervangen bedrijfsmiddel, maar de restwaarde niet als dekkingsmiddel kan worden ingezet omdat verkoopopbrengsten uit bedrijfsmiddelen volgens de voorschriften als incidentele baat in de exploitatie moeten worden verantwoord. Indien vervanging niet binnen de vrijvallende investeringsmiddelen en/of kapitaallasten heeft kunnen plaatsvinden, maakt het college daarvan bij het Voorjaars- dan wel Najaarsbericht in de afwijkingenrapportage melding.

Omschrijving bedrag x €1,00	Jaar	Afschrijvings- termijn	Investering (exclusief BTW)	SPUK bijdrage	Kapitaal- lasten
Renovatie grassportveld WSC veld 5*	2027	20	45.846	-7.957	2.368
Sportparken VI 2027*	2027	30	126.792	-22.005	5.065
VI Maaimachine John Deere MO 2	2027	11	125.000		12.926
Nieuwe centrummachine Hako afwijk	2027	9	101.229		15.980
Zoutstrooier 1	2027	11	45.510		4.706
Zoutstrooier 2	2027	11	50.945		5.268
Zoutstrooier 3	2027	11	50.945		5.268
Zoutstrooier 4	2027	11	50.945		5.268
Zoutstrooier 5	2027	11	58.995		6.101
Perscontainer Milieustraat 2017/103 PC4	2027	11	37.604		3.983
Vervangings invest. minicontainers	2027	10	45.234		4.840
VI inventaris Bibliotheek	2027	10	26.753		3.010
VI inrichting de Leest	2027	10	81.708		9.192
VI I&A hardware	2027	3	315.724		109.188
VI I&A software	2027	5	67.410		14.325
KV2025/NV3.05 meubilair wachtruimte stadhuis	2027	10	60.000		6.750
Inrichting gemeente locaties	2027	10	250.000		28.000
Inrichting gemeente locaties	2027	7	20.000		3.000

Omschrijving bedrag x €1,00	Jaar	Afschrijvings- termijn	Investering (exclusief BTW)	SPUK bijdrage	Kapitaal- lasten
Kunstgrasveld hockey veld 2	2028	10	589.702	102.268	66.341

(zandveld)					
VI Kunstgrasveld WSC toplaag	2028	10	341.365	59.245	32.479
Sportparken VI 2028*	2028	30	129.581		
Hoogwerker W47 Hybrid AWD	2028	11	105.994		9.058
Dieplader voor hoogwerker VI A77	2028	11	25.549		2.642
VI huisvuilwagen V88	2028	11	313.577		32.427
Veiligheidsherkwerk Milieustraat	2028	11	72.998		7.549
Minos MiniTrac	2028	11	49.055		5.073
VI inventaris Bibliotheek	2028	10	27.342		3.032
VI inrichting de Leest	2028	10	84.568		9.449
VI minicontainers	2028	10	46.229		4.929
VI I&A hardware	2028	3	326.774		110.597
VI I&A software	2028	5	69.770		15.001
KV2025/NV3.05 meubilair wachtruimte stadhuis	2028	10	60.000		6.750
Inrichting gemeente locaties	2028	10	250.000		28.000
Inrichting gemeente locaties	2028	7	20.000		3.000

Omschrijving bedrag x €1,00	Jaar	Afschrijvings- termijn	Investering (exclusief BTW)	SPUK bijdrage	Kapitaal- lasten
VI Sportparken berekening SSC*	2029	15	64.735		4.235
VI Sportparken toplaag Baseballveld*	2029	8	30.962	-5.374	3.518
VI infill guard WSC*	2029	10	31.699	-5.529	2.944
Sportparken VI 2029*	2029	30	132.432	-22.984	5.016
VI maailaadcombinatie	2029	11	52.194		5.397
VI Veegwagen de vervanging van A31	2029	11	35.446		3.665
VI stobbefrees W33 Ufkus Green	2029	11	21.932		2.268
VI maaimachine McConnel vervanging M99	2029	11	25.206		2.607
Vervanging van elektrische borstelmachine	2029	7	186.804		29.021
Vervanging van V94 veegwagen Ravo	2029	7	280.655		43.602
Vervanging van V93 veegwagen Ravo	2029	7	280.655		43.602
Pin terminals parkeren	2029	10	58.426		6.573
Vervangings invest. minicontainers	2029	10	47.246		5.056
VI inventaris Bibliotheek	2029	10	27.943		3.144
VI inrichting de Leest	2029	10	87.528		9.847
VI I&A hardware	2029	3	333.963		115.496
VI I&A software	2029	5	71.305		15.152
Inrichting gemeente locaties	2029	10	250.000		28.000
Inrichting gemeente locaties	2029	7	20.000		3.000

Omschrijving bedrag x €1,00	Jaar	Afschrijvings- termijn	Investering (exclusief BTW)	SPUK bijdrage	Kapitaal- lasten
Berekening SV Capelle	2030		63.271	-10.981	4.140
Berekening v.v. Waspik	2030		51.282	-8.900	3.355
Sportparken VI 2030	2030		135.345	-23.490	5.127
VI Sensoren en pompen drainage De	2030		67.454	-23.414	8.515

Gaard					
VI aanpass.zoutstooier ZS29	2030		29.952		3.097
Perscontainer plastic inzamel vervanging van PC1	2030		21.379		2.211
Perscontainer plastic inzamel vervanging van PC2	2030		37.634		3.892
Storingsdienstbus vervanging van V90	2030		35.573		3.679
Vervangings invest. minicontainers	2030		48.286		5.167
VI inventaris Bibliotheek	2030		28.558		3.213
VI inrichting de Leest	2030		90.591		10.192
VI I&A hardware	2030		341.310		118.036
VI I&A software	2030		72.873		15.486
Warmte-/koudeopslag stadhuis	2030		553.224		34.576
Inrichting gemeente locaties	2030	10	250.000		28.000
Inrichting gemeente locaties	2030	7	20.000		3.000

* De investeringen met betrekking tot sport zijn inclusief BTW in dit overzicht opgenomen, omdat met ingang van 1 januari 2019 sport vrijgesteld is van BTW. Hiertegenover staat een te verwachten inkomst van de SPUK-regeling (Specifieke Uitkering Sport), zijnde 17,5% van het bedrag incl. BTW. De kapitaallast is berekend over het netto-investeringsbedrag. Hier is echter wel sprake van enig risico, omdat het Rijk een budget beschikbaar heeft gesteld voor de SPUK, en dat bij overvraging van het budget het percentage naar beneden zal worden bijgesteld.

Nieuwe investeringen

Ook de lasten verband houdend met nieuwe investeringen zijn in de (meerjaren)begroting verwerkt. Door vaststelling van de begroting geeft u de intentie aan deze investeringen te gaan uitvoeren. De definitieve besluitvorming door de raad over investeringen zal eerst plaatsvinden op basis van voorstellen die het college in de loop van het begrotingsjaar zal voorleggen.

Het overzicht van nieuwe investeringen:

Omschrijving (bedragen * € 1)	Investering	Planning*
Kadernota 2025		
KN2025 NV1.30 Houtwal A59 investering	500.000	2027
Coalitie akkoord 2026-2030		
Mobiliteit en bereikbaarheid (BRT) verkeerslichten en haltes	800.000	2027 / 2028
Heidagen september 2025		
Noord Zuid fietsroute	2.500.000	2027
Onderhouden vaarwegen: vervangen loswal Scharloo	500.000	2026
Panden Baanbrekers	Geen investeringsvolume aan gekoppeld	2027
Bouw sporthal Waspik	Geen investeringsvolume aan gekoppeld	2028
Onontkooombaarheden 2027		
1. Kindcentrum Landgoed Driessen	17.595.300	2028
2. CBS De Brug	943.500	2026
3. OBS De Hoef	8.574.600	2029
4. RKBS De Veste	10.036.200	2029
Maaier (O.1)	41.035	2027
IUP (O.5)	Diverse investeringen	2028
Heidag september 2026		
Mobiliteitshub Noorder Alee	3.642.839	2029
Overige nieuwe investeringen		
Renovatie grassportvelden	500.000	2027
Renovatie Sporthallen (sportcentrum Waspik, Coalitieprogramma 2018-2022)	3.000.000	2028
*Op 17 december 2020 is voorbereidingskrediet van € 600.000 gevoteerd (begrotingswijziging 2020/028)		
Hogere investering sporthal Waspik (Coalitieprogramma 2022-2026)	1.325.000	2028
Beachsportfaciliteiten in Waspik (Coalitieprogramma 2022-2026)	250.000	2028
Verduurzaming Vastgoed	per jaar 300.000	2027
Insteekhaven	14.800.000	2029

Belangrijkste reserves en voorzieningen

In de berekening is rekening gehouden met in de begroting voorgenomen onttrekkingen en toevoegingen.

Onderstaand overzicht verstrekt vanuit de Jaarstukken 2025 (met gegeven per 1-1-2026) en kijkt 2 jaar vooruit.

In werkelijkheid kunnen bedragen afwijken. Zo kan bijvoorbeeld niet geanticipeerd worden op jaarrekeningresultaten en resultaten (winstnemingen) uit de exploitatie van gronden. De verwachting is gerechtvaardigd dat de feitelijke standen in positieve zin zullen afwijken.

De belangrijkste reserves (met een waarde > € 500.000) zullen zich naar verwachting als volgt ontwikkelen:

Bedragen x € 1.000	01/01/2026	01/01/2027	01/01/2028
Algemene reserve	21.832	19.456	16.906
Reserve Onderwijshuisvesting	2.401	1.896	1.087
GOA: Gem. onderwijs achterstanden beleid	715	385	385
Egalisatiereserve baggerplan	530	347	347
Reserve sociale woningbouw	257	710	575
Reserve Energiebesparende maatr.huursector	564	564	564
Risicoreserve sociaal domein	2.532	732	732
Beleidsreserve	2.079	625	544
Reserve invoering omgevingswet	546	200	200
Reserve duurzaamheid	717	347	347
Reserve bouwgrondexploitatie	5.016	7.462	7.345
Reserve Parkmanagement	4.712	4.712	4.712
Reserve revitalisering Haven I-VI	1.639	1.639	1.639
Reserve mobiliteitsfonds	1.746	0	0
Reserve vlucht. statushouders,tijd.noodverblijfs	4.486	4.496	4.389
Totaal	49.770	43.571	39.771

De belangrijkste voorzieningen die per 1 januari 2027 aanwezig zijn (bedragen x € 1.000):

Diverse complexen grondexploitatie	10.882
Verplichtingen wet APPA	5.001
Onderhoud gebouwen	4.085
Afvalstoffenheffing	2.570
Riolering	4.366
Verlof sparen	1.086
Totaal	27.988

Mutaties beleidsreserves 2027-2030

De stand van de beleidsreserve was bij de Jaarstukken 2025 € 2.078.594 . De verwachte stand per 31-12-2026 is € 625.330. Bij het Jaarstukken 2026 zal de beleidsreserve worden doorgelopen om te kijken of de middelen die nog in deze reserve zitten nog besteed gaan worden of dat deze vrij kunnen vallen zodat de middelen terug in de Algemene Reserve gestort kunnen worden.

EMU gegevens

EMU gegevens

Omschrijving (toelichting)

Het EMU-saldo van de overheid is een in Europees verband gehanteerd en gedefinieerd macro-economisch begrip. Het EMU-saldo is het vorderingensaldo van de overheid.

In het stabiliteitspact is afgesproken dat een tekort voor de totale sector overheid hoger dan 3 procent van het bruto binnenlands product (BBP) niet is toegestaan.

Een goede informatievoorziening is essentieel voor het monitoren en beheersen van het EMU-saldo voor het onderhoud van het gemeente- en provinciefonds. Daarom ook is in het bestuurlijk akkoord afgesproken dat met ingang van de begroting 2006, onverminderd de bestaande tussentijdse rapportages, een overzicht moet worden verstrekt waarin informatie wordt verstrekt over het begrotingsjaar, het daaraan voorafgaande jaar en het daarop volgende jaar. De toezichthouder, in ons geval GS van Noord-Brabant, toetst hierop en is verplicht de gemeente te wijzen op het niet nakomen van haar verplichtingen, ook die ingevolge de Wet Houdbaarheid Overheidsfinanciën (HOF).

Onderstaand is de voorgeschreven informatie van de gemeente Waalwijk voor het begrotingsjaar 2027 opgenomen.

In het overzicht is zichtbaar dat het EMU-saldo voor een belangrijk deel bepaald wordt door de investeringen die op de balans worden geactiveerd en het saldo van de uitgaven en inkomsten binnen de grondexploitatie.

Onderstaande tabel is gebaseerd op de notitie van de commissie BBV "Geprognosticeerde balans en EMU-saldo"(d.d. nov. 2018). Daarbij is gekozen voor de berekening van het EMU-saldo vanuit het exploitatiesaldo (EMU-enquête van het CBS).

De referentiewaarde voor het EMU-saldo is nog niet bekend, bij het samenstellen van de Begroting 2027 was de Septembercirculaire 2026 nog niet verschenen met de referentiewaarde EMU-saldo voor de gemeente Waalwijk.

Excel-tabel

bedragen x
€ 1.000

	Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	11.463	5.269	7.252	5.782	5.949
2	Mutatie (im)materiële vaste activa	18.200	23.003	27.171	30.382	35.539
3	Mutatie voorzieningen	10.795	1.736	827	572	523
4	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	13.807	2.546	15.462	-89.948	9.124
5	Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
	Totaal	-9.749	-18.544	-34.554	65.920	-38.191